

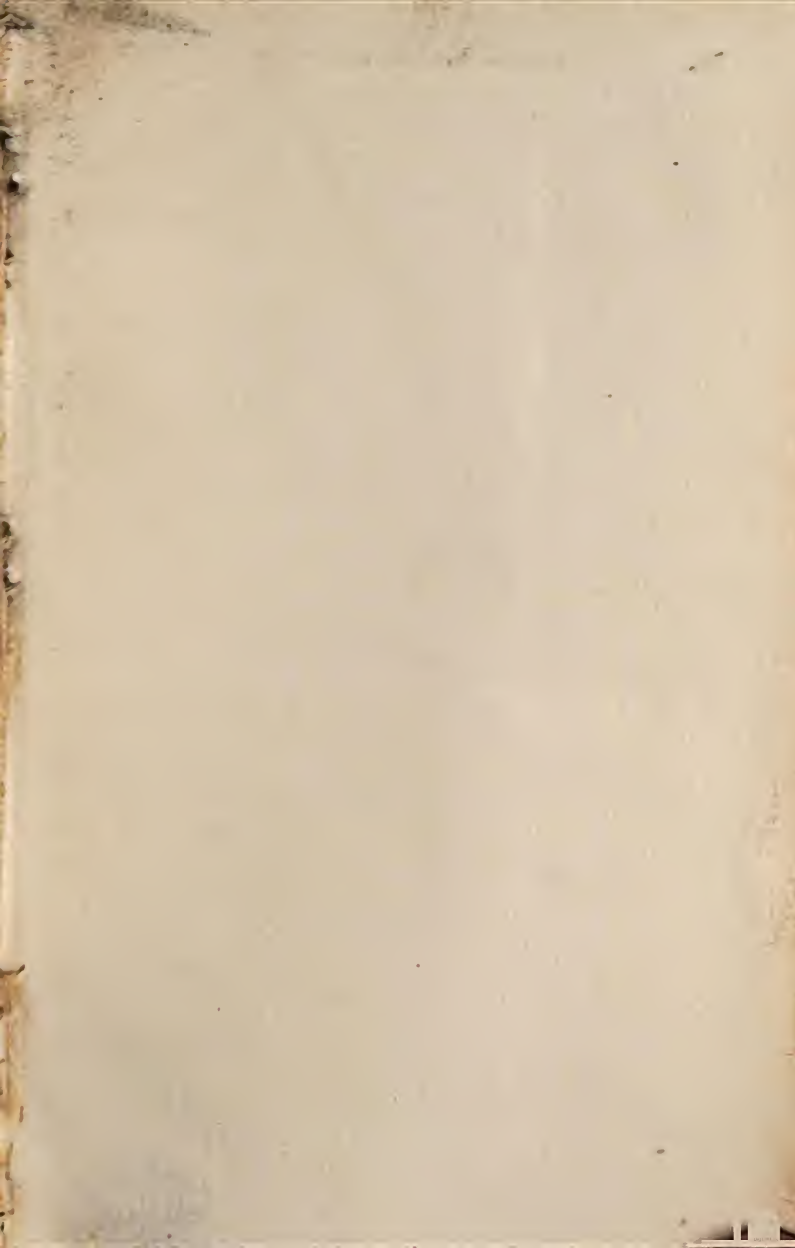
B.-S. 2660 =

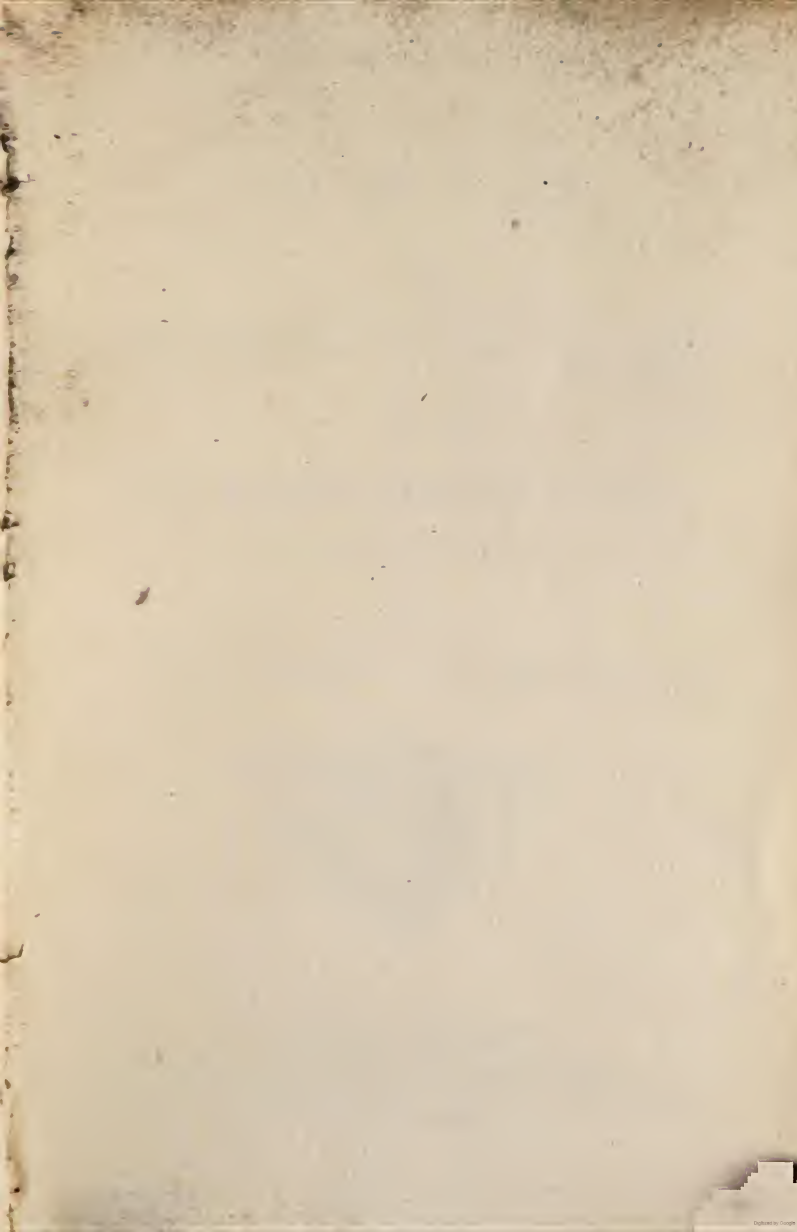
...BIBLIOTHEEK GENT

016

CHRISTOPHORI CHRISTOPHORI

SANDII

NOTÆ

&

ANIMADVERSIONES

IN

GERARDI JOANNIS VOSSII

LIBROS TRES

de

HISTORICIS LATINIS.

AMSTELODAMI,

Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.
ANNO 1677.

THE NEW YORK
LIBRARY

ALMA MATER

OF THE

LIBRARY

THE NEW YORK
LIBRARY

PRÆFATIO AD LECTORES.

 Vantus fuerit Clarissimus, totoque orbe Celeberrimus Vir, Gerardus Ioannes Vossius, Orbis eruditorum nostro seculo pars magna, etsi nemo diceret, nemo tamen nesciret. Sicut enim quemvis artificem suum commendat opus, ita & ille ingenii sui foetibus famam, qua nunquam posteris desinet esse notus sibi conciliavit. *Scripta illa, quibus literatos sibi summo opere devinxit, abunde demonstrant viri multiplicem eruditionem, incomparabilem diligentiam, summum candorem, æquumque erga quemvis animum. Inter ea non infimum locum meretur hoc, quod nunc examinandum & illustrandum suscepimus, opus de Historicis Latinis: quem equidem laborem, ceu humeris meis imparem, nunquam*

Praefatio.

non refugissem, nisi mihi opus dictum pervolventi ultrò sese obtulissent loca quædam in eo contenta, quæ vel illustratione quadam, vel emendatione opus haberent. Quamobrem studiosis haud ingrata operam me præstiturum confisus, ab hinc anno uno experiri cœpi, quantum isto in negotio tenues ingenii mei, memoriæque vires valerent: præsertim ubi ipsum Vossium observavi scribentem in præfat. *Nec fore ignoro, ut in opere tam arduo industriam meam fugerint historicorum plusculi. Verum si recte agebat Varro, neminem reprehensum esse, qui stipulam reliquisset ad spicilegium: potius in me spectari convenit, quantum hoc sit, quod præstiterim, quàm ecquid præterierim. Præsertim cum non eo hæc animo divulgem, quasi in posterum omnem operis nostri curam deponere statuissem: sed potius, ut postquam ista jam prodierint, amicorum*
præ-

Præfatio.

*præstantium & judicio in commissis ,
& indicio in omissis , facilius fruar.
Præterea ut prima hac , & difficillima
operis cura defunctus , minori ex-
inde negotio , & majori voluptate ,
legam , mediter , nostra , aliena , &
quæ curva depræhenderim , corrigam ;
quæ mutila , suppleam. Nam hæte-
nus quidem , publicis muneribus , &
propriis amicorumque negotiis occu-
patissimo , non licuit mihi in vasto a-
deò mari eorum , qui rem historicam
juvissent , expiscari omnia ex animi
mei sententia. &c. Neque verò No-
tis his & Animadversionibus Viri
Clarissimi dignitati , famæque detra-
here mihi propositum unquam fuit.
Multum sanè est quod præstitit. Ha-
beat itaque sibi debitum honorem ,
gloriam , laudem , quam meretur : at-
tamen non dubium est , quin in tyro-
num gratiam liceat obscurius dicta
illustrare , omissa addere , certaque
ab incertis , ac vera à falsis discerne-
re ,*

Præfatio.

re, ut & habeant quod admirentur, & sciant quod caveant. Eoque audentius rem hanc aggredior, quod certò persuasum mihi est, Virum nostrum, si viveret, idem præstiturum; quandoquidem uti dies diem docet, ita & magna librorum pars, ex quibus profeci, post Vossii demum obitum, vel ex membranis vetustis eruta, vel recentioribus autoribus edita, lucem vidit. Omnes equidem erroribus, ceu homines, sumus obnoxii: præcipue quando glacies primò scindenda est, experimur initio difficultatem laboris, & post errores commissos ab aliis detectos, quorum hic illum, ille istum observavit, videmus & emendare studemus: *non est enim unius hominis lustrare omnes omnium bibliothecarum forulos*, ut recte ait Autor noster jam allegata Operis sui præfat. Inde evenit, ut & in hoc opere quædam occurrant *ἀντιστά*, & apertè veritati

Præfatio.

ritati repugnantia. Nonnunquam dubia pro indubiis, pro dubiis indubia traduntur. Argumenta invalida quandoque proferuntur. Duo historici aliquando confunduntur in unum: contra non rarò ex singulis fabricantur bini, &, quod mireris, ex uno Theoderico Trevirensi quatuor infelicissimè multiplicantur: quandoque idem Autor alio, ecque indebito loco sub diversi nominis larva latet. Iam ex uno opere fiunt duo: jam vel duobus distinctis autoribus unum idemque tribuitur opus, vel uni adscribitur, quod penitus alium agnoscit autorem. Historicis accensentur, quibus nihil unquam cum historia fuit commune: latinis, alterius linguæ scriptores: scriptoribus, qui nihil scripsere: hominibus, qui nunquam vixere. Sæpe erratum circa autorum ætatem, dum hi nostro seculo propiores, illi justo antiquiores statuuntur. Inter anonymos

Præfatio.

subinde locum sortiti sunt, quorum nomina scimus. Prætermiſſis annumerati, qui ſuo loco producti fuerant: & autoribus incertæ ætatis, de quorum ætate conſtat. Dignitates autoribus nonnullis vel minus recte adſcriptæ, vel numerus dignitatis. Erratum quoque eſt aliquando circa numerum librorum alicujus operis. Nec non eſt, ubi ſcripta quædam, quæ extant, periſſe dicuntur; & extare, quæ forte pridem eſſe deſierunt. Nomina propria perverſe paſſim leguntur. Circa hæc & his ſimilia, Doctiſſimus ille Vir, aliorum nonnunquam deceptus auctoritate, lapſus eſt. Ego errores ſingulos ſuis locis indigitavi; quæ Autor ignoravit, ubi ſcivi, docui; corruptas lectiones in locis allegatis reſtitui; & opera quædam hiſtorica Voſſio, ut veroliſſime eſt, olim ignota, ſuis autoribus addidi. Quando verò ſolemus in alienis erroribus perſpiciendis eſſe

ſc

Praefatio.

se lynces, in propriis talpæ, vereor
ne & in meo opusculo inveniant le-
ctores eruditi, quæ carpant. Quæ-
cunque tamen illa sint, quæ forsitan
in reprehensionem incurrant, sciri
velim, tantum abesse, ut correctio-
nem quamcumque, dummodo ea
mente fiat, quâ ego erga Autorem
nostrum affectus sum, iniquo animo
sim laturus, ut potius magnam gra-
tiam æquus eorum censor sit initu-
rus, non minus apud me, quàm ne-
potes nostros. Quamobrem oro, ne
peritiores talibus offendantur, ne-
que sibi, sed tyronibus, me hæc scri-
psisse putent. Cæterum monendum
est, verba integra Viri Cl. præfixa
esse Notis Animadversionibusque
meis, ut quis opusculo hoc uti pos-
sit vel sine Vossii opere. Allegatio
paginarum ad secundam editionem,
eamque optimam, quâ usus sum, spe-
ctat. Quod circa numeros errata
typographi in fine addidi, in eo

* 5 non

Præfatio.

non alius mihi propositus fuit scopus, quàm ut Errata illa, non facillè cujusvis Correctoris industriæ obvia, emendentur, si forte quarta librorum de historicis latinis editio aliquando adornetur. Nam quæ tertio loco nuperrimè admodum in Germania lucem vidit, qualis sit, dicere nequeo, cùm nondum huc à Bibliopolis sit advecta. Cùm verò simul observassem, plurimos historicos ex numero eorum, qui ante Caroli V Imperium, Operis Vossiani terminum, scripsere, esse præteritos, statueram equidem huic operi subjungere *partem secundam, sub titulo Auctarii Operis Vossiani de historicis latinis*; sed deinde ratus Auctarium illud adhuc esse minus perfectum, ejus editionem differre satius duxi, lectoresque meos exhortari his verbis Clarissimi Vossii in Præfat. *Ac quia is animus mihi semper fuit, ut neminem honore suo*
frau-

Præfatio.

*fraudarem : planè fore confido , ut
mei , vel potius publici boni amantes ,
ad institutum illud nostrum conferant
Symbolam suam : quando non unius
est hominis lustrare omnes omnium bi-
bliothecarum forulos. &c. Ut tamen
sciant , quantos eâ in re fecerim pro-
gressus , brevibus dicam , me hæcte-
nus congefisse , secundum metho-
dum Vossii , trecentos & quinque au-
tores certæ ætatis , interque eos se-
ptuaginta anonymos : centū & octo-
decim ætatis incertæ , quorum nomi-
na cognita : scripta anonymorum ir-
certæ ætatis quadringenta & quadra-
ginta. Profeci verò in isto studio par-
tim ex autoribus , qui Vossio ignoti
edidere monumenta veterum scri-
ptorum , quos inter sunt Catellus ,
Quercetanus Corp. Hist. Franc.
Script. Salmasius editor Lucii Ampe-
lii : partim ex iis , qui Vossio defun-
cto scripta historica veterum ex tene-
bris in lucem prodire jusserunt : qua-*

Præfatio.

les sunt Ughellus, Seldenus, Twyſden, Maderus, Labbeus, Dacherius, Lambecius. Multum quoque eo contulerunt Bibliothecæ variæ à doctis viris in lucem editæ, quarum ſeriem hic enarrare nihil attinet. Neque nihil, imò plurimum, profeci ex lectione plurimorum Autorum, qui codices MSSos históricos, Voſſio ignotos, paſſim allegant. Quod ſuperest, ſpero non defuturos, qui poſt me idem ſint acturi, quod ego nunc poſt Voſſium partim egi, partim adhuc agere conſtitui, ſi Deus vitam, viresque conceſſerit. Sic poſteritas noſtra tandem gaudebit opere aliquo de históricos latinis, qui ad imperium uſque Caroli V floruerunt, emendatiſſimo, omnibuſque numeris abſoluto. Quod ad Voſſii libros quatuor de históricos græcis attinet, non ſine admiratione obſervavi, cum opuſculum hoc jam ſub prælo ſudaret, in Doctiſſimi Viri Valentini
Hen-

Præfatio.

Henrici Vogleri Introduct. univers.
in notit. bonorum scriptorum, ante
me eandem penitus mentem fuisse
D. Bernardo de Mallinckrot, eun-
demque laborem suscepisse, licet or-
dine inverso. Quia verò ipsum D.
Mallinckrot opus non vidi, placet
hic addere, quæ de eo scribat jam
laudatus Voglerus: *Bernardus à
Mallinckrot*, inquit, Paralipome-
non de historicis græcis centurias
quinque congeffit. *Excusat autem,*
quod aliquot auctores in istis centuriis
suis nomen suum profiteantur, quos
in posteriori editione G. J. Vossii repe-
riri notitiam suam effugerat. Comme-
moratque præterea, sese jam tum ante
biennium ad prælum paratas habuisse
Annotationes ad Historicos Græcos
à Gerardo Joanne Vossio recensitos.
Sed quæ hætenus, quod sciam, non
sunt editæ. Hæc Voglerus. Cæterum
conatibus nostris obstant & penuria
& copia: penuria librorum quorun-
dam

Praefatio.

dam necessariorum: copia aliorum negotiorum, quæ nec satis diligentem, nec uni huic studio intentum esse permittunt. Interea utantur, fruantur studiosi talium rerum meis hisce lucubrationibus, in quibus si omnia omnibus placebunt, assequar quod optare potui, non sperare vel mihi promittere, cum nec Iupiter vel omnibus, vel semper placeat: sin minus, non tamen omnia omnibus displicuisse iuvabit.

CHRISTOPH. CHR. SANDI
 NOTÆ & ANIMADVERSIONES
 IN
 GERARDI JOANNIS VOSSII
 OPVS
 DE HISTORICIS LATINIS.

Pag. 122. VALERIVS
 MAXIMVS dicto-
 rum, factorumque me-
 morabilium libros IX re-
 liquit.] Horum epitomen fecit Joannes Ho-
 norius, qui floruit circa a. 1497. referente au-
 tore centuriæ clarorum scriptorum Lipsien-
 sium, Wittebergensium & Francofurtensium.
 Fecerat idem olim Januarius Nepotia-
 nus rogatu Victoris.

Pag. 136. De CORNUTO
 Suidas : ἔγραψε ἢ πολλὰ φιλόσοφα τε καὶ
 ῥητορικά. *Scripti multa & philosophi-
 ca & rhetorica.*] Ad Philosophica, de
 quibus hic Suidas, pertinet, quod Hiero-
 nymus epist. ad Magnum tradit, Origenem in
 libris decem Stromateon, christianorum & phi-
 losophorum inter se sententias comparasse, &
 omnia christianæ religionis dogmata ex Plato-
 ne & Aristotele, Numenio, Cornutoque con-
 fir-

firmaſſe. Unde veriſimile Cornutum græce ſcripſiſſe. Nam ſicut tunc lingua græca erat eruditorum, inprimis philoſophorum lingua, ut filii ſtudiorum gratia à parentibus Athenas mitterentur, ita & Cornutum *græcarum literarum doctiſſimum* vocat Macrobius lib. V. cap. 9. Neque vero hoc mirum videatur conſiderantibus Cornutum fuiſſe Afrum, quandoquidem Julius Capitolinus in vita Clodii Albinus nos docet, in Africa quoque morem illum olim obtinuiſſe, ut pueri græcis literis imbuerentur, quando de eo ſcribit: *omnem pueritiam in Africa tranſegit, eruditus literis græcis & latinis mediocriter.*

Pag. 157. VISBIUS] Suspicor eundem eſſe, qui alias Hilduino *Lisbius* dicitur.

Pag. 170. NEON vixit ſub M. Aurelio Imp. ac vitam ſcripſit tergeminaſque fratrum, Speuſippi, Eleuſippi & Meleuſippi. — aut acta ea poſterioribus ſeculis ex bonis græcis fuere facta latina non bona, aut fuerint ſuppoſita, utcumque germana appellet annalium eccleſiaſticorum conditor.] Mihi non magis certum eſt aliud Ennii ſtercus eſſe ab auro Virgilii, quam aurum horum actorum fabuloſum ſcripſiſſe poſt Concilium Nicænum, ex cujus Symbolo accepit

cepit illud *Deus de Deo, Lumen de Lumine.*

Mox. Hodie tantum habemus acta tergeminiſſorum fratrum latine, eaque à Warhario descripta, & Ceraunio Papæ Parisiaca in urbe dicata, ut prologus ipsius Warharii indicat.] Scripsit ea Warharius jussu etiam Ceraunii circa a. 610. quare miror hunc scriptorem à Vossio non esse suo loco historicis insertum. Ego sane in auctario historicorum latinorum ad opus Vossii, omnes illos autores præterire constitui, quorum ipse vel levissimam injicit mentionem.

Ibid. ELVANVS AVALONIVS] Refert Dempsterus lib. 5. hist. eccl. Scotiæ, hunc autorem veteri lingua Scotica sive Hibernica tradidisse historiam Scotiæ. Nisi ergo librum de origine ecclesiæ Britannicæ latine scripsit, latinis historicis accenseri minime meretur.

Pag. 181. Hujus quoque loci sit DIONYSIVS historicus, si latine scripsit. Sanè videtur Galli & Volusiani tempore vixisse, propter verba illa Jornandis de rebus Geticis cap. XIX. *Defuncto tunc Decio, Gallus & Volusianus regno potiti sunt, quan-*

do & pestilens morbus pene istius necessuatis consimilis, ut nos ante hos novem annos experti sumus, faciem totius urbis fœdavit, supra modum quoque Alexandriam, totiusque Ægypti loca devastans, Dionysio historico super hanc cladem lachrymabiliter exponente: quam & noster conscripsit venerabilis martyr Christi, episcopus Cyprianus, in libro, cujus (adde titulus) est, *de Mortalitate*.] Hic est Dionysius Alexandrinus episcopus. Cyprianum autem non ideo suum vocat Jornandes, quasi hic christianus fuerit, ille ethnicus; sed quia Cyprianus latinus, Dionysius græcus. Græcus itaque scriptor hujus loci non est, idque eo minus, quod nec inter historicos locum ullum meretur. Fragmentum enim hujus Dionysii de pestilentia sui temporis in Africa sæviente, ex scripto ad fratres in Ægypto, apud Euseb. hist. Eccles. VII. 17. & Niceph. VI. 20. docet, Dionysium calamitatem illam magis deplorasse ceu oratorem, quam descripsisse tanquam historicum. Quamobrem nec Cyprianus Viro Clarissimo ob sermonem de mortalitate historicis accensetur: in quo tamen sermone hodie sub nomine Cypriani noto, nec vola, nec vestigium vel Ægypti, vel Alexan-

Alexandriæ, vel pestilentis morbi, ut observavi tract. de veterib. scriptor. eccles. licet & Eusebius Chron. ad a. 255. præter Jornandem scribat: *Pestilens morbus multas totius orbis provincias occupavit, maximeque Alexandriam & Ægyptum, ut scribit Dionysius, & Cypriani de mortalitate testis est liber.* At quia Dominus Vossius non videtur Dionysio propterea locum inter historicos dedisse, quod lachrymabiliter exposuerit cladem Alexandrinam, sed quod à Jornande historicus appelletur, sciri velim, Jornandem ea in re graviter errasse. nihil enim historici operis scripsisse Dionysium liquet ex catalogo scriptorum ejus ab Eusebio contexto, unde & merito præteritur in opere Vossii de historicis græcis; nisi forte hoc eo torquendum, obtortoque collo trahendum, quod literis ad Hermammone, fratresque Ægyptios, inter alia de Decio & Gallo, pravisque eorum moribus pleraque commemoravit, & tranquillitatis, quæ sub Gallieno fuit, mentionem fecit; apud Euseb. hist. Eccles. VII. 1. 18. & Niceph. VI. 20.

Ibid. PONTIVS diaconus:]

Hunc Voetius Polit. Eccles. parte 1. lib. 4. sect. 2. cap. 1. §. 1. nescio unde, vocat Pontium Paulinum, cum constet Pontium Paulinum *συγγεγονον* fuisse Sulpitio Severo.

Pag. 201. PHILASTRIVS
ipse

ipse hæresi LXIII dicit, *Inde à Domino usque nunc anni CCCCXXX;* ut vulgo quidem legitur. Sed levicula mutatione rescribo, **CCCLXXX.]**

Philastrius hic ea computatione usus videtur, qua Marcellus Ancyranus, quando dicebat Dominum ante quadringentos annos initium regnandi accepisse; & qua episcopi Concilii Antiocheni VIII habiti circiter a. 348. cum dicunt, Christum ante quadringentos totos annos incarnatum, vel (secundum lectionem Athanasii lib. de Synodis Arim. & Seleuc.) non totos annos quadringentos effluxisse à Christi incarnatione. Eadem quoque ratione videtur Florus dicere, à principatu Augusti ad sua usque tempora, i. e. Trajani Imp. esse non multo minus annos CC. Confer quæ annotabo ad *pag.* 741.

Pag. 205. Fuit autem Fl. Stilico Consul cum Aureliano anno Christi CCCC: atque iterum cum Anthemio anno CCCCV. Alterutrum in annum incidit **VIGILII** Tridientini martyrium.] Nempe in a. 400.

Ibid. In hunc errorem eos impulit, quod **VIGILII** martyris esse arbitrarentur quinque libros illos, qui

qui pro Chalcedonensi concilio scripti fuere adversus Eutychem. — Imo nec illud certò dicere possumus, hunc etiam **VIGILIVM** episcopum fuisse Tridentinum. For- tasse enim librarii, cum non alium nossent Vigilium, quam Tridentinum episcopum, hoc dignitatis nomen adjecerunt.] Quinque libros adversus Eutychem demonstravit Chiffletius esse Vigili episcopi Tapsensis Africani.

Pag. 207. Videtur & hic locus deberi **B. HIERONYMI** libro de locis hebraïcis, ut qui ad terrarum historiam pertineat. Sed nec iste Hieronymi est: ut cujus mentio fiat, ubi agit de Smyrna.] Hieronymus duntaxat latine vertit Eusebii Cæsariensis librum de locis hebraïcis. Cæterum tractatus, in quo Hieronymi mentio, nec agit de locis hebraïcis, nec pertinet ad librum de locis hebraïcis. Tribuunt quoque Florentinius & Dacherius to. 4 Spicilegii veter. scriptor. Hieronymo martyrologium.

Pag. 208. **RVFINVM** presbyterum sanctæ Melaniæ, spiritali via

comitem.] Licet locus hic in Pontii Paul-
lini epistola 9 ad Sulpitium Severum ita le-
gatur, ut Vossius eum allegat, tamen po-
tius ita distinguendum arbitror: *Rufinum pres-
byterum, sanctæ Melaniæ spiritali via comi-
tem.* Nam & Melaniam Hierosolymam na-
vigasse, & Ruffinum in illis partibus ali-
quando fuisse constat. Imò clarius docetur
Ruffinum Melaniæ comitem fuisse in itinere
sacro, ex Hieronymi epist. 5 ad Floren-
tium, ubi ait: *Quia frater Ruffinus, qui cum
sancta Melania ab Ægypto Hierosolymam ve-
nisse narratur, &c.* Porro constat ex Hiero-
nymo, Ruffinum Nitriæ in Ægypto fuisse.
Neque tum viventis presbyter credendus Ruf-
finus, (qui presbyter erat ecclesiæ Aquile-
giensis,) more nondum solito, quo nunc
Cardinales ecclesiæ Romanæ presbyteri à
multis sanctorum, sanctarumque titulis de-
nominantur.

Pag. 209. SEVERVS SUL-
PITIVS,] Sirmondus contendit no-
men proprium postponendum, & legendum
Sulpitius Severus.

Pag. 210. PAVLLINVS
AQVITANICVS.] Paullinus
hic est ille Pontius Paullinus, qui scripsit ad
Sulpitium Severum, quique etiam dicitur
Paullinus Nolanus: ipse epist. 4 se vocat Me-
ropium Pa ulinum.

Pag. 212. Non meminit Gennadius PAVLLINI A QVITANICI quatuor librorum de vita B. Martini.] Libros sex metricos de vita Martini sub nomine Paullini hujus edidit Franc. Juretus, dedicatos à Paullino Perpetuo episcopo Turonensi. Alius ab hoc Paullino est *Benedictus Paullinus Petrocoriensis*, qui circa a. 466 scripsit, & Perpetuo episcopo Turonensi dedicavit poemam suam de miraculis dicti Martini, quod edidisse Fr. Juretum referunt Sammarthani. Daumius epist. 89 ad Reinesium recte arbitratur libros istos esse hujus *Benedicti Paullini*, minime verò *Paullini Nolani*. Nam non solum tacent de eodem opere scriptores Benedicto Paullino antiquiores, pauloque recentiores, adeò ut primi, qui id Paullino Nolano adscripserint, sint Venantius Fortunatus, Gregoriusque Turonensis, plusquam toto seculo Benedicto Paullino juniores; sed & constat episcopum Turonensem Perpetuum non paullo post Paullinum Nolanum vixisse, qui obiit a. 431. Perpetuo triginta annis post episcopo constituto, & mortuo a. 493.

Ibid. Martyrium quoque scripsit S. Genesi Arelatensis episcopi:] S. Genesius martyr Arelatensis, non fuit episcopus dictæ urbis. imò nullus unquam
A 5
fuit

fuit Arelatensis episcopus dictus Genesius.

Pag. 213. Q. JULIVS HIL-
LARIO de mundi duratione li-
bellum scripsit.] Is de cursu temporum
dicitur in MS. Ambrosiano. Vide pag. 756.
Nomen *Quinti* suspicor potius esse numerum
libri inter collectiones chronologicas.

Ibid. B. AVRELIVS AV-
GVSTINVS,] Scripsit etiam li-
brum de gestis Palæstinis contra Pelagium.
Cujus operis quidem ipse Augustinus memi-
nit lib. 2. contra Pelagium & Celestium,
de peccato orig. c. 14. vocans id de gestis
Palæstinis, quo titulo etiam utitur Prosper
sub finem operis contra Collatorem; licet
Possidius in Indiculo nuncupet *contra gesta
Pelagii*. Bellarminus lib. de script. eccl. de eo:
*Liber de gestis contra Pelagium non extat in
tomis S. Augustini, sed eum addidimus,
quia nuper inventus, & typis mandatus est.*
Audiamus autem quid de eo scribat Augu-
stinus ipse. Ille itaque lib. 2. Retractat. cap.
47. *Per idem tempus, inquit, in Oriente,
hoc est in Syria Palæstinæ, Pelagius à quibus-
dam catholicis patribus ad episcopalia gesta
perductus; eisque absentibus, qui de isto libel-
lum dederant, quoniam ad diem synodi non
potuerunt occurrere, ab episcopis XIV auditus
est, ubi eum dogmata ipsa damnantem, quæ*
ini-

*inimica gratiæ Dei adversus eum de libello legebantur, catholicum pronunciaverunt. Sed cum in manus nostras eadem gesta venissent, scripsi de his librum, ne illo velut absoluto, eadem quoque dogmata putarentur iudices approbasse, quæ ille nisi damnasset, nullo modo ab eis nisi damnatus exisset. Hic liber sic incipit. Posteaquam in manus vestras. Sed hoc opus ex numero historicorum more Vossii omittendum est, quanquam non video, cur scriptores Conciliorum, Actorumque seu Gestorum Synodaliū minus nomen historicorum mereantur, quam qui scripsere itineraria, vi-
tas, imò miracula ac translationes sanctorum singulorum, quique edidere descriptiones quarundam regionum potissimum geographicas, principumque genealogias, & martyrologia, &c.*

Pag. 214. à Lamprio, episcopo Barcinonensi.] Hic forsā est, qui Hieronymo Paulli dicitur Olympius: aliis Lampadius.

Pag. 216. Hormesta OROSII]
al. Ormesta, quam vocem Bonifacius cap. 31. de script. Rom. histor. vult depravatam ex Orbis mœstitia, vel potius ex Or. m. ista, i. e. Orosii Munli historia. Stephanus Vinandus Pighius Herc. Prodicio, seu hist. de Carolo Friderico, hærede ducatus Cliviensis, appellat Orchestrā Mundi. Ita etiam appellari vult A. S. Peregrinus in Bibliotheca Hispanica.

*Pag. 217. de miseria hominum :] de cladibus & miseriis antiquorum , titulus est in compluribus MSis. Est quoque in Biblioth. Viennensi Vita Terentii MSa per Fr. Petrar-
cham & Paullum Orosium.*

*Post. Sæpius etiam vulgares secta-
tur opiniones , quàm historicum.]*
Addendum puto decet : ut sensus constet.

*Pag. 222. CLAUDIVS R V-
TILIVS,] Non alius is est à Rutilio
Claudio Numatiano , de quo Vossius pag. 745.*

*Pag. 223. Sub Valentiniano IIII
quoque claruit CONSTANTI-
NVS episcopus , qui B. Germani
vitam contexuit,] Constantius ille (ita
enim vocatur ab Isidoro loco à Vossio allega-
to) non fuit episcopus , sed presbyter Lugdu-
nensis : estque autor recentior : scripsit
enim vitam S. Germani , anno ferme qua-
dragesimo post decessum S. Germani , im-
pulsu vel precibus S. Patientis episcopi Lug-
dunensis , qui obiit a. 491. Hanc vitam dedi-
cavit Constantius Censurio episcopo Anissio-
dorensi , quarto (ut ait Hericus) post S. Ger-
manum. Vnde etiam liquet , vitam istam
exaratam fuisse post quadraginta quatuor an-
nos à decessu Germani. Post Germanum enim
sedes vacavit annos quatuor. Deinde sedit
Alo-*

Alodius annos 30. mensem 1. dies 12. post sedes vacavit annos 10. exinde sedit Fraternus diem 1. cui successit Censurius. Hinc simul elucescit Sammarthanos in Gallia Christiana errare, quando ajunt Germanum obiisse a. 448. citius enim obiisse necesse est, si conscriptio vitæ ejus, ut certum est, ad tempora Patientis episcopi Lugdunensis referenda, & si, ut iidem tradunt, Patiens periit a. 491. Nisi forte cum Herico dicendum, quod & omnium verisimillimum est, *Germano rebus exempto humanis, in episcopatum susceptum Alodium triginta ferme annis Pontificatus sui functionem explevisse.* ut quadraginta plus minus annis à decessu S. Germani vitam ejus exarata dicere liceat. Et quamvis Hericus in fine operis sui profaïci de vita & miraculis S. Germani, referat Alaudium sedi suæ præfuisse annos 30. mensem 1. dies 12. illud tamen huic sententiæ, quæ certissima est, nihil obstat, dummodo tollamus annos quatuor suppositi interstitii inter S. Germanum & Alaudium, quorum apud Hericum nulla mentio.

Pag. 224. Obiit autem B. Germanus anno CCCCXXXV.] secundum Sammarthanos a. 448. penes quos fides esto.

Ibid. Oxonii in Bibliotheca Bodlejana est quoque liber MSus de translatione & miraculis ejusdem
A 7 Ger.

Germani.] Qui est ille conscriptus autore Herico monacho Autissiodorensi, regnante Carolo Calvo, post a. 873. exaravit enim dictus Hericus libros de vita, miraculis & translatione S. Germani, oratione soluta.

Mox. At quatuor seculis pòst, temporibus nempe Caroli Crassi, quinque id libris fecit Hericus Autissiodorensis : de quo suo loco dicemus.] Potius Caroli Calvi temporibus, ut dicam ad pag. 332. Sed nihil illo loco de Herici libris quinque metricis vitæ S. Germani, quos scripsit. Videntur itaque hæc Vossii verba ad præcedentem Constantium pertinentia, per errorem gravissimum esse trājecta in V. R. A. N. I. V. M. Vide porrò quæ annotabo ad pag. 332. & 749. de errore hic & pag. 749. in numero librorum metricorum Herici commisso.

Pòst. S. R. E. presbyter Cardinalis,] Ex his verbis mihi subolet scriptorem illum esse juniorem, & alium à PÉTRONIO Bononiensi, de quo hic agitur.

Pag. 227. EUCHERIUS Thebæorum passionem prosâ conscripsit.] Inter al. descripsit vitam S. Mauriti Legionis Primicerii. Postea Thebæorum passionem descripsit metricè Marbodus, & post Marbodum Sigebertus Gemblacensis carmine heroïco.

Pag.

Pag. 228. Ex Chronicis iſtis B. PROSPERI AQVITANI nunc pars ſolum extat, ab obitu Valentis, qui incidit in annum Chr. CCCLXXIX, uſque ad Valentianum (leg. Valentinianum) VI. & Nonium, Coſſ. hoc eſt Chr. An. CCCCXLVII.] Imò Proſperi chronicon integrum edidit Labbeus tomo 1. ſect. 1. Novæ Bibl. MSSorum. Prima pars ab ortu mundi pertingit uſque ad mortem Valentis Imp. cui additum eſt auctarium de variis hæreſibus, nec non diverſæ lectiones ex quibusdam libris MSSis collectæ. Pars altera, dicta vulgo Conſularis, ab anno Chriſti 379. ad a. 455. quo Roma capta à Genſerico Vandalorum Rege, auctior, emendatiorque Labbeo edente prodiit. Porro edidit idem Labbeus aliud ejuſdem, alteriuſvé Proſperi chronicon, quod non per Conſules, ſed per annotatos in margine Imperatorum annos procedit, emendatius etiam editione Pithœana.

Pag. 230. Leo Imper. obiit anno Chriſti CCCCLXX.] Secundum Onuphrium Panvinium a. 474.

Pag. 231. Galliciæ concilium, quod Leo papa exoptat, celebratum
non

non multò post fuit : puta anno
 CCCCXLVII, annis XXXIV ante
 Leonis imp. annum octavum, in quo
 defuit Chronicon IDACII.] Ego nul-
 la ratione perspicere valeo, annum Christi
 447 esse trigessimum quartum ante annum
 octavum Leonis Imp. imò vix mediam par-
 tem istorum annorum æquat interstitium,
 quod est inter annum 447, & annum octa-
 vum Leonis Imp. Quid ? quod ab ultimo die
 sedis Xysti decessoris Leonis Pontificis, usque
 ad imperium Zenonis successoris Leonis Imp.
 non toti intersint anni triginta quatuor. Adcò
 ut frustra sint verba V. Cl. sequentia : *Non
 hoc tantum est intervallum, ut scrupulum ulli
 injicere debeat ; quandoquidem Idacius, ut de eo
 prodit Isidorus, ultima pene senectute decessit.*

Ibid. Præterea scripsit IDACIVS
 Fastos Consulares à 3ratu & Tarqui-
 nio, usque ad alterum Consula-
 tum Athenii (leg. Anthemii) Augu-
 sti. Sed ex iis fastis partem magnam,
 quæ & ipsa in MSO extabat, in edi-
 tione sua præterit Sirmondus :] Inte-
 gros deinde edidit Labbeus tomo 1. sect. 1.
 Novæ Bibl. MSSorum : nempe à Coss. primis,
 Bruto & Collatino, usque ad alterum Con-
 sulatum Anthemii Augusti.

Pag. 232. **S. VICTOR VIT-
CENSIS**, episcopus Africanus,]
Chiffletio Victor Vitenfis.

Reliquit libros tres de persecutio-
ne Vandolica, quæ B. Augustini æta-
te, in Africa fuit sub Gensericho, &
Hunericho, Vandalorum regibus.]
Imò post Augustini potissimum ætatem.

Pag. 234. **Monasterii Lirinenfis**
post Honoratum Hilarius, post Hi-
larium Maximus, post eum **F A U-
S T U S** abbas fuit.] Sammarthani se-
quentem statuunt ordinem abbatum Leri-
nensium: 1. S. Caprasius, 2. S. Honoratus,
3. S. Maximus, 4. S. Faustus. At ipsi tum
sub archiepiscopis Arelatensibus, tum sub
episcopis Reiensibus, ex Fausto dicunt Hono-
raturum fundatorem coenobii Lerinenfis, circa
a. 375. deinde etiam sub abbatibus Lerinen-
sibus scribunt Caprasium obiisse anno 430,
Cal. Junii, at Honoratum ajunt obdormi-
visse sub a. 429, die Januar. 16. Contra dici-
tur Honoratus duce S. Caprasio sene, con-
versus in monachum, vitandæ causâ huma-
næ laudis, versus Orientales partes iter arri-
puisse. Præterea & hoc argumento utuntur
Sammarthani pro Caprasio, quod Eucherius
Lugdunensis libro de laude Eremitæ, quem
scri-

scripsit ad Hilarium Arelatensem, successor-
rem Honorati, dicat: *Hæc videlicet Lerinen-
sis sancta insula, nunc possidet venerabilem
gravitate Caprasium veteribus sanctis parem.*
Hilarium ex catalogo abbatum Lerinensium
excludunt, ut vidimus, & sub episcopis Re-
jensibus probant ex Eucherii libro de laude
eremi, & Fausto, ac Dinamii vita Maximi,
Maximo Honoratum post se moderamina
monasterii commisisse; & tamen iidem sub
archiepiscopis Arelatensibus Hilarium vocant
abbatem olim & monachum cœnobii Leri-
nensis. Adcò omnia plena sunt contradi-
ctionis.

At Maximus abbas est creatus anno
CCCCLXVI,] S. Caprasius obiit a. 430.
Cal. Junii, & Honoratus episcopus Arela-
tensis creatus a. 426. obiit sub a. 429. die 16.
Januar. & si Hilarius Honorato in episcopa-
tu Arelatensi successit a. 429. & obiit a. 449.
5. Maji. porrò si Maximus episcopus Rejen-
sis creatus a. 433. in episcopatu jam a. 462
successorem habuit Faustum, ut volunt Sam-
marthani, necesse est utique, non solum,
Maximum diu ante a. 466 creatum fuisse ab-
batem, sed & eundem a. 462 jam fuisse de-
functum.

Ibid. ENNODIVS episcopus
Ticinensis, sive, ut nunc vocant, Pa-
pien-

piensis creatus est anno CCCCXC.] Rectius Vghellus a. 511. neque nisi viginti duos annos natus erat Ennodius a. 490. Epiphanius enim episcopus Ticinensis simul cum Laurentio episcopo Mediolanensi legatione functus est ad Theodericum Regem Italiæ Ravennæ residentem: unde apparet solemniter sibi contradicere Vghellum, quando statuit Epiphanium obiisse a. 498. die 21. Januar. & Laurentium episcopum Mediolanensem adlectum circa annum Domini 500. 15. Augusti. Idem quoque Epiphanius a. 495. à Theoderico Veronensi, cum Victore Taurinensi episcopo, ad Gundobadum Regem Burgundionum legatus missus est. Post Epiphanii successor, Ennodii decessor Maximus decessit a. 511. die 8. mensis Januarij.

Eo autore extat vita Epiphanii, Ticinensis episcopi, cui successerat:] Non immediatè, medius enim inter utrumque fuit, ut vidimus, Maximus.

Pag. 235. Anastasio imperante claruit DINAMIVS patricius, qui B. Maximi, abbatis Lirinensis, posteaque episcopi Rhegiensis, vitam tradidit: atque illam dedicavit Vrbico, qui in episcopatu Rhegiensi successerat Fausto.] Quia Vrbicus in episcopatu

patu Reienſi duobus mediantibus ſucceſſit Fauſto II. non I. ut ſupponit Vir eruditiffimus, utique Dinamius ſcriptor recentior eſt. Vrbicus enim poſt a. 573 creatus fuit epiſcopus Regienſis, quorum epiſcoporum ſeriem hanc ſtatuunt Sammarthani: 1. S. Proſper, qui tamen videtur potius Regii Lepidi epiſcopus fuiſſe. 2. S. Maximus, 3. Fauſtus I. 4. Contumelioſus, 5. Fauſtus II. a. 549. 6. Eme-terius, 7. Claudianus a. 573. 8. Vrbicus a. 584 & 585. Quinetiam hac ætate Dinamium juniorem eſſe oporteret, ſi verum eſſet, quod D. Voſſius ſtatim addit, Dinamium nimirum vitam ſignâſſe Marii Bobienſis abbatis: conſtat enim coenobium Bobienſe demum fundatore Columbano primo abbate, fuiſſe extructum Rege Longobard. Agilulpho, qui regnare cœpit a. 588. Sammarthani a. 614 ſcribunt monaſterium Bobienſe fundatum: idem contigifſe ſcribitur Rege Francorum Theoderico. Videtur tamen ante annum quartum Gregorii Magni Pont. Rom. i. e. ante a. 594 conditum.

Etiam Marii Bobienſis vitam ſignâſſe, oſtendit his verbis Sigebertus in catal. cap. CXV. *Dinamius, vir illuſtris ac patricius, ſcripſit plenam virtutibus vitam S. Marii, qui fuit abbas Bobacenſis cœnobii.*] Nullus unquam Bo-
bien-

biensis cœnobii in Italia abbas dictus fuit Marius, neque si fuisset, ejus vitam scribere potuisset Dinamius cœnobio Bobiensi, ut jam vidimus, vetustior. Nec in tota Gallia, Italiaque invenio aliam *Pobacensem* abbatiam. Bollandus ait fuisse abbatem *Bodanensem*, dioeceseos olim Sistaricensis, in provincia Narbonensi secunda, seu Viennensi tertia. Quod si verum, non temere Saussayus Gallicano martyrologio hunc Marium ad d. 27. Januar. inseruit.

Pag. 236. **EUGIPIVS** corruptius Philippo Bergomati Egesippus nominatur: quem errorem Platina & Sabellicus sequuntur.] Non potuit Platina antiquior sequi Philippum Bergomatem recentiore. Correctius ergo legatur: *Eugipius corruptius Platinae Egesippus nominatur: quem errorem Philippus Bergomas & Sabellicus sequuntur.*

Pag. 237. **DATIVS**, sive **DACIVS**, Chronici scriptor, episcopus Mediolanensis: qui sub Justino Imp. seniore vixit,] Chronica Datii dicta non sunt hujus auctoris, sed longe junioris, cujus qui non potuerit vixisse ante seculum undecimum, cum in illis dicatur Arnulphus archiepiscopus Mediolanensis ab Imp. Otthone Constantinopolim missus. Quamobrem
sta

statuere cogimur relationes seu annales Datii allegatos ab Anastasio Biblioth. vita Sylverii, & Miscell. lib. 16. cap. 15. diversos esse à chronico dicto Datii, quod aliqui cum chronico Idacii confundunt.

Pag. 239. MARCELLINUS COMES] Hunc Sammarthani sub 16 archiep. Remensi, manus, ut credo, lapsu, *Ammianum Marcellinum* vocant.

Pag. 241. JORNANDES episcopus Ravennæ:] Nempe Gothorum, cui nullum inter episcopos Ravennates locum concedunt Rubeus & Vghellus. Ejus autem temporibus episcopi Ravennates, Victor, Maximianus, Agnellus, Petrus, Johannes III. agnoscuntur Rubeo, Vghello, Sigonio, Baronio, Onuphrio, Merulæ. A. 565 quoque archiepiscopum Ravennatem Vitalem nobis memorat Venantius Fortunatus, prædictis auctoribus ignotum.

Pag. 243. Cæsarius Arelatensis obiit anno I OLIV.] Sammarthanis a. 543. quod omnino verius, imò & credibilius, siquidem Cæsarius jam a. 502 episcopus fuit. Et a. 554 jam fuit episcopus Arelatensis Sapaudus, qui successit Aureliano; Aurelianus Auxanio successor Cæsarii. Ipse Cyprianus, episcopus Tolonensis, Cæsarii discipulus, ejusque vitæ scriptor, excessit è vivis ante a. 549.

Pag.

Pag. 245. usque annum obsessionis Badonici montis, novissimæque ferme de furciferis non minimæ stragis, qui- que quadragesimus quartus, ut novi, orditur annus, mense jam uno emenso: qui & meæ nativitatis est.] Locus obscurus. In GILDÆ SAPIENTIS libro de excidio Britanniae edito cum in Orthodoxographis, tum in Biblioth. Patrum, locus hic legitur: *usque ad annum Badonici montis, novissimæque ferme de furciferis non minimæ stragis, qui & meæ nativitatis est.* omissis verbis, *quique quadragesimus quartus, ut novi, orditur annus*, unde argumentum ætatis Gildæ petit Vir Clarissimus.

Pag. 249. Satis liquet GILDAM superfuisse etiamnum anno IOLXXXI.] Quo secundum Vossium fuerit 88 annorum.

Ac posterius hoc non male convenit cum sententia Polydori Virgilii, Joannis Balæi, & Gesneri, qui epistolæ illius scriptorem floruisse ajunt anno IOLXXX.] Imò omnibus his trecentis annis antiquior Radulphus de Diceto, memorat Gildam scripsisse a. 581. Peculiaris est sententia Blondelli, qui tract. de Joanna Pa-

Papissa , scribit Gildam Badonicum natum a. 520. scripsisse librum de excidio Britanniae , clerique objurigatione a. 564. & a. 570 quinquagenarium decessisse : quæ singula unde habeat , fateor me ignorare

Pag. 251. VÉNANTIVS HONORIVS CLEMENTIANVS FORTVNATVS perscripsit vitam S. Medardi, quam offendes apud Surium T. III. die VIII. Jun.] Genuinam vitam S. Medardi autore Fortunato conscriptam , edidit demum Dacherius to. 8. Spicilegii. Nam quæ edita est apud Surium, Fortunati , qui obiit a. 590. esse nequit, quandoquidem in ea mentio est Warimberti , qui demum toto seculo post evasit episcopus Suesionensis. Neque omnino Fortunatus scribere potuisset vitam Medardi , si Medardus vixisset a. 623. ut Sammarthani volunt , sub episcopis Tornacensibus, quem toto seculo antiquiorem meritò statuunt sub Noviomensibus.

Pag. 252. Ejusdem videtur esse vita S. Amantii episcopi Ruthenensis , quæ est apud Surium T. VI. IV. Novembr.] Sed mutila , interpolata & inversa . integram edidit Labbeus To. 2. Bibl. Novæ MSS. sect. 3.

Pag. 253. GREGORIUS TV-
RO-

RONENSIS Patrem habuit Florentium & Armentariam,] Pro Patrem reponc Parentes: vel lege, Patrem habuit Florentium, matrem Armentariam.

Patrum Gallum episcopum] Arvernensem: qui episcopi nunc Claromontani dicuntur.

in episcopatu Turonensi ordinante Ægidio Rhemense, successit Euphronio: quod anno contigit IOLXXII: ut ad eum annum Matthæus Westmonasteriensis annotavit: Sed ipsum potius audiamus Turonensem de miraculis S. Martini cap. I. Anno CLXXII post transitum S. Martini Antistitis, Sigeberto, gloriosissimo Rege XII anno regnante, post excessum S. Euphronii episcopi, onus episcopale suscepi. Obiit autem S. Martinus anno IOLXXII. Eoque Turonensem episcopatum adeptus sit Gregorius triennio post, quam tradidit Westmonasteriensis.] Pro IOLXXII reponc CCCIII. ut annis IOLXXII additis, habeas IOLXXV, quod est triennium post annum IOLXXII, quem statuit Westmonasteriensis.

B

Sed

Sed Martinus periisse dicitur anno secundo Arcadii & Honorii, vel certius Arcadio & Cæsario Coss. i. e. a. 398. quibus si addas 172, habebis 570. At non magis conciliari potest annus 172 post transitum Martini, cum 12 regni Sigeberti, quàm annus 570 cum anno 575, quo anno, i. e. 12. regni Sigeberti, Gregorium honorem episcopalem suscepisse arbitror, adeoque mendum subesse in annis Martini. Nam & ex annis sedis, seu regiminis antecessorum Gregorii à Briccio, (qui fuit successor Martini) usque ad ultimum Euphronii decessoris Gregorii, in unum collectis, liquet Gregorium non præfuisse suæ ecclesiæ ante a. 575. Hoc confirmatur, quia annus 595, i. e. Guntchramni 31, Childeberti junioris 19, & Gregorii Romani 5, fuit Gregorii Turo-nensis 21, currens nimirum, ut arbitror. Historia Francorum hujus auctoris emendatius edita est ab Andrea Quercetano (vulgò *du Chesne*) to. 1. laudatissimi operis, historiæ Francorum scriptorum. Venetiis in Bibl. S. Anton. extat quoque sub ejus nomine liber *de transitu S. Martini*. Cui eum videre datur, conferat cum libris quatuor de virtutibus S. Martini, qui sunt 3, 4, 5, 6, operis de gloria Confessorum.

Pag. 255. Ad eadem tempora à Suffrido Petri in Chronologia ad oram addita, à Sigeberto refertur

R A D V L-

RADVLPHVS,] leg. à Sigeberto & Suffrido Petri in Chronol. ad oram addita ; vel , à Suffrido Petri in Chronologia ad oram addita in Sigeberto. Collocanda etiam verba *Ad eadem tempora* à capite lineæ.

Quem & ipsum Sigebertus historiam Francorum scripsisse ait :] Nullus dubito quin hic sit *Radulphus Flaviacensis*, quem Vossius pag. 339. ait reliquisse *historiam Francorum*.

Ibid. CLODOVEI annus ultimus , Christi erat non quidem IOXIV, ut est apud Simlerum , sed IOLXIV ; ut temporum ratio clarè evincit.] Ego miror , quæ , qualis , quanta sit illa temporum ratio. Propius sanè à vero abest , si abest , Simlerus , quàm Vossius , licet non constet certò , quo anno Clodoveus obierit : alii enim non sine probabili ratione id accidisse ajunt a. 511. cui tamen sententiæ obstat , quod extat Synodi Aurelianensis epistola scripta ad Clodoveum , Imperante Justino seniore , & Hormisda Pontifice Rom. unde sequitur Clodoveum non obiisse ante a. 518. Sed quicquid hac de re sit , id interea manifestum est , Vossium commisisse errorem 46 minimum annorum. Videtur Clotharium Clodovei filium in mente habuisse , ille enim obiit a. 564. Error certe typographicus esse

nequit, quia Vossius HVNIBALDVM, eo quod is tempore Clodovei vixerit, & usque ad Clodovei annum ultimum historiam suam perduxerit, Gregorio Turonensi postponit, & in Justiniani secundi tempora rejicit. Lapsus memoriæ est, quia secundum ipsius Vossii calculum Clodoveus perierit a. 515, quando hæc ejus pag. 731 sunt verba: *Clodoveus Francis imperare cæpit anno Ch. 485. ac rexit annis 30.*

Pag. 256. Justini quoque ac Tiberii Anicii temporibus is fuit, qui S. Domnoli, Cenomanensis episcopi vitam, jussu Haduini præsulis, conscripsit.] Sed Hadoindus ille episcopus Cenomanensis non mortuus est ante a. 650.

Ibid. Germanus Parisiensis episcopus obiit anno IOLXXIX.] Secundum Sammarthanos a. 576.

Post. Austregisilus archiepiscopus Bituricensis obiit circa annum IOLXXXI. Vide quæ in epitome sanctorum Haræus annotavit ad Sulpitii & Austregisili vitas. Magis enim ea probantur, quàm quæ Baronius de obitu ejus tempore retulit ad annum Chr. IOCXI.] Anonymus auctor in Patriar-

triarchio Bituricensi refert Austregisilum decessisse è vivis a. 628. Sammarthani anno sequente.

Pag. 259. S. Marini presbyteri, insulæ Lirinensis abbatis.] Hic non agnoscitur in catalogo abbatum Lerinensium; & forsan tantum presbyter Lerinensis fuit. Sicut Vincentius, qui mortuus ante a. 450. Theodosio & Valentiniano regnantibus, non abbas Lirinensis dicitur Gennadio Massiliensi in catal. virorum illustrium, sed apud monasterium in Lirinensi insula presbyter, cujus tempore abbas Lirinensis fuisse videtur Faustus: & tempore Marini Stephanus.

At S. Marinus, ut ex vita ejus videmus, fuit tempore Childerici Francorum Regis, Clotharii filii, cum Imperator foret Tiberius.] Pro Childerici substituendum dubio procul *Chilperici*. Est enim Chilperici regno cum imperio Tiberii synchronismus; at Childericus ante patrem, i. e. ante a. 564. obierat.

Quare sub Tiberio hoc, vel successore ejus Mauritio, claruerit vitæ S. Eugendi scriptor.] Cur sine necessitate adeo protrahatur vita hujus auctoris, imprimis usque ad Mauriti Imp. tempora, cum constet cum fuisse discipulum S. Eugendi;
abba-

abbatis Jurensis , qui defunctus est a. 521. cumque etiam ante Tiberii imperium duodecim annis jam fuerit Rex Francorum Chilpericus : ut minime necesse sit istius scriptoris vitam producere ultra a. 564.

Ibid. ELVODVGVS PRO. BVS,] In contentis hujus capituli dicitur *Elvonius Probus*.

Pag. 261. qui vitam tradidit S. Arnulphi , Metensis episcopi :] Exstat & in Bibl. Cæsarea MS. Genealogia S. Arnulfi episcopi Metensis , diversa ab ea , quam primus in lucem dedit Pithœus inter antiquos rerum Francicarum annales. Item alia diversa ab utraque , cujus editionem pollicetur La Imbecius.

Pag. 262. MAXIMVS , Cæsaraugustanæ civitatis episcopus , *historiolam de his , quæ temporibus Gothorum in Hispania acta sunt , historico, & composito sermone , scripsit* : ut ait Isidorus in catal. Meminit & Tritheimius , qui librum eum appellat *insigne volumen , & opus amœnum , de gestis Gothorum in Hispaniis*. Interdixisse arbitratur Vassæus. Mihi quidem hætenus est invisum,] Marcus
Ma.

Maximus episcopus Cæsaraugustanus, Fl. Lucii Dextri chronicon, ab anno Christi 430, ubi Dexter desinit, usque ad a. 612 continuavit. Primus continuationem hanc unà cum additionibus S. Braulionis, Helecæ, Tajonis, & Valderedi, Cæsaraugustanorum itidem episcoporum, in lucem vindicavit idem, cui & chronici Dextri editionem debemus, Franciscus Bivarius. Accessit S. Joannes cognomento Panygus ab oblivione vindicatus. Madriti. a. 1650. Observavit hæc Vilsch in Bibliotheca Cisterciensi. Hac autem occasione monendum Maximo in episcopatu successisse Joannem, S. Braulionem, Tajonem, Balderedum, Bentium, Seniore, Helecam, seu potius Helecanem. Gothica enim nomina propria virorum desinentia in *a*, in Genitivo *a* mutant in *anis*.

Ibid. Paullus Longobardus lib. III. de gestis Longob. cap. XXIX. *Tantaque ibi strages facta est de Francorum exercitu, quanta nusquam alibi memoratur. Mirandum sanè est, cur Secundus, qui aliqua de Longobardorum gestis scripsit, hanc tantum eorum victoriam præterierit, cum hæc, que præmissus de Francorum interitu, in eorum historia iisdem ipsis pene verbis*

exarata legantur.] Nimirum in Gregorii Turonensis *historia Francorum* lib. 1x. cap. 25.

Pag. 263. ISIDORVS HISPALENSIS episcopus per annos fuit XL.] Non tamen continuos: medius namque cursus interrompebatur, ipso Isidoro a. 616. sede sua pulso, & Gordiano per Arianos substituto, anno tamen sequente sedi suæ restituto dicto Isidoro: ut refert Luitprandus *Chron. Higuera* in illud notis, & ego ex illis lib. 3. *Enucleatæ historiæ ecclesiasticæ*, seu *historiæ Arianorum*, *Seculo VII.*

Pag. 264. Chronicon descripsit Isidorus ab initio mundi usque ad quintum annum Suinthilani Regis, qui Christi fuit 10XXXVI. — Condidit quoque historiam de origine Gothorum, regno Suevorum, & Wandalorum.] Labbeus tomo 1. *Bibl. Novæ MSS. sect. 1. Chronica Gothorum, Wandalorum, Suevorum*, prioribus editionibus longe auctiora & emendatiora edidit.

Adhæc Sigebertus prodit egisse *de ortu, vita & obitu sanctorum Patrum, qui in scripturis laudibus efferruntur.*] Opus hoc supposititium censet Baronius

ronius ann. 816. & Not. ad Martyrol. Rom. Labbeus Dissert. de Script. Eccles. non quidem supposititium arbitratur, sed ab aliquo interpolatore corruptum. Quæ autem Lambecii hac de re sit sententia, aperiet, ut promittit, peculiari dissertatione.

Pag. 267. Robertum, Parisiorum episcopum,] alias Chrodobertus, vel Rodobertus idem dicitur.

Pag. 268. Julianus Pomerius,] Vide quæ de eo dicam ad *pag. 271.*

Ibid. JONAS patria Scotus, (nam perperam Anglum, vel Hibernum fuisse putavit Bellarminus)] Aubertus Miræus contendit Italum fuisse.

Abbas congregationis Luxoviensis.]
In vita S. Walerici abbatis Jonas simpliciter abbas dicitur: at non fuit abbas Luxoviensis, imò nec Bobiensis. Aubertus Miræus mox Bobiensem, mox Luxoviensem abbatem vocat, additque Attalæ in regimine Luxoviensis monasterii successisse; sed nec ipse Attala fuit abbas Luxoviensis, sed Bobiensis, cui successit S. Bertulfus referente eodem Jona. Quamobrem non abs re esse videtur, quod Sammarthani sub 28 episc. Genev. hunc Jonam, monachum tantum vocant. Scripsit is quoque, precante Hunna, Reomaensi abbate, S. Columbani discipulo, vitam S. Joan-

nis abbatis primi, & institutoris monasterii Reomaensis, diœceseos Lingonensis, quam Lutetiæ a. 1635 notis illustratam edidit Petrus Roverius Jesuita.

Pag. 270. BAVDEMUNDVS.] aliis Bandemundus, minus recte, ut videtur.

factus abbas tertius Blandiniensis anno 10CLVII.] factus abbas quartus Blandiniensis a. 658. præcessere enim 1. S. Amandus 610--618. 2. Flotbertus 618.--639. 3. Joannes I. 639--658.

Tertio abinde anno decessit S. Amandus] a. 661.

Pag. 271. JVLIANI Archiepiscopi Toletani historiam de Paulli, ducis Narbonensis, rebellionem in Wambam, regem Gotthorum, vel lucem vidisse, vel propediem visuram, spero.] Edita illa est ab Andrea du Chesne to. 1. Corp. hist. Franc. ex MSO coenobii Moisiacensis.

Ibid. Hinc liquet, Julianum archiepiscopum Toletanum, (qui obiit anno 10CXC, & posteris prodidit vitam S. Hildephonsi,) male confundi cum Juliano Pomerio, qui (ut ex Ennodio Ticinensi constat) circa an-

num vixit quadringentesimum nona-
gesimum : nempe annis ducentis ante
hunc Julianum Toletanum , qui &
Pomerii illius meminit non semel in
prognostico suo futuri seculi.] Male
ergò etiam confunduntur hi Juliani ab ipso
Vossio , ubi pag. 268 scribit : *Illis autem vi-
ris illustribus , quos descripserat Hildephonsus ,
Hildephonsum ipsum adjecit Iulianus Pomerius ;
Iulianum autem Felix , uterque archiepiscopus
Toletanus. item : Quæ ex Vaticano codice hau-
sit Baronius , ea ipsa sunt quæ Iulianum Hilde-
phonso addidisse dicebamus. Sane aut Iuliani
Pomerii sunt , aut juxta codices alios , Felicis.*

Pag. 273. Justiniani junioris tem-
pore ille etiam fuit , qui vitam scripsit
S. Boniti , Arvernorum episcopi.
Nam æqualem ejus fuisse non unus in
ea vita locus arguit : item quod fue-
rit scripta postulato Adelphii.] Ex eo
ipso liquet autorem esse aliquantò recentio-
rem. Adelphius namque ille abbas monasterii
Magnilocensis , diœcesis Claromontensis ,
vixit tempore Proculi episcopi Arvernorum ,
qui successit Bubo , Bubus Nordeberto , Nor-
debertus Bonito. Adelphius enim à Proculo
Lugdunum missus ab istius urbis præfule Ful-
codo obtinuit corpus B. Boniti , quod ab ejus

decessore Godino minime obtineri potuerat, ut memoriae prodidit author vitæ S. Boniti, quam ex MSo edidit Andreas Duchesnius to. 1. hist. Franc. & Bollandus sanct. mense Januar.

Nomen scriptoris non exprimitur : sed Surius testatur, in prologo se reperisse, **ILLIDIVM & GALLVM**, Arvernorum episcopos, ac confessores, luculento stylo Boniti vitam consignasse.] Impossibile est *Illidium & Gallum* scripsisse vitam Boniti. Bonitus enim interiit a. 709. Illidius a. 385. Gallus I a. 550. at juxta Savaronem a. 562. Gallus II vivebat circa a. 649. Nec ullus nomine vel Illidius, vel Gallus Arvernensi cathedræ post Bonitum præfuisse legitur. Fateor tamen præfationem rectè à Surio allegatam.

Pag. 275. **EVLOGIVS** martyrium scripsit æqualium suorum, Georgii Diaconi, Aurelii, Felicis, Nataliæ, & Liliofæ: qui martyrium passi circa annum **15CCXXV.**] Sed hic autor plusquam toto seculo est recentior. Quod & ipse Vossius agnoscere tenetur, ex uno Eulogio duos nobis fabricans, quando ipse pag. 758 scribit: *Eulogius victuris chartis prodidit martyrium æqualium suorum, Georgii*
Dia-

Diaconi, Aurelii, Felicis, Nataliæ, & Lilioſæ: qui martyrium ſunt paſſi, non quidem circa annum Chriſti 12CCXXV, ut Hareus tradidit in epitome ſanctorum, ſed anno 12CCCLII, ut recte docet Baronius ad eum annum.

Ibid. Obiit autem S. Hubertus anno 12CCXXXI.] Aliis a. 730. d. 3. Nov. vel etiam a. 727. d. 20. Maji.

Pag. 276. B E D A] Extat & ſub ejus nomine martyrologium.

Pag. 279. JONAS Fontanellenſis monachus exaravit S. Vulfranni, Senonenſis archiepiſcopi, vitam,] Aliis dicitur Abbas Fontanellæ, ſeu S. Vandregifili, diœceſeos Rothomagenſis, in cremo quæ dicitur Gemmeticus, ut Sammarthanis, ſed perperam. Vide pag. 462.

quam dedicavit Baino, præſuli Taruennenſi.] Cum itaque Vulfrannus obierit ſecundum fratres Sammarthanos a. 740. al. 720. abſurde dicunt iidem Bainum exceſſiſſe è vivis a. 707. ſub abbat. Fontanell, idque eo abſurdus, quod ipſi ſub epiſcop. Bolon. dicunt Bainum a. 729 Teruanam tranſtuliffè corpus S. Vandregifili abbatis. Imo iidem ſub archiep. Rothom. tradunt Anſbertum epiſcopum mortuum a. 695. poſt annos undecim, i. e. a. 706 Fontanella una

cun

B 7

cum SS. Vandregisilo & Vulfranno , à B. Bainsio translatum fuisse in basilicam S. Petri, quo tempore S. Vulfrannus adhuc in vivis erat. Autorem vitæ S. Wandregisili , quæ est apud Surium ad d. 22. Julii , Sammarthani secuti sunt. Ille vero sibi minime constat , quando ait Wandregisilum mortuum a. 665. anno 9 Vitaliani PP. & 11 Clotharii III. eundemque translatum a. 729. postquam 40 annos quievisset : cum tamen inter annos 665 & 729, sexaginta quatuor intersint anni.

Pag. 280. Anno ICCCXXX fuit V E R V S episcopus, qui, ut Sigebertus inquit, vitam Eutropii, episcopi Arausica Galliarum urbis, illustrem virtutibus ac miraculis, descripsit luculento sermone.] Ducentis quinquaginta annis *Verus* hic est à nostra ætate remotior. Eutropius enim a. 467 fuit episcopus, eique successit *Verus* ille. At I. Frisius in Bibl. Philos. etiam triginta annis, quam Vossius vult, juniorem facit, quando ait: *Anno Domini 760, Constantino Copronymo Imperatore, Verus episcopus Hispalensis scripsit vitam Eutropii episcopi.*

Pag. 285. Aribo undevigesimus Moguntinorum archiepiscopus fuit;] Bruschio & Merisæo vigesimus primus: Sammarthani vigesimus.

Pag.

Pag. 288. Poſſevinus ſeorſim agit
&c.] Vide infra pag. 293.

Pag. 289. FLACCVS ALCVI-
NVS edidit vitam Vedaſti.] Eam Al-
cuinus emendavit tantum , non autem ipſe
compoſuit. Teſtatur enim hoc ipſe in princi-
pio epiſtolæ ad Radonem abbatem monaſte-
rii S. Vedaſti, (cujus rogatu eam emendavit,) his verbis : *Dilectionis veſtræ venerabile præ-
ceptum ſecutus , vitam ſancti Vedaſti , Patris
veſtri & interceſſoris noſtri , emendare ſtudi.*
Vera autem & antiqua ejuſdem vitæ , ab ano-
nymo quodam autore multo ante, quam Ra-
do in abbatem electus eſt, conſcriptæ , Præ-
fatio incipit his verbis : *Poſtquam Deus & Do-
minus noſter Ieſus Chriſtus , &c.* pertingit au-
tem incluſivè uſque ad hæc verba : *quomodo
opportune ad miniſterium verbi Dei pervenire
voluiffet.* Incipit deinde ipſa hiſtoria his ver-
bis : *Contigit verò præſatum Francorum Regem
Hlothoveum &c.* De cætero notandum eſt,
Vitam illam in vetuſtiſſimo Codice MS Cæ-
ſareo diviſam eſſe in novem capita ſive lectio-
nes, quibuſtotidem æque antiqua lemmata
ſive argumenta præfixa ſunt. Quæ diviſio
cùm in Andreae Quercetani editione omnino
deſit, ab illa autem, quæ in Joannis Bolla-
ndi & Godefridi Henſchenii editione extat, val-
de diſcrepet, operæ pretium ſe facturum arbi-
tratus eſt Lambecius, ſi eam unà cum jam
me-

memoratis antiquis lemmatibus publicaverit ,
lib. 2. de Bibl. Vienn. cap. 5. sect. 33.

Pag. 290. Idem scripsit vitam B.
Richarii presbyteri.] Libellum de vita
S. Richarii primi abbatis Centulensis rudi ser-
mone digestum , per Alcuinum magistrum
elucubrari curavit Angilbertus , Hymnosque
& antiphonas super vita ipsius idem Alcuinus
edidit : referentibus Sammarth. to. 4. Galliae
Christ. Erat Alcuinus abbas S. Martini Turon.
& Cormeriac.

Pag. 291. Arichi Beneventano
principe defuncto,] A. 787. quod addo
ob ætatem ultimam PAVLLI WARNE-
FIRIDI, qui Arichi demum defuncto mo-
nachus est factus Casinensis.

Pag. 293. S. LVDGERVS in
Wirdino, seu Werthina, factus est
primus episcopus ecclesiæ Mimigar-
devensis, seu Monasteriensis in West-
phalia :] & primus abbas.

Pag. 294. Vitam LVDGERI
scriptam à monachis S. Salvatoris
Trajecti. item *Pag. 288.* Possevinus
seorsim agit de Marcellino Brigantio
Anglo, monacho S. Salvatoris Tra-
jecti,] Marcellinus ipse se presbyterum vo-
cat.

eat. Cæterum Bonifacius Trajecti instituit S. Salvatoris Collegium Canonorum : cujus membrum sub Friderico episcopo Odulphus presbyter Canonicus S. Salvatoris dicitur.

Pag. 296. Baronius in Prolegom. &c.] Vide pag. 232.

Pag. 298. Quodsi sana est lectio Flodoardi, quando ait TILPINVM XLVII anno episcopatus obiisse, novennio peccat Joannes Chenu Biturix libro de episcopis Galliæ, qui episcopum factum ait an. ICCCCLXXIII, atque obiisse anno ICCCXI.] Longe gravius errant, sibi que contradicunt Sammarthani, qui ajunt *Tilpinum* fato functum 3. Non. Sept. a. 789. episcopatus 47mo, & tamen Abelem decessorem ejus episcopum creatum a. 744. ipsumque *Tilpinum* a. 773. Nec levior est contradictio, cum dicunt Hadrianum Pontificem Romanum ab a. 772. creasse *Tilpinum* archiepiscopum Remensem, quem tamen probant ex Anastasio vit. Stephani III. PP. (qui etiam scripsit ad *Tilpinum*) decessoris Hadriani, interfuisse cum duodecim episcopis Galliæ Concilio Romano apud Basilicam S. Salvatoris Lateranensis celebrato a. 769. In epitaphio *Tilpinus* dicitur sedi suæ præfuisse amplius quadraginta annis, quod
epi-

epitaphium allegatur à Flodoardo, agnosciturque autorem Hincmarum tertium à Tilpino archiepiscopum Remensem, qua dignitate metropolitana etiam Tilpini decessores celebres fuisse. In eodem epitaphio dicitur Tilpinus ex monacho S. Dionysii creatus præsul Remensis, quod ideo addo, ne quis suspicetur Tilpinum alteri cuidam sedi, ante Remensem, præfuisse. Evasisit autem præsul postulante Carolo Magno, qui coepit regnare a. 768.

Pag. 301. EGINARDVS gener Karoli M.] Res fabulosa, incerta.

ac ejusdem Cancellarius: pòst monachus Benedictinus, atque abbas primus cœnobii Selgenstadiensis, seu Salingestadiensis SS. Marcellini & Petri.] Sammarthani distinguunt Eynardum Caroli Magni Cancellarium, & pòst Ludovici Pii Capellanum, ac decimum quintum abbatem S. Bavonis Gand. O. B. ab Eginardo, seu Ainardo abbate Blandiniensi (dioec. Gandav. O. B.) Zorobabele in chronico vocato, scriptore vitæ Caroli Magni. Contra verba ipsa foundationis monasterii Selgenstadiensis sunt: *Heinardi Cancellarius Caroli Magni Imperatoris, vir egregiæ dignitatis, qui in puerili ætate cum eo nutritus fuerat, & miro ac ineffabili amore se dilexerant, cujus & consilio palatium*
tunc

tunc regium gubernabatur. Hic itaque Heinardus super Mogonem fluvium abbatiam insignem fundavit, et Selingstat appellavit, et de Roma sanctos Marcellinum et Petrum apportari fecit, et ibi eos collocavit, et eam abbatiam regno dimisit, et se, et dominam Immam uxorem suam, prædicti Caroli filiam, post mortem tumulari fecit.

Ibid. Hermannus Comes Neuenarius primus Eginardi editor, (a. 1521. Colon.) non institit antiquo Codici, quem habebat: sed in eo fuit, ut passim floridius loquentem induceret:] Falsò hoc Neuenario à Marquardo Frehero imputari demonstravit amicus mihi olim dum viveret, Fridericus Besselius, vir eruditus, cuius opera post tot editiones denuo lucem vidit hæc vita Caroli Magni. Monet tamen Lambecius vetustissimum codicem MS Cæsareum vitæ Caroli M. auctoris Eginardi, discrepare ab editionibus hætenus impressis.

reliquit librum unum de SS. Marcellino & Petro carmine.] Jambico.

Ajunt Eginardum & historiam scripsisse de gestis Germanorum & Francorum.] De gestis Germanorum historiam puto vocari, de bellis Saxonis: at historiam Francorum, *Annales rerum gestarum Pipini, Caroli M. et Ludovici Pii ab a. 741. usque ad a. 829.*
Pe-

incl. Petrus de Marca, illustrissimus & reverendissimus archiepiscopus Parisiensis, vir non solum eruditissimus, sed & de eruditis optime meritis egregiis, candidisque suis scriptis, Histor. Bearnii tomo 1. lib. 2. cap. 6. & 7. lib. 3. cap. 2. sect. 6. & lib. 8. cap. 1. sect. 6. passim allegat annales sub nomine Eginardi, ex a. 777. 778. 789. 806. 808. 810. 820. 821. 824. 826. quos à Pithœo editos Andreas Du Chesne Eginhardo vindicavit: ut dicam ad pag. 730. Dictos annales primò omnium edidit Hermannus à Nuenare Colon. Agripp. 4. 1521. unà cum Eginardi vita Caroli Magni, quibus, inquam, annalibus præfixit editor sequentem inscriptionem: *Annales Regum Francorum, Pipini, Karoli, Ludovici, ab anno post Christum natum 15CCXLI. usque ad 15CCCXXVIII.* (pro quo numero ibidem mendosè impressum legitur LXXXVIII,) collecti per quendam Benedictinæ religionis monachum, qui ipsas res gestas diligenter accurateque scriptis commendavit. At illius nomen quia hætenus nobis exploratum non fuit, Lectorem ad historiæ veritatem remittendum duximus, quæ authori vel incognito fidem facile impetrabit. Secundò eos edidit Justus Reuberus in syntagmate veterum scriptorum rerum Germanicarum, Francof. a. 1584. fol. cum hoc titulo: *Annales regum Francorum Pipini, Caroli Magni & Ludovici, à quodam ejus ætatis astronomo, Ludovici Regis domestico, conscri-*

scripti. Tertiò Petrus Pithoeus. Quartò nostro seculo Andreas Quercetanus to. 2. Corp. Hist. Franc. Script. ubi eos Eginhardo vindicavit, quos & Petrus de Marca, ut dixi, sub nomine Eginhardi allegat, & Petrus Lambecius pro certo habet, Eginhardi opus esse, quia vitæ Caroli auctoris Eginhardi adjunctos in Codice Viennensi invenit. (vide pag. 305.) In alio Codice MS Viennensi extant ejusdem Eginhardi *annales rerum gestarum Imp. Ludovici Pii*, ab a. 814. incl. usque ad a. 829. Vide Andr. du Chesne Hist. Scr. Franc. to. 2. Idem l. 2. Comm. de Bibl. Vind. Eginhardi opus esse credit quoddam auctoris anonymi ibi editum Breviarium Chronologicum, ab Orbe condito, usque ad annum Christi 809. quod dicitur *Abbreviatio Chronicæ, seu Bedæ librorum duorum de sex Etatibus Mundi & de Temporibus*. Est & Viennæ in alio Codice MSo. *Abbreviatio Chronicæ Bedæ presbyteri*, usque ad a. 771. licet habeat sequentem inscriptionem: *Chronica Bedæ presbyteri*. Sequitur deinde ibidem enumeratio Regum Langobardorum in Italia ab Angelmundo usque ad Desiderium, tum quoque Imperatorum Romanorum à Carolo M. usque ad Imp. Henricum III. Imp. Conradi Salici filium, cujus temporibus continuator istius Breviarii chronologici videtur vixisse, judice Lambecio. Superest adhuc monendum Eginhardum in antiquissimis Codicibus Viennensibus appellari Enhardum, Enchardum, Einhardum, Einchardum,

Pag. 303. Abbas Augiæ divitis ,
 quæ vulgo *Richenau* :] Abbatiam quam
 Sammarthani vocant Augiam Divitem vel
 Majorem , Bucelinus scriptor Germaniæ Sa-
 cræ Divitem vocat , ac distinguit à Majore.

Pag. 304. FRECVLPVVS
 Lexoviensis ecclesiæ episcopus , quo
 in munere Launebodo successit , suc-
 cessoremque habuit Rogerium ,]
 Freculphus successit Radulpho , Radulphus
 (post sesquiseculi interstitium , quo episco-
 porum nomina ignorantur) Launobaudo , qui
 interfuit Synodo Cabilonensi a. 650. Successo-
 rem habuit Airardum , Airardus Ansigifum ,
 Ansigifo post plusquam seculi intervallum
 successit Rogerius , qui vivebat a. 1025.

ab anno ICCCCXX usque ad
 annum ICCCCXL dicitur claruisse:]
 Interfuit Concilio Parisiensi a. 846. & Turo-
 nensi IV. a. 849. Imò secundum ipsum Vos-
 sium Freculphus vixerit adhuc a. 868, si illo
 anno Synodus Parisiensis fuisset habita , ut
 Vossius scribit *pag. 323. Verbis utor privilegii,*
quod Rodberto anno ICCCCLXVIII firmarunt
Hincmarus Rhemensis , Freculphus Lexoviensis
ecclesiæ præsules , cæterique Parisiensis Synodi
Patres.

Pag. 305. THEGANVS de re-
 bus

bus à Ludovico Pio gestis librum edidit, quem exhibuit Pithœus. — *Iste est annus XXXIII regni domini Ludovici*, — Ergo non attigit Theganus res postremi triennii, sed desit anno Ludovici XXXII, qui Christi est IOCCCXXXVII.] Verba allegata in Codice Viennensi MSo leguntur: *Iste est annus vicesimus secundus regni Domni Hludouici*. Sequitur deinde in eodem codice eadem antiqua manu exarata *duorum annorum appendix*, nempe a. 23. & 24. regni Ludovici, quam quoniam nec in Pithœana editione, nec alibi hactenus editam reperit Lambecius, integram publicavit lib. 2. Bibl. Vindob. cap. 5.

Ibid. Est & alter ejusdem ætatis, qui itidem in literas retulerit vitam Ludovici Pii. Ejus nomen nescitur: sed ætatem scriptoris clarè ex eo cognoscimus, quod, ut ipse refert, cum anno IOCCCXXXVI, cometes apparuisset per dies XXV, vel, ut alii dicunt, XXXIV, ab Imperatore eo fuerit accitus, rogatusque quid fidus hoc novum portendere putaret. Hic scriptor etiam extremam Ludovici vitam

vitam , mortemque ejus exponit. Justus Reuberus divulgavit.] At pag. 309. Autor probare annitur Aimoinum vixisse tempore Ludovici Pii, ex his verbis: *Quem cometam cum primum Imperator Ludovicus Pius, talium studiosissimus, conspexisset, constitit: et antequam quieti membra committeret, accito quodam, itemque me, qui hæc scripsi, et qui hujus scientiam habere credebar, percontari studuit, quid super hoc mihi videbatur.* At Cometes iste fuit anno Christi 15CCCXXXVI., Blondellus, Lambecius, alique vocant Annales Astronomi cœvi Ludovico Pio: additque Lambecius Annales dictos Pippini, Caroli Magni & Ludovici, à quodam ejus ætatis Astronomo, Ludovici Regis domestico conscriptos, in MSo Viennensi incipere a. 741. pertingere autem usque ad a. 828 incl. cum tamen Justus Reuberus eos ediderit auctius usque ad a. 842. incl. Vide pag. 301.

Pag. 307. NITHARDI, ANGILBERTI FILII, KAROLI MAGNI IMP. EX BERTHA FILIA NEPOTIS, &c. Rectè sane. Nam ipse genus suum exponit lib. IV. his verbis: *Eademque die Angilbertus, vir memorabilis, Centulo translatus, &c.*] Ancherus abbas Centulensis transmisit Radulpho, qui ab a. 1108. ad

ad 1124. archiepiscopatum Remensem rexit, tribus libris contenta miracula S. Angilberti, ex Syntagmate Nithardi, quod Andreas Du Chesne edidit to. 2. histor. Franc. script.

Ibid. CANDIDVS monachus] Hic nomen suum, præter illa quæ Vossius allegat, in primis posteris commendavit Chronico Fuldensi.

Pag. 309. monasterii B. Vincentii martyris,] Quod postea S. Germani de Pratis dictum.

Pag. 310. Sed quis abbas iste Abbo, cui suam AIMOINVS historiam dicavit?] Ætate, quâ secundum Vossium *Aimoinus* vivebat, erat S. Abbo abbas S. Germani Autissiodorensis a. 824. & deinde episcopus dictæ civitatis, non ante a. 849. nec post a. 859. obiit a. 860. Paulò post in vivis erat Abbo monachus S. Germani de Pratis, discipulus Aimoini, post decanus dicti cœnobii S. Germani sub Roberto abbate.

Ibid. S. Abbo martyr, qui trigessimus est Floriacensis abbas,] In catalogo horum abbatum à Sammarthanis edito vigesimus quartus.

Pag. 311. Omnino certiora pronuntiarem, si visus nobis foret liber Aimoini de vita hujus Abbonis,

qui ab eo scriptus est ad Hervæum clericum, atque incipit, *Quia superni gratia Redemptoris*, &c. uti auctor est Carolus Saussejus Ann. Aurel. l. IV. c. X. ubi abb. Flor. series enarratur.] Sammarthani allegant vitam S. Abbonis abbatis Floriacensis a. 1000. (sub 21 episc. Cadurc.) sub triplici nomine Aymonis Floriacensis, Aimoini & Abbonis, quando scribunt :, Aymo Floriacensis lib. de vita S. Abbonis cap. 10. *Bernardum pater Hugo* — Post aliqua Aimoinus de itinere Hierosolymitano verba faciens, subiungit: *Bernardus tandem aliquando* — Hactenus Abbo. Cæterum Jacobus de Bosco Cælestinus, diu antequam scriberet Vossius hoc opus suum, in sua Bibliotheca Floriacensi edidit S. Abbonis vitam elucubratam autore Aimoino Floriacensi. Ex dicta itaque vita Vossius refelli videtur, quia ex eâ constat Aimoinum Floriacensem scripsisse vitam S. Abbonis abbatis Floriacensis, tempore Roberti Regis ab a. 997. ad a. 1030. & Odilonis abbatis Cluniacensis ab a. 994. ad a. 1048. Vixitque idem Abbo tempore Guilielmi Comitis Tolosani, non quidem IV (ut Catellus vult, quem III vocat) sed III. quia Abbo periit a. 1003 vel 1004. Guilielmi IV. autem prima mentio a. 1005. in subscriptione chartæ S. Victoris Massiliensis, cum tamen Pontius Comes

mes Tolosæ, (ab a. 993. quo Guillelmo III
successit) legatur subscriptus donationi Hilde-
berti episcopi Avenionensis, & Rostagni
viri nobilissimi ac uxoris ejus, a. 1006. 11.
Cal. Octobr. apud Dacherium to. 7 Spicile-
gii. Non diu verò post mortem dicti Abbonis
vitam illam conscriptam fuisse oportuit, quia
id contigit, *cum Bernardus adhuc Caturcensem*
præsulatum regeret: cui perperam jam a. 1000
successorem statuunt Sammarthani Deoda-
tum. Porro librum Aimoini de vita S. Ebo-
nis allegant iidem sub 54 episc. Aurel. in ea
vita fit mentio Arnulphi episcopi Aurelianen-
sis creati circa a. 970. Vossius verò, qui Ai-
moinum toto seculo antè vixisse arbitratur,
hoc opus crederet esse Aumonii, monachi Flo-
riacensis, quem statuit vixisse circa a. 990.
Ipse Vossius de vita hujus Abbonis Floriacen-
sis ita scribit pag. 354. *Vide Carolum Saussè-*
jum, in annalibus Aurelianensibus lib. IV. cap.
VIII. ac imprimis ad annales Francicos Pithæi:
ubi vitam Abbonis hujus ex veteri habes mem-
brana, interque alia exponitur, ut seditione in-
ter Vascones & Francos coorta, lancea sit in-
teremptus, quod anno contigit C1033. Idibus
Novembris.

Pag. 314. HAYMO HALBER-
STADENSIS reliquit opus histo-
ricum de memoria rerum Christia-
narum. } Rectissime. Fàlilitur ergò Vos-
fius

fius suo ipsius iudicio, cum horum librorum autorem statuit *Haymonem Cantuariensem*, ducentis annis hoc *Haymone Halberstadensi* juniorem: quando nimirum pag. 372. scribit: *Haymonis Cantuariensis sunt libri 10 de memoria rerum Christianarum*. Oblitus fuerat eorum quæ ante scripserat recte.

Pag. 315. **RABANVS MAGNENTIVS MAVRVVS** ex quarto cœnobii Fuldenſis abbate sextus est factus episcopus Moguntinus.] Ex quinto cœnobii Fuldenſis abbate, quadragesimus sextus factus est episcopus, sextus archiepiscopus Moguntinus. Et licet Sammarthani fratres in catalogo abbatum Fuldenſium quinto loco statuunt Rabanum, in archiep. Mogunt. tamen quartum abbatem eundem dicunt. Porro Voſſius pag. 322. Rabanum quintum archiepiscopum Moguntinum perperam, hoc loco recte sextum dicit. Exaravit vitam Lulli archiep. Moguntini.

Ibid. Sed ad Syllab. ejus auctor (ſive is Cæſar Orlandius ſit, ſive doctiſſimus Andreas Schottus, cujus curâ ſcriptor hic inter Italiæ Illuſtræ auctores prodiit) Sagacem ac Columnam confundunt.] Locus vitioſus.

Pag.

Pag. 316. **W A N D E L B E R -**
T V S] Composuit vitam Lulli archiep. Mo-
guntini.

Ibid. **R V D O L P H V S**, mona-
chus Fuldensis.] Scripsit Rabani Ma-
gnentii Mauri vitam.

Pag. 317. **L V P V S S E R V A -**
T V S,] Sirmondus *Lupi* nomen proprium
esse vult, & propterea legit *Servatus Lupus* :
quod & confirmatur ac demonstratur à Balu-
zio. Vitam quoque scripsit Lulli Moguntini.

Ibid. quod **I O C C C X L I I I** Sues-
sionensi synodo interfuit :] Synodus
Suessionensis celebrata a. 853.

Pag. 318. **A n . I O C C C L I I** Lu-
pus vita excessit.] Baluzius ostendit mor-
tuum post a. 861.

Ibid. **A L T F R I D V S** tertius Mo-
nasteriensium in Westphalia episco-
pus] Idem quinto loco præfuit cœnobio
Werthinensi, quem in illo munere præcesse-
re 1 Ludgerus, 2 Hildegimus, 3 Gerfridus,
4 Thiatgrimus.

Pag. 319. **A N A S T A S I V S B I -**
B L I O T H E C A R I V S cogitavit
etiam de historia ecclesiastica conden-
da :]

da] Non solum cogitavit; sed & perfecit historiam ecclesiasticam editam Parisiis sol. 1640. una cum Vitis Pontificum.

Ibid. Etiam Lotharii Imp. temporibus fuit RAMPERTVS, trigesimus nonus, vel; juxta alios, quadragesimus Brixienſium episcopus.] Ferd. Vghellus tradit, a. 814 Rampertum creatum quadragesimum quartum episcopum Brixienſem.

Mox. Philastrii, septimi Brixienſium episcopi:] decimi Vghello.

Pag. 321. Ad hæc tempora etiam ab Eifengrinio refertur WEREMBERTVS, qui comment. in Apocalypſin scripſiſſe dicitur.] Eifengrinus nihil de commentariis in Apocalypſin, ſed de commentariis in Genefin. Poſſevinus verò, cum ſe Eifingrinium ſequi fateatur, commentarios tamen in Apocalypſin oſcitanter ſcripſit pro commentariis in Genefin. Vnde liquido apparet Voſſium veſtigiis Poſſevini inſtituiſſe. Obſervavit errorem hunc Petrus Lambecius lib. 2. Comm. de Bibl. Vindobonenſi.

Pag. 322. Rabanum, quintum archiepiscopum Moguntinum.] Vide *pag.* 315. *Ibid.*

Ibid. Atqui Rabanus Richolpho successit] Rabanus successit Otgario, Otgarius Haistulpho, Haistulphus Richulpho.

Post. FLORVS memoratur à nobis, quia, ut ait Franciscus Sweertius in Athenis Belgicis, Martyrologium condidit:] At martyrologium, propter quod solum hic Florus à Vossio historicis accensetur, non agnoscit autorem Florum hunc, sed alium toto seculo antiquiorem, iudice ipso Vossio pag. 296. quando scribit: *Baronius in prolegomenis martyrologii Romani censet, hunc Florum autorem martyrologii esse eum, qui epistolas Paullinas verbis Augustini hinc inde collectis, exposuerat: Mihi hæc sententia minus probatur. Nam planè censeo, Florum illum Sigeberto memoratum eum esse, qui Augustini de prædestinatione sententiam defendit adversus Ioannem Erigenam, Scotum. Valde enim verisimile est, eum, qui tanti facere Augustinum solet, ut ejus potissimum verbis, quæ hinc inde collegerat, Paullinas enarraret epistolas; etiam Augustinum adversus Erigenam Scotum magnopere πελαγανίζοντα, seriò defendisse.* (Et hoc ipsum Vossius loco præsentis, pag. nimirum 322 categorice sine ulla dubitatione affirmat.) Quare aliud mihi persuadere non possum, quàm Florum illum claruisse temporibus Caroli Calvi; apud quem Erigena diu in ho-

nore fuit: eum verò, quem Bedæ martyrologio multa addidisse, *Vsuardus* ait, medio inter *Bēdam*, & *Vsuardum*, tempore floruisse: vel saltem, nec Beda vetustiore esse, nec recentiore *Vsuardo*. Expungendus ergò hoc loco ex numero historicorum *Florus*. Alter verò antiquior inferendus, quem *Vossius* immerito omisit.

Mox. ALMANNVS GAL-
LVS] Descripsit etiam ante Azonem Derbensem (de quo in auctario nostro agemus,) vitam S. Bercharii, primi abbatis Altiwillaris.

Pag. 323. Verbis utor privilegii, quod PASCHASIO RADBERTO, anno 1000. firmarunt Hincmarus Rhemenfis, Freculphus Lexoviensis ecclesiæ præsules, cæterique Parisiensis Synodi Patres.] Synodus illa Parisiensis habita a. 846. interiitque *Paschasius Radbertus* a. 851. 26. Aprilis, & *Freculphus Lexoviensis* ante a. 853. Scripsit quoque *Paschasius Radbertus*, præter ea quæ *Vossius* memorat, vitam S. Richarii, abbatis primi Centulensis.

Pag. 324. HVBALDVS scripsit vitam S. Rictrudis Martianensis, quæ dicata Stephano, episcopo Eboracen-

cenſi.] Nullum per illa tempora Stephanum episcopum Eboracensem agnoſcit vel Simon Dunelmensis, vel Thomas Stubbs. Vide pag. 340.

Pag. 326. Ganderico Veliternensi episcopo,] Is aliis Gaudericus, vel etiam Gaudentius dicitur.

Ibid. EMERICVS monachus Elephantiacensis] al. Elwangenſis.

Scripſit vitam S. Magni abbatis] Lantho episcopus Auguſtanus, qui S. Magnum in ſanctorum numerum retulit, juſſit Emericum, ut vitam S. Magni, à Theodoro Campidonensi exaratam, emendaret, & ſupplemento augetet; quod & Emericus perfecit, teſte ipſo cap. 16. ut obſervavit Hallervordius quondam, dum in vivis eſſet, familiaris meus.

Pag. 327. Ab hoc autore GILDA CAMBRIO fuerit breviarium Gil-dæ.] Dictum *Breviarium hiftoriarum*. Dicitur etiã ſcripſiſſe *Annales gentis ſuæ* (Britannicæ;) et *Hiftoriam Arviragi contra Inne*: Simlero.

Ibid. Conditorem annalium Francorum ab anno ICCCCLXXV (re-
pone potius ICCCCLXXV, ut in prima edi-
tione; rectiſſimè ICCCXIV,) uſque ad an-
num

num I^oCCCLXXXIII, princeps edidit Pithœus : ac postea , è libb. Marci Velferi , tredecim annorum appendice , adauxit Marquardus Freherus :] Imò septendecim , ut pag. 329. Author , *Schedæ* , quas sequutus est i reherus , porrò referunt res Caroli Crassi , atque ut ei Arnulfus successerit ; Arnulpho item Ludovicus IV. quod factum fuit anno I^oCCCC. (quousque inclusive pertingit editio Freheriana ,) Idemne verò , an alius , ista de excessu Caroli Calvi (i. e. a. 877.) et iis , quæ XXIII annis consecutâ fuere , postea adjecerit ; haut facile di-
 cū puto. Lambecius lib. 2. de Bibl. Vindob. cap. 5. refert in Bibl. Cæsarea esse incerti , sed vetusti Scriptoris Annales , sive Gesta Francorum , à Petro Pithœo primum in lucem edita , quorum principium : A. 714. *Pippinus filius Ansgisi* : deinde paucorum quorundam locorum (circiter 30) emendationes & supplementa speciminis instar in antecessum pramittit , antequam correcti & suppleti de integro edantur. Horum locorum primus suppietur in actis anni 717. Cnmque hi annales in Pithœana editione sint sine mutili , pertinentes tantum usque ad principium anni 883 ; at in Codice MSO pertingant usque ad a. 887 inclusive , reliquum notabile supplementum integrum edere placuit Lambecio d. l. Idem
 ta-

tamen postea §. 27. scribit: *Illud quoque me-
neo, narrationem rerum gestarum ab anno
IƆCCCLXXXII usque ad annum IƆCCCLXXX-
VII in Freheriana editione, æquè ac in Pithœa-
na, discrepare à narratione, quæ extat in jam
memorato codice Cæsareo. Post Pithœum &
Freherum edidit annales illos A. Querceta-
nus.*

*Pag. 329. Non dubium, quin
scriptor horum annalium fuerit mo-
nachus Fuldenfis: quod exinde col-
ligitur, quia cum cura tanta præ aliis
res Fuldenses & Moguntinas expo-
nat. Atque hæc est causa, cur Fre-
herus Fuldenses Francorum annales
inscripserit:]* eò quod in Fuldensi cœno-
bio cœpti & continuati sint. Lambecius. Al-
terius autoris Annales Francorum ab a. 714.
usque ad a. 817. ex Codice Viennensi MSO
antiquis literis Gothicis, sive Toletanis, in-
tegrus edidit Lambecius lib. 2. Bibl. Vienn.
cap. 5. additque eos respectu autoris cogno-
minandos esse non solum *Fuldenses*, sed &
Laureshamenses: quia non solum dicat ad mo-
nasterium nostrum *Fulda*; sed &, in monaste-
rio nostro *Lauresham*. Ad hæc verba A. XLV.
Caroli Magni, *Karlus Imperator constituit Hlo-
doveum filium suum*, notat Lambecius: *Qui
locus valde est notabilis, quoniam eò probari po-
test,*

test, unum atque idem esse nomen Ludovici & Clodovæi,, Verum longe melius id probatur ex literis Theoderici Veronensis ad Clodoveum Regem Francorum primum Romano-catholicum, quibus eum nuncupat *Ludovicum*. Et ad A. XXIV. Caroli Martelli, *Karlus* regionem provincie ingrediens fugato Ducem *Auronto*, notat dictus Lambecius:,, Fugato Ducem, pro fugato Duce; quæ ratio loquendi latino-barbara passim occurrit in hisce Annalibus. *Aurontum* autem sive *Auruntum* eadem est urbs, quæ alias *Araufio* sive *Orange* dicitur. Apud Pith. et Freher. pro fugato Duce Provincie *Auronto*, hoc est *Aurassione*, mendosè legitur fugato Duce *Maurorum*. Falsitatem enim hujus lectionis etiam sine adminiculo Codicis MS. Cæsarei satis manifestè indicant sequentia verba: Qui dudum Sarracenos per dolum invitaverat. Rectè videlicet hinc colligitur, præcedentibus verbis non de Duce aliquo *Mauro*rum, qui sine dubio ipse Sarracenus fuisset, sed de perfido quodam Christiano, Duce *Araufionensi* actum esse,, Quod dicit, rationem hanc loquendi latino-barbaram passim occurrere in illis Annalibus, id ego æquè non animadverti: & si daretur, *to Auronto* tamen non denotat urbem, sed ducem. Multiplici itaque errore sui codicis lectionem defendens Lambecius, *Auronto* legit pro *Mauronto*, *Ducem* pro *Duce*, pro nomine proprio viri nobis inculcat nomen proprium civitatis, ex
Duce

Duce Provinciæ nobis fabricat Ducem *Arausio-*
nensem. Nam quod dicti Codicis lectio ita sit
 restituenda, ut legatur: *fugato Duce Mau-*
ronto: seu *fugato Duce Provinciæ Mauronto*;
 ignorare nequit nisi qui ignorat Carolum
 Martellum ex Provincia fugasse Ducem Mau-
 rontum. De quo Fredegarius Scholasticus cap.
 109. *Denuò rebellante gente valida Ismabeli-*
tarum, quos modo Sarracenos vocabulo corrupto
 nuncupant, irrumpentesque Rodanum fluvium,
 insidiantibus infidelibus hominibus sub dolo &
 fraude, Mauronte quodam cum sociis suis, *A-*
vennionem urbem munitissimam ac montuosam
 collecto hostili agmine ipsi Sarraceni ingrediun-
 tur. Et post: *Denuo curriculo anni illius mense*
secundo, prædictum germanum suum cum plu-
 ribus Ducibus atque Comitibus, commoto exer-
 citu ad partes Provinciæ dirigit. *Avenionem*
 urbem venientes, Carolus properans accessit,
 cunctamque regionem usque littus maris magni,
 suæ dominationi restituit, *fugato Duce Mauron-*
to. Hic verò observandum, Fredegarium
 omnium, qui hac de re scribere potuerunt,
 esse antiquissimum. Eum sequitur Ademarus
 monachus S. Eparchii, cujus in chronico hæc
 sunt verba: *Eo tempore gens fortissima Hismaë-*
litarum, quos Sarracenos corrupto vocabulo
 nuncupant, irruerunt Rhodanum fluvium,
 consentientibus infidelibus Christianis, & per
 dolum & fraudem cum Rege suo Mauroneo (al.
Mauronto) *Avenionem urbem munitissimam ac*

montuosam ingrediuntur , & collecto multo agmine Saracenorum , vastabant per circuitum omnes regiones. Et post : Sequenti anno , mense Februario , prædictum germanum suum Karolus cum plurimis Ducibus & Comitibus , commoto exercitu in partes Provinciæ direxit , et postea infecutus est eum ad urbem Avenionem accedens , cunctam regionem usque littus maris magni dominationi suæ subdidit ; et fugato Rege Sarracenorum , nomine Aronto , &c. Imò & in Freheriana editione *Annalium Francorum Fuldensium* , pro Duce Maurorum , disertis verbis legitur : *Carlus regionem Provinciam ingressus , Maurontum Ducem , qui dudum Saracenos per dolum invitaverat , fugere compulit.* Idem aliàs dicitur Mauritius Comes Provinciæ traditor. Revera Maurontius ille videtur fuisse nec Maurus seu Sarracenus religione , nec Romano - seu Franco-catholicus , sed Gotho-christianus. Vide librum tertium mei Nuclei historiæ Ecclesiasticæ.

Ibid. REMBERTVS scripsit vitam decessoris sui S. Ansgarii.] Hanc ignoti nominis , notæ ætatis poëta carmine reddidit , dicatam Alberto Hamburgensium & Breimensium archiepiscopo , qui decessit a. 1072.

Pag. 330. ADO Viennensis Chronicon ab origine mundi continuavit

nuavit usque ad regnum Ludovici , Francorum Regis , cognomento Simplicis , annum Dom. **IOCCCLXXIX.**] Hunc Adonem probant Sammarthani obiisse a. 874. adeoque ante regnum etiam Ludovici Balbi , patris Ludovici III. qui regnare cœpit a. 879.

Pag. 322. **HERICVS** floruit sub Carolo Crasso ,] Verius sub Carolo Calvo , non solum ratione temporis , quo vixit Hericus ; sed & quia ipse præfatione in opus metricum de vita S. Germani , illud Carolo Calvo inscripsit , agnoscente ipso Vossio *pag.* 749.

carmine sex libros scripsit , quibus complexus est vitam B. Germani , Altissiodorensis episcopi.] Ita quoque Sigebertus chron. ad a. 877. idque verissimè. Errat ergò Vossius & *pag.* 224. dicens ; Hericum id fecisse libris quinque , sed & gravius *pag.* 749. ubi ait , Hericum S. Germani vitam libris quatuor carmine complexum.

Ibid. *Henricus monachus vitam Germani Antissiodorensis , heroico metro in sex libellis luculenter exaratam , Karolo Imp. obtulit.*] Vita illa exarata videri posset à Stephano presbytero , horratu
Au.

Aunarii episcopi Autissiodorensis: cum non fiat verisimile Hericum bis in eodem argumento versari voluisse, nempe ut sex libris vitam S. Germani conscriberet, qui eandem duobus libris fusissime stylo soluto elaboravit. Simili argumento utitur ipse eruditissimus Vossius pag. 270. quo probet S. Amandi vitam, quam Surius publici juris fecit, non esse Milonis Elnonensis, nimirum *cum ille non prosa* (ut ait,) *sed carmine vitam S. Amandi scripserit*. Brianus Twynus quoque ex opere illo versus quosdam sub nomine Stephani allegat, sed omnino falli videtur: dicendumque opus illud metricum à soluto eâ in re differre, quod in soluto etiam adsit historia miraculorum & translationis S. Germani, qua caret opus metricum, Sammarthani sub 7 episc. Autissiodorensi, referunt Hericum vitam S. Germani à Constantio elucubratam edidisse versibus heroicis sex libris; miracula autem duobus libris distincta, quæ supplementum esse quoddam possint vitæ antiquioris à Constantio conscriptæ, invitatum ut id argumenti scriberet Aunarii episcopi Autissiodorensis epistola ad Stephanum presbyterum provinciæ Africanæ. At notum est Aunarium rogasse Stephanum, ut vitam Germani metricè conscriberet, cum jam prosaïca extaret, unde non est credibile, Hericum ista epistola motum miracula Germani stylo soluto exarasse. Confer quæ diximus ad pag. 223.

Post.

Post. Anonymus ille, — unde ætas Notgeri satis elucet.] Qua ratione idem est anonymus; qui Notgerus? Autor librorum duorum de miraculis S. Remacii, vel est Notgerus Notgero Leodicensi antiquior, vel Thietmarus Thietmaro abbate Helmovardiensi vetustior.

Pag. 333. Nemacli] *leg.* Remacii.

Notgeri Leodicensis episcopi esse non possunt libri duo de miraculis S. Remacii, quia Notgerus toto seculo post eorum autorem vixit.] Rectissime. Nam Werenfridus abbas Stabulensis, precibus obtinuit apud Notgerum episcopum Leodicensem, ut Legenda S. Remacii elegantiori & ampliori stylo redderetur.

Ibid. GVIDONIS RAVENNATIS, presbyteri, historia extat de bello Gothorum.] Scire velim ubi gentium.

Pag. 335. ALPHREDVS, sive Aelfredus, Anglorum Rex,] Natus a. 849. scripsit etiam acta suorum magistratuum.

Ibid. ADREVALDVS, qui & Adelbertus, & Albertus, monachus

chus cœnobii Floriacensis, vixit, vixitque temporibus Arnulphi imperatoris: hoc est circa annum 1000. CCXC. De eo sic Sigebertus in catal. cap. CI. *Adrevaldus*, qui & *Adelbertus*, monachus Floriacensis, scripsit historiam miraculorum, quæ ostensa sunt per Gallias sancti Benedicti &c. usque ad tempus Odonis, regis Francorum. Incipit is liber Scriptioribus: & constat XXX capp. — Operi Adrevaldi appendicem addidit **ADELARIVS**, Floriacensis monachus: cujus principium: *Mirabilis Domini nostri virtus.* & pag. 355. *Ammonius*, qui Tritthemio *Ammonius*, monachus Floriacensis, historiam miraculorum S. Benedicti ab Adrevaldo initiatam perfecit, perducens eam à tempore Odonis Regis usque ad tempus Roberti, regis Francorum.] Sammarthani referunt Adreualdum lib. 1. Mirac. S. Benedicti, scribere de Vulfado, seu Vulfaro, ex abbate Floriac, episcopo Carnotensi ab a. 962. ad a. 973.

Pag. 336. AVRELIANVS Barthio auctor videtur vitæ S. Martialis Lennoviceni :] Scripsit equidem Aurelianus vitam S. Martialis Lemovicensis episcopi, sed quæ periit. Ea enim quæ extat, non creditur esse Aureliani.

Ibid. Ludovico IV Imperante,] Ergò Ludovicus Bavarus hujus nominis quintus Imperator est. Vide *pag.* 506.

Pag. 338. STEPHANVS decimus Leodicensium episcopus,] Vigésimus octavus Trajectensium ad Mosam, trigésimus septimus Tungrorum. Vide *pag.* 340.

episcopus factus a. ICCCCIV.] Verius ICCCCIII. Ipse enim Vossius mox addit obiisse anno episcopatus XVIII, XIV. Cal. Jun. Obiit autem a. 920.

Ibid. JOANNES ASSER obiit anno ICCCCIX,] Blondello a. 906. scripsisse dicitur a. 893.

Pag. 339. Circa annum ICCC-CCX, vivebat RADVLPHVS Flaviacensis,] Hunc multò nobis propinquiorem reddere allaborat Labbeus, idque inprimis, ut eo suspectiorem nobis reddat fabulam de Joanna Papissa, abjudicando illi hi-

historicorum (Anastasio forte Bibliothecario excepto) antiquissimum. Vide pag. 255.

Ibid. RHEGINO abbas Prumiensis scripsit ad primum Alberonem, Metensem episcopum, Chronicam.] Id fecisse a. 908. ipse testis est epist. ad Adalberonem I. Metensem episcopum. Sammarthani tamen Adalberonem (non enim Albero dictus fuit, licet *Albero* contractum sit ex *Adalbero*) demum a. 928. episcopum Metensem creatum referunt. Gabr. Bucelinus a. 932. cum tamen Regino ipse mortuus sit a. 915. uti memoria ejus sepulchro lapideo cum ossibus & fragmentis litui pastoralis a. 1581 eruta docuit.

Continuavit hæc chronica alius usque ad annum **IOCCCCCLXVII.**]

Quam continuationem Sammarthani minus accuratè sub Reginonis nomine allegant, quando scribunt : *Everardus* episcopus Spirensis occiditur a. 913. in *Reginonis Chronico*.

Pag. 340. Libri de doctrina ecclesiastica MSSi adservantur Viennæ in bibliotheca Cæsarea.] Bellarminus eos olim non extare putabat. Editi autem sunt primò sub titulo, *de disciplina ecclesiastica veterum præsertim Germanorum*, Helmestadii à Joachimo Hildebrando a. 1659. deinde Parisiis à Ste-

Stephano Baluzio a, 1671. sub titulo, *de ecclesiasticis disciplinis & religione Christiana.*

Ibid. à *præfatione Domini* ICCC-
CCVIII.] Doctissimus Stephanus Balu-
zium hunc locum Reginonis recte legi vult : à
præfata incarnatione Domini ICCCCVIII.

Mox. STEPHANVS post Fran-
conem episcopus Leodiensis.] Hic
gravissime errat Dominus Vossius, quando
ex uno Stephano duos facit, & hunc distin-
guit ab eo, quem memorat pag. 338.

Post. RADBODVS creatus est
episcopus Ultrajectinus anno Chr.
ICCCCI,] aliis minus recte a. 902. er-
ror ex eo est, quod decessori ejus tribuunt an-
nos sedis duos, cum tantum federit menses
sex.

carmine profecutus est virtutes B.
Lebwini presbyteri: atque etiam ora-
tionem de vitæ ejus historia reliquit.
Habet utrumque opus in Suriana
collectione T. VI. ad XII. Nov.]
De his nihil Trithemius. Hucbaldum verò cer-
tum est descripsisse vitam Lebuini, eamque
dicasse Baldrico successori Radbodi, de quâ
Vossius pag. 325. Hubaldo à Trithemio quo-
que tribuitur vita S. Lebuini, sive Liadwini
pres-

presbyteri , & confessoris Daventriæ. Hæc in collectaneis Surii locum sibi vindicat ad XII. Nov. Sermo Radbodi de Lebuino solus extat to. 7. seu appendice Mosandri ad Surium , at to. 6. legitur vita Lebuini exarata autore Hucbaldo. Carmen de virtutibus Lebuini neutro loco reperio.

Pag. 341. CAPPIDVS STAVRIENSIS scripsisse dicitur vitas quatuor sanctorum , Lebuini , Otgeri , Plechelmi , & Odulphi.] Fortasse vita illa Odulphi est , quam edidit Surius , quæque memoratur Vossio *pag. 823.*

Ibid. HILDVINVS abbas Lobienſis:] Vghello sub archiep. Mediolan. quidem monachus Lobienſis , at sub Veronenſib. Corbejenſis , utrobique poſtea epiſcopus Leodicenſis. Hic mirari ſubit , duos Hilduinum & Ratherium , quorum hic iſti & in Leodicenſi , & in Veronenſi epiſcopatu poſtea ſucceſſit , utrumque primò monachum Lobienſem , utrumque deinde epiſcopum Leodicenſem, poſt epiſcopatu illo utrumque pulſum tandem epiſcopum Veronenſem creatum utrumque.

Poſt. Poſtea factus eſt epiſcopus Laudocienſis.] *Leodicenſis* dicere debuit Vir Clariffimus cum Vghello. Nec memoria ſuggerit , eſſe epiſcopatum Laudocienſem dictum

ctum ; sed vox ea corrupta ex *Lodovenſi*. Nam Sammarthani Hilduinum hunc non Leodicenſibus, ſed Lodovenſibus episcopis accenſent.

Exinde episcopatu pulsus, Veronensis episcopus creatus est ab Hugone, Italiæ Rege, cui affinitate junctus erat.] Perperam Vghellus in archiep. Mediolan. eum ab Hugone episcopatu Leodiensi depulsum dicit.

Mox. Arnoldus Wion ait sexennio
fuisse Veronensem præfulem.] Biennio
Veronensi cathedræ præfuit, si fides Ferd.
Vghello.

jam Mediolanensem episcopum
obiisse anno 15CCCCXII.] Secun-
dum Vghellum a. 936. die 9. Cal. Augusti.

Deinde. Sed multum metuo, ne duos confuderit Dionysios:] Hic memoria falsus Vossius, duos *Hilduinos* dicere voluit, ut cuius locum consideranti patebit.

Pag. 342. ODO CLUNIACENSIS abbas scripsit circa annum **IOCCCCXX.**] At anno demum 926 creatus abbas Cluniacensis ex abbate Tutellensi

vitam S. Gerardi sive potius Gi-
raldi, Aureliacensis comitis ;] *al. per-*
peram dicti Abbatis. *ad-*

ad hæc vitam S. Mauri] Librum de miraculis S. Mauri tribuunt Sammarthani *Odoni* abbati S. Mauri Fossatensis circa a. 860.

Obiit anno **IOCCCCXLII**, juxta Frodoardum : cui, ut temporum istorum magis gnaro, potius est habenda fides, quam Sigeberto; qui quinquennio antè decessisse arbitrat.] Anno 944. 14. Cal. Dec. obiisse Odonem referunt Sammarthani. In Chron. S. Petri Vivi Senon. a. 947. at Radulphus de de Diceto tradit eum Chronica digessisse ab exordio mundi, usque ad a. Chr. 987. Fuit etiam abbas Floriacensis.

Pag. 344. **BRVNO** archiepiscopus **COLONIENSIS** scripsit commentarium in Pentateuchum :] Hoc Brunoni Signensi, de quo Vossius *pag.* 773. vindicant Maurus Marchesius & Aloysius Squadronus.

Ibid. Richardo Argentoratensi episcopo,] Iste aliis *Ruthardus*, seu *Rot-hardus* dicitur. Ipse Vossius *pag.* 346. *Rutharium* appellat.

Post. **L VITHPRANDVS.**] Præter ea quæ Vossius producit, Chronicon etiam ejus ab a. 606. usque ad a. 960. unâ cum

cum Adversariis historicis, illustratum notis Hier. de la Higuera & Laurentii Ramirezii de Prado, prodiit Antverpiæ, a. 1640.

Pag. 345. ODOSEVERVS archiepiscopus Cantuariensis descripsit vitam Wilfridi.] At pag. sequenti scribit Vossius, *Fridegodum postulato hujus Odonis carmine complexum fuisse vitam S. Wilfridi.*

Pag. 346. FRIDEGODVS Diaconus] S. Odonis.

postulato Odonis Cantuariensis carmine complexus fuit vitam S. Wilfridi,] Vide pag. 345.

& Audoëni monachi. Vitam Audoëni Surius edidit die XXIV Aug. Eaque illi videtur esse illa ipsa, quam reliquerat Fridegodus. Surium in epitome sua sequitur Haræus. Sed obstat huic sententiæ, quod Fridegodus carmine Audoëni vitam tradidit: illa, quæ apud Surium, pro-
sa est exarata. Nec hic fit, quod facere Fridegodus solet, ut græca passim admisceantur latinis.] Vita illa apud Surium d. 24. Augusti, est Audoëni præ-
fulis

fulis Rothomagensis, agnoscente ipso Vossio pag. 266. Ille Audoënus autem nunquam fuit monachus. Vide in Samm. ejus vitam, & Abbates Fiscannenses.

Ibid. Eckenbaldum.] *al.* Archamboldum, Erlenhardum, Vrlenhardum.

Ibid. GVILIELMVS Moguntinorum archiepiscopus decimus quintus,] Juxta Brüsschium & Merßæum: decimus quartus secundum Sammarthanos. Et Hildebertum, de quo pag. 344. isti decimum tertium, hi duodecimum statuunt.

Pag. 347. Odo Cluniacensis abbas Bernoni successit a. 100000XII.] Si Sammarthanis credendum, a. 926.

Ibid. FLODOARDVS Chronicon reliquit ab anno 100000CXIX. ad annum 100000CLXVI.] quo obiit d. 28. Martii, ætatis 73. Chronico illi addita est appendix.

Pag. 348. Fabianus iste fuit episcopus ille Constantinopolitanus, de quo Euagrius hist. II. lib. cap. IV.] Flavianus ille & Euagrio, & omnibus aliis dicitur: nunquam, quod memini, Fabianus.

Pag. 349. THEODORICVS
Tre-

Trevirensis archiepiscopus in literas retulit vitam S. Lutrudis,] Ex hoc Theoderico, duos alios, adeoque tres nobis multiplicat Vossius, nempe & illum, de quo agit pag. 572. & illum de quo pag. 725. quartum quoque ex eodem facit, vel potius eundem secundo loco ponit pag. 765. Deceptus Vossius autoritate Simleri & Possevini, hunc errorem satis retractat in iis, quæ pag. 725 addit: unde non satis mirari valeo, Virum diligentissimum denuo circa Theodericum hunc lapsum, eundem bis posuisse, nempe h. l. & inter historicos prætermisissos pag. 765.

Ibid. Ecbertum, fratrem Arnulphi, comitis Hollandiæ.] Alberico Ecbertus idem frater est Theodorici comitis Hollandiæ.

Mox. VNWONVS Albani martyris vitam ac passionem descripsit.] Vnwonum latine vertisse librum de S. Albano ex veteri lingua Britannica, observavit Balæus centur. 2. cap. 33. ex Matthæi Paris hist. abbatum cœnobii S. Albani.

Pag. 352. HERIGERVS abbas Lobienſis scripsit Leodiensium episcoporum gesta:] Hujus, & Anselmi Legiensis gesta episcoporum Legiensium recogno-

cognovit, & additionibus amplissimis pluribus in locis auxit Ægidius Leodicensis.

Ibid. ALBERTVS monachus Lobienfis, ac pòst Gemblacensis monasterii abbas,] Inter Gemblacenses abbates ignotus Sammarthanis. Quia verò Vossius hunc *Albertum* eundem vult esse cum *Olberto*, cuius meminit pag. 369. utique *Albertus* dictus idem fuerit, qui Sammarthanis dicitur *Osbertus*: licet olim suspicatus fuerim eundem esse cum *Alvino* abbate Gemblacensi secundo, reformatore Lobienfi, qui obiit a. 986.

Ibid. Apud Gesnerum & Simlerum legas, toto seculo antè vixisse Albertum abbatem Gemblacensem. Etiam Possevinus ait, à Trithemio quidem ad annum MCCCCLXXX referri.] Quorum error etiam inde vel maxime refellitur, quod istis temporibus monasterium Gemblacense nondum fuerat fundatum.

Pag. 353. *Euraculum*: pro quo perperam *Euradum* edidit Surius.] al. *Ewardus*, Alberico *Eurardus* dicitur, adeoque Surii lectio vero propius accedit, quàm Vossii. Si autem verum nomen est *Heraclius*, quo

quo eum appellat Placentius Dominicanus, utique Vossius minus à vera lectione abest.

Ibid. Euracius episcopus fuit Leodiensis usque ad annum **IOCCCC-LXXI**, quo ei **NOTGERVS** successit.] Euracius decessit 6. Kal. Novembr. a. 970. successit ei a. 972. Notgerus.

Pag. 355. **ABBO FLORIANCENSIS** interemptus anno **CIOIII.**]

Ab. a. 1004.

Ibid. **AVMONIVS** monachus Floriacensis vixit circa annum **IOCCC-CCXC.**] Paullo ætati nostræ vicinior fuisse videtur, quando de miraculis S. Benedicti scripsit ad Gauilinum, qui in abbazia Floriacensi Abbati successit, & post archiepiscopus Bituricensis creatus, defunctus est a. 1029. Confer quæ dixi ad *pag.* 311.

Post. **LETHALDVS** literis mandavit vitam S. Juliani Cenomanensis] scriptam ad Avesgaldum de Bellissimo episcopum Cenomanensem.

Pag. 356. Eodem tempore & alter (coætaneus) ejusdem Adalberti vitam exaravit : quam Canisius edidit **Tomo V. Antiqu. Læction. Ætatem**

indicant verba hæc: *Erat autem istis diebus Roma Imperatrix Theophania, mater ejus, qui modo regnat TERTIVS, &, Deo juvante, maximus OTHO.*] Hæc vita postea Hanovix a. 1607. denuo edita est, ubi autor ejus non solum Adalberto æquævus dicitur, sed & nominatur Cosmas Pragensis ecclesiæ decanus: quem tamen plusquam toto seculo recentiorum, a. 1126 scripsisse libros tres Chronicæ Bohemorum, docebo in Auctario Operis Vossiani. Tertiò vitam illam edidit Bzovius a. 1640. to. ultimo annalium, eamque vindicavit autori SILVESTRO II. PP. ab a. 999. ad a. 1003. sub hoc titulo: *S. Adalberti Vrsini, Comitis Rosembergi, Pragensis episcopi, Gnesnensis archiepiscopi, & martyris, Boëmorum, Hungarorum, Polonorum, Prussorum apostoli, vita & passio, ab ejus synchro- no & familiari Sylvestro II. P. M. nunc primum ex Bibliotheca Cassinensi suo autori vindicata.* Tradidit Bzovius in vita Silvestri, vitam dictam ab eo fuisse exaratam, cum jam esset Pontifex Romanus. Commune habet initium cum vita, quæ edita in Lectionibus Antiquis, ac inter scriptores Bohemiæ cum Cosmæ Pragensis chronico: finem tamen ejus diversum esse observavi, nec non in medio, levissime eadem comparata cum editio-

ne

ne Canisiana, differentiam animadverti. Errat verò Bzovius, quando ait vitam eam à Surio & Canisio anonymo autori adscriptam: diversitas enim in initio & fine, quam solam observavi, abunde testantur aliam esse vitam à Surio editam, aliam quæ lucem publicam debet Canisio.

Ibid. DVDONIS NEVSTRII opus de rebus in Galliis à Norman-
nis gestis, extat MSum apud Canta-
brigieneses in bibliotheca Collegii S.
Benedicti, teste Thoma James, cui
inscribitur, *Libri XVI historiae Rom.
& Normannorum per Dudonem.*]
Duchefnius edidit Dudonis à S. Quintino, seu
decani S. Quintini, libros duos de moribus
& actis Normannorum, inscriptos Adelbe-
roni episcopo Laudunensi.

Pag. 357. S. Pyriminii, qui Mel-
densis, vel, juxta alios, Metensis
fuit episcopus.] Nec Metenses, nec Mel-
denses inter episcopos Sammarthanis agnitus
hic Pyriminius. Eundem Vossius *pag.* 365. &
458. vocat S. Pirminium episcopum Melden-
sem. Fuit verò is primus abbas Augiensis &
Fabariensis. Cum Vossio eundem errorem
(si tamen error est) errant Wiguleus Hun-
dius, Andr. Sausseyus, alique magni nominis
viri.

viri, qui Metensem episcopum fuisse volunt: ut & Tritthemius, qui ex monacho episcopum Meldensem facit; nec non Fundatio monasterii Althæ, & Bucelinus, cum tamen hic sub abbatibus Tholegiensibus Pirminium vocet tantum chorepiscopum vel Meldensem, vel Metensem, eundemque scribat recusasse episcopatum Metensem sive Meldensem. Illud sane constat, Pyrimium ab Hermanno Contracto in Chronico auctiori, quod lucem debet Canisio, vocari tantum abbatem & chorepiscopum. Nec inter Metenses episcopos agnoscitur Bucelino: at præ cæteris maximo argumento est Pirminium non fuisse episcopum Metensem, quod ejus non meminerit Paulus Warnefridi Diaconus.

Ibid. Liudolfus ad fastigium archiepiscopatus Trevirensis pervenerat anno **IOCCCCXCIX**, atque anno decessit **CIOVIII.**] Sammarthani tradunt Luitolfum, seu Luidulphum archiepiscopum Trevirenses creatum a. 989. obiisse a. 1005.

Pag. 359. Anno **CIOV** claruit **THEODERICVS, S. MATTHIÆ** prope Treverim monachus eruditus: qui argumentum elegit sui **xvi**, signando literis inventionem reli-

liquiarum S. Celfi Confefſoris.] De
 ætate hujus Theoderici notanda verba G. Bu-
 celini inter abbates S. Matthiæ Trevirenſis:
 1 *Gotherius obiit a. 987.* 2 *Gunderadus, cujus*
meminit diſerte in miraculis S. Celfi Theoderi-
cus. 3 *Richardus deceſſit 8 Id. Aug. a. 1024.*
Clarent ſuis apud poſteros ingenii monumentis re-
liſtis Golſcherus, Theodericus & Theodorus
Monafterii D. Matthiæ alumni. Ut tamen vi-
deant lectores, quàm diverſa & ſibi contra-
ria hic author ſcribat circa ætatem & Theode-
rici, & Golſcheri, placet ſubjungere, quæ
de iis tradidit. Et de Theoderico quidem ſcri-
bit ſub 13 abbate Godefrido: Is Godefridus
cum Epternacenſis monafterii abbas a. 1181.
teſte Theoderico monacho, qui ad eum ſcripſit,
creatus, &c. At de Golſchero ſub 16 & 17
abbatibus: 16 Theodericus abbas ab a. 1257 ad
a. 1287, graviſſimas perſecutiones cum ſuis ſu-
ſtinuit, quas prolixè refert Brouwerus in An-
nal. Treverenſibus, ex Golſchero monacho S.
Matth. (ſi rectè memini) qui de hiſ volumē
conſcripſit. 17 Alexander. Hic multa cum pace
monaſterium rex it an. 19. menſibus 4. d. 29. ob.
an. Dn. 1306. 7 Cal. Junii; Brouwerus, Julii.
Hoc abbate, ut refert Antonius Meſenich, flo-
ruit pereximium illud eruditionis jubar, Gol-
ſcerus, hujus monaſterii profeſſus, ſacerdos &
ſcriptor eccleſiaſticus, nulli pene ſecundus:
quippe qui de laudibus SS. Eucharii & Valerii

atque Materni doctissimos commentarios absol-
verit : *Gesta Trevirorum insigni volumine com-
plexus sit*, &c. Hæc obiter de Golschero, qui
Vossii industriam fugit, occasione Theoderi-
ci addere volui.

Pag. 361. Anno CIOXX florebat
REINERVS, monachus Leodicen-
sis cœnobii S. Laurentii.] Si hic autor
idem cum Reinerio illo monacho S. Lauren-
tii Leodicensis, qui descripsisse dicitur vitam
Lamberti, Reginardi & Friderici Namur-
censis, episcoporum Leodicensium, nec non
abbatum & religiosorum scriptis celebrium
ad S. Laurentii. utique toto seculo recentior
fuerit. Obiit enim Fridericus iste a. 1120.
2. Cal. Julii.

Ibid. S. Woldobonis] qui aliis S.
Woldo nuncupatur, diciturque obiisse a.
1020. 11. Cal. Maji.

Pag. 364. FVLBERTVS Car-
notensis obiit anno CIOXXXI, vel,
juxta alios, CIOXXVIII,] *al.* 1029.

scripsit vitam S. Autberti (episcopi
Cameracensis,) quæ est apud Surium
ad d. XIII. Decembr.] Sed mutila. In-
tegra extat MSa Cameraci.

Pag. 365. S. Harvicus obiit anno
Christi CIOXXIV.] *Rectius* a. 1023.
Errat

Errat ergò Vossius, quando pag. 437. ait S. Hartvicum anno 915 Friderico in episcopatu Salisburgenſi succelsisse.

Ibid. S. Harvici vita à S. EBER-
RARDO, qui Conrado II Impera-
tore effulgebat, discipulo S. Harvici,
Salisburgenſis episcopi, scripta repe-
ritur apud Canisium Tomo II anti-
quæ lectionis. Meminit Baronius
quoque ad annum memoratum.]
Baronius non ad annum memoratum, sed
ad præcedentem, nempe a. 1023. quo & S.
Hartvicum recte tradit decessisse, scribit: S.
*Hartvici res præclare gestas scripsit ejus discipu-
lus, æque sanctus Eberardus, quas diligentia
Henrici Canisii editas, habes tomo 2. lectionum
antiquarum.* Verum ipse falsus Vossium quo-
que fefellit. Nam vita illa non est scripta à
S. Eberhardo, nec à discipulo S. Hartvici;
sed ab anonymo, discipulo S. Eberhardi,
duobus fere seculis S. Hartvico juniore. Ne-
que id solum disertis verbis prodit Canisius,
sed ex ipsis vitis SS. Rudberti, Virgilii, Hard-
vici, Gebhardi & Eberhardi, quas Canisius
repræsentat tomo 2. & plenius tomo 6. liquet
autorem eas scripsisse circa a. 1186. Imò ne-
que S. Eberhardus fuit discipulus S. Hartvici,
ceu eo longe recentior. Recte de dictis vitis,
earumque autore egit ipse Vossius pag. 437.

Pag. 367. **BERNO** monachus
S. Galli,] Prumiensis Sammarthanis.

decessit anno gratiæ **CIOXLV.**
VII. Id. Jan.] Juxta Sammarthanos a.
1048. 7 Junii : quibus cum Vossio in eo est
consensus : quod Augiense monasterium re-
xerit annos 39. Goldastus refert, Bernonem
quoque Chronicon scripsisse.

Hincmari Rhemensis archiépisco-
pi discipulum fuisse, indicio esse vide-
tur epistola ipsius Hincmari ad Æ-
neam Parisiensem episcopum ; quam
ex Vaticana bibliotheca, occasione
junioris cujusdam Bernonis, refert
Baronius loco non suo ; nempe de-
mum ad annum **I O C C C C X I I.**]

Cum Berno defunctus sit a. 1048. ex senten-
tia ipsius autoris a. 1045. Æneas ante a. 876.
Hincmarus a. 882. utique minime potuit Ber-
no hic fuisse discipulus Hincmari Rhemensis,
neque ejus mentio fieri epist. ad Æneam Pari-
siensem ; sed non paullo antiquior illo Berno
abbas Cluniacensis, quem Baronius a. 912 o-
biisse vult, Hincmari discipulus esse potuit :
inprimis cum Bernonem illum Hincmarus
adulescentem vocet, Baronius eundem quem
Vossius errat errorem.

Ibid.

Ibid. Ætate Henrici II. Conradi II. ac Henrici III. Imp. fuit ROGERS, abbas Cœnobii de cruce S. Laufredi in Britannia, Ord. D. Benedicti, congregationis Cluniacensis.] Abbatia de Cruce S. Leufredi in Normannia, abbatiæ S. Germani de Pratis data & cœnita fuit vel ante foundationem cœnobii Cluniacensis. Rogeri autem inter abbates de cruce S. Laufredi nulla mentio apud Sammarthanos.

Pag. 368. Ad hunc Rogerum Guitmundus contra Berengarium scripsisse creditur.] Si id verum est, Rogerus utique fuit recentior. Nam Henricus II imperare cœpit a. 1001. Henricus III vivere desiit a. 1056. At Guitmundus ex monacho S. Leufredi episcopus Averfanus superstes fuit post a. 1088. Ex diplomate enim Calixti II. PP. (quod Vghellus habet pro spurio) liquet Guitmundum ab Urbano II. PP. qui præsuit ab a. 1088. ad a. 1099. consecratum episcopum Averfanum, licet Vghellus jam sub Gregorio VII. PP. qui sedit ab a. 1073. ad a. 1085. ea dignitate præditum velit. Ante Gregorium VII nulla sane mentio Guitmundi, qui ipse testis locuples est, se scribere sub Gregorii dicti pontificatu. Sammarthani circa a. 1079 tempore Guitmundi monachi abbatem S. Leufredi statuunt non Rogerum, sed Odilonem. *Ibid.*

Ibid. EVERWINVS Germanus, monasterii S. Mauritii abbas Doleiensis, sive Toleiensis, in Trevirensi agro, in literas retulit vitam S. Symeonis Syracusani, monachi Trevirensis.] Suspicor hunc eundem esse, quem Gabriel Bucelinus in Germania Sacra nuncupat Eberwinum abbatem S. Martini Trevirensis, autorem vitæ S. Magnerici archiep. Trevirensis, & Historiæ sui monasterii, Vossio aliàs indictum. Ætas certè, præter nomen, patriam, vitæ institutum & diœcesim, convenit: utut Bucelinus sub abb. Dolejensibus scribat: 26, *Eberwinus vitam S. Simeonis Trevirensis scripsit.*

Pag. 369. ODORANNVS condidit Chronicon, ex quo fragmentum habes in annalibus Francorum à Pythæo editis. Vide de eo quædam apud Baronium ad annum MDCCC-LXXV.] Chronicon illud edidit Quercetanus tomo 2.

Ibid. OLBERTVS Belga, ex Lobienfi monacho abbas Gemblacensis] & primus abbas Leodicensis S. Jacobi.

librum scripsit de vita S. Veroni Confessoris,] librum scripsit de pluribus Sanctorum vitis. Bucelinus German. Sacra.

Pag. 370. HERMANNVS CONTRACTVS ex Veringensium comitum sanguine natus.] Henricus Gundelfingen in historia Austriaca nuncupat Comitem de Veringen & Sulgow.

Augiæ majoris cœnobium est ingressus.] Teste ipso Hermannò. Contra Trithemius monachum S. Galli vocat : & Henricus Gundelfingen Canonicum Augustensem. Extat Viennæ Hermanni Contracti Chronicon MS. una cum continuatione usque ad a. 1347. item aliud à variis continuatum usque ad a. 1310. quorum unus vixit a. 1264. & pòst. Dabit Lambecius in suo Syntagmate rerum Germanicarum, Anonymorum illorum Autorum hætenus ineditas Continuationes Chronici Hermanni Contracti, usque ad a. 1347.

Pag. 371. Lupoldus Bebenburgensis, qui claruit anno CIOCCXXV.] Errorem hunc notatum vide ad *pag.* 459.

Post. Ipsius ODILONIS vita postulato Hugonis, qui Odiloni surrogatus,

gatus , exarata fuit à Petro Damiani. Eam Surius repræsentat ad 1. Jan.] Sammarthani sub 56 episc. Carnot. allegant vitam Odilonis exaratam à Silviniaci monacho , diversam ab ea quam edidit Surius.

Pag. 372. ODILLO obiit anno CIOXLVIII. ætatis suæ LXXVII, cum cœnobio suo præfuiſſet annis LVII. Quippe electus abbas fuerat anno 1000CCXCII.] Obiit ætatis suæ 87. cum cœnobio suo præfuiſſet annis 55. quippe electus abbas fuerat anno 994. Secundum hanc sententiam ætatis a. 32. abbas fuit electus, at secundum Vossii sententiam anno ætatis 20. quod omnino minus verosimile. Magistamen eò inclinatur animus, ut credam errore typographi LXXVII impressum esse pro LXXXVII; & LVII pro LVI. tum quia inter a. 992 & 1048. tantum 56 intersunt anni: tum quia in vita Suriana, seu autore Petro Damiani elaborata dicitur Odilo periiſſe a. 1048, ætatis suæ 87, ordinationis 56. seu præfuiſſe cœnobio suo annis 56. Minime tamen hic dissimulandum longe diversa tradere Chronicon Malleacense, nimirum Odilonem obdormivisse a. 1048. postquam vixisset septuaginta sex annis, ex quibus unum & quinquaginta stetit in abbacia.

Ibid. *Leodicum*, non *Leodium*:] Omnino rectius *Leodicum*, quia Belgice dicitur *Luyck*, Germanice *Lüttich*, Gallice *Liege*, unde *Legiensis*, pro *Leodicensis* apud scriptores Gallicos. *Luyck* autem dicitur contractè pro *Luydick*, τῷ *Leo* verso in *Luy*, sicut & *Leopardus* Belgis est *Luypard*.

Mox. *Guatonis episcopi*] Hic etiam dicitur *Vazo*, seu *Vuazo*.

Post. HAYMONIS CANTVARIENSIS sunt libri X de memoria rerum Christianarum.] De hoc errore egi ad pag. 314.

atque alia, quæ in catalogis suis commemorant Petrus Equilinus, & Bostonus Buriensis.] Vbi id quærendum in Petro Equilino, qui scripsit catalogum sanctorum.

Pag. 373. MAREBODVS librum composuit de vita S. Magnoboldi episcopi Andegavenensis:] Non solum S. Magnobodi, sed & Licinii episcopi Andegavenensis vitam conscripsit.

Pag. 374. DROGO in episcopatu Morinenfi Balduino successit anno CLOXXXVI. Alii tamen referunt ad

ad annum Christi CIOXXXI. Præfuit annis XL. Obiit an. CIOLXXVIII. — Obiit anno Christi CIO-LXXIX, cum annis sedisset XLIV.] Posito primo anno episcopatus, sive 1031. sive 1036. & ultimo sive 1078. sive 1079. non potuit præfuisse vel 40. vel 44 annis, sed minimum 42. maximum 48. Verissima sententia est episcopum creatum a. 1031. obiisse a. 1078. præfuisse annos 47.

Nominis sui memoriam extendit vita S. Godolevæ virginis & martyris,] quam Ratbodo II episcopo Noviomensi inscripsit.

Post. WIBERTVS] *al.* Vigbertus. archidiaconus] Tullensis.

Ibid. S. Bertinus Audomaro successit anno IOCXCV,] Audomarus quidem periit a. 695. sed successit ei Drantius, non Bertinus, quia Bertinus jam ante a. 657. abbas fuit dicti monasterii Sithiensis in pago Teruannense. Verum tamen est 1. S. Audomarum, (à quo oppidum Audomaropolitanum, denominatum fanum S. Audomari, hodie S. Omer,) apud Sithieu exstruxisse ecclesiam B Mariæ in monte, eamque S. Bertino dedisse. 2. Adroaldum dare voluisse hæreditatem suam, nempe villam Sithiu nuncupatam in pago Teruannensi,

nenſi , Audomaro , ad ædificandum Xenodochium , ſed Audomarum ipſum Adroaldo conſilium dediſſe ; ut iſtam villam potius delegaret preſbyteris Bertino , Momoleno , Ebertrando , ut ibi monaſterium in honore Petri Principis Apoſtolorum conſtruere deberent : quod etiam effectum ; deinde illud monaſterium à nomine primi abbatis Bertini denominatum , cujus ſecundus abbas fuit Mommolenus.

Pag. 376. **GVAIFERIVS** (qui & **BENEDICTIVS** **SALERNTANVS** vocatur) Caſinenſis cœnobii monachus :] Poſſevino *Guaiferius*, qui & *Benedictus Salernitanus*. Fuit monachus Caſinenſis Ordinis S. Benedicti.

compoſuit vitam S. Secundi, epiſcopi Trojani.] Scribit quidem Vghellus , in cathedrali eccleſiæ Trojanæ, jacere corpus epiſcopi *Secundini*: (ita enim recte legit, pro *Secundi* :) ſed catalogo epiſcoporum Trojanorum eum non inferit , quem demum auſpicatur ab a. 1028. quo electus & conſecratus epiſcopus Angelus.

Ibid. **ALPHANVS** Salernitanus verſu Hexametro ad Roſſridum ſcripſit vitam, & agona duodecim ſanctorum Beneventanorum. *Commentat u s*

tatus quoque est de aliis sanctis. Baronius ad an. CIOCVII, commemorat epitaphium, quod fecit Bernardo, episcopo Prænestino. Epitaphium itidem quod Petro Leoni scripsit, ex MSo bibliothecæ Cassinensis codice refert ad annum CIOCXI.]

Vossius V. C. hic duos Alphanos Salernitanos in unum confundit, quorum primus sedit ab a. 1058. usque ad annum 1085. secundus ab a. 1085. ad a. 1121. Primus scripsit hexametrum carmen ad Rosfridum de vita & agone duodecim sanctorum Beneventanorum. Petrus Diacon. Cassinensis de viris illustr. hoc opus in duo distinguit, quando recensens opera Alphani, scribit: *ad Rosfridum monachum Cassinensem; metrum heroicum in honorem sanctorum duodecim fratrum.* Alphanus primus quoque nudo & lucidissimo sermone, ut ait Petrus Cassinensis, composuit passionem S. Christinæ, stylo soluto; multaue carmina de sanctis variis. Secundum verò Alphanum autorem agnoscunt epitaphia Bernardi Prænestini, & Petri Leonis, ut ut Ferd. Vghellus epitaphium Petri Leonis carminibus primi Alphani immisceat.

Pag. 379. Eodem Henrico IV imperante, fuit LAMBERTVS DE LEGIA, sive Leodicensis.]

Minimè alius hic esse videtur à *Lamberto Leodicensi*, de quo agit Vossius pag. 456. loco indebito. Præter nomen profecto, cognomen seu patriam, studium, & ætas convenit. Nam legi in Gabr. Bucelini Germania sacra. Lambertum abbatem Leodicensem ad S. Laurentium profa, metroque plura scripsisse; vitam inprimis S. Heriberti Colonien-sis archiepiscopi, & Officia de diversis sanctis. Confer quæ dicentur ad pag. 456.

Pag. 380. LISIARDVS, Sueffionensis episcopus, scripsisse dicitur ad Radulphum, Rhemensem archiepiscopum, vitam S. Arnulphi; cui in episcopatu successerat. Obiit autem Arnulphus an. Chr. CIOXXXVII. — Nec illud prætereundum, Lisiardo huic, à Guiberto abbate monasterii S. Mariæ Novigenti, dedicatos esse &c.] Si Lisiardus immediate successisset Arnulpho, justo loco eum statuisset Vossius: quia verò successit Manassi, Manasses Hugoni, Hugo Henrico, Henricus Hilgoto, Hilgotus Arnulpho; & quia Sueffionensis episcopus adlectus a. 1108. obiit a. 1127. recentior utique est. Quæ ejus ætas etiam sciri potuerat à Vossio ex adjunctis Radulpho & Guiberto: quorum ille archiepiscopus

copus Remensis ordinatus a. 1108. hic monasterio Novigenti præpositus a. 1104. scripsit post a. 1124. ut demonstrabo ad pag. 772.

Habes vitam hanc Arnulphi in Sylloge Surii a. d. XV. Aug. Sed eam non tam Lisiardi esse, quam Hariulfi, ostendemus inferius,] Vide pag. 408.

Ibid. Ego de nomine Anglici scriptoris malo credere Anglis puta Lelando, Balæo, Pitseo, qui OSBERNVM vocant; quàm Surio, (quem Baronius sequitur) qui Osbertum appellat.] Rectissime. Nam hodieque in Anglia supersunt ex Normannica familia, qui *Osborn* vocantur.

Pag. 381. Albericus, monachus trium fontium, qui Chronicon scripsit ab initio mundi usque ad annum Ch. ICXXVI.] Hic scriptor non tantum ad a. 626. ut Vossius scribit, sed ad a. 1241. quo ipse florebat, Chronicon suum perduxit: quod manifestum adeò est, ut nulla probatione opus sit. Ipsum monasterium triumfontium in Gallia, (memini enim aliud triumfontium cœnobium prope Romam esse in Italia,) exordium habuit a. 1118.

Ibid.

Ibid. GVNTHERVVS monachus
Elvonensis] *leg.* Elnonenfis.

claruit tempore Henrici IV. circa
a 1090.] Hallervordio circa a. 1160. Ra-
tio differentiae est, quod Vossius hunc Gun-
therum distinguit à Gunthero. autore Ligu-
rini, de quo agit *pag.* 431.

Pag. 382. ALEXANDER, ab-
bas secundus monasterii Salvatoris,
quod est Aquiscincti, vixit circa an-
num CCCC: successit autem in abba-
tia B. Gosvino;] Hic Alexander abbas
octavus fuit monasterii S. Mariae Aquiscincti-
nae, vixitque circa a. 1200. successit enim in
abbatia B. Gosvino septimo abbati, qui obiit
a. 1196. 9. Octobr. Quantus ergò est error
Vossii!

Ibid. THEOFRIDVS EPTER-
NACENSIS signavit vitam S. Wil-
lebrordi archiepiscopi & abbatis E-
pternacensis,] Primi episcopi Ultrajectini,
primique abbatis Epternacensis. Vita illa 36
capitibus distincta est.

Pag. 384. ARNVLPVS, o-
riundus ex Vogburgensibus regulis,]
Ex hujus chronico quaedam passim allegat
Fer-

Ferdinandus Vghellus. Inprimis notandus locus, quem tomo 4. sub archiep. Mediol. pag. 134. citat in hæc verba: *Eodem tempore obeunte Valperto cathedram suscepit Arnulphus*, (nimis a. 971.) *verè declinans à malo, & faciens bonum, cujus æquivocus existo gestorum scriptor ego præsentium, fratris verò illius pronepos verus. Hujus in episcopatu vita fuit triennis, factus nec pro certo meliori dignitate perennis, cui successit Gothifredus:* (quod contigit a. 975.) ex histor. lib. 1. Allegatur autem ex codice MSO, quod dictum *Chronicon Rerum Germanicarum*. Ex dicto loco de ætate Arnulphi judicium fieri potest, utut hoc incertius, quò longius petita origo. Scripsit paullo post a. 1030. adeoque antiquior est, quàm Vossius putavit. Jo. Bapt. Pigna de Princip. Atest. Arnulphum Mediolanensem vocat, fallitur verò quando ait scripsisse circa a. 1000: quippe mentio apud eum Heriperti archiepiscopi Mediolanensis, (ipso Pigna allegante,) creati a. 1019. Sub idem tempus, quo *Arnulphus* vixit, Vossius pag. 766. statuit alium historicum, *Arnoldum* Comitem Vogburgensem. Rectene, an secus, judicariint peritiores.

Othonis Fruxinensis æmulus:]
Imò tota annorum centuria Othone Fruxinensi vetustior. Et si verum esset Othonis Fruxinensis æmulum fuisse Arnulphum, quem Vossius sub Henrico IV. Imp. floruisse vult:

cur pag. 427. tantopere adversatur Simlero in
epit. Gesnerianæ bibliothecæ scribenti : *Otho-*
cus Fruxinensis mysta, deinde monachus Regino-
burgensis, suæ ætatis theologus & poëta præstan-
tissimus ; scripsit historias sub Imperatore Hen-
rico IV. Aventinus. aut cur non statuit potius
duos Ottones Fruxinenses, quorum prior di-
ctus etiam fuerit Othocus, sive Othocarus,
& scripserit sub Henrico IV. Imp. alter sub
Friderico Barbarossa ?

Pag. 387. Gregorius VII defun-
ctus fuit anno CIO LXXXVI.] Cum
vero huic successerit Victor III. qui ultra an-
num Romanæ cathedræ præfuit, quâ ratione
defendere queat Vossius, quod pag. 392 scri-
bit : *Obitus Papæ Victoris III, contigit anno*
CIO LXXXVI. Revera Gregorius interiit a.
1085. Victor a. 1087.

Pag. 388. Marquardus Freherus,
cum BRVNONIS hujus historiam
primus ederet in lucem, velut anti-
doti loco subjecit apologeticum ;
quem de unitate ecclesiæ conservan-
da, & schismate inter Henricum ac
Gregorium, animi atque affectus
sui monumentum apud omnes esse
voluit, seu Venericus Vercellensis,
E qui

qui decessit anno CIO LXXVII : seu Walramus, vel Walrabonus, Naumburgensis episcopus, qui anno obiit CIO CXII : veletiam, judicio quorundam, Conradus, episcopus Vitrajectinus, qui est defunctus anno CIO XCVIII.] Vennericus episcopus Vercellensis potius creatus fuerit a. 1077. obiit a. 1083. hunc tradunt Sigebertus, & ex eo Trithemius, sub persona Theoderici Verdunensis, seu Virdunensis, cum ipse Vennericus adhuc esset clericus Trevirensis, scripsisse contra Hildebrandum, sive Gregorium VII. PP. *de discordia regni & sacerdotii*. Theodoricus ille episcopus Virdunensis coætaneus fuit Vennerico Vercellensi, & Gregorio VII maxime adversus, ceu Teutonicus natione, cum Imperatore sentiens contra Romanam curiam. Episcopus Virdunensis ordinatus fuit vel a. 1044. secundum chronicon Divionense S. Benedicti, vel a. 1046. secundum chronicon Virdunense Hugonis abbatis Flaviniacensis, vel denique a. 1047. juxta Sammarthanos. Obiit a. 1089. secundum Hugonem Flaviniacensem, vel, si Bucelini & Sammarthanorum sententia magis arridet, a. 1090. Vide pag. 545. Verum Trithemius distinguit librum *de discordia regni & sacerdotii*, ab *Apologia pro Henrico*, istius autorem statuens Venericum, hujus Sigebertum Gemblacensem.

Ibid.

Ibid. Formam pastoris nostris qui gessit in hortis ;] Propter rhythmum legem , nostris qui gessit in horis , i. e. temporibus nostris.

Post. epistola ad Petrum abbatem S. Remigii , quæ est inter epistolas Petri abbatis Cellensis.] Idem Petrus primò abbas Cellensis S. Petri Trecensis a. 1154. & 1169. deinde abbas S. Remigii Remensis , tandem episcopus Carnotensis a. 1182. obiit a. 1187.

Pag. 389. Vidi & volumen satis amplum MSum , quod inscribitur : *Historia succincta edita à venerabili Ivone Carnotensi episcopo , de gestis quorundam regum Assyriorum , & de gestis omnium Romanorum Imperatorum , & ad ultimum de Carolo Magno, rege Francorum, & ipsius successoribus.* Provehitur usque ad tempora Ludovici Pii.] Extat in Bibl. Cæsarea exemplar istius Chronici à Nino Assyriorum Rege usque ad Imp. Ludovici Pii obitum , cujus hic titulus : *Incipiunt excerpta Ivonis, Venerabilis Episcopi Carnotensis , in primis de gestis quorundam regum Assyriorum , & de gestis omnium Romanorum Imperatorum , & ultimum*

de Karolo Magno Rege Francorum, & ejus filio Ludovico Pio. Finis : *Explicit de omnibus Imperatoribus Romanis, quorum quidam reges Francorum fuerunt usque ad tempus videlicet Ludovici Pii, Karoli Magni filii, qui Ludovicus ultimus Rex Francorum & Imperator Romanorum fuit; anno scilicet Incarnationis Dominicæ octingentesimo quarto intronizatur.*

Ibid. Illud Chronicon integrum publici juris facere Oomsius decrevit.] Hoc an Oomsius præstiterit, mihi incomper- tum est. Cæterum edidit chronicon illud integrum Bernardus Rottendorff Monasterii, a. 1638. vindicatum Hugoni Floriacensi monacho. Eâ in re consentientem habet Labbeum to. 2. dissert. philolog. ad Bellarm. de script. eccl. Sed Lambecius de jam memorato MSo olim Ambrasiano, nunc Viennensi, quod, inquit, *utrum revera ab ipso Ivone sit compositum, quemadmodum in præstantissimo hoc Codice MSo æquè ac in illo, ex quo Freherus id primus publicavit, clarè & expresse scriptum legitur; an potius, ut nonnulli asserunt, Hugoni monacho Floriacensi attribuendum sit, & quantum illud à Freheriana editione differat, alio posthac commodiore tempore & loco indicabitur.*

Ibid. Cæsare Henrico IV impe-
rante claruit H V G O F L O R I A -
C E N -

CENSIS monachus , qui chronica condidit libris sex , eosque Ivoni Carnotensi dicavit. — Ex opere hoc non amplius nunc superest , quam usque ad mortem Irenes imperatricis ; qui tertius fuit annus imperii Caroli Magni ; Christi autem ICCCCIII.]

Vide quæ jamjam dixi. Blondellus opusc. de Joanna Papissa hunc Hugonem antiquiorem statuit , quando scribit : *Hugo Floriacensis* (ante a. 1059. Philippi Regis I. cujus coronationi Hugonis successor Rainerius interfuit) *Chron. lib. 6.* in Romanâ ecclesiâ Papæ Gregorio Sergius successit , & Sergio Leo IV , & Leoni Benedictus , & Benedicto Nicolaus. Hæc Vir Clarissimus , cujus error ex eo est , quod sibi persuasum habuerit , Hugonem hunc , qui tantum monachus fuit , abbatem Floriacensem fuisse. Nam Hugo abbas fuit circa a. 1044. cui successit Rainerius. In eundem locum annotat Maresius : *Cum Hugonis Floriacensis* , diversa reperiantur chronica , ut D. Congnardus observat & probat pag. 74. (nimirum operis Gallici , quod contra Blondellum scriptum ,) quorum alia res Gallie spectantia incipiunt post tempora Iohannæ , aliud universale ab orbe condito desinit in Ludovico Pio , mortuo ante illius installationem , oportet verba hic à D. Blondello citata , esse alicuius

alius qui Hugonis laborem continuare voluerit. Dicitur quoque idem Hugo præter historiam Galliae exarasse vitam S. Sacerdotis, Lemoicensis episcopi.

Pag. 390. WARNERVS Westmonasteriensis scripsit fasciculum temporum.] Ejusdem tituli opus composuit Wernerus Rolevinde Laer. Fateor autem nescire me qualis sit ille *fasciculus temporum* impressus Coloniae anno 1541. in quo Carolus Molinæus lib. de Monarch. Franc. restatur excusas esse aliquot disputationes Albienſium Merindolanorum & Cabrerienſium.

Ibid. GAUFREDVS monachus Ordinis D. Benedicti, floruit anno CIXCVII, ac sui gesta temporis consignavit: quæ Hieronymus Surita primus protraxit in lucem.] Gaufredus hic non est diversus à Gaufrede, de quo Vossius pag. 770. *Gaufredus monachus S. Benedicti, Rogerii Comitis postulato, libros IV reliquit de acquisitione regni Siciliae, per gloriosum principem Robertum Guiscardum, & fratres de Normannia venientes. Laudatur ab Dominico Portonario, qui primus in lucem produxit.* Tempus sane coïncidit, quia Rogerius etiam floruit anno CIXCVII. Deinde

de præter nomen & religionem, argumentum quoque libri couenit, nam acquisitio Siciliæ facta est tempore Gaufredi, quia Robertus Guiscardus erat frater & decessor Rogerii. Sed nec pugnat quod istum Hieronymus Surita primum, hunc Dominicus Portonarius in lucem protraxit. Opus enim illud sub titulo *Gestorum sui temporis*, edente Hieronymo Surita, imprimente Dominico à Portonariis, primum lucem vidit.

Pag. 391. Etiam temporibus Henrici IV, & fortasse ulterius claruit GUIDO Ambianensis.] Decessit è vivis Guido a. 1076.

Scriptis gesta Guilielmi Conquestoris:] Ordericus Vitalis lib. 3. *Guido Senlacium bellum descripsit, Heraldum vituperans & condemnans, Guillelmum verò collaudans & magnificans.*

Ibid. De GVILIELMI PICTAVIENSIS historia actum fuit in Bibliotheca Collegii S. Benedicti: nunc verò (ut Th. James ait) *notam hujus libri reperies, librum autem nusquam loci.*] Accepit historiam Guilielmi Pictaviensis à Cottone Quercetanus, & edidit. Cæterum de compluribus MSSis ex variis Bibliothecis tum sacrilega manu sublati, tum fraude

de exectis, egi passim in Nucleo meo historiæ ecclesiasticæ: quibus etiam addi velim epistolas MSas Pauli Pontif. Rom. quas ex Bibliotheca Vaticana sublatas ait Spondanus.

Pag. 392. LEO MARSICANVS ex Casinensi monacho episcopus OSTIENSIS] Vixit adhuc a. 1115. 5. Cal. Martii, obiit verò ante a. 1118. ad 11. Cal. April.

Ibid. in obitu papæ Victoris III. hoc est anno CIOXXXVI.] Vide *pag.* 387.

Pag. 393. THEODERICVS abbas S. Trudonis posteris prodidit vitam S. Rumoldi, archiepiscopi, & martyris,] Episcopi Dublinensis.

Item vitam S. Bavonis confessoris, quæ apud Surium T. V. ad 1. Oct.] Non opus fuerat idem statim post lineas 3 repetere his verbis: *Præterea vitam S. Bavonis, quæ in Sur. T.V. die 1 Oct.*

Ibid. Sub Imp. Henrico V etiam vixit STEPHANVS abbas Leodicensis ad S. Jacobum.] Obiit a. 1112. 9. Cal. Febr.

Pag. 394. Ex Possevino cognoscimus,

scimus, in codd. manu exaratis etiam adscribi Thietmaro vitam, & miracula S. Remacii.] Vide quæ dixi ad pag. 332. Fuit autem S. Remacius episcopus, primusque abbas Stabulensis.

Pag. 395. SIGEBERTI GEMBLACENSIS Chronico perducto usque ad a. CIOCXII. Robertus, abbas Montis, adjecit, quæ subjunguntur usque ad annum CIOCCX.] Vide pag. 420. & 447. Radulphus de Diceto ait Sigebertum scripsisse usque ad a. 1100. Robertum abbatem S. Michaëlis de Monte usque ad a. 1147.

Aubertus Miræus novam Sigeberti editionem Antwerpiæ dedit an. CIOIOVIII. (leg. CIOIOCVIII.) In ea Sigebertum continuat Anselmus, abbas Gemblacensis, usque ad a. CIOCCXXVI. Hinc auctarium Aquicinctinum producit Miræus usque ad an. CIOCCXXV.] Longe aliter scribit ipse Vossius pag. 779. scil. *Anselmus chronicon Sigeberti perduxit usque ad annum CIOCCXXV (rectius:) quemadmodum inde usque ad annum CIOCCXLIX continuavit alius incerti nominis: hinc usque ad annum CIOCCXXV monachus quidam Aquicinctinus.*

Finus. Valliscellensis monasterii anonymus quidam monachus conscripsit appendicem ad Sigeberti Gemblacensis chronicon. Prodiit Antverpiæ a. 1608. opera Auberti Miræi. Vifch.

Ibid. Anselmus, abbas Gemblacensis VIII,] Nonus.

Pag. 396. Scripsi vitam (verba sunt Sigeberti) *Theoderici episcopi, conditoris ipsius* (Gemblacensis) *ecclesiæ, & abbatia,*] Loquitur Sigebertus de Theoderico episcopo Metensi, conditore ecclesiæ & abbatia S. Vincentii in insula urbis Metensis: non, ut Vossius intelligit & supplet, de ecclesia & abbatia Gemblacensi.

Scripsi vitam S. Guiberti Confessoris. Reperies apud Surium.] In Cod. Mss. Ambrosiano sequitur Narratio quædam de elevatione corporis ejusdem Guiberti, quam edidit Lambecius, lib. 2. Bibl. Vindob. cap. 8.

Scripsi & gesta abbatum Gemblacensium. Hæc discipulus Sigeberti continuavit ad an. usque CCCCXXVI.] Sigebertus defunctus est a. 1112. quomodo ergo discipulus ejus adhuc a. 1236. scribere potuit? Dubio procul D. Vossius a. 1136.

1136. dicere voluit, ad quem annum Sigeberti Chronicon continuavit Anselmus, novus abbas Gemblacensis.

Post. TURGOTVS DVNELMENSIS, Anglus, (*Possevino* Scotus) prius monachus cœnobii Dunelmensis, ac postea ab Henrico I Angliæ rege factus S. Andreæ in Scotia episcopus, & à Rege Scotiæ ibidem receptus. — reliquit commentarios de vita Malcolmi, regis Scotiæ, ejusque conjugis Margaritæ, quibus à confessionibus erat.] Non verosimile est Turgotum Dunelmensem ab Henrico I Rege Angliæ factum S. Andreæ in Scotia episcopum: non enim video, quid juris tunc temporis fuerit regi Angliæ in S. Andreæ episcopatumoticum. Rogerius Hoveden de eo scribit: *impetrante Alexandro Rege Scotorum ab Henrico Rege Anglorum, assumitur ad episcopatum ecclesiæ S. Andreæ.* Contra Balæustradit, Turgotum à Malcolmo S. Andreæ episcopum electum, quando ait Turgotum longo tempore fuisse à fidei & conscientiarum consiliis Malcolmo Scotorum regi tertio, & conjugi ejus Margaritæ, à quibus effectus sit tandem Divi Andreæ antistes summus, ac Scotiæ regni primas, anno Domini 1107. ab Ulfrico

Cardinale ac Thoma Eboracensi archiepiscopo consecratus. Porro Turgotum fuisse consecratum à Thoma Eboracensi archiepiscopo ad a. 1109. confirmant quoque Simeon Dunelmensis hist. de rebus gestis Anglorum regum, ut & Thomas Stubbs in actis Eboracensium episcoporum. Obiit Turgotus a. 1115, ut constans est sententia. Sed a. 1108. episcopum S. Andreæ creatum refert Historia Dunelmensis multò recentior Turgoto & Simeone, his verbis: *Anno ab incarnatione Domini 1108. ac tempore Regis Malcolmi & S. Margarete electus fuit Turgotus, Prior Dunelmensis, in episcopum S. Andreæ, consecratusque est Eboraci, & stetit per annos septem.* A Thoma archiepiscopo Eboracensi eodem anno consecrato id factum corroborat etiam Codex Mailrosensis, cum plerisque omnibus scriptoribus recentioribus. At cum Rogerio de Hoveden sentire necesse habent, quod ad regem attinet, quotquot volunt Malcolmum ante initium seculi duodecimi è vivis excessisse, adeoque & ante regimen Henrici regis Angliæ. Vide pag. 417.

reliquit annales sui temporis] Illos latine scripsisse autor est Dempsterus.

Chronica Dunelmensia, quæ or-
ditur ab anno IOXXXV, ac perducit
usque ad annum CIOXCVII.] Si-
meon

meon Dunelmensis, de quo vide pag. 417. non levi plagio, paucis immutatis, quibus dolus facile detectus pateret, hoc Turgoti opus sibi tribuit: ediditque illam historiam Dunelmensem ab a. 635. ad a. 1096. præfixo Simeonis nomine, Rogerius Twylden.

Pag. 397. RAINALDVS abbas *Viceliacensis*,] Electus a. 1108. postea archiepiscopus Lugdunensis obiit a. 1129. frater erat Hugonis Cluniacensis abbatis, cujus vitam descripsit.

Pag. 398. Anno CIOCXV, vel circiter, orbi literato innotuit **RODVLPHVS S. Trudonis** abbas. Composuit chronicon ad sua usque tempora, quod in cœnobio S. Trudonis adservatur MSum.] Scripsit a. 1136. Gesta abbatum Trudonensium. O. B. dicta Chronicon Abbatiae S. Trudonis, libris 13. ab a. 999 ad a. 1136. quod edidit Dache-rius to. 7. Spicilegii Veterum Scriptorum. Allegant tamen Sammarthani Chronicon S. Trudonis, quasi in eo scriptum, Stephanum de Bar episcopum Metensem vitæ metam attigisse a. 1164. 4. Cal. Augusti.

Pag. 399. S. Valentini, episcopi *Patavini*] Nullus unquam Valentinus fuit episcopus Patavinus, i. e. civitatis Patavii,

nunc Paduæ, in Lombardia; sed Patavienſis, ut ipſe autor vitæ ejus tradit. Eſt enim S. Valentinus Pataviæ civitatis in Norico patronus. Verum nec hunc Valentinum, nec Dadericum, ſub quo teſte prædicto autore, ejus tranſlatio Patavium contigit, in catalogo præſulum Patavienſium agnoſcit Wigulæus Hundius.

Pag. 403. HILDEBERTVS
CENOMANENSIS] Vide ad p. 469.

Pag. 404. Cenomanenſi eccleſiæ præfuit annis XXII.] Rectius annis 28. Ordericus enim Vitalis coætaneus Hildeberti lib. 4. hiſt. Eccleſ. dicit annis fere 30 Cenomanenſem præſulatum tenuiſſe.

Literis mandavit vitam S. Hugonis abbatis Cluniacenſis.] Idem fecit Rainaldus abbas Viceliacenſis & Hugo Cluniacenſis monachus, ut Voſſius refert pag. 379. & 397. Cæterum Petrus de Marca hiſt. Bearnii lib. 4. cap. 15. ſect. 3. allegat Auctorem Relationis miracul. S. Hugonis Cluniacenſis.

Ibid. in Guilleberti locum, anno gratiæ CIOCCXIX, Turonenſis episcopus creatus] A. 1125. juxta Ordericum. In quo tamen conciliare nequeo, quod meminit Pagani, qui a. 1136. episcopus factus Cenomanenſis, & quod dicit Hildebertum fere 35 annis præſulatus officium exer-

creuisse, & adhuc illo tempore vivere, quem dicunt obiisse a. 1136. 18. Decembris. Conciliatione nulla opus esset, si cum Vossio Hildebertum anno gratiæ 1129 Turonensem episcopatum adeptum dicere liceret.

Pag. 405. GVILIELMI GEMETICENSIS libros VII ab interitu vindicavit Guilielmus Camdenus.] At in Gallia Christiana sub 48 & 49 archiep. Rothomagensi, allegatur libri octavi caput tertium, allegatur quoque liber octavus, ejusdemque libri cap. 24. to. 4. sub abb. Beccensibus.

Pag. 406. RVPERTVS, abbas TVITIENSIS elaboravit commentarios de divinis officiis anno CIOCXI: quo sub Berengero, seu Berengario abbate, in monasterio S. Laurentii juxta Leodicum monachus degebat.] Gabrieli Bucelino Rupertus modò est monachus S. Laurentii, modo perperam S. Jacobi Leodicensis. *Contendunt* (inquit alio loco) *religiosi S. Iacobi, quod ad S. Iacobum professionem emisserit, sed ad S. Laurentii missus sit, &c.*

Item edidit vitam S. Hereberti, archiepiscopi Colonienfis. Ejus quidem non meminit Bellarminus in
scri-

scriptoribus ecclesiasticis, ubi de Rupertus hoc agit: sed habes apud Surius T. II. die XVI. Mart. & ut genuinam agnoscit Baronius. Quamquam non tam auctor ejus vitæ, quàm expolitor fuit.] Verissimè. Quippe Rupertus Tuitiensis vitam S. Hereberti à Lamberto Leodicensi, (de quo vide pag. 456.) elucubratam, prioris styli rubigine subobscuram, novo rescripsit stylo.

Obiit anno CIOXXXV.] Secundum alios a. 1127.

Pag. 407. S. BERNARDVS, abbas Clarævallis, libro integro complexus est vitam B. Malachie, episcopi Hiberni. MSus ejus Codex adservatur Cantabrigiæ in bibl. Coll. S. Benedicti. Cæterum apud nonnullos reperio, vitam Malachie hujus ad B. Bernardum scriptam fuisse à Congano, abbate Hibernico, Ord. Cisterc. Sed Bernardo ipsi tribuit & Godfridus, discipulus Bernardi, item appendix Henrici de Gandavo: ut omittam Philippum Bergomatem.]

Ludo-

Ludovicus Jacob à S. Carolo , in Bibl. Pontificia , refert Bernardum ſcripſiſſe *vitam* S. *Melchiadis Papæ* , quæ extet Mſa Cantabrigiæ, in Bibl. S. Benedicti. Credit tamen Carolus de Viſch , eſſe *vitam* B. *Melchiadis Scoti*, Religioſi Clarævallenſis. Et licet præterea idem Viſch Bernardo tribuat vitam Malachię archiepiſcopi Armachani ; ego tamen contra quoſcunque auſim pignore deſposito certare , eandem eſſe vitam Melchiadis & Malachię. Tutò de hac re ſententiam pronunciet , qui vitam , quæ dicitur Melchiadis , extantem Cantabrigiæ in Coll. Benedict. contulerit cum vita Malachię impreſſa in Surio, & operib. Bernardi. Viſchius utrumque Bernardo coætaneum ſtatuit.

Ibid. vita S. Gerardi monachi] Clarævallenſis , fratris Bernardi.

quæ apud Surium T. VII. die XIII. Jun.] Tomo 3 edit. 2^a , & Tomo 7 Moſandri.

Ibid. B. Bernardo , abbati Clarævallenſi , familiaris fuit PHILIPPVS ab Eleemoſyna , cognomine ab HARVENG , abbas ſecundus monaſterii Bonæ ſpei.] Viſchius familiarem Bernardo fuiſſe ſtatuit Philippum Eleemoſynæ abbatem, (qui obiit ante a. 1173. Sammarthanis ignotus ,) autorem 25 epiſtolarum

rum, eumque distinguit à Philippo ab Haraveng, abbate Bonæ Spei, (cui *ab eleemosyna* cognomen indunt.) Sententiam Vischii præter ejus rationes, & Sylvii, confirmat & id, quod Robertus episcopus Carnotensis Theobaldo abbati Fontanensi concessit locum de Landa, præsentibus Hugone archiepiscopo Senonensi, Henrico Trécenti, Gaufrido Clarevallensi, Guilelmo Saviniacensi, & Philippo de Eleemosyna abbatibus.

prodidit vitam S. Amandi, Trajectensis episcopi,] Jo. Bunderius scribit, se in S. Bertino, ut & in antiqua Bibl. Dunenſi, reperisse *Vitam S. Amandi*, & *Passionem SS. Cirici & Julittæ*, scriptas à Philippo abbate de Eleemosyna. *Abbas autem Bonæ Spei*, (inquit Visch) *licet forte cognominatus fuerit de eleemosyna, nunquam tamen fuit abbas alicujus Cœnobii, quod vocatur de Eleemosyna.* Vide paulò infra.

& S. Landelini abbatis.] Errat itaque Vossius, quando eum secundo loco reponit pag. 716. ibique pro autore incertæ ætatis immeritò habet. Confer & quæ dicam ad p. 731.

prodidit quoque passionem Cyrici & Julittæ.] Nimirum ut abolita illa, quæ di. 15. ca. S. Rom. apocrypha declaratur, alia existeret: quod & in passione S. Georgii accidit. Notandum autem hunc Philippum, cœu qui obiit a. 1183. compluribus aliis

aliis, quibus præpositus est, postponendum fuisse. Vide quæ modò diximus hac pag. cum de vita S. Amandi ageremus.

Ibid. AVCTVS FLORENTI-
NVS, monachus instituti Vallis um-
brofæ, ac generalis suæ congregatio-
nis abbas, contexuit vitam Joannis
Gualberti, qui congregationem me-
moratam instituerat.] Vide pag. 462.

Pag. 408. HARIULFVS, abbas
S. Petri Aldenburgenfis,] Perperam
dictus Arnulphus III. in Sanderi Flandria Illu-
strata, qui ex archivis istius monasterii petiit
seriem abbatum Aldenburgenfium.

in literas retulit vitam S. Arno-
phi, Sueffionensium episcopi,] &
primi vel secundi hujus nominis abbatis Al-
denburgenfis.

quam Surius edidit sub nomine Li-
siardi; sed sub nomine Hariulfi inte-
gra extat in Vrsicampo,] Sammartha-
ni: *S. Arnulfi episcopi Sueffionensis vitam
scripsit Lisiardus episcopus Sueffionensis, & Ar-
nulfus abbas S. Petri Aldenburgenfis.*

*Lamberto Dei gratia Tornacensi epi-
scopo]* & Noxiomensi.

scripsit præterea Hariulphus vitam
B. Ger-

B. Gervini II. abbatis Aldenburger-
sis] Gervini abbatis tertii. Idem quoque
 scripsit chronicon ecclesiæ Centullensis, five
 S. Richarii in regione Pontivenſi, Ord. Be-
 ned. quod edidit Domnus Lucas Dacherius
 to. 4. Spicilegii veterum scriptorum: in eo
 agit de rebus gestis S. Gervini primi hujus no-
 minis abbatis Centulensis, cui a. 1074.
 mortuo successit Gervinus secundus. De o-
 pere illo Sammarthani: *Hariulfus in Pontivo*
natus, historiam Centulensis monasterii à
Saxovallo ante plures annos inchoatam 1088.
quatuor libris absolvit. At iidem sub abbatib.
 Aldenburg. *Arnulphus 3. religiosus S. Ricarii*
in Pontivio. sub eo levatur corpus S. Arnulphi:
 ex Sanderi Flandria Illustrata. Memorat quo-
 que Hariulfus in illo opere, dictum Gervi-
 num I in cœnobio Gorziæ invenisse codicem,
 in quo de S. Angilberti, aliorumque Centu-
 lensium abbatum gestis quædam contineban-
 tur.

Ibid. **HVCO DE S. VICTO-**
RE, ita dictus, quod fuerit abbas
 S. Victoris] Doctor Parisiensis, natus a.
 1097. Canonicus, non abbas S. Victoris Pari-
 siensis, coætaneus Hugonis abbatis S. Victo-
 ris in Caletto.

Chronico memoratur] quod extat
 MS. in Bibl. ecclesiæ Lichfieldensis in Anglia.
 quod

quod perduxit usque ad annum
CIOCXXXVIII, ut Matthæus Paris
auctor est.] Quo antiquior Radulphus de
Diceto, asserit eum chronicon suum perdu-
xisse usque ad a. 1123. Moritur Hugo a.
1140.

Mox. DIEMO Germanus, mo-
nachus Benedictinus, signando ali-
quot sanctorum vitas, sui memoriam
posteritati reliquit.] Vix à me impetra-
re possum, ut credam duos fuisse hunc *Diemo-*
nem & *Thimonem* monachum, familiarem
S. Othonis, Pomeranorum apostoli, ejus-
que vitæ scriptorem, quem Vossius in me-
dium producit pag. 411. idque eo minus, quod
videam convenire nomen, patriam, ætatem,
vitæ institutum, & studia seu labores.

Post. S. Nodberti] Plerisque Nort-
bertus dicitur, vel Norbertus.

Pag. 409. Item tum fuit is, qui
vitam conscripsit æqualis sui B. Guil-
helmi, primum abbatis ordinis Ci-
sterciensis, post archiepiscopi Bitu-
ricensis, inque eâ dignitate defuncti
anno plus minus CIOCXXXVI:] Hic
autem multò recentior est, fuit enim B. Guil-
helmus abbas Caroliloci Ord. Cisterciensis
a. 1197

a. 1197. archiepiscopus Bituricensis creatus a.
 1199. obiit a. 1209. Vitam hujus Guillelmi
 scripsit Petrus Caroliloci abbas, sed utrum
 illa sit quæ extat apud Surium, 10. Jan. non
 constat. Affirmant Arnoldus de Wion, Hen-
 riques, & alii; improbable putat Joan-
 nes Bollandus, in notis suis ad hanc vitam,
 10. Januar. & certè, cum Surius ipse fateatur
 se hanc vitam edere contractam, & mutato
 stylo, satis liquet, non esse illam ipsam vi-
 tam integram, quam scripsit abbas Caroli
 loci. Ipse verò Bollandus judicat probabile,
 vitam ab abbate memorato scriptam, esse il-
 lam quam ipse profert secundo loco, ad 10.
 Januar. ex MS domus professæ Soc. Jesu,
 Antverp. At de hoc etiam nihil certi. Ego
 æque probabile judico, esse illam, quam
 breviavit & edidit Surius. Hæc Carolus de
 Visch. Cæterum Petrus primus hujus nomi-
 nis abbas Caroliloci fuit ab a. 1180 ad a. 1186.
 decessor ipsius Guillelmi. Secundus dictus de
 Virejo ab a. 1458 ad a. 1471. Porro & a.
 1261 in carta Regii Thesauri memoratur abbas
 P. sed incertum an Petrus dictus fuerit. Nul-
 lus horum ceu coætaneus vitam Guilielmi
 scripsisse dici potest, Præterea Labbeus to. 2.
 Novæ Bibl. MSS. sect. 2. edidit ejusdem Gui-
 lielmi vitam & miracula, auctore quodam
 Canonico Bituricensi, nunquam ante publi-
 cam in lucem typis editam: item, ejusdem S.
 Guillelmi vitæ ac rerum gestarum summa ca-
 pita.

pita. Memini etiam alium quendam scripsisse vitæ Guillelmi compendium. Porro memoriæ proditum est, Radulphum Caroliloci monachum, S. Guillelmi archiep. Bituricensis, ejusdem monasterii quondam abbatis scribam, edidisse *de gestis præfati Guillelmi opus insigne, quod ex multis authoribus collegit, & in unum volumen consarcinavit*, quod in membranis descriptum extat in Caroli loco, teste Seguino ejusdem loci Priore. Vixisse traditur Radulphus a. 1210. Fuit (inquit Carolus de Visch) & Petrus Caroli loci abbas, qui legitur scripsisse vitam ejusdem S. archiepiscopi; verum utrum diversa ab hoc opere, me latet. Hæc dictus Visch. Atenim ego non perspicio qui consistere possint, Radulphum vixisse a. 1210. fuisseque scribam Guillelmi ipsius, & tamen eundem ex multis authoribus gesta Guillelmi collegisse, & in unum volumen consarcinasse:

Ibid. ab obitu Papæ Victoris III, sive anno gratiæ CIOXXXVI.] Vide pag. 387.

Pag. 410. Alius autem ab hoc Petro Casinensi diacono est Petrus ille, itidem Casinensis diaconus, qui vitam S. Athanasii Neapolitani descripsit; ut libro proximo dicemus.] Ferd. Vghellus to. 6. Italiæ sacræ ob vitam S. Atha-

Athanasii Neapolitani non constituit duos Petros diaconos Cassinenses, sed negat solummodo dictæ vitæ autorem esse Petrum diaconum Cassinensem. eundemque Anonymum dicit. De supposito hoc Petro Cassinensi, ceu autore vitæ S. Athanasii Vossius agit pag. 758.

Pag. 411. PETRVS VENERABILIS abbas Cluniacensis nonus, & generalis octavus,] Nonus & abbas & Generalis.

decessit CIOCLVIII.] Sammarthani verius a. 1157. 8. Cal. Januar. i.e. ipso Natalitiorum die.

Ibid. GVILIELMVS abbas S. Theoderici,] Jam a. 1120. octodecim annis ante imperium Conradi Suevi.

posteaque monachus Clarævallis sub B. Bernardo:] Ex abbate S. Theoderici Remensis, sub Bernardo abbate Signiacensi, diverso à B. Bernardo Clarævallesi abbate, monachus abbatiae Signiacensis seu Signeiensis, filiae tertiae Cistercii, quæ mater totius Ordinis Cisterciensis. Cæterum de errore, quo Guilielmus statuitur professus in Claravalle, vide Caroli de Visch Bibl. Cisterc.

Hujus est liber primus de vita Bernar-

nardi, qui apud Surium legitur die
XX. Aug. Quatuor sequentes sibi vin-
dicat Bernardus, Bonævallensis ab-
bas.] *Brocardus prius Balernæ, post Belleval-*
lensis diœc. Bisontic. Ord. Cisterc. abbas, me-
moratur cap. ult. lib. 1. vitæ Bernardi censu-
ram scripsisse, & quamquam idem à quibus-
dam etiam *Brocardus* nuncupatur, potior
mihi tamen est autoritas inscriptionis sepul-
cralis. Abbatiae Balernensis munus adeptus a.
1136. vivebat adhuc a. 1163. discipulus Ber-
nardi Clarævallensis. Dicitque Visch Buchar-
dum (ita eum vocat) scripsisse caput 14. &
ultimum libri 4 vitæ S. Bernardi, conscripti à
Guilielmo Sancti Theodorici: quod caput
rectè dici posset, *Prefatio ad dictum librum.*
Ejusdem abbatiae Bellævallensis abbatem Ber-
nardum a. 1173 fuisse referunt Sammarthani,
qui & idem quod de Brocardo dixi tradunt.
Iidem memorant Bonævallensis coenobii
diœc. Vienn. Ord. Cisterc. abbatem fuisse
Bernardum, vitæ Bernardi Clarævallensis
autorem: & sub dicto Bernardo Claræval-
lensi scribunt: *Vitam Bernardi primus edidit*
illo vivente Guilelmus abbas S. Theoderici Re-
menfis; deinde secundum librum exaravit Ber-
nardus abbas Bonævallensis Cisterc. Ord. deni-
que tres ultimos conscripsit Gofridus monachus
Clarævallensis, prædicti S. Bernardi ab episto-
lis. Hic Godefridus a. 1148. Cardinalis Al-
ba-

banensis rogatu elucubravit historiam accuratissimam de S. Bernardi gestis. Fuit Godefridus abbas Clarævallis quartus a. 1162. Sammarthani porrò in eo errant, quod librum 2 allegant sub nomine Guilielmi, sub 55 episc. Autissiodor. Idem sub 51 archiep. Remensi, ex lib. 2. cap. 1. vitæ S. Bernardi conscriptæ à Bernero abbate Bonævallis, allegant, Pseudo-Pontificem Anacletum, unà cum schismaticis fautoribus excommunicatum. Fateor equidem fuisse Bernerum Bonævallensem abbatem, *diæces. Carnot. Ord. Bened.* eundemque coætaneum fuisse Bernardo abbati Clarævallensi inde liquet, quod Goffridus abbas Vindocinensis, qui interiit a. 1132, ad hunc Bernerum legatur scripsisse. At scio locum allegatum extare apud Surium lib. 2. cap. 1. vitæ S. Bernardi conscripto à Bernardo abbate Bonævallensi, *diæc. Vienn. Ord. Cisterc.* Porrò autorem lib. 2. vitæ Bernardi, pro Bernardo quidam vocant Arnoldum seu Ernaldum, Bonævallis Carnotensis abbatem, secundum Henricum de Gandavo, autorem librorum 4 posteriorum vitæ Bernardi. Scripsere quoque vitam Bernardi Vossio ignoti, Gerardus abbas Longipontis, Alanus, cum abdicato episcopatu Autissiodorensi esset monachus Clarævallis, Philotæus, & Ægidius de Dammis, de quibus in Auctario. Porro librorum trium de miraculis, à Bernar-

do

do in Germania & Belgio patratis , primum fertur ſcripſiſſe Philippus monachus Clarævallenſis vivo Bernardo, ſecundum Eberardus itidem monachus Clarævallenſis , tertium Godfridus monachus ad Hermannum Conſtant. epiſc. Quâ de re fuſius agentem adi Carolum de Viſch in Bibl. Cifterciendi. Controverſia autem eſt inter eruditos , circa Gaufridum Autiſſiodorenſem , quem Seguinus ſtatuit autorem libri 3 miraculorum à Bernardo in Germania patratorum : Manriquez id negat, ſolo illo fundamento nixus , quod Gaufridum Autiſſiodorenſem tutò ſupponit eundem eſſe cum Gaufrido notario Bernardi , & poſtea abbate Clarævallis , ſcriptore librorum 3 poſtremorum vitæ Bernardi. Contra cum contendit Carolus de Viſch, librum 3. miraculorum à Bernardo in Germania patratorum conſcriptum eſſe à Gaufrido Autiſſiodorenſi , diverſo à Gaufrido notario Bernardi , & poſt abb. Clarævall. ſcriptore librorum 3 poſtremoſum vitæ Bernardi. Porrò ab utroque diſtinguit Gaufridum ex Priore Clarævail. (& abb. 1. Fontaneti) Lingonenſem epiſcopum , quem Joannes Picardus Canonicus Regularis S. Viſtoris & Andreas Sauſſayus Martyrol. Gall. 22 Julii, affirmant eſſe autorem librorum 3 poſtremorum vitæ Bernardi. Contra ipſe vult , Gaufridum hunc tantum reliquiſſe *Annotationes quasdam in vitam Bernardi* , quibus Alanus uſus compilavit vitam

compendiosam Bernardi. Eundemq; esse cum Guarnerio, seu Garnerio, quem ex primo abbate Fonteneti, Lingonensem episcopum, scripsisse librum miraculorum Bernardi tradit Claudius Chalemot, cum Vischio consentientibus Sammarthanis. Cæterum iudicio Vischii, tres illi Gaufridi eodem tempore religiosi Clarævallis fuere. Porro ad libros tres de miraculis Bernardi in Germania & Belgio patratis, præter jam dictos contulere quædam Wolhemarus Constant. monachus, & Gerardus monachus, Vischio cognom. Leodicensis, O. C. & forte Clarævallensis.

Post. Samson factus est archiepiscopus Remensis, anno CIO CXXX-IX.] A. 1137.

Mox. THIMON monachus, & S. Othoni gratus, acceptusque, qui & quinquennis ejus fuisse mimulus creditur, scripsit vitam dicti Othonis, qui in Pomeraniam ad prædicandû evangelium profectus fuerat.] Vide pag. 408.

Pag. 412. RADVLPHVS Gallus monachus Cluniacensis] Pictaviensis.

Pag. 413. GVILIELMVS RHIE-VALLENSIS obiit anno CIO CXL.]

Vixit adhuc a. 1160. quo Anglici regni clavum tenebat Henricus II. Carolus de Visch.

Pag.

Pag. 414. GVALTERVS HEM-
LINGTONVS auctor à nonnullis
putatur librorū Vde gestis Alexandri:]
Eualterus Philipp. Castellionius l. 9 expressit gesta
eiusdem Alexandri Magni: ut ait Vossius p. 478.

Ibid. GVILIELMVS MAL-
MESBVRIENSIS, cognomine SO-
MERSET, atque aliter BIBLIO-
THECARIVS.] Hic metuo, ne falla-
tur Vossius. Quippe Blondellus lib. de Joan-
na Papissa tradit Guilielmum Bibliothecarium
circa a. 880 scripsisse vitam Hadriani II. PP.
Imò ipse Vossius pag. 319. ait: Anastasius
Bibliothecarius scripsit Pontificum vitas; qua-
rum postrema est Nicolai I. Nam duæ sequentes,
Hadriani II, & Stephani VI, Guilielmum, iti-
dem Bibliothecarium, auctorem habent. (Ste-
phanus ille obiit a. 890. vel 891. unde appa-
ret Blondellum justo antiquiorem statuere
Guilielmum Bibliothecarium.) Neque verò
Vossius inter opera Guilelmi Malmesburien-
sis recenset vitas Hadriani II & Stephani VI
PP. neque alterum Guilielmum Bibliotheca-
rium historicis accenset nisi d. l. ὡς ἐν παρῳδίᾳ.

Historiam Novellam condidit:
quæ MSa extat Cantabrigiæ in pu-
blica bibliotheca. In Epigraphæ ἀπὸ τοῦ
vocatur Guilielmus monachus:]
Non fuerat ergò hic autor denuo repetendus

inter incertæ ætatis scriptore pag. 705. his verbis *GVILHELMVS* monachus historiam condidit novellam, quæ *MSa Cantabrigiæ* in bibliotheca publica exstat.

Pag. 415. S. Benedicti] S. Trinitatis Vsserio antiqu. eccles. Britann.

Pag. 416. *EALREDVS* edidit vitam Eduardi, Anglorum regis, & confessoris; — item librum composuit de miraculis ejusdem.] Rogerius Twysden edidit Ealredi tractatum unum continentem vitam & miracula Eduardi Regis & Confessoris.

quæ primum à Capravio edita, & apud Surium legitur] Sed vero tum in principio & fine, tum sæpius in mediis aded illa utraque curta & manca est, ut primæ Confessoris illius vitæ ab Ailredo conscriptæ editionis nomen hæc quæ jam prodit, opera Rogerii Twysden, satis mereatur: judice eruditissimo Seldeno.

Adhæc egit de vita, & moribus quorundam Angliæ regum.] Hoc videtur opus, quod sub titulo *Genealogiæ regum Anglorum* edidit Rogerius Twysden. Diciturque epistola scripta ad Henricum tunc Normannorum, Aquitanorumque ducem & comitem, post Regem Angliæ: utut Pitseus distinguat *Genealogiam Regum Angliæ* ab opere de vita & moribus quorundam Angliæ Regum.

Insu-

Insuper fecit Chronica de bello Standardi:] quod bellum gestum inter Regem Scotiæ & Barones Angliæ, apud Standardum juxta Alvertonam, circa a. 1138.

Cantabrigiæ superest ejusdem libellus MSus de quodam miraculo] Sanctimonialis de Wattun. Decessit Ealredus a. 1166.

Pag. 417. SIMEON DVNELMENSIS librum reliquit de ecclesia Dunelmensi:] Seldenus præfatione sua in libros historicos Anglorum à Rogerio Twysden editos, contendit opus illud esse Turgoti Dunelmensis Prioris, post S. Andreæ episcopi: constat libris 4. ac terminatur in a. 1096. Et ait quidem Seldenus se vidisse codicem Turgoti, cum hac inscriptione: *libellus de exordio atque procursu Dunelmensis ecclesiæ*. Contra Rogerius Twysden scribit: *Opus illud à Turgoto compositum aliqui credunt, cujus nomen recenti tamen manu, ei affixum, & cum dictus liber cum additamentis, quæ in fronte & calce reperiuntur, in bibl. publ. Cantabrigiensi, Simeoni Dunelmensi attribuitur, non potui alium autorem constituere*. Continuatio desinit in a. 1154. Scripsit quoque historiam de S. Cuthberto.

Præterea composuit librum de obfidione Dunelmi] & de probitate Vc-
F 4 thre-

thredi Comititis, deque Comitibus, qui ei successerunt.

& alium de archiepiscopis Eboracensibus, quem misit ad Decanum Eboracensem.] Hugonem. Eum edidit Rogerius Twysden, & postea Labbeus to. 1. Novæ Bibl. MSS. sect. 2. sed mutilum, ex codice MSO epistolarum Ivonis Carnotensis.

Pag. 419. GAVFRIDVS MONEMVTHENSIS edidit historiam Britannicam] Libris 12.

Pag. 420. Diversus est hic ROBERTVS DE MONTE MICHAELIS à Roberto Montensi abbate, itidem Normanno, qui Sigebertum continuavit.] Vide *pag. 447.* Hic Robertus de Monte Michaëlis præter appendicem ad Sigebertum vulgò dicitur aliud Chronicon scripsisse, necdum editum. Vossius hoc Chronicon vult scriptum fuisse usque ad a. 1158. non appendicem Sigeberti. Radulphus de Diceto tradit Robertum de Monte continuasse Sigebertum usque ad a. 1147. Exstat quoque ejusdem historia Montis S. Michaelis MSA. Porrò a. 1154 scripsit Robertus, de Monte cognomento dictus, tractatum, quo continentur catalogi, successionesque abbatiarum Normanniæ, seu Neustriæ.

Pag.

Pag. 421. JOANNES SARIS-
BURIENSIS Roberti Pulli, seu
Pulleni, auditor.] Si id verum, diversus
utique ille fuerit à Roberto Pullano, seu Pul-
lo, archiepiscopo Rothomagensi ab a. 1208.
ad a. 1221.

episcopus Carnotensis ordine sexa-
gesimus quartus :] Sexagesimus septi-
mus Sammarthanis.

quem honorem adeptus fuit anno
CICCLXIV.] Secundum Sammarth. a.
1168, at secundum Robertum de Monte con-
tin. Sigeberti a. 1170.

de Polieratici opere nihil nunc di-
cam.] Ego itaque dicam scripsisse librum
Polieratici (licet non historicum) distinctum
libris octo de Nugis Curialium, & vestigiis
Philosophorum, quod opus Theobaldo Hen-
rici Regis Angliæ Cancellario inscripsisse au-
ctor est Albericus; sed nihil in præmio: ut
scribunt Sammarthani. Mentio est quoque
in Philippi de Cabassola episcopi Sabinensis
(qui interiit a. 1372.) testamento, epistolæ
de Nugis Curialium, & miseria curiarum.

Idem putatur auctor *Architrenii.*]
Vide pag. 783.

Post. Idem Henrici II. Anglo-
rum

rum regis, tempore erat JOANNES DE HEXHAM, sive Hagulstadenſis, Britannus, monachus Benedictinus. Hic Simeonis Dunelmensis operi de regibus Anglorum addidit historiam XXV annorum. Præterea descripsit bellumoticum.] Certe autor hic non debuerat secundo loco, idque inter ignotæ seu dubiæ ætatis scriptores collocari, est enim ipsissimus de quo pag. 709. Ioannes Hagulstadenſis Prior, historia sua complexus est, quæ per aliquod tempus evenere post Henricum I Angliæ regem.

Alia quoque edidisse ex Balæo cognosces.] Ergo non præteritur Balæo, ut autor pag. 709. ad quam pag. causam huius erroris annotabo.

Pag. 422. Anno CIOCLX fuit JOANNES SERLO,] Lelandus inter scriptores Angliæ quatuor Serlones agnoscit, ut ait Seldenus. At hic de quo agimus, illi quartus est.

prius Eboracensi canonicatu gaudebat: exinde factus est Cisterciensis abbas Fontanus.] al. ex Canonico Eboracensi monachus Fontanus, deinde Kirchstallensis.

Hu-

Hugoni de Kirkestede, monacho, dictavit monasterii sui Fontani res gestas: &c.] Vide pag. 470.

Ibid. ACHARDVS Canonicus August. posteaque abbas ad S. Victorem Paris.] *al.* monachus Clarævalensis.

Pag. 423. GVILIELMVS ALBANENSIS] Dicitur quoque *Guilielmus Martellus.*

latinè edidit, sed de Anglica latinam à se factam, B. Albani martyris passionem, eamque Abbati ejus loci dicavit,] Simoni, qui præfuit ab a. 1167 ad a. 1183. cujus etiam jussu opus illud fuerat aggressus.

Pag. 424. At non confundendus cum HERIBERTO DE BOSHAM, sive Bossenham, Herebertus, Anglus & ipse, & ei Hereberto, de quo diximus, æqualis; sed archiepiscopus Cusentinus:] Herebertum, qui in episcopatu Cusentino, assensu Regis Guilielmi, dicitur successisse Ruffo, a. 1185. & eodem anno interiisse, vocat Jo. Pitseus Herebertum Hofchomum, vel Horeschamum.

Vghellus autem contendit Ruffo mortuo a. 1184 successisse Petrum, nullumque agnoscit Herembertum; opinatur tamen Anglos pro *Cusentino* scribere voluisse vel debuisse *Compsanum*: vixisse enim iisdem temporibus Herembertum archiepiscopum Compsanum, Guillelmi Regis familiarem, qui & ipse Lateranensi concilio sub Alexandro III interfuerit a. 1178. quem alii Anglum, alii Hispanum fuisse tradunt. Radulphus de Diceto proprius voci *Compsano*, pro *Cusentino* dicit *Consensanum*.

quem cum familia, & clero, civiumque multis, terræmotu absorptum fuisse, Nicolaus Thrivetus in *Chronicis* refert.] Ruffum archiepiscopum Cosentinum terræ motu periisse a. 1184. tradit Ferdinandus Vghellus.

Ibid. GVILIELMVS Cantuariensis,] De hoc aget Vossius *pag.* 425. sequenti, sub nomine GVILIELMI STEPHANIDÆ.

Pag. 425. RICHARDVS, Haglustadensis cœnobii Prior,] Obiit a. circiter 1190.

Pag. 426. NICOLAUS WALKINGTON monachus Cisterciensis

sis studiis animum pavit in cœnobio Kirkeham:] Vischius egregie probat potius fuisse Canonicum Regularem in monasterio Kirkean: quem vide.

Pag. 427. Anonymus de iis, quæ ecclesiæ Salisburgensi donata fuerunt. Theodoricus Thuringus de S. Elisabeth Ungara.] De his Vossius nihil in hoc capite 53 agit, neque si id fecisset, suo loco de Theoderico egisset, quem extremis Rodulphi Habsburgensis temporibus claruisse ipse tradit *pag. 493.*

Pag. 428. in Morimundensi Burgundiæ cœnobio] diœcesis Lingonensis, ad differentiam Morimundensis cœnobii in Longobardia diœcesis Mediolanensis.

OTHO FRISINGENSIS octo libris complexus est Chronicon rerum ab initio mundi gestarum usque ad sua tempora.] Potius libris septem. Nam octavus agit de fine mundi, Antichristi persecutione, resurrectione mortuorum, iudicio finali, gloria beatorum ac suppliciis damnatorum.

Pag. 429. Obiit anno CIOCLVIII.]
al. a. 1159. 11. Cal. Octobr.

Pag. 430. E C H E B E R T V S, sive E G B E R T V S composuit librum de obitu sororis suæ, S. Elisabethæ, virginis Schonaugiensis. Hunc Jacobus Faber Stapulensis subjunxit quinque libris visionum, sermonum, & epistolarum S. Elisabethæ.] Visschius exhibet summam septem librorum vitæ S. Elisabethæ exaratae ab Eckberto.

Ibid. A L E X A N D E R Celestini cœnobii monachus, & abbas, Rogerio Siciliæ rege defuncto, ejus gesta signavit:] Scripsit illa adhuc vivente rege, ut ex ipso opere sub finem perspicere est, ubi reperitur amplum alloquium ad ipsum Rogerium.

Pag. 431. R O G E R I V S, seu R V G G E R V S, Fuldenensis monachus,] Sub abbate Fuldensi Marquardo Bambergæ. Georgius Wicelius præfat. Hagiol. Ruggerum monachum montis S. Mariæ dicit.

Ibid. G V N T H E R V S] Vide *pag. 381.*

Pag. 433. S. Anthelmus obiit circa annum CIOCLXXVI.] A. 1178. 6. Cal.

Cal. Julii, juxta monumenta Carthusianorum.

Ibid. PETRVS, presbyter Trecensis, cognomento COMESTOR,] primus decanus ecclesiæ Trecensis.

Pag. 434. Vixerit SICARDVS, Cremonensis episcopus circa annum CIOCLX.] Sicardus ad Cremonensem episcopatum assumptus a. 1185. decessit a. 1215. die 26. Januarii, ut quidem memorat Vghellus. Quâ ergò ratione potuit Chronicon suum perduxisse ab origine mundi, usque ad a. 1221. ut refert Lambecius to. 2. de Bibl. Vindob. *pag.* 871.

Ibid. ARNOLDVS, sive ERNALDVS, abbas Bonæ-vallis] vel diocæseos Pictaviensis, O. C. vel Carnotensis O. B. ut vulgò creditur.

scriptis mandavit vitam Bernardi, abbatis Clarævallis primi. De eo sic Henricus de Gandavo: *Ernoldus, abbas Bonævallis, vitam S. Bernardi in quatuor libris, præter illum, quem abbas S. Theodorici Wilhelmus scripserat, explicavit.*] Libri secundi autor putatur, qui aliàs appellatur Bernardus abbas Bonævallis.

Pag.

Pag. 435. BVRCHARDVS, notarius imperatoris Frederici Barbarossæ opusculum misit de victoria ac triumpho imperatoris sui, Barbarossæ.] Vide *pag.* 490.

Ibid. LAMERTVS WATERLOSIUS Canonicus regulæ cœnobii S. Auberti apud Cameracenses, reliquit historiam Cameracensium episcoporum, à temporibus Odonis episcopi, usque ad annum Chr. CIOCLX, quo vivebat.] Odo ille episcopatum iniit circa a. 1103. Cæterum extat quoque vetus chronicon de gestis antistitum Cameracensium conscriptum circa a. 1040. à Sacellano Gerardi præfulis Cameracensis.

Mex. Arnoldus abbas] Præpositus Hildesemensis.

Pag. 436. GAVFRIDVS, abbas Altæ tumbæ,] Altæcombæ.

conscripsit vitam Petri Tarentasiensis episcopi, qui obiit anno CIOCLXXI.] A. 1175 obiisse docet ipse Gaurfridus abbas, vitæ ejus scriptor cœtaneus, idem.

idemque confirmatur ex epitaphio Petri sequenti à Sammarthanis prolato :

*Stirpe Viennensis fuit Abbas Stamedienfis,
Maximus Alpenfis Præsul Tarantasiensis,
Anno milleno centeno septuageno
Quinto transiit , ad cælos Petrus iuit.*

Hoc in opere desudando , paruit mandatis Cisterciensium , & Clarævallensium abbatum : quibus istoc negotii dederat Lucius Papa , tertius ejus nominis , ut eam vitam literis mandari curarent :] Fecit id a. 1183. vel 1184. mandato Petri abb. Cisterc. & electi episcopi Atrebatensis , ac Petri Monoculi abb. Clarævallensis. Et quamquam Visch debito loco eum vocat *Gaufridum* , sub Petro tamen, abbate Cistercii gravissimo memoriæ lapsu nuncupat *Guillelmum*.

Ibid. GVILIELMVS TYRIVS definit anno CIOCLXXX : — cum Chronicon Hierosolymitanum designat anno CIOCXVIII, Tyrius historiam producit ulterius totis annis LVIII.] Positis præmissis , Tyrius historiam producit ulterius totis annis 62.

videtur Tyrius ea omisisse , quia ex chronico Hierosolymitano peti pos-

possent.] At vero omnino simile est, Guilielmum Tyrium si non ante Albertum A-
quensem, Chronici Hierosolymitani auto-
rem; eodem certe cum ipso tempore scri-
psisse.

Pag. 437. auctor eruditus *αελε-
γμένων* in Tom. Hist. Orientalis:]
Jacobus Bongarsius.

Ibid. Hoc tempore etiam vixit au-
ctor libri de episcopis Salisburgensi-
bus, qui apud Canisium extat Tom.
II. Antiquæ Lect. In eo, præter a-
liorum episcoporum gesta reperias vi-
tam, & miracula S. Ruperti Salis-
burgensis episcopi.] Immerito Vossius
autorem hunc *pag. 733.* Anonymis incertæ æ-
tatis accenset.

Ibid. S. Virgilii, qui Carinthios
convertit, atque anno obiit *IOCC-
LXXX.*] al. 784. vel 785. Fuit hic S. Vir-
gilius episcopus Juvaviensis, sive Salisbur-
gensis, quem de antipodibus differentem ca-
lumniabatur stolidus, superstitiosus Bonifa-
cius, Romanæque aulæ mancipium, quasi
alios homines, aliumque Christum introdu-
ceret. Nempe hæc consequentia à baculo ad
angulum petita digna est autore suo. At non
no-

novum id est , ut eruditi homines à fatuis & stupidis hæreseos insimulentur , invidiâ instigante , per consequentias asininas : quando enim non satis cerebri habent , ut hæresin fingere & defendere ipsi possint , orthodoxiæ titulo gloriosi videri volunt , carpuntque quod non capiunt , ac condemnant quod non intelligunt.

Mox. S. Hartvici , qui anno **IOCCCCXV** , Frederico in episcopatu Salisburgenfi successit.] Secundum Bruschiū a. 991. at a. 989 juxta Wigulæum Hundium. Vnde liquet Vossium errare , in primis cum ipso agnoscente Hartvicius obierit a. 1024. pag. 365.

annus millesimus octogesimus sextus,] in ipso auctore legitur *annus millesimus centesimus octogesimus sextus.* idque rectissimè , ut potuerit esse discipulus S. Eberhardi , qui decessit a. 1164. vel 1166. imò & ipse Vossius statim subjungit , *annum CIOCLXXXVI.*

Pag. 441. **ELYMANDVS** , seu Elimandus ,] Perperam Vossius ex hoc authore & Helinaldo , qui & Helinandus correctius dicitur , de quo agit pag. 445. duos facit historicos , cum unus idemque sit. Neque enim multum ab *Elimandi* nomen à nomine *Helinandi* : & cum *Elimandum* dicat contexisse *Chronicon libris 48.* quibus omne ævum
ab

ab orbe condito ad sua usque tempora complexus fuerit : idem Helinaldum ait condidisse historiarum opus libris 47. quos ab orbe condito orditur : ubi rursus differentia nulla est. Nec in tempore , quo utrumque vixisse statuit Vossius , alicujus momenti diversitas est. Deinde utrumque dicit Frigidi montis monachum , ubi sub Elimando solum addit , in agro Beluacensi ; at sub Helinaldo dicit Vincentium Bellouacensem chronico illo usum. Tandem quod Vir Cl. sub Elimando scribit : Multa ex hoc Elimando , adscripto auctoris nomine , referuntur in Magno Chronico Belgico : id sub Helinaldo , quem etiam Gallum dicit , his exprimit verbis : Sapius eum exscribit , nec nomen dissimulat Magni Chronici Belgici auctor. Terminatur chronicon illud a. 1212. Adeoque autor paulo recentior est , quàm Vossius putat , dum cum sub Henrico VI Imp. (qui obiit a. 1198. al. secundum Vossium a. 1200.) floruisse tradit : inprimis cùm Helinandus obierit a. 1223.

Pag. 442. GODEFRIDVS VITERBIENSIS,] Præter Pantheon scripsit etiam Speculum Regum ad Henricum VI Romanorum regem , de genealogia omnium regum & imperatorum , Trojanorum , Romanorum & Teutonicorum , à tempore diluvii usque ad Henricum VI. secundum chronica Vener. Bedæ , Eusebii & Am-

Ambrosii. Vide Lambecium to, 2. de Bibl. Vindobon.

Pag. 443. Imperante Philippo STEPHANVS Hispanus, monachus congregat. Cluniacensis cœnobii Cellæ novæ, in Hispania degebat. Conscripsit miracula S. Rodosindi, episcopi, & monachi. Opus hoc in dicto Cellæ novæ monasterio adseruari MSum testis est Ambrosius Morales.] *Pag. 460.* Vossius scribit : *Anna* CCCCXXVII *vixit Oldonius monachus Hispanus, ac Prior monasterii Cellæ Novæ, Congregationis Cluniacensis. Hic vitam Rodosindi episcopi, & monachi, exaravit. Opus hoc in Hispania extare MSum, testis est Ambrosius Morales.* Hinc videri possit idem auctor, idem opus, imprimis cum inter obitum Philippi Imp. & annum 1227, nonnisi octodecim interflint anni.

Ibid. Eodem Philippo imperante, (qui circa annum CCCC habenas imperii suscepit, & annis prope novem rexit,) claruit ROBERTVS, monachus S. Mariani. Hic Chroni-
corum opus elaboravit, quod Trecis
edi-

editum , & Parisiis ex officina Nivelliana , anno CIOICIX.] Non alius hic est ab illo , de quo Vossius pag. 784. ROBERTVS S. MARIANI APVD ALTISSIODORVM monachus vivebat anno CIOCCX. Chronologiam composuit. Sammarthani , licet sub abbatibus S. Mariani hunc Robertum mortuum dicant a. 1212. tamen iidem sub 71 episc. Parisiensi , eum allegant ad a. 1220. quo periisse statuunt Petrum de Nemorosio episcopum Parisiensem , eique successisse Guilielmum de Siligniaco , quando scribunt : de ejus electione Robertus monachus Altissiodorensis in chronico sub a. 1220. Per idem tempus , inquit , mortuo Parisiensi episcopo ; orta que dissensione inter Canonicos majoris ecclesiæ super Episcopi electione , Wilhelmus Autissiodorensis episcopus , vir religiosus ac prudens , & in hostes ecclesiæ rigidus executor justitiæ , jussu Honorii Papæ ad episcopatum transmigrat Parisiensem. Cæterum Honorius iste Romanum Pontificatum adeptus est a. 1216. Chronicon illud Roberti dicitur Chronicon S. Mariani , distinguiturque ab alio Chronico recentiori , quod speciatim Autissiodorense vocatur.

Pag. 445. REINERVS , Prior monasterii S. Jacobi Leodicensis ab anno CIOXCIV , usque ad annum CIO-

CIOCCXXX condidit historiam
Leodicensem] Hæc est continuatio Chro-
nici Lamberti Parvi, monachi S. Jacobi Leo-
dicensis, de quo vide Vossium pag. 441.

Ibid. HELINALDVS] Rectius
Helinandus. Seguinus eum verius appellari
putat Helmundum. Vide quæ de eo ad pag.
441 dixi. Quidam etiam putant Helinandum
autorem esse *Exordii magni* (dicti ad differen-
tiam *Exordii parvi*) *Ordinis Cisterciensis*; sed
eos refellunt Angelus Manriquez & Carolus
de Visch. *Exordium* autem *parvum* scriptum
est circa a. 1120. tempore Helinandi, jussu
Stephani tertii abbatis Cisterciensis.

condidit historiarum opus libris
XLVII.] Potius 48. ut Autor pag. 441 di-
xerat.

S. Antonium] Antoninum.

Pag. 447. ROBERTVS MON-
TENSIS, seu NORMANNVS,
abbas Montis Navalis,] Nulla est,
quod sciam, abbatia Montis Navalis; quia
verò Vossius mox dicit hunc Robertum fuisse
abbatem Abrincensem, videndum quis locus
illi inter abbates diocesanos Abrincensis de-
beat. Sunt in dictâ diœcesi quatuor abba-
tiæ virorum, nimirum S. Michaëlis de Monte,
Montismorelli, Savigniaci & Lucernæ. S.
Mi-

Michaëlis de Monte Robertus abbas, vulgò
 dictus Robertus de Monte est is, de quo agi-
 tur *pag.* 420. ille præfuit monasterio ab a.
 1154 usque ad a. 1186. Montismorelli cœ-
 nobium demum initium cepit circa a. 1190.
 cujus abbas Robertus I rexit dictam abbatiam
 ab a. 1270 usque ad a. 1287. Inter abbates
 Savigniacenses nullus est Robertus. Lucernæ
 abbas Robertus Joannes præerat a. 1290.
 Adeo ut ille Robertus, quem Vossius suppo-
 nit, locum nullum inveniat inter abbates
 Abrincenses. Imò ipse Vossius *pag.* 422 ait,
 Robertum abbatem Montis S. Michaëlis in
 contin. Sigeberti ad a. 1162 meminisse Achar-
 di. Forsan alius quis Roberti de Monte chro-
 nicon continuavit ab a. 1158 usque ad a.
 1210. Quæ sane P. Æmilius ex Roberto ab-
 bate de Monte allegat, de provincia S. Ægi-
 dii, & jure regis Angliæ in comitatum Tolo-
 sanum, inveniuntur in opère illo, quod con-
 tinuatur usque in annum 1210, ante annum
 1158. In eodem ad a. 1158 mentio fit Ro-
 berti abbatis de Monte S. Michaëlis Abrincen-
 sis, & a. 1177 mentio est Roberti de monte.
 In Scriptoribus Germaniæ ex bibl. Pistorii edi-
 tis, idem hujus chronici auctor dicitur ex
 Trithemio, Rupertus monachus cœnobii
 S. Remigii Remensis, qui dicitur vixisse a.
 1120. & de quo ad *pag.* 774. dicam aliquid.
 In ipso Trithemio hoc non observavi: perpe-
 ram verò admodum in epit. Gesneri Simlerus

Robertum Montensem , continuatorem Sigeberti statuit vixisse a. 1112.

Ibid. confudit duos Robertos Montenses Normannos : quorum uterque abbas , sed unus coenobii S. Michaëlis , alter abbas Abrincensis.] Quasi verò in eo differant : cum tamen notum sit , coenobium S. Michaelis de Monte situm esse in diœcesi Abrincensi : sic ut illud nomen speciale , hoc generale sit.

Post. ARNOLDVS HILDESE MENSIS Chronico Slavorum Helmoldi supplementum addidit.] Alius ab eo est anonymus presbyter Bremensis , qui chronicon Slavorum Helmoldi continuavit ab a. 1164 usque ad a. 1448. Lambecius Catal. libr. suorum.

Pag. 445. JOANNES OXFORDIVS , Lelando auctor videtur voluminis , cui nomen *Scale chronici*. Sed hunc eo refellit Balæus , quod hoc in chronico citetur Otterburnus Minorita. Imo nec istud satis scio , rectene nomen operis extulerit. Suspicio enim potius illud vocari *Scoto-chronicon* , quia Scotorum tempora

G

per-

persequatur. Quomodo opus suum inscripsit Joannes de Forda.] Magna quidem est convenientia nominis *Ioannis de Forda* cum nomine *Ioannis Oxfordii*; sed nec *Ioannes de Forda*, nec *Ioannes Oxfordius* autor esse possit istius operis, quia in ejus prologo mentio est Otterburni Minoritæ: non quod satis certò constet quo tempore floruerit Otterburnus, sed quod scribentibus prædictis authoribus Minoritæ nondum exorti essent. Porro nec opus illud potest agnoscere autorem *Ioannem de Fordun*, qui scripsit *Scotichronicon*, adeoque multo minus potest esse ipsum *Scotichronicon*: quia secundum Seldenum Joannes de Fordun scripsit *Scotichronicon* inter a. 1370 & 1380. at secundum Balæum Otterburnus Minorita floruit temporibus Henrici IV Anglorum regis ab a. 1400 ad a. 1414. Adeoque si *Scale chronicon* sit *Scotichronicon*, vel Seldenus aberraverit, qui iusto antiquiorem nobis fecerit Joannem de Fordun; vel Balæus, qui recentiorem immeritò statuatur Otterburnum Minoritam. Vide pag. 453. & 725.

Ibid. ROGERIVS DE HOVEDEN] Annales suos congeffit usque ad a. 1200. Perperam Catello hist. Comit. Tolosanorum ubique nuncupatur *Rogerius de Hodeven*.

Pag. 451. Et sane quàm parum credibile est, tantum gratiæ apud Gallos valuisse Cantuariensem præsullem, ut ejus postulato, hominem Anglum JOSEPHVM DEVONIVM, facerent archiepiscopum Burdegalensem.] Ratio hæc adeo nullius valoris est, ut potius sententiam contrariam confirmet. Erat enim tunc Aquitania & in ea Burdigala non in Gallorum, sed Anglorum ipsorum potestate.

Ibid. GERVASIVS TILBERIENSIS Chronicon, cui titulus de Otiis Imperialibus, dedicavit Othoni IV Imperatori.] Dedicavit quoque eidem suam descriptionem universi orbis, quam edidit sub titulo, *de mirabilibus mundi*. Ejus commentarium de Imp. Rom. & Gothorum, Lombardorum, Britonum, Francorum, Anglorumque regnis edidit Maderus a. 1673.

Pag. 452. GERVASIVS DORBERNENSIS] A. 1162 circiter monachus factus, & non multo post ad clericatum evehctus, vixit adhuc a. 1200.

condidit historiam gentis Anglicæ, in qua Britannorum originem,

item Saxonum, & Normannorum res gestas persecutus est.] Rogerius Twysden edidit ejus chronica de tempore regum Anglorum Stephani, Henrici II & Ricardi I. nempe ab anno gratiæ (ut ipse Gervasius ait) secundum Dionysium 1100. secundum Evangelium vero 1122. usque ad a. 1199.

vitas quoque descripsit Cantuariensium archiepiscoporum,] Præter eas vir laudatus etiam edidit hujus Gervasii tractatum de combustione (facta a. 1174.) & reparatione Dorobornensis ecclesiæ: item imaginationes de discordiis inter monachos Cantuarienses & archiepiscopum Baldwinum.

est etiam Cantabrigiæ in bibl. collegii S. Benedicti, *Mappa mundi* ab eodem auctore.] Pag. 532 scribit Vossius Ranulphum Hygden scripsisse *Mappam mundi*. Et Joannes Germanus episcopus Cabilonensis concedit a. 1460 in usum bibliothecæ ecclesiæ Cabilonensis construendæ, unam *Mappam mundi* Spiritualem, cum libro super eam elucubrato, dicatam Philippo Bono Burgundiæ Duci, ab a. 1419. Porro Jacobus de Susato, (referente Vossio pag. 301) circa a. 1415 nomen sibi cudebat *Mappa mundi*, Sed & aliàs diversi scripsisse refe-

runtur Speculum historiale, rationale divi-
norum officiorum, flores historiarum, flo-
res temporum, manipulum florum, memo-
riale historiarum, mare historiarum, fasci-
culum temporum, deflorationes, de sex æ-
tatibus mundi, &c.

Pag. 453. RADVLPHVS DE
DICE TO transmisit posteritati hi-
storiarum imagines,] Ab a. 1148 ad a.
1199. licet Radulphus ipse initio dicat se scri-
bere ab a. 1147 usque ad a. 1193. *Bostonus*
Buriensis MS. (allegante Seldeno) ait finire a.
1195. qui numerus biennio est major fine ejus in
editis hisce, (opera Rogerii Twysden,) cum
nomine ejusdem inter alios scriptores memorato,
& quinquennio eo qui in optimis MSSis sic re-
peritur, sed demum quadriennio minor ipso hi-
storix ejus fine: ut diximus.

abbreviationes chronicorum,] ab
a. 589 ad a. 1197. Scripsit etiam seriem
causæ inter Henricum Regem & Thomam
archiepiscopum ab a. 1162 ad a. 1172. addi-
tur Thomæ canonizatio & quædam ad a.
1178. 1179. & 1194.

Ibid. JOANNES DE FORDA,
vel *Fordeham*, vel *Fordon*, Britan-
nus, Fordensis cœnobii abbas, Joan-
ni Regi ab auriculari confessione erat,

an. CIOCCX: præter alia scripsit
 Scotichronicon.] Joannem de Forda,
 Fordensis cœnobii abbatem a. 1210 vixisse,
 ac Joanni Regi à confessionibus fuisse in con-
 fesso est: eundem verò minime autorem esse
 Scotichronici, sed quendam *Ioannem de For-*
dun dictum, (quem non dubitat Seldenus
 Scotum asserere) aliquot seculis recentiorem
 contendit & probat Seldenus prolegom. in
 scriptores historicos Anglorum editos à Ro-
 gerio Twysden: quem Joannem de Fordun
 ait ab origine in Britannia Scotorum suorum
 historiam libris sex, usque in annum 1360.
 seu Edwardi tertii tempora plusquam media,
 deduxisse, inque ea citare Vincentium Bellou-
 acensem, imò & lib. 4. cap. 36. Polychro-
 nicon Radulphi Cestrensis. De auctoris no-
 mine præfigitur tristichon sequens,

Incipies opus hoc Adônai, nomine nostri

Exceptum scriptis dirigat Emanuel.

Fauces ornate ructent, dum verbera nectant.

i. e. Ioannes de Fordun. Sequitur enim

Compileris nomen superis elementis

Construe, quem, lector, precor, ora scande-
re cælum.

Atque Pater noster offer amore Dei.

Vixit anno circiter 1370. vel 1380. sub regibus
 Anglorum Eduardo III. vel Richardo II. Scoto-
 rum Davide II. ut tuto affirmat Seldenus. Lo-

cus unde nomen sumpsit, haberi dicitur in Marni regiuncula Scotiæ mari Orientali obversa: quæ de re Guilielmus Cambdenus: *A mari remotior Fordon locatur; cui à Ioanne de Fordon aliqua gloria, qui hinc oriundus Scotichronicon magno labore sedulo congeßit. Cuius studio recentiores Scotorum historici plurima debent. Vide pag. 449. Ferdinandus Vghellus, S. Fulco, inquit, Scotus Placentinus, episcopus Papiensis, è nobili gente Scotta fuit Placentinus, non verò natione Scotus, ut probare nititur Thomas Dempsterus, ut Scotiæ suæ sanctorum numerum augeat in suo Scotichronicon. Carolus Visch: Robertus Graimus scripsit Conciones varias. Scotichronicon, lib. 15. cap. 51. florebat a. 1420. Edidit autem Thomas Dempsterus suam historiam ecclesiasticam gentis Scotorum, libris 19. scribens libro secundo, cum sanctus Anselmus primus abbas Kilosensis obiisset, sanctus Nervus successit, ut in Scotichronico lib. 8. cap. 25. habetur. Porro jam citatus Vischius, S. Serlo, inquit, affectus est martyrio, dominica infra octavam Nativitatis B. Mariæ, ut loquitur Scotichronicon, lib. 9. cap. 37. annus erat 222. Dempsterus lib. 17. n. 1035. item: Simon de Thondi obiit anno 1184. Dempsterus ex Scotichronico, lib. 8. cap. 15. & 16.*

Ibid. LAMBERTVS LEODI-
CENSIS, monachus Ord. Bened.
S. Laurentii Tuitiensis.] Gabrieli Bu-

celino, abbas S. Laurentii Leodicensis Ord. Bened. ab a. 1059 ad a. 1069. Et omnino fallitur Vossius, est enim Tuitiense cœnobium S. Hereberti, fundatum ab eodem in honorem B. Virginis. Error verò ex eo est, quod hic Lambertus abbas S. Laurentii Leodicensis, scriptor vitæ S. Hereberti, confundatur cum Ruperto monacho S. Laurentii Leodicensis, & post abbate Tuitiensi, emendatore istius vitæ, cuius ipse Rupertus hactenus à multis creditus fuit auctor.

quem aliqui prope seculo antiquiorem; alii plusquam duobus seculis recentiorem esse arbitrantur. Sed omnino hujus loci est, (sub Friderico Imp.) si vixit sub Werimbaldo, III abbate, ut Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica refert.] Non quidem vixit sub Werimbaldo, III abbate, ut errat Vossius, quando supponit Lambertum monachum Tuitiensem fuisse; sed coæranus fuit Werimboldo, abbati III Tuitiensi: & propterea non est hujus loci, quia Werimboldus floruit seculo XI. Estque hæc series primorum abbatum Tuitiensium: 1 Fulbertus obiit a. 1021. 2 Radolfus. 3 Werimboldus. 4 Otto. 5 Hartmannus claruit a. 1077.

Ibid.

Ibid. Multum metuo , ne & isti, & cum istis Arnoldus Wion aberraret , dum statuunt LAMBERTVM LEODICENSEM floruisse Imp. Friderico II. Nam Tritthemius , tum in viris illustribus, tum in Chronico Hirsaugiensi , refert LAMBERTVM LEODICENSEM ad annum CIO LX: & auditorem fuisse ait Adelmi grammatici , episcopi Brixienfis. Facile hanc controversiam decident, qui integram Brixienfium episcoporum seriem habent:] Si Vir doctissimus Tritthemium potius , quàm Arnoldum Wion secutus fuisset , non certe ita aberrasset , ut Lambertum Leodicensem hoc loco statuisset, qui duobus seculis est antiquior. Adelmanus enim , sive Alamannus grammaticus , Brixienfem præfulatum suscepit a. 1048. eratque adhuc in vivis a. 1061. Potuisset etiam Vossius Adelmani ætatem discere ex Jo. Frisii Bibl. Patrum , & Bellarmini libro de script. eccles. nisi forte putavit Adelmum , quem mendosè ita vocat , diversum esse ab Adelmanno.

Hic post Rupertum , abbatem

Tuitiensem, scripsit vitam Hereberti archiepiscopi Colonienſis,] Falsissimum. Ante Rupertum abbatem Tuitiensem scripserat Lambertus vitam, & potissimum miracula S. Hereberti, vitamque illam post Rupertus expolivit. Vide pag. 406. ubi ipse Vossius negat, Rupertum esse autorem vitæ S. Hereberti.

Pag. 457. Ea in vita mentio fit Garini, abbatis S. Genovefæ, qui Odonis, primi abbatis ab Eugenio III constituti, successor fuit:] Odoni circiter a. 1167 successus Albertus abbas secundus. Sed Guarinus fuit decimus tertius abbas electus a. 1283, vel 1284. Hinc liquet autorem vitæ S. Guilielmi abbatis Roschildensis omnino post tempora Friderici II Imperatoris collocandum.

Ibid. VINCENTIVS CADLVBCVS anno obiit CIOCCXXVI.] *al.* 1224. Chronicon s. Annales Polonorum perduxit usque ad sua tempora. Vischius vocat *Vincentium Cadlubæum*.

Pag. 458. HONORIVS AVGVSTODVNENSIS vixit an. CIOCCXX.] Vixit a. 1140. Jo. Frisius etiam

etiam viginti annis, sed minus recte, antiquiorem facit cum Trithemio, dum ait floruisse a. 1120. Idem addit, Chronicon sub ejus nomine editum Basileæ a. 1544. esse epitomen majoris operis, quod Wolfg. Lazius habuit, recteque arbitratur, illud esse in Bibl. Imperatoris translatum, confirmante id auctoritate Lambecii. Operis titulus est: *Honorii de Mundo, & Temporum ac Rerum usque ad Imp. Conradum III, sive a. 1137. successionem libri tres.* Lambecius lib. 2. de Bibl. Vindob. pag. 3. & 70. Non perduxit itaque chronicon suum usque ad Lucium III PP. qui sedere coepit a. 1181. Verisimilius id de Lucio II dictum fuisset, qui coepit sedere a. 1144. Vide Hallervordium. Blondellus scribit Honorium seriem Pontificum continuasse usque ad a. 1130.

Ibid. S. Pirminii, primi Augien-sis abbatis, posteaque Meldensis episcopi:] Vide pag. 357.

Post. ECKERHARDVS decanus S. Galli,] Hic est *Eckerardus* ille junior dictus, qui post Ratpertum scripsit de origine & casibus monasterii S. Galli. Dicitur etiam *Burchardus* scripsisse librum de casibus monasterii S. Galli: cujus nominis duo fuere abbates S. Galli, ambo sanctitatis titulo insignes: prior a. 959. posterior ab a. 1007

ad a. 1028. Præterea & Conradus de Fabaria memoratur scripsisse de casibus monasterii S. Galli.

Pag. 459. Anno Chr. CIOCCXXI B. Dominico successit JORDANVS SAXO, Theologus Parisien-
sis: periit anno Chr. CIOCCXXXVI. *libellum de initio ordinis Domini-
cani composuit, in quo primorum Pa-
trum, & fratrum sanctorum gesta glo-
riosa, & mirabilia opera conscripsit.*
Prodiit is liber Romæ an. CIOCLXXXVII.] Si hic Jordanus idem qui au-
tor Chronici de rebus Germanis, usque ad Ru-
dolphum Habsburgensem, de quo Vossius
pag. 788. ut aliqui volunt, (qui eundem cum
Theoderico Engelhusio vocant secundum
magistrum generalem ord. Prædic. fratrem
Raimundi, qui tempore Gregorii IX PP.
Decretales ordinavit,) utique vel obiit post
a. 1236. vel non pertigit ad imperium Rudol-
phi, i. e. ad a. 1273. Extant quoque Jorda-
ni de Saxonia, *al. dicti Jordani de Quedlin-
borch Vitæ Patrum 2 Tomis MSæ in Bibl.*
Trajectensi: quæ an convenient cum libro
impresso Romæ, facilius dixerint, qui utrum-
que viderint. Porro hic videtur esse, qui Vo-
laterrano dicitur Jordanus Osnaburgius.

Ibid.

Ibid. Circa annum CIOCCXXII GILO Gallus, monachus Cluniacensis, postulato abbatis sui Pontii, in literas misit vitam S. Hugonis, abbatis Cluniacensis:] Hic Hugo immediatus decessor fuit Pontii: eratque tum temporis in more, ut abbates decessorum suorum vitas vel ipsi conscriberent, vel ab aliis conscribi curarent. Inde autem apparet toto seculo antiquiorem esse Gilonem. Pontius enim Hugoni successit a. 1109. obiit a. 1125.

Post. CÆSARIUS HEISTERBACENSIS.] Visch Bibl. Cisterc. etiam chronicon episcoporum Colonensium exarasse refert. Cæterum ipse Cæsarius sua scripta enarrans, refert se scripsisse inter alia, *actus, passionem, & miracula Engelberti Colonensis archiepiscopi*: item, *dialogum magnum visionum & miraculorum, libris 8.* item, *vitam B. Elisabeth Lantgraviæ*, ad petitionem fratrum domus Teutonicæ de Marpurg. Nulla ibi mentio Chronici episcoporum Colonensium. Cum vero hic autor absolverit libros de vita Engelberti a. 1237. non satis accuratè utique Sammarthani scribunt: *Henrici abbatis Clarevallensis, (qui spiritum Domino reddidit a. 1188. 4. Jul.) gesta Cæsarius coætaneus auctor in libro miraculorum refert.*

Mox. LVDOLPHVS BEBENBERGIVS, qui nonnullis LVPOLDVS,] Lupoldus, seu Leopoldus Baro de Bebenburg, episcopus Babenbergensis, seu Bambergensis, ut fertur, ordine vigesimus septimus.

ab Eisingrinio traditur vixisse circa annum CIOCCXXV. Hujus ad Rudolphum, Saxoniae ducem, libellus editus est &c.] Falsus hic Vossius. Non enim vixit hic Lupoldus a. 1225. quo nullus Rudolphus Saxoniae Dux, sed a. 1330. vel 1340. Scribebat cum adhuc esset Decretorum Doctor. Imò & contra Vossium, ait Lambecius lib. 3 de Bibl. Vindob. Eisingreinum tradere, Ludovicum (ut dicit mendosè ab Eisingreinio vocari) de Bebenburg a. 1352 electum episcopum Bambergensem, & a. 1363 obiisse. Sane & Bruschio & Buce-lino vicesimus septimus episcopus Babenbergensis dicitur Ludovicus, nobilis regulus de Bebenburg. At a. 1341 obiit Leopoldus ab Egloffstein, vigesimus quintus episcopus Bambergensis. Porro ætatem recentiore hujus auctoris discere potuisset Vossius ex opere ipso, in quo allegatur Martini Chronica.

quo constantem veterum Germaniae

nix principum , ac regum Galliæ in amplificandis religionis Christianæ finibus , industriam comprobat.]

Titulus editionis Basileensis a. 1497. est : *Germanorum veterum principum zelus , ac fervor in Christianam religionem , per Lupoldum Bebenburg.* In fine dicitur *Opus Lupoldi Bebenburgensis de veterum principum Germanorum fide , religione & fervore in Christum , ecclesiam & sacerdotes.* Antiquitus vocabatur hoc opus *Epitoma de rebus Germanorum veterum* , ut observavi in Fundat. monasterii Althæ.

Pag. 460. OLDONIVS,] Vide pag. 443.

exaravit rationale divinorum officiorum ,] Extat quoque sub eodem titulo Guilielmi Duranti Mimatenfis opus.

Ibid. CONRADVS à LICHTENAW, IX ABBAS VRSPERGENSIS,] Ex abbate incerti cœnobii nonus Præpositus Vrspergensis. Nam Henricus de Rayn vigesimus septimus Præpositus electus a. 1349. factus est primus abbas Vrspergensis. Gabriel Bucelinus *Germania Sacra*.

Pag. 461. Anno CIƆCCXXX JOANNES GALLVS, monachus & abbas Fontanellæ erat.] Hoc tempore nullus erat Joannes abbas Fontanellæ : videturque

turque hic Joannes confundi cum Jona, de quo vide pag. 279. inprimis cum Vossius utrobique dicat vitam illam legi in Surio ad d. 20 Martii, qui tamen ibidem unam tantum vitam autoris Jonæ exhibuit.

Pag. 462. JACOBVS FORNERIVS abbas Montis Frigidi] Ex monacho Bolbonæ non *Frigidimontis*, sed *Fontisfrigidi* abbas fuit Jacobus Fornerius. Hæc verò monasteria adeò sunt diversa, ut *Fonsfrigidus* in Narbonensi sit diœcesi, *Frigidusmons* in Bellouacensi.

Mox. an. CIOCCXXXIV creatus est Pontifex Romanus, vocatusque Benedictus XII, qui aliis Benedictus X, vel XI.] Quia Vossius errore manus CIOCCXXXIV scripserat pro CIOCCCXXXIV, eo evenit, ut Jacobum Fornerium medium sisteret inter historicos toto seculo antiquiores.

Ibid. Eidem tribuitur vita S. Joannis Gualberti; qui an. CIOXL claruit, ac ordinem Vallis Vmbrosæ primus instituit. Sed constat, hujus Gualberti vitam quoque scriptam fuisse à BLASIO MELANESIO, qui Generalis fuit Ordinis Vallis Vm-

Vmbrosæ. Præterea HIERONYMVS FLORENTINVS, ejusdem ordinis monachus, miracula Gualberti literis mandavit. Vitam Gualberti apud Surium habemus. Sed nomen auctoris in MSO desiderabatur. Quare utrum Fornerii, an Blasii sit, haut facile dixerim. Sed magis eò inclinatus animus, ut monachi Vallis Vmbrosæ minus siverint perire vitam fundatoris sui ordinis, à monacho scriptam ejusce loci, quàm ab abbate Montis Frigidi.] Hic oblitus erat Vossius, dum hæc scribebat, quod pag. 407 scripserat, AVCTVM FLORENTINVM quoque monachum instituti Vallis Vmbrosæ, ac Generalem suæ congregationis abbatem, contexuisse vitam Joannis Gualberti: nec cogitabat se scripturum pag. 769. ANDREAM monachum Vallis Vmbrosæ temporibus Henrici IV consignasse vitam magistri sui, S. Joannis Gualberti.

Ibid. GAVFREDVS de BELLO LOCO, confessarius S. Ludovici Francorum Regis, mandavit literis regis hujus vitam.] Vossius hunc justius
pag.

pag. 478 repetit, ubi scribit: *GODEFRIDVS*; seu *Geofridus*, *BEAGLERIVS* literis signavit vitam *S. Ludovici*, *Francorum regis*: cui ab eleemosynis, & annis XX à confessionibus fuerat.

Pag. 463. *RODERICVS XI-MENES*, *TOLETANVS*, multum gloriæ comparavit libris IX de rebus Hispaniæ, quas perducit usque ad tempora *Ferdinandi III.*] Appendicem ad *Roderici* opus scripsit *Gaufridus archidiaconus Toletanus*, quæ M^{sa} extat in Collegio Parisiensi Navarræ, teste *Petro de Marca* hist. Bearnii lib. 7. cap. 8. num. 6.

Pag. 466. obiit *JACOBVS DE VITRIACO* anno CIOCLX: ut est apud autorem *Chronici Belgici Magni*:] A. CIOCCXL scribere voluit *Vossius*. *Vghellus* tamen tradit obiisse a. 1244. prid. Kal. Maji.

Ibid. *GVILIELMVS Gallus*, monachus *S. Dionysii Parisiensis*, ordinis *S. Benedicti*, claruit temporibus ejusdem *Frederici II.* ac præter alia quibus nomen sibi peperit, etiam reliquit historiarum volumen tripartitum:

titum : ut tradidit Jac. Phil. Bergo-
mensis Chron. Suppl.] Etiam Joan-
nes Quadrigarius monachus & cantor cœno-
bii S. Dionysii in Francia, (sive Parisiensis,)
Guilielmi Quadrigarii episcopi Parisiensis vel
frater, vel patruelis, Caroli VII Regis,
(qui obiit a. 1461) historiographus, scripsisse
traditur chronica Franciæ tribus volumini-
bus, quæ vulgo dicuntur Dionysiana ma-
gna, seu magna Franciæ chronica, vel etiam
magna chronica S. Dionysii in Francia. Vi-
vebat sub Philippo de Gamaches, abbate S.
Dionysii in Francia, qui obiit a. 1463. Idem
volumine tertio scribit, Rainaldum Bor-
bonium mortuum a. 1483. die 7 Junii. Vide
de eo plura in Auctario, & ad pag. 480. Da-
cherius to. 2 Spicilegii edidit chronicon S.
Dionysii in Francia.

Pag. 467. GODEFRIDVS
CALVVS, Bituricensis archiepis-
copus,] Nullus fuit istius nominis archiepi-
scopus Bituricensis.

retulit vitam S. Guilhelmi, epi-
scopi Briocensis in minore Britannia.]
Auctor Genealogiæ de Flisco observat ab In-
nocentio IV Pont. ex Fliscoreum familia, elu-
cubratam vitam Guilhelmi Briocensis episco-
pi. Sammarth.

Pag. 469. RODVLPHVVS five RADVLPHVVS NIGER, propagavit nominis sui famam Chronico majori, quod ab Orbe condito incipit: item altero Chronico, quod succinctum, discriminis causa, vocatur; atque à Christo nato producitur usque ad annum CLOCCXIII.] Forte 1113. Namque ab illo anno continuasse refertur Radulphus Coggeshalensis Radulphi Nigri Chronicon, (nisi per id Chronicon majus intelligitur,) agnoscente ipso Vossio *pag. sequente.* Agitur in Radulphi Nigri chronico de Imperatoribus, Regibus Franciæ & Angliæ.

Ibid. ALEXANDER ESSEBIENSIS in literas retulit vitam S. Agnetis,] Hanc arbitratur Daumius *epist. 52* ad Th. Reinesium, esse eandem, quam Barthius sub nomine Hildeberti edidit.

Pag. 470. Cum rerum in Anglia potiretur Henricus III, Joannis filius (qui regnavit ab a. 1217 ad a. 1273.) HVGGO KIRCOSTALLENSIS effulfit; qui aliis *Kirkestedus*. Hic ad Joannem abbatem coenobii Fontanen-

nensis, exaravit librum de ejusce monasterii origine. Idem composuit volumen de rebus à monachis Cisterciensibus in Anglia gestis.] Hugo antiquior est, minime verò autor dicti libri. Namque Joanne Serlone monacho Fontano, deinde & Kirchstallensi (qui claruit circa a. 1160) dictante, Hugo Kirchstallensis refertur perscripsisse res gestas Fontani monasterii. Ipse Vossius pag. 422. Ioannes Serlo (qui anno 1160 fuit) Cisterciensis abbas Fontanus, Hugoni de Kirkestede, monacho, dictavit monasterii sui Fontani res gestas: item originem & incrementum Bernardinæ sectæ in Anglia. Si verò Hugo istius operis fuerit autor, non utique tribuendum fuerat Joanni Serloni.

Ibid. RADULPHVS COGGESHLE, abbas Coggeshalensis, ad Radulphi Nigri chronicon appendicem addidit, ab anno CIOCXIII, usque ad annum CIOCCXXVIII, quo vivebat.] Initium ejus: Anno gratiæ 1114 Rex Henricus &c. Ranulphus præses, seu abbas Coggeshalensis in Anglia, strenuam in contexendis chronicis operam dedit, teste Harpsfeldio, in historia Anglicana, seculo 13, cap. 14. Quænam tamen, & qualia fuerint illa chronica, non exprimit. Credit Carolus

rolus de Visch, hunc eundem esse cum Radulpho Coggeshalensi. Neque id immeritò, cum præter ætatem, dignitatemque concurrat cum studio summa nominis similitudo. Insigne fragmentum ex hac historia MS producit Boxhornius Hist. univers. & ego ex eo lib. 3, Histor. eccles. seculo 12. Creditur eodem anno 1228 defunctus esse.

Chronicon etiam terræ sanctæ condidit,] quod incipit: *Quantis pressuris & calamitatibus &c.*

Pag. 471. S. Eadmundus archiepiscopus Cantuariensis obiit anno CIOCCXL.] Vischio a. 1242.

Pag. 472. MATTHÆVS PARIS, sive Parisius, (familia id cognomen est) patria Anglus,] Errant itaque maximopere, qui eum vocant Matthæum Parisiensem. Hic error tamen paucis est communis, iisque recentioribus eruditulis.

Pag. 474. Neque liber ille additamentorum MATTHÆI PARIS hætenus lucem adspexit.] Imò editus est in Anglia, post historiam dicti Matthæi, Londini a. 1640.

Pag. 475. JOANNES GVALLEN-

LENSIS] Eidem tribuit Balæus *Manipulum florum*, ut & Henrico Danieli.

Pag. 477. Ordinar à VINCEN-
TIO Gallo, natione Burgundo, mo-
nacho Ord. Prædicatorum, & postea
BELLOVACENSI seu Beluacensi
episcopo.] Non fuit Vincentius Belloua-
censis episcopus, sed inter Bellouacenses mo-
nachus Ord. Dominicani, ut vel tironibus
notum est: licet ad eundem lapidem offen-
derint magni viri, Bellarminus & Posse-
vinus.

Pag. 478. Anno item CIOCC-
LVIII CONSTANTINVS VER-
BERETANVS *præsul*,] Vossius ex
corrupta lectione Leandri Alberti hunc Con-
stantinum *Verberetanum* dicit, quem *Vrbeve-*
tanum dicere debuerat. Vixit enim a. 1254.
Constantinus præsul Vrbevetanus. Nullus ve-
ro est episcopatus Verberetanus.

Post. Circa annum CIO CCL
etiam claruit GVALTERVS PHI-
LIPPVS CASTELLIONIVS, pa-
tria Insulensis Flander. Hic reliquit
carmine, ac quidem libris IX expref-
sit gesta Alexandri Magni.] Galtherus
hic non paullo antiquior est, siquidem Ale-
xan-

xandriadem suam heroicis versibus composi-
tam dicavit Guilielmo hujus nominis pri-
mo archiepiscopo Remensi , qui electus a.
1175. i. e. seculo XII. obiit a. 1202. Mem-
branaceus Codex Daumii , teste eodem epist.
89 ad Reinesium , scriptus a. 1208, clarè
Vossium circa ætatem refutat. Sed ut videas
cum Vossio labi Daumium , en quæ scribit
epistola dicta : *Vossii de Poëtis liber non una
habet , quæ vellem præclariss. virum scripsisse
aliter. Galterus non IX , sed X seculo scripsit
libros Alexandreidos. Membranaceus meus Co-
dex scriptus a. 1208, clarè Vossium circa æta-
tem refutat.* Memini tamen in iisdem epistolis
modò confundi nostrum Gualterum cum
Gualtero episcopo Magalonensi , de quo mox
dicam , modò rectè statui scripsisse post a.
1171. Memoratur noster Gualterus in opere
Marthæi Vindocinensis , de quo dicam ad
pag. 508. & in Alani Anticlaudio. Cæte-
rum gravius errat Daumius , qui autorem
hunc seculo X vixisse statuit , & falsò Vossio
adscribit gravissimum errorem , quasi ipse
dixerit , Gualterum vixisse seculo IX. cum
& hoc opere de Historicis latinis , & illo alte-
ro de Poëtis latinis , disertè dicat , scripsisse
circa a. 1250. i. e. seculo XIII. Lambecio lib.
2. de Bibl. Vindob. cap. 6. dicitur Philippus
Gualterus Castellionius , episcopus Magalo-
nensis , ut & Vossio lib. de Poëtis latinis.
Contra fratres Sammarthani : *Gualterus ad
hanc*

hanc sedem (Magalonensem) promotus fuit a. 1108. illum confundit Claudius Robertus noster cum Galtero Insulensi, auctore commentariorum in Psalmos, & epistolarum, de quo Ioannes Trithemius. Gallum enim origine fuisse demonstrant carmina Verdala ibidem edita, quibus satis liquet sub Gothofredi disciplina in Magalonensi ecclesia prius meruisse. — sedit annis viginti tribus, mensibus 8. diebus 22. Et quamquam hi in eo sibi minimè constant, quod eî successorem statuunt Raimundum subrogatum a. 1129. quod tamen ad rem nostram pertinet, inde certum est, Gualterum hunc episcopum Magalonensem antiquiorem esse Gualtero auctore Alexandreidos. Porro perperam distingui videtur Galterus Insulensis ab Alano de Insulis antiquiore; videntur enim duo fuisse Alani de Insulis.

Ibid. GODEFRIDVS, seu Geofridus, BEAGLERIVS,] Pro BEAVLIEV, i. e. de BELLO LOCO, quem Vossius jam pag. 462. sed non suo loco posuerat. Idem sanè nomen est, Galfredus, Gaufredus, Gofredus, Geofridus, Godefri-
dus, &c.

Post. S. Hedwigis Ducissæ] Poloniæ, & postea

Sanctimonialis] Trebnicensis in Silesia.

Pag. 479. Apud Eisingrinium legere est, **CONRADVM**, Bavarix ducem, & Cardinalem Sabinum, condidisse chronicon rerum Moguntinarum. Possevinus eundem suspicatur. Sed obstare videtur, quod prior ille *episcopus* vocetur.] Nihil obstat, quo minus idem dicatur & Bavarix dux, & episcopus, quando constat omnes filios & nepotes ducum in Germania, ducum etiam titulo insigniri: imò certum est, Conradum ducem Bavarix, fuisse Cardinalem episcopum Sabinum, & simul archiepiscopum Moguntinum ac Salisburgensem. Quod vero hic Conradus obiit a. 1202. hoc magis obstare videtur, quo minus idem sit autor chronici istius, quod desinit in anno 1250. nisi illud ab alio continuatum malumus affirmare.

Pag. 480. **JOANNES COLVMNA** quantus vir foret, declaravit libris decem, quos *Mare historiarum* inscripsit.] Sammarthani sub 75 episc. Constant. Normann. allegant vitam Caroli VII. Reg. Franc. per Joannem Quadrigarium monachum S. Dionysii lib. 4 Maris Hist. & in Patriarchio Bituricensi cap. 16. allegatur Joannis des Cortils *Mare historia-*
ria-

riarum , capitulum 24. §. 3. libri primi , de origine Francorum.

Mox. Trit hemius hunc non rectè recenset inter eos scriptores, quī Ludovici Bavari temporibus, lucis usura fruerentur. Nempe eâ parte errantem sequitur ducem, Philippum Bergomatem; qui lib. XIII supplementi Chronici illum ad annum refert CIOCCCXIII. Ab alterutro etiam deceptus videtur Joannes Rioche Minorita, ut qui de eo loquatur post Bernardum, quem vixisse ait an. CIOCCCXXV.] Vivebat quidem illo tempore Stephani Columnæ filius, Joannes Columna, ad quem scripsit Franciscus Petrarcha epistolam consolatoriam super obitu fratris ejus Jacobi Columnæ episcopi Lomberiensis, qui excessit è vivis ante a. 1342. Dictus Joannes de Columna Cardinalis diac. S. Angeli creatus a. 1327. obiit a. 1347.

Ibid. Possevinus diversos facit JOANNEM, & JACOBVM, COLVMNAS, utrumque Ord. Prædic. utrumque historicum: atque addit B. Antoninum plura ex

Jacobo derivasse in historiam suam. Puto falli. Sane Antoninus Joannem Columnam testem advocat, cum alibi, tum Tit. XIX. cap. I. At Jacobum Columnam historicum, quantum meminisse possum, planè nescit: nec fuisse ejus nominis historicum censeo.] Imo Nauclerus gener. II. allegat historiam ex Jacobo de Columna. Cæterum Joannes de Columna scripsit etiam librum de Viris Illustr. & Christianis.

Pag. 481. M. JUSTINVS LIPPIENSIS,] Disquirant eruditiores, diversne sit hic *Iustinus* à *Iustino* Dominicano, de quo Vossius pag. 784. Ætas certe convenit.

Pag. 483. MONACHVS PADVANVS prodiit typis Wecheli.] At post Venetiis a. 1636, unà cum adjecta Mantissa, opera Felicis Osi.

Pag. 484. Robertum Habsburgensem] Rudolphum dicere debuit.

Ibid. MARTINVS cum POLONVS nuncupetur; tamen si Raphaëlem Volaterranum audimus, patriam habuit Carsulam, five Carsinam,

scinam, in Vmbria sitam. Nec desunt, qui Scotum fuisse tradiderint. Mihi quin Polonus fuerit, dubium non est.] Ipse Martinus in præfat. Codicis MSi cuiusdam Bibl. Viennensis, seipsum ait de regno *Bohemiæ* oriundum, patria *Opimensem*; vel, ut in alio MSo, ut & Codice monasterii Garingensis rectius legitur, *Oppaviensem*, observante Lambecio lib. 2. Bibl. Vindob.

Pag. 485. Fuit archiepiscopus Consentinus, ac pœnitentiarius Innocentii IV Pontificis. — Alii tamen Beneventanum fuisse episcopum autumant.] Labbeus negat Martinum Polonum fuisse Innocentii IV Pontificis Pœnitentiarium. Inter archiepiscopos Beneventanos nullus eidem potest esse locus, ac ne vix quidem inter Consentinos, quorum tamen catalogo cum inseruit Vghellus. Lambecio lib. 2. Bibl. Vindob. a. 1278 archiepiscopus Gnesnensis creatus, eodemque anno mortuus.

Pag. 486. anno CIOCCCLXXVIII moritur.] Si Vghellum audimus, anno sequente 1279. postquam archiepiscopus Gnesnensis electus fuerat a. 1278.

Ibid. Bononiæ in templo S. Dominici, ante aram majorem juxta sa-

cellum S. Thomæ, monumenti inscriptio talis fuit: **HIC JACET MARTINVS POLONVS, ORD. PRÆD. ARCHIEPISCOPVS GNESNENSIS.** Quemadmodum à Bzovio proditum est.] Ferdinandus Vghellus scribit, se ipsum inspexisse Bononiæ in ecclesiâ S. Dominici tumulum Martini Prædic. ordinis, & brevem inscriptionem legisse, sic in parvo lapide exaratam: *S. Fratris Martini archiepiscopi provincie Poloniæ.* Hunc aliqui autorem putant Chronici. Vghellus verò distinguit Martinum Ord. Præd. archiepisc. Gnesnensem, qui obiit a. 1278 vel 1279, à Martino Ord. Cisterc. archiepisc. Consentino, Innocentii IV pœnitentiario, & autore Chronici, qui nostris temporibus quidem propius obierit, at non post a. 1290. Lambecio d.l. autor Chronici est Monachus Dominicanus. Sanè in prologo Martini in suam Tabulam alphabeticam Decreti & Decretalium, vulgò *Martinianam* dictam, legitur: *Ego Frater Martinus Ordinis Prædicatorum, Domini Papæ Pœnitentiarius & Capellanus:* imò in tribus MSis Viennensibus Chronici ipse Martinus dicit: *Ego Frater Martinus Ordinis Prædicatorum.* in uno: *Ego Martinus Ordinis Prædicatorum.* in duobus aliis: *Ego frater Martinus Ordinis fratrum Prædicatorum.* inque eorundem fine: *Ex-*

Explicit Chronica fratris Martini Ordinis Prædicatorum. in duobus legitur tantum, *Ego Frater Martinus.* nunquam, quod sciam, additur *Ordinis Cisterciensis.* ubique verò subiungitur: *Domini Papæ Pœnitentiarius & Capellanus:* duobus extremis verbis & *Capellanus* in duobus duntaxat MSis desideratis. Adeò ut luce clarius pateat, Vghellum cæco studio Ordinis sui, Autorem Chronici Cisterciensibus vindicare voluisse. Simili studio Dempsterus vel quemvis virum illustrem Scotum fuisse vellet, in suam rem violenter abrepto quovis testimonio, licet vix umbram veritatis sapiat. Majore candore & æquitate de scriptoribus Cisterciensibus egit Carolus de Visch.

usque ad Ioannem XXI papam deduxi inclusivè.] In quodam MSo Vienrensi observat d. l. Lambecius legi: *usque Quartum Honorium Papam deduxi inclusivè:* qui obiit a. 1287. Codex iste descriptus a. 1457, continuatur usque ad a. 1438. Alius Codex MSus Viennensis MS legit: *usque ad Gregorium Papam X. deduxi inclusivè:* de quo Lambecius: *Quod autem Chronicon Martinianum hic dicitur pertinere ad Papam Gregorium X inclusivè, non est intelligendum de anno obitus ejus, qui fuit annus Christi 1276, sed de initio Pontificatus, sive anno Christi 1271, quo is post Papam Clementem IV electus est. Hoc enim manifestè*

apparet ex ipso illo codice, utpote ubi de Gregorio X nihil aliud antiqua manu scriptum cernitur, quàm hoc: Gregorius natus Lombardus de civitate Placentia fedit -----, *Quæ autem deinceps sequuntur, multò recentiori manu adjecta sunt.* Tandem tria alia MSa Viennensia legunt: *uque ad Clementem IV Papam deduxi inclusive*: quousque etiam pertingit Codex MS monasterii Carthusiani Garingensis in Austria.

Pag. 487. THOMAS DE CANTIPRATO Cameracensis diœcesis episcopus suffraganeus.] Revera fuit sub Nicolao de Fontaines episcopo Cameracensi coadjutor & coëpiscopus, tradentibus Sammarthanis. Dictus fuit etiam hic autor Henricus, & Guilielmus, imo & Joannes. Nam in Gallia Christiana sub 56 archiep. Rotomog. allegatur Joannis Cantipratensis lib. 1. Apum.

Pag. 488. S. BONAVENTURA anno CIOCCCLXXIV concilio interfuit Lugdunensi: inque illo obiit eopse anno.] Decessit Lugduni a. 1275. dum ibidem generale celebraretur concilium, die 15 mensis Julii. Vghellus.

Mox. monachus S. Quirini] Henricus Gandavensis, qui mox allegatur, rectius, ut videtur, S. Quintini.

Ibid,

Ibid. Claruit iisdem temporibus (sub imperio Rodolphi Habsburgensis) **GODESCALCVS** Leodicensis ecclesiæ diaconus & canonicus: qui postulatu Agilfridi, episcopi sui, vitam descripsit S. Lamberti.] Godescalcus quingentis annis vetustior est. Agilfridus enim (seu Egilfredus) qui vitam D. Lamberti conscribi mandavit per Godescalcum clericum, creatus episcopus Leodicensis a. 768. obiit a. 784. Idem perperam dicitur Godesfridus.

Pag. 489. Tempore Rodulphi II Imp. **HERMANNVS** Altaichii inferioris antistes,] Præfuit abbatiæ suæ, referente Wigulæo Hundio, usque ad a. 1273. quo ad imperium pervenit Rodolphus II. Quæque igitur, ait Lambecius Catal. oper. in codice Vindobonensi, de rebus sub Albino (successore Hermanni) ejusque successore Volcmaro, ut & sub Imp. Rudolpho I gestis, referuntur, ea post mortem abbatis Hermanni adjecta sunt. Quorum Albinus obiit a. 1279. At a. 1273 abbatiæ cessisse Hermannum refert Hundius Metrop. Salisburg.

Christophorus Gewoldus conqueritur ejus rebus Bavaricis omnem
H 5 nunc

nunc posteritatem carere.] Immerito, cum extet Hermannii chronicon Altaichienſe (quod cum rebus Bavaricis idem opus eſſe autumo) MS. idque autographum in Bibl. Cæſarea Viennæ.

Pag. 490. In libro de viris illuſtribus, ſeu de ſcriptoribus eccleſiaſticis, mirum HENRICVM DE GAN-DAVO non meminiffe operum Thomæ Aquinatis. Suspicor id de-diſſe Scoto.] At Scotus Henrico de Gandavo junior eſt, quod & ipſe Voſſius V. Cl. agnoſcit, quando ſubjungit : *à quo Henricus ob inſignem doctrinam commendatus fuit.*

Ibid. Temporibus Rodulphi II. præclare de eruditis merebatur MARCVS PAVLLVS VENETVS,] Celebris fuit & ante & poſt Rudolphum, ab a. 1261. uſque ad a. 1295.

Mox. Non defuit ejus ætate, qui deſcriptionem Orientis dicti Autho-ris ex Italico latine verteret :] Fuit iſ Franciſcus Pipinus Bononiensis, ut obſervavit Mullerus, qui addit alios putare Venetum latine ſcripſiſſe, detentum Genuæ in diutino carcere, eumque librum paullo poſt à Ge-nuate quodam Italicè verſum : verſionem au-tem

tem Italicam, de novo latine redditam esse ab aliquo monacho, eamque nunc originalis textus vicem supplere. Hæc allegat Hallervordius, qui tamen sibi minime constat, quando eundem Franciscum Pipinum Marco Paulo Veneto coætaneum, mox Ordinis Prædicatorum, mox Franciscanum monachum dicit. Inspicienda est ipsa præfatio novæ editionis M. Paulli Veneti, quæ opera Andreæ Mulleri prodiit Coloniae ad Spream a. 1671.

Post. BROCARDVS anno CIO-
CCLXXXIII in notitiam hominum
venit. descriptione terræ sanctæ.]
Thomas Malvenda lib. 3. de Antichristo, cap.
7. ait *Brocardum* terram sanctam lustrasse a.
1383. (nisi forte hic est error typothetæ pro
1283.) Ejus opus olim multis in locis mutilum
& castratum, tandem integrum ex MSO
Bibl. Alvenslevianæ edidit Reinerus Reinec-
cius Magdeburgi 4°. a. 1587. Eiusdem autoris
opus MS est in Bibl. Basileensi, sub titulo,
Legatio in Ægyptum. Errat vero Vir eruditissi-
mus Petrus de Marca, quando Hist. Bearnii
lib. 1. cap. 16. sect. 4. tradit Brocardum (quem
Burchardum cum quibusdam vocat) scripsisse
ante annos sexcentos.

Eundem Brocardum esse arbitror,
cujus annales de gestis Friderici in ter-

ra sancta, &c.] Sane *Burchardus* (de quo *Vossius* pag. 435.) *notarius Imperatoris Frederici I. Barbarossæ* seu *Ænobarbi* dicti, qui *Iconium* in *Armenia* cepit, fertur scripsisse opusculum de victoria ac triumpho Imperatoris sui. *Fridericum* autem primum etiam h. à *Vossio* intelligi, liquebit inspicienti *Simplicium*.

Pag. 491. Anno CIOCCCLXXXVII, fuit GUIDO DE COLUMNNA, — addit, hanc se historiam condidisse postulato *Matthæi de Porta*, archiepiscopi *Salernitani*.] *Verum* *Matthæus de Porta* in archiepiscopum *Salernitanum* electus a. 1263. obiit a. 1272. *Vixit* tamen *Guido de Columnna* adhuc a. 1288.

Ibid. Hic nomen suum posteris commendavit *Chronico magno*, quod librorum est XXXVI. Item multa tradidit de regibus & rebus *Anglorum*. — Præterea historiam condidit de rebus *Trojanis*.] *Theodericus Engelhusius Chron.* ait eum scripsisse 35 libros de rebus *Trojanis*, & totidem de *Britannorum* gestis, ut ait in præfat. *Crediderim* ego historiam *Britannorum* eandem

dem esse cum chronico, quod memorat Vossius.

Pag. 493. Etiam imperante Rodolpho, comite Habsburgensi, (ni fallor) claruit BALDVINVS NINEVENSIS Flander, Canonicus Ordinis Præmonstratensis. Reliquit Chronicon breve ab nato Christo ad an. CIOCCXCIV.] Idem videtur appellari *Balduinus de Avesnis*, cujus genealogias ex chronicis Hainoniensibus collectas edidit Dacherius, to. 7 Spicilegii. Præter nomen sanè convenit patria, uterque enim Flander; estque *de Avesnes* familiæ nomen, cum idem *Ninevensis* possit denominari ab oppido *Nienoven*. Nec ætas disconvenit. Nam & Balduinum de Avesnis floruisse circa a. 1280. observavit Dacherius in nota marginali ad eundem.

Ibid. Extremis quoque Rodulphi Habsburgensistemporibus, THEODERICVS THVRINGVS edidit libros VIII, de S. Elizabeth, — refert, eos se libros scribere cœpisse an. Christi CIOCCCLXXXIX. — ait, se jam plusquam sexagenarium esse,]
Vide *pag. 497.*

Pag. 424. THOMAS SPOT-
TVS, vel SP R O T T V S memo-
riam sui propagavit vitis abbatum
Benedictinorum ad fanum B. Augu-
stini, usque ad annum gratiæ CIO-
CCLXXII.] Ita quidem Guilielmus
Thorn in prologo, at in chronicis ait id præ-
stitisse usque ad a. 1228.

Pag. 497. Temporibus impera-
toris Rodolphi, comitis Habspur-
gensis, item Adolphi Nassovii, &
Alberti Austriaci claruit in Germa-
nia THEODERICVS DE AP-
POLDIA, Erfordiensis. — Ait
Possevinus, atque adeo etiam Lean-
der Albertus ab eodem exaratam esse
Legendam Elizabethæ, filiæ Regis
Vngariæ. Sed ejus auctor est Theo-
dericus Thuringius, de quo alibi.]
Idem est Theodericus Thuringius (de quo
pag. 493.) & Theodericus de Appoldia Er-
fordiensis: cum enim Erfordia sit civitas Thu-
ringiæ, quid obstat, quo minus idem opti-
mo jure & Erfordiensis nomine speciali, &
Thuringius nomine generali dici mereatur?
Neque verò in ætate ullum est discrimen.
Nam

Nam ab a. 1289, quo Theodericus Thuringius scribere cœpit vitam S. Elisabethæ, usque ad imperium Alberti Austriaci, qui imperare cœpit a. 1299, decem tantum intersunt anni. Cumque Theodericus Thuringius non addat, quando vitam illam octo libris constantem absolverit, ponamus saltem sequenti anno absolvissè, & sic Alberto imperante non fuerit septuagenario major, si simul supponamus 61 duntaxat annorum fuisse, cum absolvisset dictam vitam. Codex MSus Ambrasianus est in fine aliquanto auctior editione Canisiana, continetque Appendicem in sex capita divisam, quæ in Codd. MSS. quibus Canisius usus est, defuit, ideoque istius defectus supplendi causâ integrè à Lambecio publicata est lib. 2. de Bibl. Vindob. cap. 8.

Ibid. STEPHANARDVS E VI-COMERCATO Mediolanensis, Ord. Præd. detulit CHRONICAM metricè ab se scriptam. Qui primus ex ordine Prædicatorum Theologiam in domicilio Mediolanensi publico stipendio docere cœpit circa annum salutis CIOCCXCII. — MSum vero Chronicorùm Stephanardi exemplar est apud Laurentium Pignorium. In-scri-

scribitur autem *Manipulus florum*.

Pag. 498. Dispicendum annon idem sit STEPHANARDVS FLAMMA. Nam præterquam quod nomen convenit: etiam metro historiam tractabat: nec ætas disconvenire videtur.] *Vide pag.* 512. In opusculo de Poëtis latinis autor Stephanardum è Vicomercato refert in a. 1280.

Pag. 499. HENRICVS A KLINGENBERG, quinquagesimus primus Constantiensium episcopus, dignitatem eam adeptus est anno CIOCCXCIX, atque annis septem tenuit:] Fuit quinquagesimus nonus episcopus Constantiensium in Germania, quod addo ad differentiam Constantiensium in Normannia. Electus a. 1294. atque annis duodecim præfuit.

Ibid. BERNARDVS GUIDONIS episcopus Laudonensis,] Nullus, quod sciam, est episcopus Laudonensis; sed Bernardus Guidonis, seu Bernardus Guido, fuit episcopus Lodovensius in provincia Narbonensi, quæ nunc dicitur Lingua Occitana, seu Occitania.

claruit anno CIOCCC.] Obiit a.
 1331. die 13 Decembris, ætatis 71. Chroni-
 con suum, seu Speculum historicum Roma-
 norum Pontificum, Imperatorum, & Re-
 gum Francorum, exaratum usque ad a. 1322,
 quod Berengarii 13 ordinis sui generalis jussu
 composuerat, dicavit Joanni XXII PP. scripsit
 etiam jussu ejusdem Berengarii circa a. 1320
 Speculum sanctorale, quatuor magnis volu-
 minibus constans; item chronologiam epi-
 scoporum Lemovicensium, ac Tolosanorum;
 nec non episcoporum Lodouensium nomen-
 claturam edidit, testibus Sammarthanis. No-
 mina ac gesta episcoporum Lemovicensium
 usque ad a. 1273. edidit Labbeus to. 2. Bibl.
 Novæ MSS. parsea sunt Speculi sanctoralis,
 ex quo idem Labbeus d. l. alique passim plu-
 rimas in lucem prodire jusserunt Sanctorum
 vitas. Clementis V & Joannis XX PP. vitas
 publici juris fecit Franc. Bosquetus. Tra-
 ctatus de ordinibus Grandimontensi atque Ar-
 tigix, & monasterio S. Augustini Lemovi-
 censis, opera Labbei lucem vidit to. 2. Bibl.
 Novæ MSS. Tractatum de sanctis, quorum
 corpora Lemovicensem diocesim ornant:
 item, de sanctis Lemovicensibus extra diœce-
 sim sepultis: & tractatum de Stephano O-
 basinæ fundatore, de Gaufrido, Rogerio &
 Auberto, habes ibidem. Flores chronicorum,
 seu catalogum Pontificum Romanorum cir-
 ca

ca a. 1320 traditur dedicasse Joanni XXII. Porro scripsit tractatum, cui titulum dedit *de temporibus & annis generalium & particularium conciliorum*. Comites Tolosanæ edidit Catellus Tolosæ a. 1623. fol. probatque opus illud non esse diversum ab historia Comitum Tolosæ MS. Bibl. S. Benedicti Cantabrigiensis. Hujus historię Vossius quoque aliud agens perfunctorie meminit pag. 466. ubi scribit : *Agit & de Iacobo de Vitriaco historia comitum Tolosæ, quæ MSa extat Cantabrigiæ in bibliotheca collegii S. Benedicti*. Eoque argumento utitur Catellus, ut probet unum idemque opus esse, quod locus de Iacobo de Vitriaco ex MSo codice Bibl. S. Benedicti exscriptus, verbatim legatur in codice à se edito. Auctor appendicis ad Bernardi Guidonis vitas Rom. Pontif. perperam allegatur in Gallia Christ. sub 46 archiepisc. Rotomag. sub ipsius Bernardi Guidonis nomine.

Pag. 500. Petri Trecentis,] i. e. Petri Comestoris.

Pag. 501. MSi codicis, quem cum hac inscriptione, RICOBALDI FERRARIENSIS POMERIVM ECCLESIAE RAVEN- NATIS, habet Petrus Sriverius, editionem jamdiu idem mente conce-

cepit : ac, quamquam annalibus patriæ aliisque multis distentus, tamen necdum animum illum abjecit.] Nondum discere potui, quò devenerit nobilis ille Codex. Afferuit mihi Jo. Georgius Grævius, Vir Clarissimus, illum jam defuisse, cum Bibliotheca Scriveriana celeberrima auctione publica divenderetur. Boxhornius testimonium ex eo allegat de Suetonio, nec dubium mihi est, quin eodem codice usus fuerit.

Pag. 502. Petrus ab Alliaco, archiepiscopus Cameracensis,] potius episcopus : quia illo tempore Cameracensis sedes nondum evecta fuerat in metropolim.

Ibid. usque ad annum CIOCC-LXXIV, quo Rodolphus Habsburgius imperium est consecutus.] Eadem hac *pagina*, paullo post, & *pag.* 484. verius ait anno 1273 Rodolphum Habsburgium cœpisse imperare.

Post. HENRICVS STERO historiam contexuit de rebus Rudolphi Habsburgii : item Adolphi Nassovii, & quibusdam gestis Alberti Austriaci, usque ad annum CIOCCC. Appendicem vero usque ad an-

annum CIOCCCXXXV addidere ei VLRICVS, & CONRADVS WELLINGI fratres, monachi cœnobii S. Vdalrici, & Afræ Augustæ. Et illa Steronis post annum CIOCC-LXXII, & Wellingorum appendicem de annis XXXIV proxime consecutis, reperies in scriptoribus rerum Germanicarum.] Vlricus Krigius, nobilis Tigurinus, subditus Comitum Habsburgensium, tempore Rudolphi I Imp. (asserente Lambecio) composuit chronicon hactenus ineditum, in quo Comitum Habsburgensium originem à Romanis derivat. Allegat illud Jo Stumpfius histor. Helvet. lib. 7. cap. 12. Si verò eo solo argumento asserit Lambecius, hunc autorem tempore Rudolphi dicti scripsisse, quod Stumpfius dicat, *So nun dieser historien schreiber bey König Rudolphi zeiten selbs gelebt*: sciri velim illud nimis infirmum esse, quia conditionatè accipi possunt. Conradum Thuricensem, i. e. Tigurinum, allegat Jo. Bapt. Pigna in opere suo de Principibus Atestinis. Sed hæc obiter.

Pag. 503. GVILHELMVS DE NANGIACO monachus fuit

fuit Benedictinus S. Dionysii (in Francia;) inque notitiam posteritatis duplici pervenit chronico. Vnum est ab orbe condito usque ad annum **CIÖCCCI**, quo vivebat, &c.]

Probe considerandum, annon Guilielmus hic idem sit, de quo pag. 466. Catellus Hist. Comit. Tolosan. lib. 1. cap. 7. eum vocat *Ioannem Guilielmum de Nangiaco*, minus recte, ut videtur, quando ipse in Indice autorum, ex quibus historiam suam congeffit, tantum *Guilielmum* appellat.

Pag. 504. **VOLCOMARVS** res Boicas consignavit, --- Christophorus Gewoldus præfatione sua in chronicon Reicherspergense, (quod ante quadringentos annos scriptum erat) conqueritur, Conradi hoc opus, quo necdum integro ante seculo usus esset Aventinus, suo jam tempore nusquam amplius comparere.] Non memor erat autor sibi hic propositum de Volcomaro agere, non de Conrado.

Res Boicas consignavit usque ad ann. **CIÖCCCXIV**.] Vischio 1313.

quo obiit.] Vischio a. 1318.

Pag. 505. BERNARDVS DE CASTRIS S. VINCENTII, ejuldem cœnobii præfectus; scripsit *chronica Ord. Præd. usque ad annum CIƆCCCIV. Floruit circa annum CIƆCCCV.]* Ab a. 1294 ad a. 1305 floruit *Guido de Castris* abbas S. Dionysii in Francia, Vossio indictus, cum tamen scripserit satis magna volumina de vitis sanctorum. Vossius quoque *pag. 406* refert *Guidonem* Priorem Generalem Carthusiæ à nonnullis appellari *Guigonem de Castro*.

Pag. 506. Ludovici IV Bavari] Hic secundum Vossium meritò quintus est. Vide *pag. 336*.

Pag. 507. LANDVLPVVS DE COLVMNA,] Ex ejus chronico MSo ad Joannem XXII PP. edidit Labbeus to. 1. Novæ Bibl. MSS. elogia Philippi Pulchri, ejusque filiorum Ludovici Hutini, & Philippi Longi.

Ibid. nisi Martinus Carsulanus est Martinus Polonus, Papæ pœnitentiarius: de quo antea dictum. Quod si est, perperam eum vixisse ait anno CIƆCCCXX, qui anno obiit CIƆ.

CIOCCCLXXVII.] At pag. 486 Vossius dixerat Martinum Polonum è vivis excessisse a 1278. quod omnino veritati magis consentaneum.

Post. Quod verum est,] leg. *Quod verum non est.*

Pag. 508. MATTHÆVS VINDOCINENSIS vixit anno CIOCCCXV. Ex barbaro ævo meminere Alanus in poetarum floribus, & Sparanus in Rosario.] Inde liquet autorem hunc minimum seculo integro vetustiorum esse, quia Alanus ipse floruit ante a. 1315. Nam secundum Trithemium ipsumque Vossium lib. de Poëtis latinis, claruit a. 1300. In Epitaphio dicitur obiisse a. 1294. Contra Albericus, qui scribebat a. 1241. tradit obiisse a. 1203. Alii memorant a. 1215 floruisse. Ipse Alanus memorat se puerulum fuisse, cum Theodericus de Alsatiâ in Comitem Flandriæ eligeretur, i. e. a. 1128. Sammarthani ponunt vixisse sub abbate Cisterciensi Roberto III ab a. 1293 ad a. 1305. Vide de ætate Alani plura in Caroli de Visch Bibl. Cisterc. ejusdemque edit. Oper. Moral. Alani. Mihi certum est confundi duos Alanos, & illum qui se dicit fuisse puerulum a. 1128. fuisse constitutum primum abbatem Ripatorii Ord. Cisterc. a. 1140 à Bernardo : & post creatum epi-

episcopum Autissiodorensem. Inscrisit Matthæus opus suum Bartholomæo archiepiscopo Turonensi, ab a. 1175 ad a. 1206. ut ex his versibus patet :

*Ecclesiæ Turonensis apex, ovium speculator,
Vt speculum, præsul Bartholomæe fave.*

Adeò Alanus ejus commodè meminisse potuit. Sed res nondum salva est. Matthæus enim abbas S. Dionysii Parisiensis electus a. 1260. animam exhalavit a. 1286. d. 25 Sept. ut fidem faciunt versus sequentes, qui in ejus Epitaphio ultimi sunt :

*Si sexcentenus, quadragenusque dupletur,
Ac annus sævus Domini simul annumeretur,
Septembrisque dies vicesima quinta notetur,
Firmiter inde scies, quando sua mors recitetur.*

Atqui ratio ætatis humanæ vetat simul consistere, Matthæum obiisse a. 1286. Bartholomæum a. 1206. & huic nihilominus Matthæum inscripsisse poemata suum. Sed utut sese res hæc habeat, nihil tamen certius est, quam Vossium lapsum, quando statuit Matthæum vixisse a. 1315. Reinesius epist. 85 ad Daumium, *Matthæus*, inquit, *Vindocinensis*, *cujus ætatem plane indagavimus, meminit extr. Tobia, Gualteri; hic igitur paullo superior, si non equalis ei fuerit. Inconsiderate Vossius inter incertæ ætatis scriptores eum retulit: male quoque circa a. 1200 floruisse conjicit. Imò hoc*

verius : licet nihil prorsus inveniam de hoc Matthæo in Vossii de Poetis latinis. Cæterum in epistolis Reinesii & Daumii mira occurrit fluctuatio circa ætatem & Gualteri, & inprimis Matthæi Vindocinensis, retractaturque sententia, qua hic statuebatur scripsisse circa a. 1059, errore orto ex confusione Bartholomæi I episcopi Turonensis cum Bartholomæo II. Toto cælo autem errant, qui ponunt eum vixisse seculo XV. Nec levis est error Sammarthanorum, quando scribunt: *Matthæus Vindocinensis Abbas* (cujus nominis Vindocinensis abbas nullus memoratur, nisi forte inter *Vindocinensis* & *abbas* comma omissum,) *vel alius Goffridum de Lieues episcopum Carnotensem* (ab a. 1116 ad a. 1138) sic alloquitur:

*Maxime Pontificum Romanæ signifer aule
Carnotensis apex, & Pater urbis ave.*

Primus publici juris fecit anno **CIOIOXLII** Joannes Heringius.] Falsissimum hoc. Nam primò editum opus illud Lugduni a. 1505. Secundus edidit Jo. Heroldus Basileæ a. 1563. Tertius demum Jo. Heringius Bremæ a. 1642. Quando autem Jo. Heroldus ait historiam illam elegiaco carmine conscriptam ante 300 annos, i. e. circa a. 1263. stat utique ejus sententia cum ea, quâ Matthæus dicitur abbas S. Dionysii electus a. 1260. & obiisse a. 1286.

Ibid. ANTONIVS DE GODIS] Scripsit Chronicon suum, seu Antiquitates Vicentinas ab a. 1194 usque ad annum 1311. teste Bapt. Pajarino lib. 1. Chronicorum Vicentinorum, quæ tamen hodie tantum extant usque ad a. 1260.

Pag. 510. Memorat PTOLOMÆVM DE LVCA, sive LV-CENSEM, Mejerus lib. XI. Annal. quo loco ex eo Henricum VII Imp. veneno (in pane eucharistico exhibito) à monacho Dominicano necatum probat.] Procul dubio ex ejus historia ecclesiastica: probat verò hanc historiam Mejerus tam solide ex scriptoribus coætaneis, Benevenuto Imolensi, Ptolemæo Lucensi, Ephemeridibus tunc temporis de Henrici Actis conscriptis, Chronicis Flandriæ, & Joanne Beka, qui addit monachum Florentiæ fuisse excoriatum, ut nihil ultra dici possit. Frustra itaque eam oppugnat Spondanus, quando ait continuatorem annalium Ptolemæi Lucensis nihil de eo scribere, uti nec Joannem Villanum: qui cum Florentinus esset, Florentinisque imputatum, eos monachum ad hoc parricidium patrandum corrupisse, sibi minime fas esse norat, crimen Florentinorum pro-
palare, quod &, opinor, minime impune fecis-

cisset. Notet autem Lector Regicidam hic esse monachum Dominicanum, cujus Ordinis etiā erat Clemens, percussit Henrici III Regis Galliae, qui Regem occidit cultro venenato. Adeo Dominicani Regum, quos hæreticos vocant, sunt carnifices, inquisitores tyrannici conscientiarum, ipsi olim æternis tormentis ignis infernalis excrucianti. Cæterum hac occasione addo, quid de Victoris III PP. qui periit a. 1087. interitu testati sint antiquissimi historici: 1 Bertholdus presbyter Constantiensis (qui mortuus est a. 1100.) 2 Hugo Flaviniacensis (qui chronicon suum perduxit usque ad a. 1102. & obiit a. 1110.) 3 Sigebertus (qui chronicon produxit usque ad a. 1112, quo & defunctus est.) 4 Leo Ostiensis (qui interiit post a. 1115.) 5 Autor Chronici Malleacensis, (qui scribebat circa a. 1141.) & 6 Guilielmus Malmesburiensis, (qui vivebat a. 1142.) Leo Ostiensis & Chronicon Malleacense genus morbi mortisque prætereunt. Bertholdus ait: *Romæ Victor Papa jam pluribus annis, & in eadem infirmitate ordinatus, post quartum mensem sui Pontificatus diem clausit.* Hugo Flaviniacensis scribit, *cum missam apud sanctum Petrum diceret, Dei judicio infra ipsam actionem percussus interiit.* Nimirum cum esset adversarius dicti Pontificis, scelus suæ factionis detegere metuit, quod clarissimis verbis exponit Guilielmus Malmesburiensis lib. 4. dum ait Victorem periisse, *dum primam*

*Missam caneret, veneno in calice propinato: hunc secuti Martinus Polonus, veneno in calicem injecto; Matthæus Palmerius, hausto in sacro calice veneno; Wernerus Rolevinck, per venenum in calice missum; mortis genus expriment. Quia verò veneficii consequens est dysenteria: ideo Sigebertus memorat Victorem dysenteria periisse, quem in eo sequitur Vincentius Bellouacensis: recte Platina observante, non esse contradictionem, eundem & veneni haustu, & dysenteria periisse. Ex dysenteria porro, ad similitudinem mortis Judæ, vel fit, vel fingitur disruptio, omniumque intestinorum ejectio, secundum illud, *Rumpantur ut Ilia Codro*: quod deinde *judicium Dei* vocant cum Hugone adversarii sceleris autores, tum ut ipsi sint extra suspicionem, tum ut adversarius à Deo ipso, ceu vindice hæreseos, percussus videatur. Omnium sane historicorum, qui de Victoris morte scribere potuerunt, antiquissimus est Bonizo episcopus Placentinus, interemptus a. 1089, autor *Chronicæ Romanorum Pontificum* usque ad Urbanum II. Operæ autem pretium fuerit inquirere, quid de genere mortis Victoris scribant tum dictus Bonizo, tum Landulfus de S. Paulo, qui circiter a. 1134, vel paullo post, scripsit *Chronicon* perductum usque ad sua tempora, de rebus multis quibus ipse interfuit. Consulendum quoque *Chronicon* Hugonis de S. Victore, &*

Or-

Orderici Vitalis historia ecclesiastica, quæ mihi nunc præstò non est. Deinde notandum de Guilielmi seu Henrici (utroque enim nomine appellatum invenio) archiepiscopi Eboracensis interitu, qui periit a. 1154. quod Rogerius de Hoveden (qui a. 1199 scribebat) ait: *proditione clericorum suorum post perceptionem Eucharistiæ infra ablutiones liquore lethali infectus, extinctus est.* Gervasius (qui vivebat a. 1200) Chron. *Willelmus Eboracensis in sacra sollemnitate Pentecostes, inter Missarum sollemnità veneno infectus est, & paucos post dies migravit ad Dominum.* At Mathæus Paris, qui obiit a. 1259. *Henricus Eboracensis cum divina celebraret mysteria, hausto in ipso calice (ut ajunt) veneno obiit.* Denique & Rainerius episcopus Magalonensis, a. 1248. Id. Januar. intoxicata sacrosanctæ Eucharistiæ hostia, morte sublatus est, testibus Sammarthanis. Confer quæ de simili historia scribo in Nucleo Histor. Eccles. lib. 3. sec. 6. ad a. 534. pag. 324. Sed hæc oblata occasione obiter dicere volui, existimans Lectori hanc digressionem non fore ingratham.

Pag. 512. GALVANVS FLAMMA Mediolanensis Ord. Prædic. Chronicon condidit imperatorum, & civitatis Mediolanensis, ad suam usque ætatem. MSus codex est apud

Franciscum Ellium, patricium Mediolanensem. In cujus fine, ut ex clarissimo Laurentio Pignorio accepi, hæc verba reperies. *Scripti anno MDCCCXXXVI.*] Sub Jacobi Galvanei Flammæ nomine allegat Ferd. Vghellus tomo 4 Italiæ sacræ, opus historicum dictum *Manipulum florum*, stylo soluto exaratum, Forte hic *Manipulus* est *Chronicon urbis Mediolanensis*, quod *Minus* dicitur: constat enim Galvaneum Flammam autorem esse etiam *Chronici Majoris urbis Mediolanensis*, prosaice conscripti. Vide & confer quæ dicuntur pag. 497 & 498. Quidam nomine Georgius Flamma descripsit vitam S. Guillelmi ducis Aquitaniæ, & comitis Pictavorum. Cujus gentilis dubio procul fuit, qui circa annum 1028 florebat, Radulfus Flamma Pictaviensis.

Pag. 513. NICOLAUS TRE-VETH, seu THRIVETH composuit annales regum Angliæ, qui à comitibus Andegavensibus originem ducunt juxta stirpem masculam.] Hoc chronicon continens historiam ab a. 1136 usque ad a. 1307. edidit Lucas Dacherius to. 8. Spicilegii vet. Script. Estque dubio procul idem cum eo, quod Vossius eadem hac pagina à dicto opere distinguit, vocans historiam

riam sex Angliæ regum, cùm & hanc historiam, & illos annales dicat extare MSos in collegio S. Benedicti Cantabrigiæ. Id autem me potissimum movet, ut unum opus credam, quod ab a. 1136, quo cœpit regnare Stephanus Gallus, comes Blesensis, usque ad a. 1307, quo obiit Eduardus I post Guilielmum Conquestorem, sex reges in Anglia regnarunt, nempe Stephanus, Henricus II, Richardus, Joannes, Henricus III, Edouardus I; quorum quinque posteriores fuere ex familia comitum Andegavensium, juxta stirpem masculam.

Pag. 516. ROGERVS CESTRIVS, Anglus, monachus Benedictinus, qui etiam Robertus Cestrius dicitur, effulsit sub Eduardo III, ac elaboravit Policraticon *temporum*, quo ab orbe condito incipit, ac historiam imprimis Anglicanam tradit, usque ad annum CIOCCCXXIV. Sed postea illud, additis annis XV, usque ad annum CIOCCCXXXIX perduxit. Chronica Cestrensis (idem opus signari puto, ac Cestrii Polycraticon) habes & MSa Oxonii in bibliotheca Collegii Novi.]

Ita Vossius h. l. at pag. 532 scribit : *Tam prioribus 20 annis Eduardi III, quam 26 sequentibus, clariſſe dicendus eſt RANVLP HVSHYGDEN, vel Hygeden, vel Hikeden, Anglus, Ord. Bened. Gloriam hic non minimam reportavit Polychronico, quod opus ſex conſtat libris, pro numero tum ſex dierum, quibus operatus eſt Deus, tum ſex ætatum, in quas univerſa mundi hiſtoria diſpeſcitur. Ab orbe creato exorſus procedit uſque ad annum 1343. Exſtat hoc opus MSum Oxonii in bibliotheca Collegii Novi. Iam ætate conſectus obiit anno Eduardi Regis 37, Chriſti 1363, cùm annos 64 monachus fuiſſet Benedictinus. Ranulphus ille fuit monachus Ceſtrenſis: idque mihi anſam dedit ſuſpicandi idem eſſe opus Polycraticon, quod Polychronicon, alterumque nomen ex altero levi mutatione corruptum. Præter ea quæ dixi, ſane ætas, ordo, patria, argumentum, numeruſque ſeptenarius (ſecundum quosdam) librorum operis utriuſque exactè conveniunt. In eo verò differunt, quod teſte Balæo chronicon dictum Polycraticon incipit: *Introibo in agros priſcorum ſubſequ. Polychronicon autem: Poſt præclaros artium ſcriptores.**

Pag. 524. FRANCISCVS PETRARCHA] Præter illa, quæ Voſſius memorat, etiam extat MS ſub ejus nomine in Bibliotheca Vaticana, de vitis Cæſarum uſque

usque ad sua tempora : ut & liber de Herculum numero. Librum de Pontif. & Impp. allegat Blondellus tract. de Joanna Papissa. Sane liber ille de vitis Cæsarum , qui extare dicitur in Bibl. Vaticana , quemque allegat Blondellus , videtur esse opus Benevenuti de Rambaldis : quâ de re adi pag. 661. In Bibl. Cæsarea MSa est vita Terentii per Franciscum Petrar-
chum & Paulum Orosium.

denatus fuit XIII Kal. Sextil. anno CIOCCCIV.] Imò eo anno , dieque natus fuit , denatus 14 Cal. Sextil. a. 1374.

Pag. 525. vitam ejus pucis retulit Raphael Volaterranus , & Jacobus Bergomensis. Sed fuse eam descripsit , imo librum pene integrum illi impendit Xicco Polentonius ,] & Janotius Manettus.

Pag. 527. PETRVS CORISINVS] *rectius* Petrus Corsinius , qui decrepitus obiit a. 1405. 16 Aug. Scripsit quoque aliquot Cardinalium vitas.

Pag. 529. JOANNES HONSEMIVS , sive ut aliis vocatur HOXSEMIVS , reliquit historiam , & res gestas episcoporum Leodicensium ab anno CIOCCXLVII , usque

ad annum CIOCCCXLVIII.] Hæc est continuatio Ægidii Leodicensis.

Pag. 530. AMALRICVS AVGERII.] Idem alias dicitur *Almaricus Augerius*. Et quamquam lib. 3. histor. Eccles. probavi, reipsa idem nomen esse *Eimericus*, *Aimericus*, *Almaricus*, *Amalricus*, *Amalaricus*, malim tamen cum Vossio hunc autorem vocare *Amalricum Augerii*, quia ipse nomen suum ita prodidit, dum scribit:

Amalricus Augerii de Beuvis, (For-
te de Beunis: hoc est Bononiensis.)]
Omnino legendum de *Beterris* vel *Biterris*.
Erat enim *Biterrensis*. Scripsitque præter *Chro-
nicon Pontificale* Vossio memoratum, seu vi-
tas Pontificum, de bello contra Albigenes
gesto. Allegatur à Baronio.

Pag. 532. RANVLPHVSHYGDEN scripsit Polychronicon.
Ab orbe creato exorsus præcedit us-
que ad annum CIOCCCXLIII.]
Seu potius usque ad initium anni 1344. quod
in quibusdam codicibus ab alio usque ad a.
1377 reperitur continuatum. Initiales literæ
capitum libri primi, usque ad cap. 52 co-
actæ, ita leguntur, referente Seldeno: *Præ-
sentem Cronicam compilavit frater Ranulphus
Cestrensis*: unde & in fronte operis scriptum:
Gram.

Grammata dant prima capitalia nomen Agentis.

Eadem ratione nomen suum orbi notum fecit præter alios & *Guilhelmus Coventrinus.*

Pag. 536. MATTHÆVS WESTMONASTERIENSIS historiarum flores collegit:] Blondellus autor est eum chronicon suum inscripsisse *Flores temporum.* Falli puto.

Pag. 538. LOBARDVS SIRICHIVS Pataviensis,] Olim quidem ita scribebant, sed nunc usus obtinuit, ut Patavinus quis dicatur ex Patavio Italiæ oppido; Pataviensis à Patavia seu Patavio Germanico. Ita & Brixinenses episcopi suffraganei sunt archiepiscopi Salisburgensis, Brixienfes Mediolanensis.

Ibid. BENEVENTVS DE RAMBALDIS de vitis Cæsarum edidit libellum, qui dicitur Augustalis.] Vide *pag. 661.*

Pag. 539. JOANNES DE KIKELLEW,] Cum hic antiquior sit Joanne Turcio, non potuit ejus chronicon continuasse, quod putat Hallervordius, ex male intellectis verbis Vossii *pag. 572.*

Pag. 540. GVILIELMVS I 6 THOR-

THORNE memoriæ prodidit gesta abbatum Cantuariensium à primordiis usque ad a. **CIOCCC-LXXV.**] Imò verò in editis à Rogerio Twysden ab a. 578 usque ad a. 1397. lis addidit idem Rogerius *Evidentias ecclesiæ Christi Cantuar.* ab a. 616. usque ad Anselmum archiepiscopum Cantuariensem, qui obiit a. 1109. item *Chronologiam Augustinensem* ab a. 597 usque ad a. 1419. Idem Vischio mendose, ut videtur, dicitur Tornay, sive Tornacensis.

Pag. 541. Ut vel hinc liqueat error Gefneri; uti & ejus, qui illum, sed tacito auctoris nomine, exscribere solet, Possevini dico: quorum uterque Thorneum floruisse ait **CIOCCCXXXIV.**] Hunc errorem inconsideratè Carolus de Visch vel sequitur, vel probat.

Ibid. Anno **CIOCCCLXXX** vivebat **HENRICVS KNYGHTON**, Anglus: qui gentis suæ gesta posteritati sacravit;] Henrici Knighton, Canonici Leycestrensis, *Chronica* de eventibus Angliæ à tempore regis Edgari usque mortem fere Regis Ricardi secundi (qui decessit a. 1400.) seu ad a. 1395. edidit Rogerius

rius Twysden. Autor ipse literis initialibus capitulum primorum sedecim libri secundi, nomen suum ita exprimit: *Henricus Cnithon*.

Pag. 542. ADAMVS MVRE-
MVTHENSIS duplex Chronicon
fecit: unum ab an. Chr. CIOCCCCII,
usque ad annum CIOCCCXLIII:
alterum inde usque ad annum CIO-
CCCLXXX.] Hos vocat Carolus de
Visch Tomos duos *Annalium rerum Anglica-
narum*.

Ibid. GVILHELMVS GIL-
LYNHAM] leg. *Gillyngham*.

Pag. 544. JOANNES WEEN-
TIVS,] Sammarthanis gravissimo erro-
re hic dicitur Vuecutius; per literarum cor-
ruptionem ex similitudine ortam.

Ibid. JACOBVS CON-
GELSHOVIVS consignavit res Ar-
gentinensium usque ad annum CIO-
CCCC.] Hunc quidem pulchrè conjicit
Hallervordius, eundem esse cum *Iacobo de
Königshofen*; sed quid diceret ad id, quod au-
tor hic Chronicon suum perduxerit usque ad
annum 1456. Non dubium autem, quin
idem sit cum *Iacobo de Küningshofen*, Argen-
tinensis chori præbendario, quem refert
Wim.

Wimphelingius scripsisse de vitis episcoporum Argentinensium, in Dedicat. libri sui. Hallervordius illum perperam vocat *Ioannem de Küningshofen*.

Pag. 545. HERMANNVS DE LERBEKE Chronicon comitum Schawenburgenfium incipit ab an. CIOVI. à primo Schawenbergensi comite Adolpho, ac definit in Ottonne Schawenburgenfi, quem fati concessisse narrat an. CIOCCCCXIV. Primus hunc scriptorem edit Henricus Meibomius.] Hallervordius tract. de Histor. latinis scribit: *Hermannus de Lerbeke chronicon comitum Schawenburgenfium ab Adolpho primo comite, sive a. 1030 ad a. 1404, quo Otto comes fato cessit, perduxit. Primus illud Henricus Meibomius luci exposuit.* Mirum Hallervordium tam diversa à Vossio tradere. Uter illorum erraverit, haut facile dixerim, quando autorem ipsum videre mihi necdum contigit. At si vera scripsit Henninges in Theatro Genealogico, vel uterque erraverit, vel ipse Hermannus. Tradit enim Henninges, Adolphum a. 1032 comitem primum investitum à Conrado II, qui imperare cœpit a. 1027. Ottonem II obiisse a. 1388. ejusque nepotem Ottonem III a. 1464.

Ibid.

Ibid. THEODORICVS ANIEM, episcopus Verdensis.] In nomenclatura episcoporum Verdensium nulum reperio Theodoricum; sed fuit olim Theodericus quidam episcopus Verdunensis, sub cuius persona similis argumenti liber conscriptus. De eo egi ad pag. 388. At Theodoricus à Niem in fine operis se tantum clericum Lucensis diœceseos dicit. Nam *Nemus Vniouis* concludit his verbis: *Hoc opus novum re-collectum & completum est per me Theodoricum de Niem clericum Lucensis diœceseos, anno Domini 1408. die 25 mensis Iulii. & lib. 3. de schismate: Et sic sit finis hujus operis completi Bononiæ per me Theodoricum de Niem, anno Domini 1410, in festo S. Urbani, in quo prædictus Ioannes Papa suæ coronationis insignia recepit Bononiæ.* Quo sane tempore admodum senem fuisse Theodoricum oportet, quando jam ab a. 1372 fuerat scriba Pontificius. At Gaspar Bruschijs & Gabriel Bucelinus in Germania Sacra tradunt, Ottoni episcopo Verdensi, qui cathedram absolvit & deditavit a. 1390. & paullo post episcopatu illo resignato electus fuit archiepiscopus Bremensis, substitutum à Bonifacio IX PP. Theodoricum de Niem, eumque cum Ottone supradieto frustra & diu contendisse de arte Rottenburg ab illo detenta; rediisse post pauculos annos Romam, ibi resignata Pontifici ecclesia ab eodem Pontifice creatum

Came-

Cameracensem episcopum in Brabantia finibus ; ei substituto , qui Bruschio dicitur Conradus de Vechta , Bucelino Carolus de Vechta. Sed & illum, resignata Pontifici Verdensi ecclesia, ab eo creatum archiepiscopum Pragensem , substituto eidem ab eodem Pontifice Bonifacio IX, Conrado à Sultow , eumque a. 1395 recepisse arcem Rotenburg. Hic Conradus à Sultow in jam allegata nomenclatura episcoporum Verdensium , excerpta ex Alb. Krantzio , immediate subiungitur Ottoni. Inter Cameracenses autem episcopos non collocatur Theodoricus de Niem à fratribus Sammarthanis , qui eo tempore statuunt episcopum Cameracensem Andream de Luxemburgo , electum a. 1390. 31 Januar. quem dicunt peregrinationem piam Hierosolymitanam confecisse , & fato suo concessisse a. 1396. extra B. Virginis chorum humatum cum inscriptione: eique successisse Petrum ab Alliaco , de cujus obitu tempore dicam ad pag. 548. Imò nec ipse Bucelinus inter episcopos Cameracenses Theodoricum de Niem agnoscit. Henricus Meibomius Francofurti a. 1620 edidit vitam Joannis XXII PP. sub nomine auctoris Joannis Niemii , quem cum Theodorico eundem autorem esse , Theodoricumque vitam scripsisse Joannis XXII PP. Hallervordius observavit.

Ibid. PAVLLVS BONE TVS Narbonensis Carmelita , tum Viri-
da-

darium mundi condidit, tum alterum Viridarium, de ortu & floribus sui Ordinis.] Sunt qui putent unum tantum *Viridarium* ab eo scriptum, dictum *Viridarium Mundi*, in quo agat de ortu, fructibus & floribus Ordinis sui, i. e. Carmelit. libris tribus. Eodem tempore traditur vixisse Joannes Grossus Tolosanus, Carmel. vita excessisse a. 1424. & scripsisse libros tres de Ordinis sui institutione ac progressu, sub titulo *Viridarii Ordinis Carmel.*

Pag. 546. THOMAS OTTERBVRNE, Anglus, Franciscanus: cujus & mentio fit in prologo Scalæ chronicorum. Sed de ætate nec Lelando, nec Balæo liquebat.] Vide quæ dixi ad *pag. 449.* & quæ dicam ad *pag. 725.*

Pag. 548. PETRVS AB ALLIACO, archiepiscopus Cameracensis,] Seculo demum præterito cathedra Cameracensis in archiepiscopatum erecta, adeoque Petrus ab Alliaco episcopus tantum fuit; quod & monui ad *pag. 502.*

decessit Avenione an. CIOCCCC-
XXXVI.] Quidam cum Bucelino decessisse volunt in Germania a. 1425. 6 Id. Aug.
cx

ex Necrologio Parisiensi , sed Antonius Po-
uillonius ait obiisse a. 1416. errore typogra-
phico dubio procul in Sammarthanorum ope-
re commissio , pro 1426.

Ibid. **POGGIVS BRANDO-
LINVS**, uti vocat Possevinus: vel
Brandolinus , ut nuncupat Franci-
scus Albertinus, civis Poggii, vel
**BRACCIOLINVS, FLOR EN-
TINVS.**] In Epitaphio *Ioannes Franciscus
Poggius Florentinus*: ubi etiam dicitur vixisse
annos 79. menses 3. Idem perperam tradi-
tur à nonnullis exspirasse a. 1420, vel 1422.
25 Junii: cùm constet etiam sub Nicolao V
Pontificiis scriniis præfectum fuisse, & dein-
de anno ætatis 72 Florentiam accitum, ut
Reip. patriæ à secretis foret.

Pag. 55c. Sigismundi Imp. tem-
poribus clarescebat **ANDREAS**
presbyter **RATISBONENSIS.**] Cùm Sigismundus vivere desierit a. 1437.
Andreas verò Chronicon suum perduxerit us-
que ad a. 1439. liquet eum post Sigismundum
floruisse & scripsisse.

Pag. 552. Auctor incertus anti-
quioris chronici S. Petri Vivi Seno-
nensis vixit anno **CIOCCCCXXIX.**

Su-

Supereſt MSum. — Cœnobium illud & alterum habet chronicon, itidem MSum, ſed recentius.] Da-
cherius to. 2 Spicil. edidit chronicon vetus S. Petri Vivi Senonenſis conſcriptum autore CLARIO monacho. Idemque to. 3. luci expoſuit Chronicon Senonenſe autore Richerio monacho S. Petri Senonenſis Ord. Bened. quod conſcripſit tempore Ludovici Regis Francorum, dicti Sancti, poſt a. 1262. Verum notandum Senonam, vel S. Petri Senonenſis cœnobium, diœc. Tullenſis, cujus Richerius fuit monachus, longe diverſum eſſe à cœnobio S. Petri Vivi Senonenſis. Extat & *Gofridi de Callone* (*Gallicè de Coulon*) monachi S. Petri Vivi Codex MS de archiepiſcopis Senonenſibus, teſtibus Sammarth.

Pag. 555. BARTHOLOMÆVS FACIVS reliquit librum de humanæ vitæ felicitate, quem è MSSis codicibus primus in lucem produxit Marquardus Freherus.] Ante editionem Frèheri opus hoc jam a. 1566 Antverpiæ in 8° in lucem prodiſſe notat Hallervordius.

Pag. 556. AMBROSIVS CAMALDVLENSIS è græco vertit vitam Palladii à Chryſoſtomo ſcriptam

ptam,] Retulit mihi Clarissimus Laurentius Panciatichi, Abbas, & Serenissimi Cardinalis Medicei quondam Bibliothecarius, vitam Palladii à Chrysostomo exarata, summa cura adservari MSam in Bibliotheca Ambrosiana Mediolani. Vossius autem pag. ult. scribit; *Ambrosium Camaldulensem è græco latine vertisse vitam Chrysostomi à Palladio scriptam.* Scripsit quoque idem Ambrosius Hodæporicon, quod MSum extat in Bibl. Florentino-Medicea.

Defunctum funebri oratione decoravit discipulus ejus, Poggius Florentinus.] Hoc verum esse vix potest, cum non tantum Poggius Florentinus diu defunctus sit ante Ambrosium, si verum est hunc extremum diem obiisse a. 1490. ut scribit Bellarminus; sed & filius ejus Jacobus, qui decessit a. 1478. Cæterum Poggius Florentinus in græcis condiscipulus fuit Ambrosii: discipulum fuisse ætas Poggii major non permittit, licet jam a. 1428 celebre esset nomen Ambrosii.

Ibid. LEONARDVS ARETINVS] Autor quoque vitarum Aristotelis & Ciceronis, MSS Parisiis in Bibl. Reg. num. 2156. teste Jonsio de script. hist. Philos.

Pag. 559. THOMAS RVD-
BVR-

BVRNE Anglus, insigne chronicon reliquit: sive, ut aliàs dicitur, Historiam majorem.] Vossius pag. 636.

THOMAS RYDBVRNE Anglus, geminum Chronicon de rebus gentis suæ exaravit: unum majus: alterum, quod breviarium chroniconum vocavit. Sane si verum fuerit, diversos hos fuisse autores, non temere mirum videatur, utrumque Thomam Rydburne scripsisse chronicon majus.

Pag. 563. JOANNES STABULARIVS] Bucelino Ioannes Stabularius, Historicus Leodicensis.

Ibid. JOANNES LOSSENSIS, abbas Leodicensis in cœnobio S. Laurentii ad urbis muros, quo in munere Joanni Stabulario successit an. CIOCCCCXLIX.] At paullo superius hunc Ioannem Stabularium tantum monachum dicit, his verbis: *Ioannes Stabularius monachus cœnobii S. Laurentii apud Leodicenses. Condidit Chronicon Leodiense à S. Materno ad annum Chr. 1449. quo ipso obiit, & pag. 571. anno 1449 desinit Ioannes Stabularius monachus cœnobii S. Laurentii, juxta Leodicum.* Et revera monachus tantum fuit, neque Ioannes Lossensis abbas fuit S. Laurentii Leodicensis. Successit verò in labore solo, nisi

nisi forte etiam in cella, Joanni Stabulario.

Pag. 565. JOANNES LONGINVS, qui & DVGLOSVS,] Scripsit quoque catalogum omnium episcoporum Poloniæ.

Ibid. ADRIANVS BUTIVS vixit anno CIOCCCLXVIII.] Obiit a. 1488. Scripsit *Supplementum Chronici Magistri Ægidii de Roya, & Bartholomæi de Beca, Religiosorum Dunensium*, ab anno 1463 usque ad annum 1478. Quod typis excusum extat Francofurti apud Aubrios a. 1620. una cum Chronico ipsius Ægidii. Scripsit insuper *brevem historiam*, seu potius *Chronicalem collectionem Abbatum Dunensium*. Item, *Gesta Comitum Flandriæ*, ab anno 1465 usque ad annum 1478. Carolus de Visch. Supplementum continuavit ad annos aliquot Iudocus Badius Gandensis, qui etiam eidem post obitum epitaphium posuit. Vide pag. 606.

Pag. 567. Quæri possit, utrum PETRVS RANZANVS, qui *Analium libros scripsit LXI*, idem sit ille, cui libri V de vita B. Vincentii Valentini adscribuntur.] In re tam manifesta quæstione nulla opus est. Est enim unus idemque utriusque operis scriptor.

Pag. 568. domo Panormitanus,]

Na-

Natus in urbe Panormo, Ord. Prædicato-
rum.

Pag. 569. Anonymus auctor
Chronicorum Salisburgensium,] An-
nales Salisburgensium allegat Stephanus Vi-
nandus Pighius Herc. Prodic.

Ibid. ANDREAS, S. Michaë-
lis Bambergæ abbas, anno floruit
CI^oCCCCCLXXXIII.] Errat maxi-
me Vossius, dum hunc Andream diversum
facit ab illo, de quo pag. 643 scribit: *Andreas,*
abbas monasterii S. Michaëlis extra Bambergam,
eum honorem adeptus est anno CI^oCCCC-
LXXXIII.

Pag. 570. FELIX FABRI]
Autor est etiam rerum Suevicarum.

Pag. 572. THEODORVS,
Trevirensis archiepiscopus,] *Theodo-*
ricus vocari debuit. Vide quæ dixi ad pag.
349.

Ibid. JODOCVS BEISSELIVS
Aquensis patricius, claruit anno
CI^oCCCCXC. Is præter dialogum
Platonico more scriptum; præter
item orationes, carmina, & alia,
etiam opus condidit de gestis Flan-
dro-

drorum.] Immerito hunc autorem Vossius pag. 808 in prætermisissis reponit, ubi scribit : *IODOCVS* (in Indice *IVDOCVS*) *BEYSSELIVS*, patricius *Aquisgranensis*, prosa & carmine pollens, floruit circa annum *CIOCCCCCLIV*. — Item gesta *Flandrorum*. Sed ea, aliis occupatus, absolvere non potuit. Eodem tempore nempe a. 1490, & a. 1519 floruit *Iudocus Badius Gandensis*, qui traditur Supplementum *Adriani Butii Flandri* (de quo pag. 565.) ad annos aliquot continuasse. Memorat quoque *Carolus de Visch*, *Iudocum Horenbout*, monachum de *Baudelo Gandavi*, scripsisse vitam *B. Balduini de Bocla*, primi ejusdem monasterii fundatoris.

Pag. 573. *HARTMANNVS SCEDEL*, *Norimbergensis*, scripsit chronicon usque ad annum *CIOCCCCXCII*, quod vulgo *Norimbergense chronicon* appellatur, quia *Norimbergæ* an. *CIOCCCCXCIII* prodiit cura *Antonii Koberger*,] Distributum est hoc chronicon per sex mundi ætates. Est autem error gravissimus, quem *Maresius* refut. *Blondelli* tract. de *Ioanna Papissa*, exprimit his verbis, *Æneas Sylvius Pontifex tandem factus historiam de Papissa descripsit in 6 mundi ætate*, pag. 170. operis *historici impressi Norimbergæ anno 1493. per Kober-*

bergerum , inquit Ioannes Gerhardi , Augustanæ Confessionis Theologorum doctissimus , Loco de Eccles. edit. in 4. p. 1004. Vt taceam errorem hunc & inde satis superque refutari , quod Æneas Sylvius interiit a. 1464. Extat fabula de Joanna Papissa in dicto opere Hartmanni Schedel , 6 ætate , fol. 169. b. nulla ibi injecta mentione Æneæ Sylvii.

Pag. 574. MARINVS BARLETIVS, Dalmata, Scodrensis sacerdos, ac postquam Scodra in manus Turcarum venit, Brixienſis professor: qui & MARINVS BECICHEMVS nuncupatur.] Sententiam hanc mox refellit ipse Autor, ubi scribit: *Video hunc scriptorem Iovio in elogiis doctorum virorum vocari Marinum Becichemium Scodrensem. Sed duos Marinos Scodrenses Barletium, & Becichemium confudit. Quorum Becichemius Brixienſis professor fuit, Raphaëlis Regii, Ioannis Calpurnii, Georgii Vallæ, & aliorum ejus ævi æqualis. Ac literis mandavit panegyricum Leonardo Lauretano, principi Veneto.*

Pag. 576. Sed spero, meliore facto totus vivet MATTHÆVS PALMERIVS, quàm Prosper, cujus prior ac melior operis pars planè deperiit.] Imò verò extat Prosperi

K

chro-

chronicon integrum , editumque à Labbeo Novæ Bibl. MSS. to. 1. sect. 1. nec tamen prior pars , meo judicio melior est : quia Eusebium & Hieronymum Autor in ea pressò pede sequitur. At Matthæi Palmerii chronicon integrum extare , asseverare non ausim.

Ibid. ANDREAS DOMINICVS FLOCCVS FLORENTINVS.] Nescio annon & hujus autoris sit liber de vita & morte S. Virginis Mariæ , cujus autor appellatur *Fr. Dominicus Florentinus.*

Pag. 583. JOANNES ANTONIVS CAMPANVS , episcopus Aretinus, — Paullus Jovius in elogiis Interamnatium fuisse episcopum ait ; Lilius Gyraldus autem Prætutinatorum , sive Prætutianorum : nempe sedes episcopalis fuit Interamnii Prætutianorum oppidi , quod vulgo à circumfluo Nare fluvio Terami , vel Terani vocatur.] Nec Aretinus , nec Interamnensis ad fluvium Narem fuit episcopus ; sed Interamnensis ad fauces Tordini fluminis , qui veteribus dictus fuit Albula , i. e. Aprutinenfis seu Teramus.

prope quadragenarius anno obiit
CLO-

CIOCCCCLXXVII.] Vixit annos quinquaginta. Nam a. 1463 creatus est episcopus, cum esset annorum 36. Aliàs secundum Vossii calculum ante 26 ætatis annum ad episcopatum allectus fuisset.

Pag. 585. BLONDVS FLAVIVS] aliàs mendose *Flavius Blondus*.

Pag. 586. Vixit annos LXXV.] Nicolaus Reusnerus legit 71. quod magis cum sententia Jovii convenit, qui refert septuagenarium obiisse.

Anno salutis Christianæ CIOCCCCLXIII.] *al. minus rectè 1464.*

Pag. 588. B. PLATINA, utrum Baptistæ, an Bartholomæi prænomen habeat, non satis convenit: Baptistam vocat Jac. Bergomas & Albertus Leander, item Floridus Sabinus: at Bartholomæum appellat Volaterranus, item Arnoldus Bostius. Atque his plane fidem habemus, non quidem ob majorem dicentium auctoritatem; sed quia epistola ejus ad Jacobum Piccolom. sic inscribitur: *Barth. Platina Ia. Cardi-*

dinali Papiensi. Ac Piccolominæi ad Platinam, Barth. Platina. Patria fuit Cremonensis.] Aliàs dicitur Baptista Sacchus, à vico patrio Platina cognominatus. Vide pag. sequent.

Pag. 589. posteris prodidit libros tres de rebus urbis Mantuæ, & familia Gonzagæ,] Baptistæ Sacchi Platinæ historiam urbis Mantuæ & familiæ Gonzagæ, libris sex distinctam, speramus brevi lucem visuram, beneficio Lambecii.

Mirum autem, post Pontificum vitas de reculinaria scribere voluisse. Quod epigrammate quodam festiveridet Actius Syncerus.] Epigramma tale est.

Ingenia & mores, vitasque obitusque notasse

Pontificum arguta lex fuit historiæ.

Tu tamen hinc lautæ tractas pulmenta culinæ.

Hoc, Platina, est ipsos pascere Pontifices.

Pag. 593. ÆNEAS SYLVIVS,] Historiam Austriacam etiam scripsisse fertur, quæ imperfecta usque ad a. 1458. MS extat in Bibl. Vindobonensi.

Pag. 596. FRANCISCVS CASTI-

STILIONENSIS dicitur scripsisse vitam S. Petri Veronensis martyris. Sane S. Petri vita est à Joanne Garzone. Parum autem verisimile, Garzonem actum agere voluisse.] Vitam Petri Veronensis scripserit sive *Franciscus Castilionensis*, sive *Ioannes Garzo*, actum certè egit, quia eam olim composuerat *Thomas Lentinus*, ut ipse Vossius docet pag. 480.

Ibid. Orlandus Bonardus vitam Castilionii hujus tradidit:] Rectius dicitur *Orlandus Bonarlius*, qui spiritum exhalavit a. 1462. A. 1459 mortuus est *Antoninus Florentinus*, cujus vitam scripsit *Castilionius*: & Castilionii vitam ante a. 1463. scripsit *Bonarlius*.

Pag. 600. PETRVS DE NATALIBVS, episcopus Equilinus, sanctorum historias edidit.] Episcopatus iste alio nomine videtur notior esse, nisi forte titularis, isque incelebris est. Sammarthani sub 1 archiep. Aquisi, mire allegant Petrum Equilinum antistitem, in catalogo seu Natalibus sanctorum. Catellus hist. Comit. Tolos. I. 6. dictique Sammarthani sub 1 episc. Agathensi, ac alii, Petrum Venetum vocant.

Petrum hunc quoque in aliquibus

cum iudicio legi debere, meritò cen-
set Vafæus.] Nec id mirum, quando mar-
 tyrum & sanctorum catalogo adscripsit Pri-
 scillianum hæresiarcham, ejusque sectatorem
 Latrocinianum, hunc dicens cæsum pro ve-
 ritate & defensione catholicæ fidei, (Hiero-
 nymo utrumque Scriptoribus ecclesiasticis ac-
 censente, utut reipsa Romano-catholici,
 nomine saltem mutato, Priscillianistæ sint,
 inprimis qui in Hispania religionem Christia-
 nam à Gothis diversam olim sectabantur :)
 ut & Arianos Georgium, Eusebios Cæsar. &
 Emesenum, Constantinum M. Theodotum
 Laodicenum, Theodorum Perinthium, Li-
 berium, Felicem II PP. & ante Arium ei
 ὁμολογῶντες Patres, Hermam, Ignatium,
 Clementem Rom. Justinum martyrem, Me-
 litonem Sardanensem, Theophilum Antioch.
 Irenæum, Clementem Alexandr. Hippoly-
 tum, Gregorium Thaumaturg. Cyprianum,
 Dionysium Alex. Pierium, Pamphilum,
 Methodium: Chiliaftas Papiam & Victorinum
 Pictabionensem: & Origenistam Theoti-
 mum Scytham, &c.

Pag. 601. PALLADIVS FV-
 SCVS, sive NIGER claruit circa
 annum CIOCCCCLXX. — scripsit
 de situ & ora Illyrici.] Palladium hunc
 a. 1470 vixisse, id Vossio videtur esse argu-
 mento,

mento , quod Antonius Sabellicus de Linguae Latinæ reparat. scribit : *Nec est , ut Palladium Nigrum fileam , per quem proximis annis Romane in ea terra literæ , in antiquum sunt statum restitutæ.* Sed quicquid hac de re sit , illud certum est , Palladium Fuscum , autorem libellorum duorum de situ Illyrici , longè esse recentiore , adeò ut nec recensendus sit inter historicos Vossii ; libros enim illos inscripsit Gaspari Cardinali Contareno Veneto , qui Cardinalis fuit ab a. 1535 usque ad a. 1542. uti eos edidit Joannes Lucius in fine suæ Historiæ Dalmaticæ.

Pag. 603. JACOBVS PICCOLOMINÆVS libris septem reliquit quinquennii historiam gesta sui temporis continentem.] Ex Piccolomini Commentariorum libro sexto edita in Scriptoribus Bohemiæ , historica narratio de Hufitis & Georgio Pogiebracio Bohemiæ Rege.

Pag. 606. ÆGIDIUS DE ROYA annales Belgicos concinnavit , qui ab anno Chr. MDCCXCH auspicientes , desinunt in an. MDCCCC-LXXX , quo & obiit.] Quibus verbis Vossius mox ipse contradicit , quando ait Ægidium fatis concessisse anno 1478. quod & Sammarthani statuant : imò Vossius per-

git: *Sed non satis capio, quod Adrianus testetur, magistrum suum Ægidium obiisse anno 1478, cum Ægidius narret etiam historiam totius anni sequentis: (imò secundum ea, quæ Vossius ante tradiderat, duorum annorum sequentium.) Quare omnino putem aliqua ab alio esse Ægidio adjecta.* Hac ergò ratione Vir Cl. primam sententiam destruit, qua agebat Ægidium obiisse a. 1480. Imò ipse hic *Adrianus*, de quo Vossius pag. 565, longe ante magistrum ejus egit, supplementum chronico Ægidii subtexuit ab a. 1463. usque ad a. 1478. Cæterum ipse Ægidius jam antè Chronicon suum dicaverat Imberto abbati Cisterciensi ab a. 1462, qui obiit a. 1476. 7 Ca. April. Dicunturque annales isti Chronicon Dunense.

Inde ubi Brando desierat exorsus, cætera est persecutus, nempe LXV annos sequentes. Desierat enim Brando anno **CLCCCCXIX.**] Hæc cum jam dictis à Vossio consistere nequeunt. Vel legendum itaque LXI pro LXV. ut mox ipse autor: *Sed etiam intermedios LXI annos descripsisse, satis ex historia ejus apparet.* vel potius pro **CLCCCCXIX** leg. **CLCCCCXIV**, ut rectissime Vossius pag. 551. Brando Ioannes Chronodromon perducit ab orbe condito usque Chr. **CLCCCCXIV**. Verissima sententia est Brandonem scripsisse ab O. C. usque ad a.

1414. eumque continuatum à *Bartholomæo de Beka* usque ad a. 1431. hunc ab *Ægidio de Roya* usque ad a. 1463. *Ægidium de Roya* ab *Adriano Butio* usque ad a. 1480. & *Adrianum Butium* continuasse *Iudocum Badium Gandensem*.

Pag. 607. JOANNES JOVIVS PONTANVS] *Rectius* Joannes Jovianus Pontanus.

Christi CIOIOV] *al* 1503.

Pag. 611. Joannis Galeacii Mediolanensis comitis,] Joannes Galeatius hujus nominis secundus, Dux erat Mediolanensis.

Pag. 616. anno CIOCCCCXII, quo Ferdinandus alterius Hispaniæ Rex, Siciliæ regnum fuit adeptus.] Forte Vossius scribere voluit: quo Ferdinandus Arragoniæ Rex alterius Siciliæ regnum fuit adeptus.

Pag. 618. Non me fugit BERNARDINVM CORIVM Italice scripisse; attamen dicere haut possum, nihilne ejus vel latine ab illo exaratum, vel ab interprete translatum supersit, propter quod Sim-
K 5 lero

lero memoretur. Neutrum si erit, præteriri debuit, quia de latinis me scriptoribus acturum receperam.] Audio ejus historiam rerum Mediolanensium in latinum conversam esse sermonem.

Pag. 620. PHILIPPVS CALLIMACHVS EXPERIENS obiit Cracoviæ.] N. Reufnerus in Icon. Clar. Vir. *Fatis cessit exul Viennæ, sepultus Cracoviæ.*

Pag. 626. VERINVS] Dicitur quoque *Varinus*.

Pater fuit Michaelis Verini, qui anno ætatis suæ XVII obiit.] *al. 22. a. 1483.*

Pag. 627. De excessu Vgolini ita refert is, qui poematibus quædam de vita ejus præmisit: *Ceterum Verinum hunc, annos cum peregisset LXXV, aut plures, perhibent factum functum anno salutis CIOCCCCXC: qua tempestate Leo X urbem Florentiam ingressus est: Quibus non possum penitus assentiri. Nam Vgolinus deplorat obitum discipuli sui Criniti, quem decessisse ait undecima trieteride; hoc est*

est anno trigesimo primo, vel alter-
utro eorum, qui proximi consequun-
tur. Atqui Crinitus libros suos de
honestâ disciplina Florentiæ edidit
anno CIOIOIV.] Idem falsum esse evin-
citur 1. quia Leo X. Pont. Rom. fuit ab a.
1513 ad a. 1522. 2. quia ipse Petrus Crinitus
deplorat obitum Angeli Politiani, qui obiit
a. 1494, vel 1498, & Michaëlis Marulli, quem
tradunt periisse alii a. 1500. Vossius a. 1511.
licet hoc minime verum esse possit, cum in
eiusdem Marulli obitum carmen fecerit Io.
Iovianus Pontanus, qui vivere desiit a. 1503
vel 1505. Maximopere autem errant, qui
referunt Marulli obitum in a. 1466. 16 Maji.
quem constat Epigrammate satyrico pupugis-
se Innocentium VIII PP. ab a. 1484 ad a.
1492. genitorem octo filiorum, totidemque
filiarum: & composuisse Epigrammata in
obitum Theodori Gazæ a. 1478. & Io. Pici
Mirandulæ a. 1494. nec levius falluntur, qui
tradunt Marullum floruisse a. 1520.

Pag. 629. ANGELVS POLI-
TIANVS decessit XL solum, ut est
apud Volaterranum; non, ut est apud
Jovium, annos natus XLIII.] *al.* anno
ætatis 44.

Fuit id Christi anno, non CIOIO-
K 6 IX,

IX, ut complures, eosque inter Eberus in Fastis, & Elias Reusnerus in diario historico, tradunt; sed CIO-CCCCXCIV.] Nicolao Reusnero anno 1498. In eo consensus est, natum fuisse a. 1454.

Pag. 633. Anno Christi CIO-CCCCLVII, THADÆVS, — Dispicendum autem, annon idem sit Thadæus Romanus, qui res Friderici I carmine scripsit; ac à Cuspiniano in opere de imperatoribus refertur inter eos, quorum opera sit usus. Sane ætas convenit.] At hic M. Thadæus à Româ bello Friderici adversus Mediolanenses gesto, quod carmine descripsit, interfuit, referente Reinesio epist. 79 ad Daumium. adeoque Thadæus iste hoc fuerit trecentis annis recentior; inprimis cùm hic memoretur etiam Gerardo Maurisio, qui circa a. 1240 à Vossio dicitur vixisse.

Ibid. NICOLAVS MONTACVTIVS, quem aliqui Monacutium dicunt, claruit sub rege Anglorum Henrico VI. qui Angliæ imperium tenuit usque ad annum CIO-CCCC-

CCCC LXI.] Hunc Blondellus , Nicolaum Maniacutium vocans , vel trecentis annis antiquiorem facit , dum medium statuit inter Henricum Augustodunensem & Conradum Vrspergenssem , opere sæpius laudato.

scripsit opus de Pontificibus Romanis] carmine heroico.

Pag. 635. **NICOLAUS KENTON**, Carmelita , vitam composuit Cyrilli , ejus puto , qui episcopus fuit Alexandrinus. Obiit sub Eduardo IV, anno **CI CCC CCLXVIII.]** **NICOLAUS SIMONIS**, Carmelita , scripsit vitam B. Cyrilli. Deceßit senex anno **CI I I XI.** Ita Vossius *pag. 639.* Suspisor in alterutro loco lapsum esse.

Ibid. **GVILHELMVS GRENÆVS** sub Eduardo IV Angliæ Rege ,] Paulo antiquior est.

Pag. 636. **THOMAS RVDBVRNE** Anglus , geminum chronicon de rebus gentis suæ exaravit : unum majus : alterum , quod breviarium chronicorum vocavit :] Vide *pag. 559.*

Pag. 639. **Qua lingua MAXIMILIANVS AVSTRIACVS** com-
men-

mentarios rerum luarum gestarum scripserit, non addit Schardius, nec Bertelius. &c.] Fecit id carmine germanico Maximilianus, quo res gestas suas sub persona & nomine *Thewrdanck* describit. Non est ergò huius loci, idque eo minus, quod non pauci dubitant, Imperatorem istius operis esse authorem, tribuentes id Melchiori Pfinzing. Imò nec ipsum opus historicis annuenerari meretur, cum sit penitus fabulosum, qualia Galli *Romans* vocant.

Ibid. NICOLAUS SIMONIS,]
Vide pag. 635.

Ibid. PHILIPPVS WIELANVS consilii præses est factus an. CIOCCCCXXXVIII.—decessit anno CIOIOXIX.] Pro CIOCCCCXXXVIII, non dubito quin reponendum sit CIOCCCCLXXVIII. Nulla enim ratione verisimile fit, hunc autorem 81 annos superstitem fuisse, postquam Consilii præses in Flandria fuerat constitutus.

Pag. 640. JACOBVS WIM-PHELINGVS] Scripsit quoque opus de episcopis Argentinenfibus, historicum quidem, at Vossio indictum. Editum Argentorati a. 1508. & 1651.

Pag. 641. & 642. **CONRADVS CELTES PROTVCIVS** natus Kal. Febr. anni **CIÖCCCC-LIX.** — Obiit annos natus **XLIX.** dies tres : anno **Chr. CIÖIOV. II.** Non. Febr.] *Αούρα* sunt, eum qui natus Kal. Febr. a. 1459, obiit prid. Non. Febr. a. 1505. vixisse annos 49. dies 3. Si in die nativitate & mortis nullus est error, est utique in numero annorum vitæ error trium annorum in excessu.

Pag. 643. **ANDREAS** honorem abbatiae S. Michaelis extra Bambergam, adeptus anno **Chr. CIÖCCCCCLXXXVII.**] Errorem circa hunc Andream à Vossio commissum, vide ad *pag.* 569 notatum.

Pag. 644. **MATTHÆVS VDALRICI** filius,] Vide *pag.* 729.

Pag. 645. de origine, regibus ac ducibus Batavorum,] *Bavarorum* re-
pone.

Pag. 646. **JOANNES NAV-CLERVS,**] Idem autor etiam est Historiæ Suevorum, editæ Tubingæ, fol. a. 1516.

Pag.

Pag. 647. S. Remberti, episcopi Bremensis,] & Hamburgensis, unita utraque civitate in unum episcopatum. Vide *pag.* 329.

Ibid. S. Ausgani] leg. Ansgarii.

Pag. 650. S. Gebharti, secundi Constantiensis episcopi,] leg. S. Gebhardi secundi, trigesimi quarti Constantiensium ad Rhenum episcopi.

Pag. 651. Henricus VII Imp. anno CIOCCCXIII, ac proximo quinquennio, imperium tenuit.] Potius a. 1308, ac proximo quinquennio, terminante in a. 1313.

Pag. 652. JOANNES CIN-
CINNIVS, Lippiensis presbyter,
anno CIOIOXCV collegit vitam B.
Ludgeri, — Coloniz anno CIOIO-
XCV primum prodiit, typis Quen-
telianis.] Anno CIOIOXV legendum pro
CIOIOXCV. Nam si a. 1595 hic autor scri-
psisset, nec hoc loco Vossio, nec in toto ope-
re memorandus fuisset. Fuit etiam Cincinnius
Professor in Gymnasio Montis Coloniz, li-
terisque mandavit vitam S. Idæ. Hujus viri cu-
ra Bibliotheca Werthinensis sub abbate Her-
manno de Holt ab a. 1540 ad a. 1572, comple-
ta comparatis diversis libris.]

Pag.

Pag. 653. JOANNES PLACENTIVS sic incipit : *Divus Maternus Longobardus , patre comite prognatus primò Trevirensium , deinde Colonienſium , poſtremo Tunganorum fuit antiſtes. Succellit quippe clariffimis viris , Eucharìo & Valerio : quos , ut fidei ſymmyſtas habuit , ita æmula utrumque virtute , non dubitavit exprimere. Factum anno nati Servatoris LXXI, dum Romæ Simo Petrus Apoſtolorum Petrus (forte Princeps) hos tres in Gallias penitiores delegaſſet. At quis tam ignarus hiftoriæ Romanæ , ut non temporibus Apoſtoli Petri , ſed poſtquam deſierat Occidentis imperium , idque opera Narſetis , Longobardos ſciat in Italiam veniſſe. Hujusmodi in temporibus errores multi in Placentio occurrunt.] Fallatur quidem Placentius : fallantur & illi , qui Laurentium episcopum Mediolanenſem tempore Theoderici Oſtrogothorum Regis , longè ante irruptionem Longobardorum in Italiam , ſcribunt fuiſſe Longobardum ex regia Lithingorum proſapia ; nullius tamen valoris contra*
Pla-

Placentium est argumentum Vossii , quasi Longobardi non extiterint , antequam Italiam invasissent , etiam sub nomine Longobardorum : quam gentem cum nomine suo longè antiquiorem esse constat. Eorum enim mentio sæpe est in Tacito , ubi agit de rebus Tiberii , quos & sub imperio Augusti legimus arma contra Romanos corripuisse. Fuerunt ergò Longobardi jam eo sub nomine noti etiam tempore B. Petri apostoli. Quinetiam Longobardi ante a. 567 vel 568. i. e. annum irruptionis eorum in Italiam , jam cum Rege Alboino Christiani erant , ut evici lib. 3. mei Nuclei Histor. Eccles. seculo VI. ad a. 568. contra vulgi errorem , qui Alboinum statuunt paganum seu ethnicum fuisse : & quamquam præcisum tempus conversionis gentis istius ad Christi fidem ignoratur , seculo tamen quinto jam Christianam fuisse scio. Vide meam Histor. Ecclesiast.

condidit & carmen heroicum in porcorum laudem : cujus literæ singulæ à litera P incipiunt.] Impossibile hoc. Suspicio itaque Vossium scribere in mente habuisse : *cujus lineæ singulæ* , i. e. singuli versus. Dicerem id quidem de verbis singulis , nisi *lineæ singulæ* propius accederent ad *literæ singulæ* , quàm *verba singula* , seu *voces singulæ* : & nisi impossibile ferme judicarem , carmen conscribere , cujus *voces singulæ* à litera P inciperent.

Pag. 654. GERARDVS NOVIOMAGVS] literis prodidit & vitas illustrium virorum Germaniæ Inferioris.

Pag. 657. ab auctore Indicis rerum, quas Arragoniæ reges gessere,] i. e. ex Hieronymo Surita.

Pag. 664. JOANNES STELLA,] Scripsit etiam *librum Augustalem* dictum de Imperatoribus Romanis, editum Venetiis a. 1503. Argentorati verò a. 1505. prodiit *libellus*, qui dicitur *Augustalis*, de vitis Cæsarum, Benevenuti de Rambaldis, teste ipso Vossio pag. 568. Dicere non ausim, continuavitne Stella Benevenutum, an exscripserit, an denique novum opus composuerit. Vidi enim tantum Benevenuti opus excusum Francofurti a. 1602. to. 2 Script. rerum Germanicarum, editorum à Marquardo Frehero. Henricus Gundelfingensis, qui scripsit a. 1476 historiam Austriacam, allegat sub nomine Francisci Petrarchæ *librum Augustalem*, qui tamen est Benevenuti de Rambaldis, editus cum Petrarchæ operibus Basileæ a. 1496. & Venetiis a. 1501. referente Lambecio, & Vossio pag. 538.

Pag. 663. ROBERTVS GAGVINVS memoratur hoc loco propter

pter libros XI de gestis Francorum. Etsi vero communi multorum historicorum vitio laboret, ut in rebus patriis, & imprimis suorum temporum, affectui aliquantum indulgeat.]

Jacobus Wimphelingus Dedicat. lib. de episcopis Argentinenf. de eo, *Exemplar*, inquit, *accepi à Roberto Gaguino, qui vitam Regum Gallie describens, Ludovico undecimo (qui Alsatiam olim absque omni culpa vastaverat, [cujusque temporibus Robertus Gaguinus vivebat,]) vitia tribuit multa, virtutes paucas.* Cæterum vel Gaguinus Nauclerum, vel potius Nauclerus Gaguinum exscribit, dissimulato nomine auctoris, vel denique uterque vetustiore tacito auctoris nomine exscripsit; ut liquet ex Nucleo meo Histor. Eccles. seculo XIII.

Pag. 664. BAPTISTA SPAGNOLVS MANTVANVS,]

Blondello Ioannes Hispaniolus Mantuanus: Maresio Ioannes Baptista Mantuanus.

Pag. 669. MARCVS ANTONIVS SABELLICVS,] Magistri sui Pomponii Læti vitam etiam composuit.

Pag. 670. Obiit anno CIOIOVI.] Nicol. Reusnero a. 1507.

Pag.

Pag. 675. JOANNES LEO

Præter descriptionem Africæ Vossio laudatam, autor est libri de vitis quorundam celeberrimum inter Arabes Medicorum Muhammedanorum & Christianorum.

Pag. 680. LEANDER ALBERTVS libris sex de viris illustribus sui ordinis quasdam vitas inseruit exaratas à Joanne Flaminio, Sebastiano Flaminio, Joanne Garzone, Nicolao Bagnatorio, Francisco Castilionensi, Joanne Caroli,] Nicolao Brixiano, Georgio Mediolanensi,

& alio, qui literis istis B. MOR. designatur.] i.e. Bartholomæo Mortario, ut & ad *pag. 819* dicam.

Pag. 681. JO. ANTONIVS FLAMINIVS,] Petri Damiani quoque vitam condidit, præfixam operibus Petri Damiani, opera Constantini Cajetani edit. Paris. 1663.

Pag. 683. JOANNES GARZO composuit libros duos de rebus Saxonix, Turingix, Libonotriæ, Misniæ & Lusatix, ad Fridericum Saxonix ducem:] Præter vitas illustrium virorum Ord. Prædic. in literas retulisse traditur gesta Friderici Landgravii Thuringix.

Pag.

Pag. 684. JULIANVS HARSARTVS,] Chronicis Hannoniæ, Flandriæ, &c. addi debuerat *Fons Eliæ*, de origine, progressu, viris illustribus, sanctisque Ord. Carmelit.

Pag. 691. ÆGIDIUS LEODICENSIS in ducatu Leodicensi Vallis aureæ, Cisterciensis ordinis monachus,] in ducatu Lutzburgico.

historiam reliquit episcoporum Leodiensium,] Additiones adjecit *Anselmo Legiensi*, (confirmante ipso Vossio pag. 368.) quem scripsisse gesta *Pontificum Legiensium* supra pag. 372 retulerat Autor. Vide & pag. 342. Continuavit verò Harigerum & Anselmum ab a. 1060 usque ad a. 1251.

Ibid. S. Alberti, Cardinalis, & episcopi Leodicensis,] Albertus quidem episcopus Leodicensis fuit, at Cardinalem fuisse non memini. Sub titulo eo edidit Miræus.

Pag. 692. Quæ si vera, Rhabanus antiquior sit B. Hieronymo:] Scribere debuit Vossius: *Quæ si vera, Æthicus Ister antiquior sit B. Hieronymo.* Sunt qui Æthici Itinerarium ab itinerario Antonini, hocque ab itinerario Constantini non distinguunt. De eo judicent qui utrumque viderint & contulerint. Ego olim, cum mihi talia

curæ non eſſent , memini alterutrum vidiffe , & niſi admodum fallor , græcus textus ad-
junctus erat. De Æthico Iſtro autem conſtat ,
græcum fuiſſe , adeoque hujus loci non eſt.

Ibid. Antonini rhytmos Teuto-
nicos de S. Annone ,] Pro *Antonini* vi-
detur legendum *Anonymi* , i. e. *Incerti au-*
toris.

Pag. 693. ALBERTVS mona-
chus de vitis Pontificum egit : atque
à Cuſpiniano inter eos recenſetur , è
quibus Imperatores Romanos descri-
bens profecit.] Non eſt autor ignotæ æ-
tatis. Eſt enim Codex MSus Bibl. Cæſareæ ,
nempe is ipſe , quo olim Joannes Cuſpinianus
in componendo opere de *Imperatoribus Ro-*
manis uſus eſt , (referente Lambecio to. 2 de
Bibl. Vindobon.) inter Codices MSos histori-
cos latinos 61. quo continetur *Hiſtoria Ponti-*
ficum & Imperatorum Romanorum , ex S. Hie-
ronymi , Iſidori Hiſpalenſis , Venerabilis Bedæ ,
Sigeberti Gemblacenſis , Richardi monachi Clu-
niacenſis , Martini Poloni , & recentiorum ali-
quot autorum *Chronicis* collecta , & ab Al-
berto quodam Monacho , à Ioanne Cuſpiniano
in opere de *Imperatoribus Romanis* aliquoties
citato , continuata à Gregorio XI uſque ad an-
num Chriſti 1454. ut ipſe in vita Papæ Innocen-
tii VII (electi a. 1404.) teſtatur his verbis :
Adve-

Adveniente mense Septembri, Romæ inter amicos Papæ & quosdam Romanorum orto disturbio, quidam Romani, æmuli Papæ, à fidelibus ejus trucidati sunt: quorum unus subtus cappa Papæ latuit, dum alii occiderentur, sicque salvatus fuit. Quem ego Frater Albertus, pro tunc monachus tempore Martini Papæ Quinti (ab a. 1417 ad a. 1431.) superstitem adhuc vidi Romæ in Insula habitantem: qui hanc Chronicam à tempore Gregorii XI usque ad hæc tempora continuavi, scilicet anno Domini MCCCCLIII prima die octobris, tam de visis & auditis, quàm etiam compertis.

Vide autem aliusne sit ab Alberto monacho, & abbate Stadiensi, (pro Stadenfi,) ac postea monacho Ordinis Minorum: qui Chronicon scripsit ab initio orbis ad sua usque tempora.] *Quamobrem necessariò hic indicandum, (verba sunt Lambecii d. l.) Albertum monachum, à Joanne Cuspiniano citatum, de quo in præsens agitur, omnino diversum esse ab Alberto Abbate Stadenfi, utpote qui Chronicon scripsit à Creatione mundi usque ad suam ætatem, hoc est, usque ad annum Christi 1256 inclusive. At Albertus ille Monachus, de quo hic agitur, continuavit Chronicon, non à Creatione Mundi, sed tantùm à Nativitate Christi inchoatum, usque ad annum 1454. Scripsit etiam*

etiam idem Albertus Monachus, non solum Historiam Pontificum Romanorum; sed & Historiam Imperatorum Romanorum ab Imp. Augusto usque ad Imp. Fridericum, vulgò Tertium, revera autem Quintum, Imp. Maximiliani I patrem: quæ extat in eodem Codice MSo augustissimæ Bibliothecæ Cæsareæ.

Ibid. ALBERTVS A BON-STE T TEN,] Condidit is quoque Historiam Austriacam a. 1491. adeoque non est scriptor dubiæ ætatis. Vide Lambecium lib. 2, Bibl. Vindob. cap. 1, §. 1.

Pag. 625. ANDREAS MARCHIANENSIS posteros studuit demereri libris tribus de origine & gestis Francorum,] Regum ex stirpe Merovingica.

dicavit opus suum Petro, Atrebatensi episcopo. Atque hinc nisi plures ejus nominis fuissent, non difficile esset statuere de ætate auctoris, etiam opere necdum viso.] Intelligendus Petrus I. qui episcopus factus a. 1180 obiit a. 1203. Nam ipse Andreas defunctus est a. 1194.

Ibid. ANGRADVS monachus] Fontanellæ. Aliàs Aigradus dictus.

scripsit vitam S. Asberti, (*rectius* Ansberti seu Ausberti) episcopi Rothomagensis, qui anno vixit **IOCLXXXV**; dedicavit eam Hilberto, abbati Fontanellensi: unde alius fortasse de ætate certi aliquid dispiciet.] Ætas Hilberti, successoris S. Ansberti in præfectura monasterii Fontanellensis, cognita, facit quò minus incerti simus de ætate hujus scriptoris Angradi. Excessit autem è vivis Hilbertus a. 700. ejusque decessor S. Ausbertus a. 695. quo quinquennio decurrente, i.e. sub ipsum finem seculi septimi necesse est scripsisse Angradum.

Ibid. **ANTONINI AVGVSTI]**
Vide pag. 692.

Pag. 698. **BERCHARIVS,**
rogatus à Dadone, Virdunensi episcopo, omnium superiorum antistitum ejus ecclesiæ nomina, & res gestas, quatenus nosse potuit, mira brevitate conscripsit.] Hic autor ab aliis Bertharius, quod magis placet, nuncupatur, neque est scriptor incertæ ætatis, cum ex Hugonis Abb. Flavini Chronico Virdunensi, perspicuum sit biennio ante obitum Dadonis, i. e. circa a. 921. Bertharium gesta Pontificum Virdun-

nen-

nensium scribere aggressum : mirum meritò videatur , meminisse in dicto libro Wigfridi (referentibus Sammarthanis ,) qui a. 961 episcopus Verdunensis ordinatus vivente decessore Berengario , ut tradit Hugo in dicto Chronico. Vixit itaque Bertharius seculo decimo.

Ibid. BERNARDVS abbas , ut est in libris quibusdam ; ut in aliis *Arbertus monachus* , conscripsit vitam S. Glodesindis virginis. Extat apud Surium T. IV. die Jul. XXV, Fortasse est hic Bernardus Guidonis.] Vischio Bernardus abbas Morimundensis (*al. Renaudus vel Arnoldus* ,) quem dixit obiisse a. 1341. Vix enim inveniatur Bernardum Guidonis abbatis munere functum. *Arbertus* autem *monachus* fuerit Arbertus Gorziensis monachus , primusque abbas S. Arnulphi Metensis. Surius vitam illam edidit , pro more mutato , elimatoque stylo ; at Labbeus to. I. Bibl. Novæ MSS. eandem sub nomine *Ioannis Gorziensis abbatis* , qui tamen in titulo simpliciter tantum dicitur *Ioannes abbas* , integram vulgavit , absque ulla styli expolitione , utut in plerisque incultioris , mirusque compti. Adjecit complures translationes eodem autore conscriptas. Quodsi autem verum fuerit Joannem Gorziæ abbatem hujus vitæ

L 2

esse

esse autorem, de ætate utique auctoris simul constat. Ioannes enim ille, Sammarthanis inter abbates Gorzienses penitus ignotus, obiit a. 973. qui tamen eundem vocant religiosum Gorziensem, statuuntque abbatem S. Arnulphi Metensis tertium, ejusque successorem in dicto cœnobio abbatem Ioannem II, dicunt literis exarasse vitam S. Glossindis, & Abbatis decessoris sui. De qua vita, ejusque autore, qui Labbeo est anonymus, pluribus agere constitui in Auctario. Cæterum vitam S. Glodesindis scriptam apparet, paullò post quàm Adalbero episcopus Metensis ejus corpus pretiosæ thecæ inclusisset. Hic verò addendum non sine ratione mirum videri, etiam autorem libri 2 vitæ Bernardi Clarævallisensis ab his vocari *Bernardum*, ab illis *Arnoldum*.

Ibid. BERNARDVS Noricus, monachus in Chremsmunster, reliquit historiam de rebus Bojorum; cujus meminit Aventinus.] Anno 1142 conscripti sunt *Annales Crembsmunstrenses*, quorum continuatio in eodem monasterio adornata usque ad a. 1217. Extat & aliud *Chronicon* antiquum *Krembsmonasteriense* ab a. 777 ad a. 1298. MSS in Bibl. Cæsar. teste Lambecio. Forsitan horum scriptorū alterutrius auctor est Bernardus.

Pag. 699. CONRADVS, Sereni montis prope Halim Saxonie pres-

presbyter, reliquit Chronica: item librum de fundatione Lauterbergi: & alium de primis Marchionibus Misnensibus. Cum autem hic de Lauterbergii fundatione scripserit: suspicor eundem esse, qui Georgio Fabricio lib. IV Originum Saxonicarum vocatur **CONRADVS LAUTERBERGIVS.**] Autor forte est Chronici *Montis-Sereni*, seu *Lauterbergensis*, editi à Madero, de quo vide quæ dicam ad pag. 732. ubi Vossius autorem istius Chronici habet pro anonymo. Germanis enim dicitur *Lauterberg*, qui latinis *Mons serenus*. Maderus in præfat. dubitat an hic Conradus sit autor Chronici à se editi, rationesque dubitandi profert. Cæterum cùm Vossius, quæ de hoc Conrado scribit, ex Io. Iacobi Freigii Bibliotheca Gesneri recognita sit mutuatus, ubi in eadem fere verba scriptum reperias: *Conradi Sereni Montis prope Halim Saxonie Chronica de fundatione Lauterbergi, & primis Marchionibus Misnensibus, nondum impressa*: nec ego percipio, nec Maderus, quam bene Vossius unicum opus, cujus Freigius tantum meminit, in tres partiatur libros. Chronicon sane à Madero editum agit & de fundatione Lauterbergi, & de primis Marchioni-

bus Misnensibus. Petrus Albinus porrò seorsum ponit Conradum Lauterbergium à Chronico Sampetrino, quod haut scit Maderus, an idem sit cum Chronico Montis-sereni, quandoquidem & hoc monasterium à S. Petro est denominatum.

Pag. 700. S. Emmerammus, Ratisbonensis episcopus,] Pictavensem episcopum fuisse probant Sammarthani. Et licet Wigulæus Hundius eum inferat catalogo episcop. Ratisbonensium, epitaphium tamen ejus producit, in qua nuncupatur episcopus Pictaviensis.

martyrium subiit annò 1000.] Si Baronio, Wigulæo Hundio in Metropoli Salisburg. Henningi in Theatro Genealogico, Henr. Ludovico Castanæo & Gabrieli Bucelino in Germania sacra credimus, a. 652. A quibus non videntur dissentire Hieronymus Zieglerus, Professor Ingolstadiensis, in Historia illustrium Germaniæ virorum, quique eum sequuntur Sammarthani, quando statuunt S. Emmerannum vixisse a. 642. Ætatem illam antiquiorem S. Emmeranni etiam inde discere potuisset Vir doctissimus, quod Theodo Dux Baviariæ a. 652 floruerit, qui Reginoburgi monasterium O. B. nomini S. Emmeranni consecratum condidit: quodque nullus Theodo post a. 750, vel aliquot annis antè, Dux Baviariæ fuerit,

Ibid.

Ibid. Suspicio CYRINVM aliud nomen habuisse : eo magis, quia in catalogo Frisingensium episcoporum neminem reperio, cui nomen fuerit Cyrino.] Videbatur mihi olim Cyrinus iste collocandus medius inter *Iosephum*, qui a. 758 ad episcopatum Frisingensem electus, & *Aribonem*. Ratio conjecturæ meæ erat, quod ipse Cyrinus dicit se in episcopatu successisse Iosepho, qui tribus annis præfuit. Tradunt quidem Sammarthani Cyrinum a. 782 dictam vitam conscripsisse; sed illo anno *Aribo* erat episcopus Frisingensis, qui successior Iosephi statuitur. Verum hic operæ pretium fuerit addere (quod nuper inveni) quid ea de re sentiat Henricus Ludovicus Castanæus de la Rochepozay, episcopus Pictavorum, cujus in Notis ad Litanias Pictonicas hæc sunt verba: *Emmerammus expiravit anno 652. cujus vita extat apud Surium scripta à Cyrino, in qua hæc leguntur.* „ In Aquitaniæ partibus, Pictavorum urbs antiqua sita est, ex quâ, „ ortus est Emmerammus. *Cyrinus iste Frisingensis episcopus trinominis fuit; Heres enim dicitur, & Aribo, nisi verius idem nomen trium linguarum interpretatio sit, ut notat Marcus Velserus lib. 5 rerum Bojoarum.* De nomine quidem *Heredis* sententia hæc confirmatur ex epistola Arnoldi Comitis ad Purchardum abbatem, ubi scribit: *Gestis patroni nostri, Em-*

meramini martyris, dudum à quodam, qui se *Cyrinum*, & *Hæredem* nominat, *Frisingensis* ecclesiæ episcopo, ut puto rectè scriptis, ante nos autem majorum negligentia depravatis. At unde habeatur, dictum *Cyrinum* etiam appellatum *Aribonem*, mihi incompertum est. Sane qui latinis *Hæres*, germanis *Erbe* dicitur. Idem *Aribo* dicitur scripsisse vitam S. Corbiniani: Metropolis Salisburg. Vide autorem nostrum pag. 285. Certum itaque est, autorem non esse ignotæ ætatis.

Pag. 703. **FALCVINVS** vitam exaravit B. Pharonis, episcopi Meldensis. Surius expressit ex MSSis codd. Pharaonis hujus vitam *Φαραωνος*.] Edita quoque acta vitæ S. Faronis to. 1. Histor. Franc. Script. Vide pag. 825.

Ibid. **FAVSTVS** presbyter] Non est autor incognitæ ætatis, sed scripsit circa a. 520.

Ibid. S. Severinus abbas Agaunensis obiit circa annum **IOXII.**] Si obiit a. 512. vixit quidem tanquam abbas tempore Clodovei I. sed non potuit fuisse abbas Agaunensis. At certum esse videtur post a. 512. demum monasterium Agaunensium fuisse extructum, licet quo anno, nihil magis incertum.

incertum. Si Florentio & Anthemio Coss. contigit utique a. 515. & eodem anno, si anno quarto post mortem Clodovei. Si filio Sigismundi Sygirico occiso, non ante a. 526. quo obiit Theodericus Veronensis, eo enim mortuo Sygiricum adhuc in vivis fuisse, liquet ex Gregorii Turon. hist. Franc. III. 5. ut in histor. Eccles. probavi. Et, si statuamus cum Andrea Quercetano Sygiricum anno 521 à patre interemptum, utique ante hunc annum non potuit esse conditum monasterium illud. At ante a. 524 id contigisse ex eo probabile est, quod refertur factum vivente Viventio episcopo Lugdunensi, quo anno Viventio-
lus jam successorem habuit Eucherium. Imò & antea, 517. quis id accidisse credat; quia tum vivebat Theodericus episcopus Sedunensis, nempe cum cœnobium illud fundaretur, cui jam anno illo à Sammarthani successor statuitur Constantius, licet hoc argumentum non multum nos urgeat, si velimus statuere monasterium Aganense conditum post a. 517. Nihil enim nos cogit, quo minus Theodorum Constantii successorem ponamus. Nam quod Sammarthani Theodorum Constantio præponunt, hoc solo fundamento nituntur, quod cerò supponunt dotationem Sigismundi factam a. 515. (id verò hic est τὸ κεινόν). qua primus abbas constituitur Hymnemon-
dus :: unde mirum huic in tabulariis cœ-

adhuc præponi Ambrosium. At nulla mentio Severini. Cum itaque ex dictis cuivis perspicuum sit, monasterium Agaunense post mortem demum Clodovei I fundatum, non potuit ergò Severinus tempore Clodovei I fuisse abbas Agaunensis, vel obiisse a. 512. nisi malumus dicere, Gundobadum patrem Sigismundi exstruxisse dictum cœnobium: quia nimis durum videatur, Faustum istius temporis scriptorem mendacii arguere.

Pag. 704. FLORENTIVS]
Forſitan idem autor est S. Felicis actorum,

Ibid. GEORGIVS Germanus,
monachus & abbas Altaichensis] Wigulæus Hundius in Metropoli Salisburgensi sub catalogo abbatum cœnobii Altaichensis inferioris nullum habet Georgium.

Pag. 705. GILBERTVS Chronicon scripsit de gestis Imperatorum ac Pontificum.] Si hic est Gilbertus ille, sive Gislebertus, ex abbate Vrsicampi abbas generalis Cisterciensis, de ætate constat. Is enim vivebat a. 1160.

Ibid. Aichadri] al. Achardi.

Ibid. An σβγϰεον Cornibautio & Abundo fuerit GOSWINVS BOSSVTVS, facilius fortasse dictu foret, si in publicum scriptor is prodiret.

diisset.] Libros duos vitæ Cornibautii gallice versos edidit Ioannes d'Assigny to. 2. illustr. pers. Ord. Cisterc.

Mox. GVILIELMVS monachus S. Dionysii ,] Si hic est Guilielmus S. Dionysii Paris. monachus, qui scripsit vitam Sugerii S. Dionysii Paris. abbatis, de ætate liquet, quippe ille Sugerii, qui perit a. 1152, fuerat domesticus.

Post. GVILHELMVS monachus *historiam* condidit *novellam*, quæ MSa Cantabrigiæ in bibliotheca publica extat,] Non est scriptor ignotæ ætatis, debitoque loco insertus fuit pag. 414 & 415. ut vidimus.

Tandem. GVILHELMVS AREMORICVS,] Autor hic minime incognitæ ætatis est, inscripsit enim libros suos Philippidos Ludovico filio primogenito Philippi, novo Regi, ejusque fratri Petro Karloto, Thesaurario Turonensi, (discipulo suo,) Philippi Regis filio spurio, a. 1224 vel 1225. ut patet ex hoc ultimo versu totius operis : ———— primo

Carmen in octavi Lodovici terminat anno,
Unde manifeste liquet Guilhelimum Philippi-
da suam non composuisse post Rigoldi annales gestorum Regis Philippi.

Pag. 707. Barthius Animadvers. (pro Adversar.) lib. XLVI. cap. IV. judicat geminum esse EGESIPPVM] Pro geminum leg. genuinum, ita enim pag. 744 idem Vossius : *Egesippum esse genuinum authorem*, censet Barthius lib. 46 *Adversariorum*, cap. 4. Sed eam sententiam alibi diluimus, nempe hac pag. 707.

Ibid. HEPIDAMNI libri duo de vita S. Wiboradæ MSI in Helvetia extant in bibliotheca monasterii S. Galli.] Hic Epidannus scripsit etiam annales editos à Goldasto & Andrea Quercetano, ac allegatos ab Vghello sub nomine Epidanni S. Galli monachi. At incertæ ætatis scriptor haud est, quando constat eum scribere cœpisse vitam S. Wiboradæ, circa a. 1072. idque mandato Ulrici secundi, abbatis sui, qui monasterio S. Galli præfuit ab a. 1071 usque ad a. 1076.

Post. HERMANNVS MINORITA Chronicon condidit: quo MSo se usum is profitetur, qui abbati Vrspergensis paralipomena adjecit, (nempe, ut legisse memini, Hedio, in notis marginal.)] Dubio procul is est *Hermannus Gigas*, qui fuit *Minorita*. Chronico verò quod scripsit, titulum dedit *de Floribus temporum*, seu *Flores temporum*. Hujus Chroni-

ei meminere Iac. Wimpelingus sub 29 episcopo Argentin. Flacius catal. testium veritatis, Centuriatores Magdeburg. Hospinianus de festis & templis, Wolfius rerum memorabil. to. 2. Helvicus Theatr. Histor. Mornæus de Eucharist. & de mysterio iniquitatis, &c. passim. Wolfius ætatem ejus indicat, quando statuit medium inter autores, qui florere inter a. 1420 & 1440. Eundem autorem videtur Blondellus lib. de Ioanna Papissa, appellare *Hermannum Cygneum*. Cæterum & *Martinus Minorita* traditur scripsisse Chronicon, cui titulum fecerit *Flores temporum*: quem allegat Mornæus Histor. Papatus, & Blondellus lib. de Ioanna Papissa, ac ex Mornæo (procul dubio) Maresius contra Blondellum. In ætate definienda dissentiunt. Mornæus asserit scripsisse circa a. 1370. forte quia chronicon suum perduxit usque ad Carolum IV. Imp. Blondellus eundem statuit post Wernerum de Rolevinck, ita tamen ut ei coætaneum dicat, forsitan quia chronicon illud editum Vlmæ a. 1486. idque lingua germanica, quod argumento est, Gallos prædictos per antiquiorum allegationes hujus libri notitiam adeptos. Cum verò ipse Chronicon dictum *Flores temporum* non viderim, nec sub Hermanni, nec sub Martini nomine, de ætate certi quid statuere non ausim, nec an sint diversa opera asserere, vel an Martinus solum verterit opus Hermanni germanice. Hoc

tantum ex allegationibus edoctus affirmare ausim, magnam *Floribus temporum* cum *Compilatione Chronologica* intercedere affinitatem & harmoniam.

Pag. 708. JOANNES BROMPTONVS abbas Jornalensis (*rectius* Jorvalensis) scripsit chronicon, quod superest Cantabrigiæ in collegio S. Benedicti.] Historia ejus Iornalensis prodit Londini a. 1652. edente Rogerio Twysden: ab a. 588 pertingit usque ad a. 1199. quod vero eadem sit cum chronico MSO, quod Vossius memorat, probat commune initium, *Postquam contigit Britones.* Io. Seldenus tamen negat Bromtonum esse autorem hujus chronici; sed ejus cura & liberalitate pervenisse in bibliothecam monasterii Iorvalensis, idque liquere ait ex subnotatione Codicis Benedictini Cantabrigiensis: prolegom. in scriptores historicos Anglorum editos à Rogerio Twysden.

Pag. 709. JOANNES HAGVSTADENSIS PRIOR, historia sua complexus est, quæ per aliquod tempus evenere post Henricum I. Angliæ regem.] Continuavit Simeonis Dunelmensis historiam de rebus gestis regum

An-

Anglorum , ab a. 1130 usque ad a. 1154. complexus res gestas annorum 25.

Baleo & Pitseo præteritur.] Imo utrique memoratur. De Balæo idem fateri tenetur Vossius , quando pag. 422 ait : *Alia quoque edidisse ex Balæo cognosces.* Error Viri Clarissimi ex eo est , quod hunc autorem infelicitè distinguit à Ioanne de Hexham , sive Hagulstadenfi , de quo vide quæ nos ad pag. 421.

Ibid. JOANNES LOVANIENSIS Carthusiani Ord. monachus prope Antverpiam.] Vischius in Bibl. Cisterc. producit alium *Ioannem* , dictum Præcursorem , vulgo cognominatum *de Lovanio* , Villarii in Brabantia monachum Ord. Cisterc. autorem libri de vitis Christi & B. Virginis , item libri de vitis plurimorum religiosorum sanctitate illustrium illius domus.

Ibid. JOANNES PARIS , seu *Parisi* , Anglus , scripsit memoriale historiarum :] Memoratur & Ioannes monachus & canonicus S. Victoris suum *Memoriale historiarum* perduxisse usque ad a. 1322. Imo & Gualtherus Coventriensis scripsit Annales Angliæ sub titulo *Memorialis*. Porro extat Viennæ MS *Liber Memorialis* Maximiliani I. Sub eodem fere titulo congestit olim historias Lucius Ampelius (de quo
in

in Auctario) qui opus suum vocat *Librum Memorialem*. Et Mafurius Sabinus edidit *librum Memorialium*.

item flores historiarum.] Labbeus to. 2 Bibl. Novæ MSS. sect. 1. refectis inutilibus (ut ipse fatetur) edidit Chronicon abbatiae S. Maxentii in Pictaviensi diœcesi, quod vulgo hactenus & à viris etiam eruditissimis dictum reperitur chronicon Malleacense, ab orbe condito ad annum Chr. 1140. cum Iulii Flori prologo de historiis, sive de ætatibus seculi, quod opus Collector ille vocaverat *Flores historiarum* à Nino primo rege Assyriorum, & ab Abraham, usque ad nativitatem Christi. Porro & Sibertus de Beka, de quo Vossius pag. 510. præter alia fasciculum edidit, quo complexus est *historiarum flores*. Idem quoque nuncupatur Sibertus Teutonicus. *Matthæum Westmonasteriensem* quoque *historiarum flores* collegisse ab exordio mundi usque ad annum Domini 1307, scribit Vossius pag. 536. Tandem & pag. 545. memorat idem Ioannem Rochefordum Anglum, *flores historiarum* collegisse ex Matthæo Westmonasteriensi.

Pag. 710. JOCELINVS DE FVRNES condidit opus de Britonum episcopis,] libris pluribus. Edidit quoque vitam S. Patricii, in qua asserit se multum hausisse ex scriptis S. Ewini: item
infi.

insignem historiam, de vita & miraculis B. Walleni, abbatis Melrosensis in Scotia, duobus libris distinctam, quam dedicavit Willemo regi Scotiæ, & Alexandro filio ejus, ac Comiti David, ipsi Walleno sanguine junctis. Testatur autem in prologo ad dictam historiam, se hanc scripsisse jussu Patricii Melrosensis abbatis, nihilque posuisse, quod non hauserit ab illis qui viderunt. Chrysostomus Henriquez ejusdem Walleni vitam aliam haberi MSam asserit in Rubra Valle Brabantiae, conscriptam per Antonium Gentium, quam ipse transcripserit in fasciculo suo. Sed vitam hanc nihil aliud esse, quam compendium historiae Ioscelini, rectè annotavit illustrissimus Manriquez. Carolus de Visch. Scripsere præterea vitam Walleni Tynna, alique ejus discipuli.

Ibid. ISIDORVS PACENSIS]

Floruit circa a. 754. adeoque non est incerti temporis scriptor. Identidem allegatur ab Illustrissimo Petro de Marca, historiae Bearnii tomo 1. in cujus operis præfatione tomum secundum, quod sciam, tantum promisit.

Mox. ISO] Nec hic ignoti temporis autor est, quando Hermannus Contractus & Hepidannus in Annal. eum ajunt a. 871 obdormiisse.

Pag. 712. LAVRENTIVS,

cu-

cujus illæ homiliæ sunt, episcopus Novarum fuit. Sed utrum Novariensis ille idem sit ac **LAVRENTIVS MELLIFLVVS**, dicere non aſim.] Ferdinandus Vghellus nullum agnoſcit episcopum Novariensem Laurentium.

Pag. 715. **ONITHON**, Sutrinus episcopus in Italia, inter historiæ scriptores locum obtinet chronico Romanorum Pontificum.] Nullus est *Onithon* in catalogo Sutrinatorum episcoporum, nullusque inter eos chronicon Romanorum Pontificum conscripsisse legitur. Si verò *Onithon* in dicto catalogo omissus est, non potuit vixisse post a. 1400. imo & vix post a. 1280. Necesse tamen est seriem episcoporum Sutrinatorum hiulcam esse inter Ioannem & Martinum, ut & inter Benedictū & Kilianum.

Pag. 716. **PHILIPPVS**, abbas Bonæ-spei, exaravit vitam S. Landelini, abbatis Crispiniensis.] Hic non est incertæ ætatis scriptor, productusque fuit ab ipso autore *pag. 407.*

Nondum conspexi, quæ hoc nomen præferret: eoque nec dicere possum, utrum eadem sit, an alia ab illa, quam absque auctoris nomine edit

dit

dicit Surius ad d. XV Jun.] Hoc vero facile sciri potuit, si cum vita Surii edita collata fuissent opera Philippi abbatis Bonæ Spei, scriptoris vitæ S. Landelini abbatis, quæ ipse Vossius *pag.* 407. tradit Duaci anno 1620 prodidisse typis Joannis Kellanii. Vide quoque quæ dicturus sum ad *pag.* 731.

Ibid. PHILIPPVS, abbas ELNONENSIS.] Nil mirum in catalogo abbatum S. Amandi Elnonensis non reperiri Philippum: cum plusquam trecentorum annorum intervallo, quod est inter Malboldum & Nicolaum de Marolis, posteris incogniti cœnobium illud rexerint abbates; cumque per integrum seculum à dicto Nicolao, usque ad Petrum Quicque desideretur series abbatum. Imò & ab a. 662 ad a. 1030 omnium abbatum nomina ignorantur.

vitam scripsit S. Amandi.] Idem dicitur fecisse Philippus ab Eleemosyna, cognomento ab Harveng, abbas Bonæ-spei, de quo *pag.* 407. Multum metuo ne ex uno Philippo nobis fiant duo vel tres: licet sciam vitam S. Amandi exaratam autore Philippo abbate Bonæ spei, diversam esse ab ea, quæ in Surio legitur.

Pag. 718. ROBERTVS quidam de expeditione transmarina, &
recu-

recuperatione regni Hierosolymitani, extitisse dicitur Viennæ in bibliotheca Wolfangi Lazii.] Nullus dubito quin hic sit ille Rupertus monachus, & abbas S. Remigii Remensis, circa a. 1100. de quo Vossius inter prætermisissos pag. 774. & 775.

Pag. 722. STEPHANVS CREMONENSIS explicuit vitam S. Vbaldi, episcopi Eugubini & confessoris. Fortasse eadem est, quæ apud Surium legitur.] Ejusdem Vbaldi vitam enarravit Hieronymus Falcuccius.

Pag. 724. SYMMACHVS scripsit historiarum libros. — utrum autem Symmachus iste sit, qui Theodosii temporibus fuit: vel an Symmachus pater: an vero alius ab utroque sit, dicere non possum: sed magis eo inclinatur animus, ut diversum censeam.] Fuerit ergo forsitan Symmachus, qui socer Boëthii.

Pag. 725. THEODERICVS archiepiscopus Treverensis] Vide quæ dixi ad pag. 349.

Ibid. Auctor Scalæ Chronici falso cre-

creditus est Lelando Otterburnus Minorita : ut dicebam. lib. II. cap.

LVI.] Nec Lelandus unquam dixit Otterburnum Minoritam esse autorem *Scalæ Chronici*; nec id de eo scripsit Vossius l. c. ubi ait: *Ioannes Oxfordius Lelando auctor videtur voluminis, cui nomen Scalæ Chronici. Sed hunc eo refellit Balæus, quod hoc in chronico citetur Otterburnus Minorita.* pag. 449.

Pag. 727. VIBIUS SEQUESTER. — De Æthici historiis, de græco latinè redditis à B. Hieronymo: planè nugæ sunt, cum viri eruditissimi, qui legerunt, (necdum prodire in lucem) plane indignas censeant Hieronymo, atque in iis etiam testis ipse advocetur Æthicus.] Penitus non capio, quid hæc sibi velint, aut quid Æthicus, quid Hieronymus ad Vibium Sequestrum. Suspicio hæc verba misere exulare, & suo loco pag. 692 restitui optare, ubi author agit de Æthico Istro, ejusque operis versione e græco in latinum ab Hieronymo adornata; quam quidem sententiam licet ibi amplecti videatur, his tamen verbis eandem retractare vel reclamare voluisse credendus est. Nisi mavis hæc trajicere in thecam Hieronymi pag. 207. Sed quorsum hæc parenthesis
(nec-

(*necdum prodire in lucem?*) Si Vossius cosmographiam, opera Hieronymi (ut fama fert) latinè versam in mente habuit, audi quæ scribat ipse pag. 693. *Admodum corrupte editus est Arthicus Ister. Sed eum ex antiquissimis schedis auctiorem, & emendatiorem pollicetur Claudius Salmasius.*

Pag. 729. Anonymus reliquit Augustense chronicon: ex quo excerptum editum ab anno MDCCC-LXXIII usque ad annum MDCCIV.] Blondellus allegat *Annales Augustanos* scriptos circa a. 1500. ceu memorantes fabulam de Ioanna Papissâ: quos utique diversos esse oportet à dicto chronico Augustensi.

Ibid. Matthæus Mareschallus de Bappenheim, I. V. D. & Canonicus Augustanus, ex incerto scriptore Australis chronici antiqui, excerptum exhibuit.] Lambecius lib. 2. Comment. de Bibl. Vindobon. cap. 6. hunc Matthæum, qui edidit excerpta ex antiquo chronico *Australi* sive *Austriaco*, diversum esse statuit à Matthæo autore chronici, ex quâ Henricus Gundelfingensis primorum *Austriæ Ducum ac Principum originem collegit*, quamque ex Æneæ Sylvii imperfecta *Austria*, sive imperfecto historiæ *Austriacæ* opere liquet Theutoni-
co

co sermone conscriptam fuisse. Et omnino Matthæus à Pappenheim I. V. D. & Canonicus Augustensis recentior est, quippe qui a. 1486 vivebat, autor libri *de origine & familia illustrium Dominorum de Calatin*, qui hodie sunt Domini à Pappenheim, S. Ro. Imperii Marescalli hereditarii. At Henricus Gundelfingensis opus suum a. 1476 dicavit Sigismundo duci Austriæ. Hic simul notandum venit, esse in Bibl. Viennensi MS quoddam fragmentum Annalium Austriacorum ab a. 1267 usque ad a. 1280.

Ibid. Alius, jussu Folcardi, abbatis Blandiniensis, signavit vitam S. Bertulphi.] Cum, authoribus Sammarthanis, Folcardus ordinatus a. 1070. se abdicarit abbatia a. 1088. mortalitatemque expleverit a. 1105. 14 Cal. Sept. utique non possumus esse ignari ætatis hujus anonymi, qui refert a. 1073 in thecam S. Bertulphi etiam S. Amalbergæ, aliorumque sanctorum reliquias translatas fuisse.

Pag. 730. Nec prætereundus nobis auctor *Francorum annalium*, ex quibus Canisius Tom. III. Antiq. Lect. luculentum annorum LII fragmentum exhibet. Incipit illud ab anno **IOCCXLI**: desinit autem in
anno

anno IOCCXCIII.] In Bibliotheca Viennensi sunt MSi *Annales rerum Francicarum sub Pipino & Carolo Magno*, ab a. 742 usque ad a. 814 inclusivè pertingentes. Primus eos edidit Canisius to. 3. Antiqu. Lect. sed valde mendose ac inutile. accuratius & emendatius publicavit eosdem secunda vice Andreas Quercetanus to. 2. Vet. Hist. Franc. Script. In qua editione desinunt isti annales in actis a. 813. Quod autem & Codex Quercetani fuerit in fine mutilus, apparet ex MSo Ambrosiano, quippe ubi iidem annales extant integri, & quædam adjecta habent ad a. 813 pertinentia; ut & acta a. 814. Lambecius to. 2. B. V. c. 8. Canisiana verò editio præ Codice Ambrosiano incipiente a. 742. hæc habet initio totius operis. *A. 741. Carolus Martellus Major domus defunctus.*

Ibid. Ignotus est etiam annalium Francicorum conditor: unde Pithœus pusillum fragmentum, quod codici legis Salicæ subjunctum invenerat, antiquis annalium scriptoribus, quos primus edidit, subjunxit.] Annales Francicos editos à Pithœo, quos Andr. Duchesnius V. C. Eginhardo vindicavit, à Petro de Marca allegari, dixi ad pag. 501.

Pag. 731. *Gesta Francorum epitomata.*]

mala.] Hæc extant sub nomine Ademari Cabannensis, qui scripsit paullò ante a. 1031. de quo Vossius *pag.* 773. Confer ea quæ Vossius *pag.* 294 scribit.

Ibid. Clodoveus Francis imperare cœpit anno Chr. CCCCLXXXV,] Ad rem præsentem nihil attinebat dicere, quò tempore Clodoveus regnare cœperit, sed quò Christianus evaserit, quod contigit circiter a. 499 vel 496.

Post. Scriptor vitæ B. Landelini, abbatis Crispiniensis, quæ apud Surium extat ad d. XV Junii, satis est antiquus, cum ejus ante annos pene sexcentos meminerit Baldericus in Chronico Cameracensi lib. II. cap. XXXVIII. Imo longe Balderico antiquior videtur. &c. Vide &, quæ infra dicam de Philippo abbate Bonæ-spei.] Nihil infra dicit de hoc Philippo, sed bis supra de eo egit, nempe *pag.* 407. & inter incertæ ætatis historicos *pag.* 717. ad cujus loci posterioris verba sequentia hic respicit Vir Cl. quando scribit: *Nondum conspexi vitam S. Landelini, quæ Philippi abbatis Bonæ-spei nomen præferret: eoque nec dicere possum, utrum eadem sit, an alia ab illa, quam absque aucto-*

ris nomine edidit Surius ad d. 15 Jun. Confer
quæ annotavi in hæc verba. Si verò Vossius
h. l. memor fuisset eorum, quæ pag. 407 scrip-
pserat, non dubitasset asserere aliam esse vi-
tam S. Landelini editam à Surio, aliam à
Philippo exaratam, quando ipse loco dicto
merito agnoscit Philippum Balderico recen-
tiolem.

Mox. Ludovici octavi ejus no-
minis Galliarum regis,] al. Noni.

Pag. 732. Incertus auctor, sed,
ut creditur, Silviniacensis cœnobii
monachus, in literas misit vitam S.
Majoli, abbatis Cluniacensis IV. ac
præterea composuit IV libros de mi-
raculis ejusdem Majoli:] Descripsit
etiam vitam Odilonis successoris Majoli: qui
Majolus quoque fuerat abbas Majoris mona-
sterii diœc. Turon. & S. Mauri Fossatensis,
& Reomaensis. Decessit autem, si fides
Chron. Dolensi, a. 988. Sammarthanis a.
994. qui tamen in eo sibi contradicunt, quod
cum abbatem Reomaensem statuunt post
Guillelmum, quem ajunt fato functum a.
1033.

Ibid. Chronicon Montis-Sereni ab
a. CIOXXIV usque ad a. CIOXLV.]
Imò ab a. 1124 (quo ecclesia illa primò fun-
data,)

data,) usque ad a. 1225, quo autor vivebat. Vide editionem ejus Maderianam. Hujus chronici autor, monachus Montis-Sereni, videtur esse Conradus presbyter Montis-Sereni, de quo pag. 699. Id sane liquet autorem non esse incertæ ætatis. Meminit etiam Petrus Albinus *Chronici Sampetrini* quod haut scit Maderus, an idem sit cum chronico Montis-Sereni, quandoquidem & hoc monasterium à S. Petro denominationem accepit.

Pag. 733. Nec ætatem ejus scimus, qui vitam signavit Beati Morandi Confessoris.] Autorem hunc vixisse circa a. 1160. ex his ejus verbis perspicuum est: Ulricus de Karlspach, ut ipsis fratribus, qui adhuc supersunt, retulit, quartana febre diu gravissime laborabat, nec ullo medicamine curari poterat. Hic cum ad virum Dei (Morandum) venisset, &c. Morandus ille Hugonis abbatis Cluniacensis discipulus, sub dicto Hugone vixit senex venerandus, cignea albedine refertus; unde meritò indubium vocari possit, quod Paulus de Stockerau scribit de Epitaphio à S. Morando composito in honorem S. Bernardi abbatis Clarævallensis, qui obiit a. 1153. cum Hugo jam obiisset a. 1109. Idem Paulus de Stokeraw in Inscript. vitæ hujus auctoris, quam a. 1482. Friderico III Imp. dono dedit Morandum vocat abbatem, cum tantum monachus fuerit. Autorem Lambecius

M 2

pro-

probat fuisse Gallum, quia Galliam dicat suam ; & linguam Gallicam , suam locutionem : & monachum Alt-Kirchensem , quia scribat , de Comite , hujus loci fundatore.

Eam expressit Martinus Marrier in bibliotheca Cluniacensi.] Edidere quidem Martinus Marrier & Andreas Quercetanus in Bibl. Cluniacensi , sed secundum exemplar MSum , non solum mutilum , sed & maxima ex parte immutatum ac depravatum. Lambecius ex MSo Ambrasiano integram luci exposuit lib. 2 de Bibl. Vindobon. cap. 8. ubi editio Quercetani principio vitæ dictæ legit ex Germaniæ partibus , editio Lambecii habet ex Gallie partibus , contenditque Lambecius Morandum fuisse Gallum , cujus argumenta vide d. 1.

Ibid. Discipulus Eberhardi, archiepiscopi Salisburgensis , explicuit vitam S. Ruoberti , seu Rudberti , primi Salisburgensis episcopi. Habes apud Canisium T. II. Ant. Lect. & correctius auctiusque T. VI.] Hujus scriptoris ætas cognoscitur ex ætate Eberhardi , qui obiit a. 1164. Intellige autem Eberhardum I. quia non possum non statuere , hunc scriptorem esse eundem , ac illum discipulum Eberhardi , quem Vossius memorat pag. 437. nam & hunc fatetur scripsisse vitas

Salisburgensium episcoporum editas à Canisio to. 2. Ant. Lect. nimirum Ruperti, Virgillii, Hartvici, Gebeharti, Eberharti. Scripsit vero idem vitam Ruperti, quæ est to. 2 dicto, a. 1186.

Post. Auctor chronici de gestis *Simonis Comitis*, cujus inscriptio est : *Præclara Francorum facinora*,] Chronicon illud ab a. 1202 pertingit usque ad a. 1311. ut in titulo; at in opere ipso usque ad a. 1312. quo anno, vel sequente, obiit Petrus V. episcopus Lodovensis, cui opus illud tribuitur à Catello Hist. Comitum Tolosæ, lib. 2. cap. 3. Quod si fuerit, utique autor nec anonymus, nec ignotæ ætatis est. Illo sanè tempore vixisse hæc produnt ejus verba ad a. 1307. *res mira, res magna nostris temporibus accidit.* Ioannes Fornerius perperam putabat olim ejus autorem operis esse Guilielmum de Podio-Laurentii qui certè non paullo antiquior; ut dicam in parte secunda, seu Suplemento ad Vossii historicos latinos.

prodiit in lucem typis antiquis, nec expresso typographi nomine.] Sed vitiose & mutilè. Melior est editio quæ prodiit opera Catelli.

Pag. 740. Circa annum CLXX, quantum conjectare licet, MASSVS,

tertius Parisiensium episcopus (si rectè inter Dionysium Areopagitam & hunc, solus Massus numeratur) *scripsit &c.*] Autor scribere voluit, debuit, *Si rectè inter Dionysium Areopagitam & hunc, solus Mallo numeratur.* Vixisse autem circa a. 180. nititur falsa hypothesi de uno Dionysio, cujus autorem primum habemus Hilduinum abbatem S. Dionysii. Mihi indubium est alium fuisse Dionysium Areopagitam, alium qui sub Decio in Gallias missus, primus fuit episcopus Parisiensis.

Pag. 741. Et certe ut antiquæ factis forent homiliæ, quæ præferunt nomen ZENONIS VERONENSIS, non tamen parens ejus foetus vixisse possit ante annum CCCCXL, cum in serm. de continentia dicat ipse, *epistolam S. Pauli ad Corinthios ante annos ferme quadringentos, vel eo amplius scriptam fuisse.*] Ex iisdem verbis videtur probabile esse autorem hujus sermonis scripsisse circa a. 400. si nempe hic adhibeatur calculus Philastrii, Marcelli, Concilii Antiocheni VIII. de quo vide, quæ ad pag. 201 annotata invenies. Suspicio etiam hanc esse causam, quod æra Gotthorum ædit,

ram vulgatam Dionysianam 38 annis antecedit, licet à nemine, quod sciam, æra Gothica dicatur à nativitate Christi supputari. Adeo nec hac ratione pertingere possumus ad ætatem Zenonis Veronensis, quem traditio est floruisse a. 260.

Pag. 743. B. AMBROSIVS] Tradit Iamesius sub ejus nomine Oxoniæ reperiri libellum MS de vita B. Martini. An verò hæc vita Ambrosii sit, judicent qui viderint & legerint. Baronius certè non solum a. 374 Ambrosium episcopum Mediolanensem creatum scribit, i. e. antequam Martinus episcopatum Turonensem sortiretur; sed & Ambrosium quinque annis ante Martinum e vivis excessisse contendit.

Pag. 744. Obiit Philastrius an. CCCLXXXVII.] al. 385.

Pag. 745. RUTILIVS CLAUDIVS NUMATIANVS] Vide *pag. 222.*

Pag. 748. Cum Gennadius dicat ab orbe condito Prosperum inchoasse chronicon suum; tamen ejus id omne deperiit, quod tempus illud antecessit, ubi desinit B. Hieronymus.] Vide ad *pag. 576* hunc errorem notatum, & *pag. 228.*

Pag. 749. Erius Altissiodorensis

S. Germani vitam libris quatuor carmine est complexus.] Et hic falsus est Vir Clarissimus, & pag. 224. ubi quinque libris id fecisse tradit Hericum. Namque constat sex libros de isto argumento eum exarasse, quod & confirmetur ex ipso Vossio, non tantum ex pag. 332. sed & hac ipsa, ubi mox subjungit: *Brianus Twynus sex istos Eriici libros tribuit*

Stephano episcopo.] qui tamen presbyter fuit, non episcopus.

Pag. 570. VRSINVS jussu Ansoaldi, sive Ansroaldi, episcopi Pictaviensis scripsit vitam S. Leodegarii, episcopi Augustodunensis, & martyris, quam habes apud Surium.] Præter illum alius quoque autor anonymus circa a. 687 literis consignavit vitam S. Leodegarii Augustodunensis episcopi, quam edidit Quercetanus to. 1. Hist. Franc. Script. Autor isti operi incubuit jussu Ermenarii, successoris Leodegarii, vitamque dictam illi inscripsit, sicut Vrsinus suam Ansoaldo.

Claruit autem Ansroaldus tempore Dagoberti Regis, qui anno obiit IOXLVII. Nisi intelligendus Dagobertus II, qui imperare cœpit anno IOCCXVII. Sane id verius sit, si.

si Didon, cui Ansoaldus successit, anno vivebat IOCLVII; uti perscriptum est in catalogo episcoporum Pictaviensium.] Leodegarius ipse interemptus a. 685 vel 687. & Ansoaldus erat episcopus Pictaviensis a. 682. Dagobertus utique primus intelligendus videtur, sub quo vixerit Ansoaldus, inprimis cum floruerit tempore Audoeni, archiepiscopi Rothomagensis, & Philiberti primi abbatis Gemneticensis. Potuit sanè Ansoaldus vel juvenis vixisse sub Dagoberto I. vel senex tempore Dagoberti II.

Ibid. THEODORVS, qui S. Magni vitam posteris transmisit, vixit circa annum IOCL: quippe discipulus S. Galli, qui anno IOCXL decessit. Ea S. Magni vita ab Henrico Canisio edita est Tom. V. Antiquæ Lect. Msa verò superest in bibliotheca S. Galli in Helvetia.] Hic minime diversus est ab eo, qui pag. sequenti 751. à Vossio prioris immemore denuo producitur his verbis: THEODORVS CAMPEDONENSIS, monachus S. Galli, claruit circa annum IOCLXXX: ac præceptoris sui S. Magni vitam in literas retulit, quæ apud Surium extat T. V. Antiqu. Lect. ubi pro Surio reponendum Canisium, nemo non videt: ut & hoc

argumento sit unam vitam, unumque ejus scriptorem infelicitè à Vossio discerpi in duos. Neque fuit *Theodorus* discipulus S. Galli, sed S. Magni, (qui floruisse creditur a. 660.) discipuli S. Galli, monachus S. Galli, & primus abbas Campidonensis, ut fertur: cum tamen Hermannus Contractus tradat Audogarium fuisse primum abbatem Campidonæ constitutum a. 751. & Bucelinus parte 2 Germaniæ sacræ, statuatur primum abbatem Audegarium ab a. 773 vel 777 usque ad a. 796. nullumque agnoscat Theodorum. Lego quoque inter foundationes diversorum monasteriorum Germaniæ: *Campidone monasterium construitur per Andegarium, qui etiam abbas effectus est ibi, anno Domini 753.* Mirum verò admodum, quod ibi dicitur, Othmarum à Gallo constitutum magistrum scholæ, eidemque Othmaro à Constantiensi episcopo Bosone monasterium S. Galli commissum; cum tamen Sammarthani referant, Othmarum fuisse primum abbatem S. Galli electum a. 720. & obiisse a. 759. Dicerem equidem vel Sammarthanos in ætate Othmari definienda errare, vel confundere Ioannem I & II, Bosonem & Busonem episcopos Constantienses, & B. Gallum tempore Ioannis II. non I. vixisse, nisi S. Gallus ætate B. Columbani diceretur vixisse. Insuperabiles adèò sunt hæc difficultates, inprimis cum in dicta vita mentio fiat Witherpi episcopi Augustani, Pipi-

ni Regis, ejusque successoris Karoli. Imò lego ibidem *post obitum Pipini Regis Theodorum ad Othmarum venisse*. Quid? quod & Tozzonis episcopi Augustani jussu Theodorus ille traditur vitam S. Magni descripsisse, qui Tozzo refertur a. 753. precibus & commendationibus S. Magni à Pipino Rege episcopus constitutus. Dicendum ergò vel Theodorum hujus vitæ non esse autorem, inprimis cum de Theodoro ipso, ceu fideli monacho, in tertia persona sermo sit, cumque etiam mentio in ea fiat Lantonis, episcopi Augustani, qui sedere cœpit a. 870. adeò ut & hoc argumento videatur vitam istam ab Emerico, de quo ad *pag. 326.* exaratam, vel correctam ac locupletatam esse: vel dicendum, Theodorum non fuisse discipulum S. Magni, vel si fuit, S. Magnum non fuisse discipulum S. Galli; & hoc si fuerit, S. Gallum non supparem ætate fuisse S. Columbanum, sed potius toto seculo post a. 640 obiisse. At non est mihi animus his ulcerosis difficultatibus diutius immorari, & cerebrum nequicquam fatigare. Conciliet eas quicunque potest. Ego saltem addo & Vossium falli, qui Theodorum integro seculo antiquiorem facit, & eos qui regnante Pipino, Caroli Magni patre, e vita excessisse tradunt.

Pag. 751. CRESCONIVS.]

Hic etiam carmine heroïco panxit res gestas Justiniani II. Imp. libris quatuor.

Pag. 753. Florianus à Campo auctor est, JULIANVM LVCAM diaconum Toletanum, qui vixit, cum regeret in Hispania Pelagius, exarasse historiam rerum Hispanicarum. Sed opus hoc necdum sibi visum esse, ait Jo. Vafæus, diligens rerum Hispanicarum scrutator: quem vide in Hispan. Chron. cap. IV.]

Petrus de Marca Hist. Bearnii lib. 2. cap. 4. sect. 11. & cap. 5. sect. 6. allegat chronicon *Iuliani* archipresbyteri S. Iusti Toletani. Non dubiū mihi est, quin hic idem sit *Iulianus*, memoratus Floriano à Campo, & ex eo Vafæo, ex Vafæo Vossio. Et si id verum, Florianus à Campo circa ætatem huius auctoris falsus, fecerit & Vafæum & Vossium. Nam Iulianum, cujus chronicon allegat P. de Marca, idem ait scripsisse istud a. 1160. Et quis non animadvertat eum recentiore Pelagio rege, quem Vossius scribit a. 717 regnum exorsum, ac decennium imperasse, qui consideraverit eum non solum res gestas Maurorum in Hispania confirmare autoritate archivorum Toletanorum, sed & scribere Turpini librum de rebus Caroli M. satis vetustum extare, his verbis n. 416. *Scripsit Turpinus librum de rebus Caroli M.* (quidam verò ejus hostes miscuerunt

non.

nonnulla fabulosa) qui servatur in æde S. Dionysii prope Parisios, satis vetustus.

Vb. & alios commemorat rerum Hispanicarum scriptores eidem Floriano laudatos; sed quos sedulo quæsitos reperire non potuerit. Ii sunt SEBASTIANVS electus SALMANTICENSIS, qui res Hispanicas signavit à tempore Pelagii, usque ad Alfonso Castum. — Porro Sebastiani Salmanticensis meminit quoque Petrus Antonius Beuterus, Theologus Valentinus: qui res Hispanicas erudite, sed hispanicè exposuit.] Eundem *Sebastianum* allegat P. de Marca Hist. Bearnii lib. 2. cap. 5. sect. 2. 3. 4. 5. 8. 9. & lib. 3. cap. 3. sect. 7. ubi addit eum floruisse a. 860.

Est & inter eos SAPHYRIVS ASTVRICENSIS episcopus, qui ab Alfonso Casto progreditur usque ad Bermudum, sive Veremundum Podagricum.] Hunc Petrus de Marca, *Sampirum* vocans, hist. Bearnii (quam ad umbilicum perduxit a. 1633.) lib. 2. cap. 8. sect. 4. citat, additque vixisse ante septingen-

tos ferme annos. & lib. 3. cap. 3. sect. 7. cum dicit autorem sequentis seculi, i. e. decimi : egerat enim de a. 877.

Ibid. F R E D E G A R I V S SCHOLASTICVS.] Opus ejus de gestis Francorum auctius publicavit ex MS^o Andras du Chesne, in nunquam satis laudato opere, Corp. Hist. Franc. tomo 1.

Plurima eundem exarasse, colligo ex præfatione ejus; ubi se ait ad exemplum Chronici Hieronymiani, & eorum qui illud auxere, quinque Chronicorum libros contexuisse.] Vide pag. 756.

Pag. 755. S. A D E L I N V S non undecimus quidem, sed vigesimus Sajensium, seu Sagiensium factus episcopus fuit; & sacro ministerio, non S. Ravereno, qui decimus episcopus erat; sed sancto Godegrando, qui sedit circa annum **IOCCCLXV**, successit: successorem verò habuit Ragenfridum. — Plane statuo Adelinum vixisse circa annum **IOCCCLXXX**.] Sammarthani hac in re majorem multo fidem merentur, quibus Adelinus nec undecimus,

cimus , nec vigesimus Sajensium episcopus fuit , sed vigesimus septimus : neque successit Hildebrando , qui decimus ; nec Raverenno , qui duodecimus ; nec Godegrando , qui vicesimus primus fedit circa annum 765. cui successit Ragenfridus vicesimus secundus : sed Hildebranno II. vel Hildebrando , vigesimo sexto , qui vivebat adhuc a. 878. ut non possit minus toto seculo aberrasse Vossius , si vel immediatus Hildebranni II successor statuatur Adelinus , quod tamen adhuc minime certum : cum possit vel integra annorum centuria Hildebranno II Adelinus esse recentior. Nam Azonis , qui post Adelinum memoratur vicesimus octavus Sajensium episcopus , prima a. 986 est mentio.

Pag. 756. Etiam Caroli M. ætate fuit Gallus ille , qui sex libros Collectaneorum Chronologicorum dedit : quorum primus est ex incerti nominis scriptore , qui sub Alexandro Severo floruit. Ita inscriptio præfert. Nec dubito , quin is sit Julius Africanus , nobilis chronographus , quem eo tempore vixisse constat.] Tempore Alexandri Imp. circa a. 236. vixisse creditur autor ille anonymus Chronici de divisionibus & generationibus gentium , quod edidit Labbeus

beus Nova Bibl. MSSorum: Certum est non progredi ultra tempora Alexandri, cum quo catalogum Imper. Roman. concludit dicens *Alexander annis tredecim, diebus novem, sect. 19. & sect. 12* scribit: *A passione Domini usque in XIII annum Imperatoris Alexandri Cæsaris anni CCVI.* Porro sect. 13. *A Christo autem usque ad a. XIII Alexandri Cæsaris Olympiades CCLIII.* Quo ipso magis confirmatur ætas hujus auctoris, cum in ipso Indice præfationi præmissa, dicantur enarrari tempora Olympiadum ab Iphito usque in præsentem Olympiadem. Imò sect. 12. *à Passione usque ad hunc annum, qui est XIII Imperii Alexandri annus anni CCVI. i. e. à nativitate Christi a. 236. & ibid. in fine: Fiunt omnes anni ab Adam usque in hunc diem anni quinquies mille septingenti triginta octo: i. e. secundum ipsius calculum anni Christi 228.* Opus ipsum fine mutilum est, desideranturque Nomina episcoporum Romæ, & quis, quot annis præfuit. Mentio est in eo sect. 6. *Saracenorum*, unde hujus nominis probatur antiquitas. *Gallorum Narbonensium gentes & inhabitatores* dicit sect. 7. *Amazobios, græcè Sarmatas.* Ego olim suspicabar opus illud esse Iulii Africani, & nunc Vossium, Virum Clarissimum, mecum idem sentire gaudeo. Liquet sanè Iulium Africanum floruisse sub Heliogabalo, Alexandri decessore, & ipso Alexandro Severo, licet idem dicatur scripsisse *librum de temporibus ab*

origine mundi usque ad Macrinum Imperatorem tantum, qui imperare cœpita. 218. Radulphus de Diceto de eo scribit: Iulius Africanus breves temporum annotationes per generationes & regna scribit: quod omnino in hoc opere fit. Sicut autem Codex ille Canisii continet primo loco dictum opus, secundo excerpta ex Idacio & aliis, tertio itidem ex Idacio, quarto ex Thoromacho, quinto opusculum Hilarionis, sexto ex Thoromacho excerpta: ita & extat Codex MSus Ambrosianus perverustus, Gothicis sive Toletanis literis ante octingentos circiter annos exaratus, quo continetur anonymi cujusdam auctoris, quem ego, inquit Lambecius lib. 2 de Bibl. Vienn. cap. 8. Fredegarium esse arbitror. Chronicon hactenus, quod sciam, ineditum, cujus titulus, præfatio & initium ipsius Narrationis ibi se habent hoc modo: INCIP LIBER GENERATIONVM Ab Adam &c.

— Explicit Præfatio. INCIP NARRATIO. Liber &c. — Finis ejusdem chronici est hic: Post hæc jussu Iustiniani Ghildemar eunuchus fietur. &c. — Belsarius multa prælia cum Persis agens, eos gloriosissimè vicit; à Bucelino quodam Franco in Italia superatus, tantæ victoriæ ac nominis gloriosus, à Bucelino victus, nomen vitamque amisit. EXPLICIT LIBER CHRONICA III. Vnde colligitur fuisse illud opus ab autore suo divisum in tres libros. Superfunt enim istius divisionis etiam alia.

alia satis clara vestigia, & quidem præcipue in fine cap. 31. quod clauditur his verbis: *Puto latius nos dixisse &c. — inquisitionem declarata sunt.* Finita videlicet peculiari hac libri primi clausula, sequitur deinceps nova capitum series, quæ tantum pertingit usque ad libri secundi caput octavum, eamque ob rem, cum reliqui sequentium capitum numeri omnino omissi sint, haud facile dijudicatu est, ubi secundus desierit liber, & ubi tertius inceperit. Cæterum subnectitur illi chronico ibidem immediate Quinti Julii Hilarionis liber chronologicus de duratione mundi hoc modo: **INCIPIT LIBER QVINTI JVLI ELARIANE DE CVRSV TEMPORVM.** *Quantocunque tempore &c. finis talis est: in vitam eternam. Amen.* **EXPLICIT LIBER QVINT JVLI HELARIANI.** Sequitur deinde novus titulus cum subjuncta præfatione Gregorii episcopi Turonensis in decem suos Historiarum libros, hoc modo: **INCIPIT PRÆFATIO GRECA LIBRI III.** *Decedente &c.* Finita hac præfatione, sequuntur Fredegarii Scholastici Excerpta ex jam memoratis Gregorii episcopi Turonensis Historiarum libris, & prorsus eadem sunt, quæ extant in Marquardi Freheri Corpore Historiæ Francicæ veteris & sinceræ. Initium eorum in Codice hoc MSo Ambrosiano est tale: **INCIPIVNT CAPITVLA LIBRI QVARTI, QVOD EST EXCARPSVM**

PSVM DE CRONICA GREGVM
EP̄S THORONACHI. Excerpta illa
in hoc Codice MSO vocantur Liber Quartus;
nempe respectu Chronici in tres libros divisi:
quod, ut paullò antè indicavi, extat in prin-
cipio ejusdem Codicis. Minime enim dubito,
quin idem Fredegarius æque sit autor trium
illorum librorum, qui à creatione Mundi us-
que tempora Imp. Iustiniani & mortem Be-
lisarii ex variis antiquis Chronographis excer-
pti sunt, quàm is sine controversia est autor
quarti istius libri, qui ab irruptione Hunno-
rum in Gallias usque ad interitum Regis Fran-
corum Chilperici, ex Gregorii Turonensis
Historia Francica excerptus est. &c. — tres
priores hæcenus, quod sciam, nondum sunt
editi, ideoque posthac alio commodiori tem-
pore & loco, ex pervetusto illo Codice MSO
Ambrosiano, de quo in præsens agitur, cum
necessariis animadversionibus & notis in lu-
cem proferentur. Hæc Lambecius. Ego e-
quidem facile concesserim Fredegarium, Ca-
rolo M. *σύγγραμμον* ferme, vel paullò anti-
quiorem, horum Chronicorum fuisse colle-
ctorem & augmentatorem, minime verò au-
torem. Primum enim inter illa opus est hoc,
de quo jam agimus, bis editum, antequam
hæc scriberet Lambecius: primò à Canisio An-
tiqu. Lect. to. 2. deinde & à Labbeo Nova Bibl.
MSSorum, To. 1. ex codice collegii Claro-
montani Parisiensis, sine mutilum, at non

in plures libros distinctum, sed in sectiones tantum 20. quarum 17 a terminatur illis verbis, quæ Lambecius ait extare in fine sui Codicis cap. 31. In editione autem Canisiana verba illa leguntur in fine capitis 30. nam ibi invenio idem opus omissis duabus ultimis sectionibus Labbeanis, de Imperatoribus Romanorum, & Regibus Hebræorum, distributum esse in 31 capita. Sententia mea confirmatur ex eo, quod fragmenta illa, quæ Lambecius ex suo codice (exceptis iis, quæ in fine de Iustiniano & Belisarii morte ab alio addita narrantur,) edidit, in editione Canisiana & Labbeana extent, à quibus differentia codicis Ambrasiani sequentibus lectionibus variis comprehenditur. Litera C addita denotat convenientiam editionis Canisianæ: ubi verò ea ab utraque differt: in tertia serie ostenditur.

<i>Editio Labbeana</i>	<i>Edit. Lambeciana.</i>	<i>Editio Canisiana.</i>
Generationis qui hoc libro Dinu- meratio tem- porum & an- norum: gene- rationes usque in hunc diem.	Generationū C que hujus Volumine Libri De nu- meratio. tem- porum & an- norum; Ge- neratione se- culi usque in hunc diem. <i>Lambecius mi- nus recte opina- tur, legendum esse: Libri de numeratione temporum, & annorū & ge- neratione se- culi usque in hunc diem.</i>	hujus volumine libri. Dinume- ratio tempo- rum & anno- rum. Genera- tiones seculi usque in hunc diem.
ex C. sint? quantæ In- sulæ claræ? quæ ex quibus gen- tibus transmi- graverunt? quis judicavit C. servavit C. in imperavit? Tem- pora Iphito	& sunt, & qua sin- guli terras & civitates sorti- sunt; & quis C. judicabit servabit usque in C. regnavit; Tem- pora C. Ippito C. in mar- gine monet Ca- nis. legendum Iphito.	sunt. Quantæ In- sulæ claræ. Qui ex quibus gen- tibus transmi- graverint.

Editio Labbeana. Edit. Lambeciana. Editio Caspiana

Episcoporum. Imperatorum. C.

Recte, quia de
Imperatoribus
jam supra ege-
rat.

veritatis Diaconum,

veritates, Lam-
becius recte re-
stitui vult veri-
tate.

existimavi C.

existimavi.

Frater Carissi-
me, hos in
sermone

Fratres Karissi-
mi, in hoc
sermone, Lam-
becius recte resti-
tuit sermonem.

Fratres charissi-
mi, hunc in
sermonem

corroborandā C.

conroborandam

doctrinam tuam

doctrinam C.

inquisitas C.

inquesitas

cognoscamus,

agnoscamus, ab-

agnoscamus; ab-

abscindentes

scidentes

scindentes

generatam C.

generatam C. Sed

Lambecius re-
stitui vult in-
generatam.

obumbrant

obumbrat sensus

obumbrat sensus

tempora,

secundum
tempora & bel-

* Scdm
tempora & bel-

lorū commis-

lorum com-

siones, & Iu-

missiones, &

dicum tem-

Iudicum tem-

pore

pore

Regibus,

Regibus nati
sunt, qualesq;
captivitates
populi quibus
Regibus C.

con-

Editio Labbeana.

contigerint, C.
 fuerint
 divisio,
 quantoque
 creatione sæculi
 diem. Existima-
 vimus autem
 incipientes C.

verbum,
 expetit
 non C.

ex C.
 testificare
 Hinc ergo
 faciemus.

Sectio I. Liber
 annis CCXXX

perbreuiata in-
 quisiitione

Edit. Lambeciana.

contingerent;
 fuerunt C
 divisio, & C.
 quantique C.
 creatura sæculi C.
 diem, existima-
 vi incipientes,
quam vocem mi-
nus recte Lam-
becius restitui
vult incipiens
cum potius præ-
cedens legenda sit
pluraliter exi-
stimauimus :
quia sequitur
nostra, & ar-
ripientes, &
facimus.

verborum C.

expedit C.

n Lambecius id
 non recte legi
 vult nec.

&

testificari C.

Hinc C.

facimus. Expli-
 cit præfatio. C.

Liber C.

annos CXXX.

C, idque rectum.

per breuiatam
 inquisitionem

C,

De

De temporibus ante Valentem Imp. nihil IDACII, ut arbitror, superest.] Fastos quidem Consulares Idacianos habemus à Bruto & Collatino primis Coss. à Labbeo editos. Vide pag. 231.

Thoromacho, chronographo græco.] Quem etiam historicis græcis accenset Vossius; at ego declaro nunquam Thoromachum extitisse; sed corrupte *Thoromachum* dici, pro *Thoronacho*, & hoc pro *Toronico*, (quemadmodum præfatio ipsa Gregorii edit. Freher. in decem libros suæ historiæ, quæ & præfixa est excerptis putatitiis ex Thoromacho, legit: *Incipit præfatio Gregorii Toronici episcopi*,) i. e. *Turonico* vel *Turonensi* Gregorio. Vide supra. Mihi sane olim error suboluit, cum mirarer scriptorem græcum de rebus Francorum scripsisse. Excerpta illa integra, unà cum præfatione, quæ est illa ipsa, quæ præfixa invenitur historiæ Gregorii, eumque autorem agnoscit, denuo post Canisium edita sunt à Marquardo Frehero in Corp. Franc. histor. veteris & sinceræ, sub titulo *Gregorii episcopi Turonensis excerpta Chronica. ex Fredegarii Scholastici historia Miscella*. Porro quod legitur in Codice Ambrasiano PRÆFATIO GRE CA LIBRI III. (i. e. *Præfatio Gregorii. capitula libri quarti.*) Decedente &c.
 — INCIPIVNT CAPITVLA LIBRI
 QVAR-

QVARTI , QVOD EST EXCARPSVM
 DE CRONICA GREGVM EPS
 THORONACHI. & in editione Fre-
 heriana: *Incipit præfatio Gregorii. Decedente*
&c. — Incipiunt capitula libri, quod est ex-
carpsum de Chronica Gregorii episcopi Thorona-
chi. Canisius edidit, vel (ut opinor) restituit
 mendosissimè, *Excerptum de Chronica Græca*
Thoromachi episcopi. Hinc verò occasio er-
 randi Vossio. Porro Chronica illa Pseudony-
 ma Thoromachiana ex Gregorio Turonensi
 excerpta esse res ipsa clamat. Quod eo magis
 indubium erit, si quod in editione Canisiana
 est caput 70, in Freheriana 73, fuerit collatum
 cum capite ultimo libri 4. historiæ Francorum
 Gregorii Turonensis, ubi collectio annorum
 mundi ab Adam, seu ab ipso mundi principio
 usque ad exitum Sigeberti, non solum iisdem
 verbis, sed & eodem verborum ordine conce-
 pta ubique repetitur. Neque ratio credibilis
 dari potest, cur Thoromachus, siquis fuerit,
 annos mundi non perduxerit ad suam usque
 ætatem, sed ad ætatem Gregorii Turonensis:
 usus ipsissimis Gregorii verbis; nisi quis velit
 somniare, casu interpretem Thoromachi ex-
 pressisse eadem verba, quæ Gregorius. Sed non
 opus est istis ineptiis diutius inhærere: ex dictis
 enim satis perspicuum videbitur eruditis, eun-
 dē esse *Thoromachum ac Gregorium Turonensem.*

Quinctus est Hilarionis.] Q. Ju-
 lius Hilarion editus est à Pithœo & in Biblio-

theca Patrum; & propterea à Canisio prætermisſus. de eo Voſſius pag. 213. Ego ſuſpicor nullum talem autorem fuiſſe; ſed *Liber quint Iulii Elariani* vel *Hilarioni* corrupte dici pro *Liber quintus Iuli Africani*, vel *Liber Q. Iulii Africani*: vel *liber quinquus Iuli*, Hieronymi: qui ſanè ſcribebat Cæſario & Attico Coſſ. & ex Hieronymo etiam *Hiſtoriam* ſuam *Miſcellam* collegiſſe Fredegarium, ipſe nobis prodit.

Ibid. RAGVEL CORDVBENSIS de vita ac paſſione S. *Pelagii martyris*.] De hoc ſcriptore merito non hoc, ſed ſequente capite agit Voſſius.

Pag. 757. ANDREAS AGNELLVS temporibus Ludovici Pii Ravennatis eccleſiæ archiepiſcopus fuit, ordine in eâ ſede decimus, ſcripſit hiſtoriam Ravennatem.] Hoc errore dubito an alter gravior eſſe poſſit. Quippe Andreas Agnellus hiſtoricus, qui florebat circa a. 824. temporibus Ludovici Pii, minime fuit archiepiſcopus Ravennas: neque, ſi fuiſſet, decimus tantum in ea ſede ordine ſediſſet. Ejus enim tempore archiepiſcopi Ravennates fuere juxta Vghellum, Valerianus, Martinus, Pertinax ſive Petronacius, ordine 48, 49, 50. quos Rubeus vocans Valerium, Marinum vel Martinum, Petronacem, ſtatuit

tuit ordine 47, 48, 49. Decimus verò archiepiscopus Ravennas, (licet archiepiscopi nomen ante Pipini & Caroli Magni seculum, referentibus Sammarth. sub abb. S. Petri Vivi Senonensis, non esset in usu: quod de solis latinis intelligendum videtur, invenio enim in scriptoribus græcis antiquioribus archiepiscopi nomen:) decimus, inquam, archiepiscopus Ravennas fuit S. Agapitus, electus a. 206. mortuus a. 232. Cæterum fateor fuisse archiepiscopum quendam Ravennatem *Agnellum* dictum: & is quidem scriptor ecclesiasticus fuit, minime verò historicus Rubeo memoratus. Neque hunc memini prænomine unquam *Andream* vocari; at nec tempore Ludovici Pii vixit, sed circa a. 560 erat 30 vel 31 ordine Ravennæ Pontifex. Porro fallitur Vossius, quando opus Andreæ Agnelli *historiam Ravennatem* vocat: scripsit enim volumen *de archiepiscopis Ravennatibus*, quod videtur esse idem cum *commentario Pontificio urbis Ravennæ*, allegato à Ricobaldo Ferrariensi. Io. Bapt. Pigna lib. 3 de princip. Atestinis, ait Agnellum ecclesiæ Ravennatis acta, ritusque literis tradidisse. Teste Rubeo scripsit etiam Andreas Agnellus librum de bello Totilæ.

Post. THEODVLPHVS] Scripsit quoque Carminum libros sex, & inter alia describit carmine elegiaco iter suum in
N 2 Gothi-

Gothiam ; ut & pugnam avium in agro Tolosano lib. 4. poem. carm. 7. versibus elegiacis.

Ibid. lin. 19. quod] leg. pòst.

Pag. 758. Rabani quoque æqualis fuit S. ERMENOLDVS , five ERMENRICVS. — Cæterum in Possevini Apparatu sacro lego , Ermenricum hunc fuisse septimum abbatem Eluvangensem. — Si idem Ermenricus , & Ermenoldus ; idem quoque fuerit *Ermoldus* is , qui elegiaco carmine cecinit panegyricum Ludovici Pii.] *Ermoldus Nigellus* exul Ludovico Pio obtulit libros quatuor de rebus ab eo gestis , elegiaco carmine conscriptos. Quod porro ad causam , propter quam *Ermoldus* in exilium pulsus fuit , attinet , & an *Ermoldus* hic idem sit , atque *Ermoldus* abbas , quem coætaneus vitæ Imp. Ludovici Pii scriptor à Pithæo primum editus , refert à jam memorato Imperatore anno 834 missum esse ad filium Pippinum in Italiam , cum mandato , ut res ecclesiasticas , quæ in regno ejus erant , quas vel ipse suis attribuerat , vel ipsi sibi præripuerant , absque cunctatione ecclesiis restituerent , : utraque de re opinionem suam aperiet Lambecius , cum integrum illud *Ermoldi Exulis* poema ab eo publicabitur.

Ibid.

Ibid. PETRVS, CASINENSIS
diaconus] Vide pag. 410.

Athanasius episcopatum Neapolitanum adeptus est anno 10CCCL.]
A. 849. si fides Ferdinando Vghello.

Post. S. PRVDENTIVS
JUNIOR,] Sausseyus in Martyrol.
Gallic. Confessorem vocat, aitque *refutasse* li-
brum Ioannis Scoti, erroribus Origenianis,
Gothescalcique nuperi hæretici deliriis scaten-
tem: de qua re vide Promptuarium Trica-
sium Camuzati. Contra hic in Romano mar-
tyrologio minime pro sancto habetur, nec à
Sammarthanis. Nam de eo annales Bertinia-
ni: *ante aliquot annos Gotescalco Prædestinatio-*
no restiterat, pòst felle commotus contra quos-
dam episcopos secum hæretico resistentes, hæresis
Gotescalci Prædestiniani defensor acerrimus:
indeque non modica inter se diversa & fidei ad-
versa scriptitans. Appellatur inibi Galindo,
cognomento Prudentius.

Obiit anno 10CCCLXIV.] Iam
allegati annales Francorum Bertiniani refe-
runt mortem Prudentii in annum 861.

Pag. 759. Petrus Pontius Leo,
episcopus Placentinus.] Nempe in Hi-
spania sub archidiocesi Emeritana olim, nunc
Compostellana.

Ibid. Ambrosius Morales primus divulgavit EVLOGII COR-
 DVBENSIS opera.] Ita tamen,
 ut ex libro primo & secundo Memorialis san-
 ctorum rescuerit multa de Muhammedis ope-
 ribus & dogmatibus. Notatus propterea Tho-
 mæ Malvendæ de Antichristo lib. 1. cap. 24.
 pag. 58. edit. Lugdun. his verbis, (quæ in edi-
 tione Romana non extant,) *S. Eulogius lib. 1.*
Memor. Sanct. cap. 7. ex Speraindeo abbate, &
lib. 2. cap. 1. ex Perfecto martyre multa de abo-
minandis & turpissimis Mahometi operibus &
dogmatibus percensuerat; quæ magna ex parte
fustulit Morales in sua S. Eulogii operum editio-
ne: quod sane ab eo non satis recta ratione nobis
factum videtur: quantumvis ipse excuset: opera
enim Patrum non sunt eo modo attingenda, aut
mutilanda.

Pag. 760. FVLQVINVS, sive
Folquinus, ex monacho Bertiniano
 abbas XXII cœnobii Lobienſis, tem-
 poribus vixit Lotharii Imp. & Ludo-
 vici junioris. Ejus est vita S. Folquini
 Morinorum episcopi, qui anno ex-
 cessit 1000CLV, atque S. Audom-
 arum in B. Bertini monasterio, ubi
 alter hic Folquinus monachus tum
 erat,

erat, sepultus fuit. — Alii Fulcunum Lobiensem & Berrinianum diversos putant.] S. Folquini Morinorum episcopi reliquiæ elevatæ sunt a. 928. ut patet ex fragmento historiæ MS. abbatum D. Bertini auctore Folquino presbytero Audomarensi, referentibus Sammarthanis; unde elucescit, scriptorem esse recentiore, quàm Vossius putat.

Ibid. Bernardus abbas S. Galli cœnobio præfuit an. 1000. [LXXXIII.] Præfectus a. 883.

Post. RATPERTVS monachus S. Galli, cognatus S. Notgeri, an. 1000. [LXXXIII] decessisse videtur.] At S. Notkerus periisse dicitur a. 981. Vide Vossium pag. 764.

Pag. 761. S. Othmaro] Primo abbati S. Galli, ut vulgò statuitur, quem Sammarthani dicunt obiisse a. 759. cum tamen ex vita S. Magni liqueat eum etiam post obitum Pipini regis adhuc superstitem fuisse.

Mox. Rerum potiente Arnulpho, vitam egit poeta ille Paderbornensis, qui ex annalibus Adelmi Benedicti versu heroico expressit vitam Karoli Magni.] Lib. 5. Annalium Caroli Magni

M. ad Arnulfum Imp. Poëta ille Saxo, in præf. prodidit elogium S. Arnulfi Metensis, septē distichis elegiacis. At pro *Benedicti* l. *Benedictini*.

Ibid. Ludovici II. Imp. ætate claruit **HEREMBERTVS**: scripsit Longobardicam historiam principum Beneventanorum.] Autor recentior est, constat enim scripsisse post a. 956.

Videndum, idemne an alius sit Rembertus, seu Rimberty ille, qui vitam S. Ansgarii tradidit.] Diversissimos patet fuisse. Herempertus auctor Auclarii ad Paullum Diaconum, usque ad a. 888. diaconus fuit Casinensis, & omni dubio procul gente Longobardus. Rembertus verò archiepiscopus Hamburgensis & Bremensis, gente vel Flander, vel potius Frisius. Rembertus obiit a. 888. Herempertus recentior fuit, ut jam ostendi.

Pag. 762. Ex Wolfhardo hoc postea **PHILIPPVS**, trigessimus nonus Eystadiensium episcopus, excerpfit suum de vita Walpurgis libellum; ut postea dicemus.] Nihil postea de hoc scriptore dicit autor, & p. 508. quidem agit de PHILIPPO EYSTETENSI; sed nec ibi dicit eum ex Wolfhardo librum suum de vita Walp. excerpisse.

Ibid. **HEBERNVS**, archiepiscopus
Tu.

Turonensis quinquagesimus primus,]
Sammarthanis quinquagesimus quartus.

annis sedit XXVII, mensibus 4.]

*al. annis 30. senex ad episcopatum adlectus : non mortuus sane post a. 917. Cumque idem Hebernus, seu ut aliàs dicitur, Herbernus, in libro de actis reversionis corporis Martini Turon. quæ contigit a. 887. vel de miraculis ejus post reversionem, meminerit Mainoldi episcopi Cenomannensis, Lupi Andegavenfis, & Raimonis Aurelianensis: hinc liquet Sammarthanos errare in definienda chronologia episcoporum Cenomannensium, hoc modo : 24 Robertus — 878. 25 Lambertus. 26 Guntherius sedit annis 23, aliis 17. 27 Hubertus annis 27, m. 10, d. 12. obiit 4 Id. Sept. 28 Mainoldus, vel Mainardus præfuit annis 20, m. 5, d. 6. Aurelianensium episcoporum hæc apud eos est series : 46 Walterus a. 885. 47 Tranninus. 48 Ber-
 no, (memoratur in privilegio pancartæ nigræ Turonensis Roberti Comitis, seu Marchionis, & Abbatis S. Martini, & S. Germani de Pratis, deinde Francorum Regis, fratris Odonis Regis,) qui à Raimone sequenti diversus est : (cum tamen dictum Robertum comitem, fratrem regis Odonis, inter abbates Majoris monasterii S. Martini Hereberti successorem statuunt :)
 49 Raimo Adalardi archiepiscopi Turonensis germanus, nobili genere satus Aureliæ, adunculus Adeleudis, uxoris Ingelgerii comitis (qui corpus Martini dicitur Turonos transtulisse :)*

50 *Anselmus* I.I. a. 930. Andegavensium
 verò episcoporum catalogum hunc statuunt :
 32 *Dodo*—880. 33 *Raino*, patria *Aurelianen-*
sis, frater *Adalardi* archiep. *Turon.* 880—*vive-*
bat adhuc a. 905. mentio ejus in pancartæ nigræ
Turonensis privilegio Roberti abbatis S. Marti-
ni, a. 3. post obitum *Odonis* regis. 34 *Lupus*.
 Hæc omnia plena contradictionum. Dicunt
 equidem *Lupum* interfuisse reversioni corpo-
 ris *S. Martini*, cum necdum esset episcopus,
 dicentne ergò *Raimonem* seu *Rainonem* ibi
 fuisse ut episcopum Andegavensem, & simul
 ut Aurelianensem? At quid dicent de *Mainol-*
do, cujus ætas recentior non potuit permitte-
 re, ut sive episcopus, sive non episcopus,
 translationi isti adesset? Vt taceam *Bernonem*
 mox à *Raimone* distingui, mox cum eo con-
 fundi, &c.

Pag. 763. *Chronica* JOANNIS
 abbatis CASSINENSIS,] de postre-
 mis comitibus Capuæ.

Pag. 764. Extremis Ottonis Ma-
 gni temporibus, qui obiit anno
 ICCCCCLXXIII, atque item
 II Ottonis ætate, doctrina vitæque
 excelluit S. NOTKERVUS, mona-
 chus S. Galli, nepos Ottonis M. Com-
 posuit vitam S. Fridolini abbatis.]

S. Not.

S. Notgerus abbas S. Galli, qui interijt a. 981. conscripsit vitam Fridolini Hiberni.

Nepos Ottonis M. ut de eo scribit discipulus Notkeri Hartmannus, qui aliis Hartmundus nuncupatur.]

Hunc Lambecius Hartmutum appellans, primò monachum, deinde abbatem S. Galli fuisse probat. Verum cum Hartmutus abbas fuerit ab a. 872 ad a. 883. non video, qui potuerit meminisse S. Notkeri, vel abbatis, vel monachi, cujus ipse fuerit discipulus, quique fuerit nepos Ottonis Magni. Eadem difficultas manet; etsi per Hartmutum intelligamus Hartmannum abbatem usque ad a. 924. Confirmaretur itaque hac ratione vulgata sententia, S. Notkerum vixisse a. 850. nisi contineret contradictionem in adjecto, nempe Notkerum eundem fuisse nepotem Ottonis M. Insuper notandum hic, Hartmutum successorem Grimoaldi, decessorem Bernardi, Henrico Pantaleoni & Bucelino esse abbatem 14. Sammarthanis 12. Hartmannum Bucelino 17. Sammarthanis 15.

Pag. 765. Vltimis annis Othonis I claruit THEODORICVS, archiepiscopus Trevirensis: qui præter vitam S. Virginis Mariæ, etiam vitam scripsit S. Ludrudis, virginis sancti.

sanctimonialis.] Tantum abest ut autor hic prætermiſſis annumerandus ſit, ut potius ter in ſuperioribus memoratus extet, quaſi fuiſſent tres diſtincti autores. Nam pag. 349. Voſſius debito loco ſcribit: *Ottonis M. temporibus THEODORICVS Trevirenſis archiepiſcopus, in literas retulit vitam S. Lutrudis, virginis ſanctimonialis.* deinde pag. 572. *THEODORVS* (repon. *THEODORICVS*) *Trevirenſis archiepiſcopus, præter librum de laudibus B. Virginis, etiam deſcripſit vitam S. Landrudis.* Denique pag. 725. *THEODERICVS archiepiſcopus Trevirenſis, præter librum de laudibus B. Virginis Mariæ, etiam vitam conſcripſit S. Lindrudis.*

Ibid. ROMERIVS compoſuit duos annalium libros, quibus Reginonis hiftoriam ab anno **IOCCCCVII**, uſque ad annum **IOCCCCCLXXVII**, perſequitur. Cumque appendix ea, quæ Reginoni hodie addi ſolet, totidem ſit annorum, planè ſit veriſimile, eam vel Romerii hujus eſſe, vel ex Romerio excerptam.] Contra Voſſius ipſe ſcribit pag. 339. *Continuavit chronica Reginonis alius uſque ad annum IOCCCC LXVII, vel potius uſque ad Cthoenem II, qui imperare cepit*

cæpit anno **IOCCCCLXXII.** — *Appendix* verò ea *Rheginonis*, quam dixi, *Romerium* habere autorem videtur: de quo postea dicemus. Istam appendicem Baronius a. 959. perperam sub nomine Reginonis allegat; quæ in editione inter Germanicarum rerum scriptores, terminatur anno 967. Ad eundem lapidem offenderunt Sammarthani.

Pag. 766. **DIETHMARVS** Mersburgensis episcopus *Chronicon* libros VII reliquit; quibus complectitur gesta quinque Imperatorum, Henrici I, Ottonis I, II, III, & Henrici II.] Fecit id libris 8. quos edidit Maderus. Libro 7 Reginam Russorum vocat *Helenam*, quam Cromerus *Annam*, ut annotabo in Appendice mei Nuclei histor. eccles. ad a. 990. ubi agam de conversione Vlodomiri regis Russorum ad fidem græcam, per ejus uxorem Helenam, ex Diethmaro, Michovita, Cromero, & Budzinii Chron. MSO. exhibiturus epistolam Ioannis Smeræ Polowicci ad dictum Wlodomirum, olim lingua Bulgarica in 12 tabulis æreis, literis ferreis excusam, post versam in linguam Russicam & Polonicam, & nunc ex Polonica in Latinam, per Benedictum Wissowatium: ex cujus benigna communicatione eam accepi excerptam ex Codice MSO Trebecii. Missa autem fuit ista

epistola Alexandria Ægypti, & scripta, ut dixi, à Ioanne Smera, quem ipse eò miserat, ut in religionum diversitates inquireret. Postquam itaque in eâ insigniter laudasset & enarrasset fidem egregiam, ritus & mores quorundam Christianorum, quos ibi repererat, & inter quos se fatetur regenitum aqua & spiritu; & postquam descripsisset tyrannidem idolatriam ac mores impios Græcorum, concludit literas suas amplas his verbis: *Ideoque, ô Rex, non licet tibi suscipere mores & religionem Græcam*, (ubi Budzinius addit & Romanam,) *sin verò eam susceperis, ego ad te nunquam proficiscar, sed hic obdormiens iudicium Filii Dei expectabo. Hæc scripsi ferreis literis, excudens in 12 tabulis æreis, Alexandria Ægyptiacæ 5587. Pharaon. 1179. Alexandri celebris regni ejus anno 5. Indiēt. 1. Luna 7. Idib. 14. Hoc tibi fideliter significo Medicus & Rhetor tuus Iwaniec Smera Polowlanin. al. Ioannes Smera Polowiec: quod idem est. Hæc nunc obiter significare volui.*

Pag. 768. Burchardus Wormatiensis episcopus inter homines esse desiit anno CIOXXVI: puta anno XXVII, ex quo post fratrem suum Franconem honorem episcopalem est adeptus.] Inter Franconem & Burchardum medios statuunt Sammarthani Herphonem & Ra-

& Razonem, qui federit tantum 14 dies. Burchardum autem docent obiisse a. 1025. d. 20 Augusti, ejusque successorem Haze-
chonem inauguratum a. 1025. d. 5 Decembr.

Ibid. Ætate Henrici III. Imp. vivebat ille qui posteris transmisit Chronicon S. Benigni Divionensis: ex cujus Codice MSo quædam de re-
formatione ejus monasterii per S. Ma-
jolum, adfert Martinus Marrier in bi-
blioth. Cluniac.] Edidit illud Domnus Lu-
cas Dacherius tomo 1. Spicilegii veterum
scriptorum. Autor verò non scripsit sub ini-
tium regni Henrici III (ut Vossius supponit);
i. e. a. 1046. sed sub ipsum finem, i. e. sub a.
1084. Huic chronico additum est supplemen-
tum recens, cujus autor non pertinet ad tem-
pus, quod Vossius sibi præfixit. Cæterum &
Labbeus ex chronico quodam brevi S. Beni-
gni Divionensis, edidit excerpta, ad Cyclos
Paschales, ab a. 753 usque ad a. 1223. tomo 1.
Bibl. Novæ MSS.

Pag. 769. ANDREAS mona-
chus Vallis Vmbrosæ, consignavit vi-
tam magistri sui, S. Ioannis Gualber-
ti, qui Ordinem Vallis Vmbrosæ in-
stituit, ac decessit anno CIO LXXIII.]
Vide quæ scripsi ad *pag.* 462.

Mox. Circa annum CIOXXX, ætate S. Hugonis, Cluniacensis abbatis, vixit incertus scriptor *Chronici Cluniacensis*: ut Andreas Quercetanus ait.] Ergo aliud ab eo est *Chronicon Cluniacense*, quod constat conscriptum fuisse post a. 1485.

Ibid. GEROCHVS, RICHERSPERGENSIS antistes circa a. 1080 scripsit. Memoratur Aventino lib. VII annalium Bojorum. Nam locutus de dissensione inter Henricum IV Imp. & Alexandrum II. Papam, hæc subjungit: *Gerochus Richerspergensis præsul, de hoc dissidio complura scripsit; quibus titulum de Antichristo dedit.*] *Al.* Gerhohus. Est autem Scriptor integro seculo nobis vicinior, cu qui scripsit non solum post Paschalem II PP. rectius III. qui Antipapa statuitur; sed & post a. 1155, quando lib. 1. de investigatione Antichristi, Arnoldi de Brixia necem ægre fert. Mornæus hist. Papatus, tradit hunc, (quem Gerochum episcopum Richembergensem vocat) esse illum, quem Sigonius lib. 14. de regno Italiae, dicit episcopum Halberstadensem factum; mox, in vim pacis cum

Ale-

Alexandro initæ, Vlrico in ejus locum instituto, depositum fuisse. Alexander ille Pontifex creatus a. 1159. Paschalis III a. 1169. obiit a. 1175. Krantzius verò inter episcopos Halberstadenses nullum novit Gerhohum vel Gerochum, sed ante Vlricum nobis sistit Rodolphum; post Vlricum Theodericum. Imò in tabulis pacis initæ inter Fridericum Imp. Alexandrum III PP. & Guilielmum Regem Siciliae, editis a. 1176. tantum legitur: *Gero* (non *Gerochus*) *nunc dictus Alberstatensis deponetur, & Vlricus restituetur.* Hinc liquido apparet, loco *Henrici IV Imp.* legendum *Henricum VI.* aliis *Henricum V* dictum, qui in regem coronatus a. 1170. pro *Alexandro II. Alexandrum III.* & loco *Paschalis II. Paschalem III.* Antipapam dictum. Nescio verò an hic *Gerochus* idem sit, qui scripsisse dicitur vitam Hildebrandi Papæ: cujus vitam duobus libris etiam descripsit Paulus Bernriedensis (sive Bernrietenensis, vel Bernredienensis) antistes, & monachus Augustinianus, de quo in Auctario agemus.

Pag. 770. GAVFREDVS monachus S. Benedicti,] Hunc minime inter prætermittos fuisse numerandum, demonstravi ad pag. 390.

Pag. 771. Anonymus Italus, auctor operis quod inscribitur *Gesta Fran-*

Francorum , & aliorum Hierosolymitanorum.] Autorem hunc primo loco edidit Iacobus Bongarsius in Opere historiae Orientalis , cui titulum dedit, *Gesta Dei per Francos* : & is quidem suspicatur autorem fuisse Italum , quem utique in eo Vossius sequitur. Cæterum autor nec anonymus , nec Italus est. Dictus enim est Petrus Tudebodus Gallus , Siuriacensis nobilis ex diœcesi Pictaviensi , qui ipse expeditionem Hierosolymitanam oculis suis usurpavit. Porro mutilam esse Bongarsianam editionem patet ex MSo Besliensi , allegato à Petro de Marca hist. Bearnii lib. 5. cap. 6. sect. 1. & 2. cap. 7. sect. 6. & 7. cap. 8. sect. 9. cap. 9. sect. 1. 2. 3. 4. Alius titulus operis est *de itinere Hierosolymitano* , quatuor libris comprehenso.

Ibid. BALDRICVS AVRELIANENSIS.] Scripsit etiam gesta Pontificum Dolensium ; & vitam Roberti de Arbresello fundatoris monasterii Fontebraldensis , jubente Petronilla , prima abbatissa , quod opus primum eruit , notisque recensuit Michaël Cofnier Pictavensis parochus. Poësi delectabatur quoque , & nonnulla carmina historica condidit , in quibus sese Baldricum Andegavensem , ac abbatem Burgulii indicat. Cæterum Aurelia ipsa non oriundum , prout citatur ab Orderico , at Magduni ad Ligerim natum , ex quodam ipsius poemate ob-

observavit in suis analectis Cosnierus. Carmina autem historica Baldrici è veteri codice Petaviano edidit ac publicavit Franciscus Duchesnius, Regius Historiographus, tomo 4. Histor. Franc. Scriptor. Andreae patris, doctissimi viri. Sammarthani : qui addunt obiisse a. 1131. die 7 Ianuar. at in epitaphio legitur defunctus a. 1130. (stylo tunc usitato,) 7. Ianuar. ita enim ibi legitur : *Baldricus bonae memoriae Dolensis ecclesiae archiepiscopus dedicavit hanc ecclesiam in honorem B. Virginis Mariae & B. Petri Apostolorum Principis, & S. Sampsonis, beatissimi Confessoris, 8 Idus Decemb. anno ab Incarnatione Domini (nunc verò à Nativitate, seu potius Circumcisione mos est supputare) 1129. — Qui Baldricus rexit ecclesiam Dolensem 22 annis & 44 diebus: trigesimo autem die post consecrationem hujus praesentis ecclesiae, obiit.* Sed si tempus hoc sedis verum, sique simul verum, quod volunt Sammarthani, Baldricum consecratum a. 1114. die Natalitiorum, obierit utique Baldricus a. 1137. 7 Febr. Quamobrem puto in lectione epitaphii pro annis sedis 22 legendum 12. & pro 44 leg. 13, vel 14.

signavit vitam S. Hugonis, Rothomagensis episcopi; praeterea libris quatuor condidit historiam Hierosolymitanam. In praefatione ait, sequi
fe

se historiam anonymi cujusdam, stylo scriptam planè rustico & incondito. At Baldricum hunc non verè modo, sed etiam diserte scribere judicium est Ordrici Vitalis.] Anonymi auctoris narrationem fabulosam de Hugone Rotomagensi, rudi admodum stylo exarata, Baldricus in meliorem stylum redegit, *Vrsionique*, *al. Vrsio*, Gemmeticensium abbati dicavit. Anonymum & Baldricum sequitur, qui circa a. 1340 fragmentum seu compendium dicti Hugonis lectionariis seu breviiis Rotomagensibus inseruit. Vera autem acta Hugonis, ajunt Sammarthani, extant ex abbatum Fontanellensium gestis procul dubio deprompta, in veteri codice MSo eburneo ecclesiæ Rotomagensis.

apud eruditum auctorem ~~αλεξανδριν~~ in historiam Orientalem:] Iacobum Bongarsium: qui Vossio ignotus.

Pag. 772. GVIBERTVS anno CCCC claruit, ac septem Hierosolymitanæ historiæ libros, dicavit Lyfiardo Sueffionensi episcopo:] qui a. 1108 ad episcopatum adlectus, vivere desiit a. 1127. Et post annum quidem 1124 Guibertum scripsisse, hoc argumento verisimile fit, quod carpit Fulcherium Carnotensem, qui
ope-

opere suo pertingit usque ad a. 1124. Libros quatuor de pignoribus sanctorum scripsit post a. 1136. si verum, quod volunt Sammarthani, cum libros istos dicasse Odoni II abbati S. Symphoriani Bellouacensis, qui illo demum anno, testibus iisdem, ad regendam abbatiam illam electus fuit. Vnde miror eosdem jam a. 1124. Guiberto successorem statuisse Andream. Si Odoni I. qui post a. 1122 abbas electus, tribuissent ea, quæ de II. ejus successore scribunt, hanc contradictionem evitassent; an verò cum ratione ita scribere potuerint, eorum est judicare, qui dictos libros legerint. Domnus Lucas Dacherius edidit opera ejus. Proœmio ad Geneleos moralitates affatur Bartholomæum, episcopum Laudunensem ab a. 1113 ad a. 1150. Inter additamenta operum Guiberti insertæ sunt Res Gestæ S. Geremari, primi abbatis Flaviacensis ab antiquo autore exaratae, & ex vetusto codice MSo Conchensis monasterii, cum vita ipsius depromptæ.

Pag. 773. ALEXANDER, abbas secundus cœnobii Aquicinctini,] fuit abbas octavus.

Ibid. S. BRVNO Signensis episcopus, posteaque quadragesimus Casinensis monasterii abbas,] tandem rursus episcopus Signensis.

consignavit vitam S. Petri Anagninæ episcopi,] & Leonis IX. PP.

Post. ADEMARS Raimundi filius vivebat an. CIOCX. ac Chronicon Aquitanorum, & Chronologiam reliquit abbatum Lemovicensium, (S. Martialis.)] Labbeus, qui utrumque opus edidit, egregie demonstrat, autorem hunc paullò post a. 1031 scripsisse. Unde liquet falli Sammarthanos, qui ajunt (sub abb. S. Martialis Lemovic.) Ademarus chronicon suum conscripsisse regnante Roberto. Commemorationem tamen abbatum Lemovicensium S. Martialis scripsit vivente Rege Francorum Roberto, i. e. paullò ante a. 1031. ita enim ait: *Vgo Rex factus est, cujus filius Robertus Rex sapientissimus & piissimus usque hodie vivit.* Opusculum ita terminatur: *Hujus (decimi tertii abbatis Hugonis) sexto anno obiit Rogerius frater Adalberti Decani, vir clarissimus, & meus magister, & patruus, sexto Kalendas Maji: post eum 32 die mortuus est idem abbas Vgo sexto Kalendas Junii: quorum animas tibi commendo, Domine Iesu.* Iste Hugo, abbatum qui Ademaro memorantur, postremus excessit e vivis a. 1025. Fuit verò huic Ademaro cognomen *Cabanensi*, vel *Cabanefio*.

Mox. Adamarus Roberti primum Lexoviensis fuit episcopus, exinde Atrebatensis, tum Morinensis, post Senonensis archiepiscopus, ac tandem à papa Clemente VI Cardinalis factus est.] Quamvis Sammarthani eadem scribant sub archiepiscopis Remensibus: iidem tamen sibi sunt contrarii, quando d. l. dicunt, Ademarum Roberti creatum episcopum Lexoviensem a. 1342. at sub episcopis Lexoviensibus a. 1361. ipsi quoque in serie Atrebatensium nullam Ademari faciunt mentionem. Cardinalis jam a. 1342 electus fuerat: episcopatum Morinorum a. 1371. Senonensem adeptus a. 1378. obiit a. 1384. 25 Januarii, si fides Sammarthanis. Onuphrius Panuinius a. 1353 obiisse tradit.

Pag. 774. Ad tempora Henrici V pertinet RUPERTVS GALLVS, monachus S. Remigii: qui libris X comprehendit historiam belli Christianorum contra Saracenos.] Hunc inter prætermittos minime collocandum fuisse doceo ad *pag. 718.*

Ibid. SVGERIVS abbas S. Dionysii,] Parisiensis, non Remensis.
ad Goslenum Sueffionensem episcopo-

scopum] Defunctum a. 1152. 9 Cal.
Nov.

vitam scripsit, tum Regis Ludovici Crassi, tum filii ejus Ludovici, VII hujus nominis Regis Galliae,] qui periit a. 1180. Scripsit quoque opus aliud de rebus in administratione monasterii S. Dionysii à se gestis, nec non libellum de consecratione ecclesiae à se ædificatae, & translatione corporum S. Dionysii ac sociorum ejus. Sammarth.

Obiit an. CIO LI.] al. 1152. Id. Ianuar. stylo, quo nunc utimur, in determinando initio & fine annorum æræ Christianae, Anglis exceptis.

Post. Anno CIO CXX, ac deinceps, in terris egit OLDERICVS, qui & ORDERICVS VITALIS,] Scribebat a. 1141. Sub finem historiae suae scribit: *Ecce senio & infirmitate fatigatus librum hunc finire cupio, & hoc ut fiat pluribus de causis exposcit ratio; nam sexagesimum septimum ætatis meae, in cultu Domini nostri Iesu Christi perago: & dum Optimates hujus seculi gravibus infortuniis, sibi que valde contrariis comprimi video, gratia Dei roboratus, securitate subjectionis, & paupertatis tripudio. En Stephanus Rex Anglorum in carcere gemens detinetur,*
& Lu-

¶ *Ludovicus Rex Francorum expeditionem agens contra Gothos & Gascones pluribus curis crebrò anxiat.*

consignavit historiam ecclesiasticam, quæ M^Sa superest.] Iam edita libris 13. studio Andreae du Chesne in scriptoribus Normanniæ. Dicitur eadem quoque *Historia Norman.*

Ibid. doctissimus scriptor *ἡγεμὼν* in Tomos historiæ Orientalis, quæ inscribitur, *Gesta Dei per Francos*:] Iacobus Bongarsius.

Pag. 775. ALBERTVM AQVENSEM anonymo scriptore *Gestorum Francorum & aliorum Hierosolymitanorum*, Roberto monacho & abbate S. Remigii Raimundo de Agiles, sive de Podio, & Baldrico Dolensi archiepiscopo recentiorum esse, ex eo etiam colligimus, quod non paullò ulterius, quàm isti, historiam producat. Nam cum illi quinquennii res narrent: hic ab expeditionibus initio progreditur usque ad annum secundum regis Balduini II. ita ut res exponat

nat annorum XXIV.] Imò hic autor , & illo tempore , quo eum Vossius vixisse conjicit , recentior est ; scripsit enim circa a. 1184 historiam suam , ab initio expeditionis Hierosolymitanæ usque ad annum secundum Balduini II Regis , complexus annos 26.

Ibid. FVLCHERIVS CARNOTENSIS reprehenditur à Guiberto abbate. Sed à bona fide eum commendat Ordericus Vitalis.] Ergò præponendus his fuerat , non postponendus. Cæterum operis ejus titulus est , *Gesta peregrinantium Francorum.*

Pag. 778. GVALTERVS scripsit vitam Boni , sive , ut alii vocant , Magni , aut Sancti , Comitis Flandriæ.] Omissum hic nomen Caroli.

Ibid. BERNARDVS Compostellanæ ecclesiæ thesaurarius , librum congeffit , continentem summorum Pontificum , & antiquorum Hispaniæ Regum diplomata.] Plures sunt , qui simili studio congerendi antiqua diplomata incubuerunt , quos tamen Vossius merito in hoc opere præteriit , nec ego in Auctario producere dignabor.

Pag. 779. ANSELMVS Chronicon

nicon Sigeberti perduxit usque ad annum **CIOXXXV**: quemadmodum inde usque ad annum **CIOCXLI** continuavit alius incerti nominis: hinc usque ad annum **CIOCCXXV** monachus quidam Aquicinctinus.]

At pag. 395 scribit Vir celeberrimus, Anselmum continuasse Sigeberti chronicon ad annum usque 1136. inde verò sequi Auctarium Aquicinctinum.

anno **CIOCCXXVII** obiit.]

8 Cal. Martii, i. e. secundum stylum, quo nunc extra Angliam utimur, a. 1138.

Pag. 780. **RAINALDVS** abbas Casinensis signavit vitam S. Severi episcopi Casinensis.] Pag. 410 scribit Vossius, Petrum Casinensem diaconum scripsisse vitam S. Severi, episcopi Casinensis, ad Seniorem abbatem, dubio procul Rainaldum: cumque vix probabile sit utrumque vitam S. Severi conscripsisse, multum vercor, ne una vita duobus immerito adscribatur autoribus.

Post. Auctor incertus, qui de gestis Consulum Andegavensium egit,] Nomen illi **THOMÆ LOCHENSI**, seu de **LOCHIS**.

Ibid. Anonymus de gestis Trevi-
rum

rum vixit anno CLOCL, vel circiter.]

Hic idem est autor ille pervetustus chronici, seu historiae de Trevirensibus archiepiscopis MS. quæ allegatur in Gallia Christiana. Per-tingit autem ab origine urbis Treverensis, usque ad a. 1146. quo autor scribebat senex. Nam refert se jam a. 1112. Brunonis archiep. Trevirensis memorabili cuidam facto in op-primenda Berengarianorum hæresi interfuisse. Catal. libr. seu oper. Lambecii. Sed diversa sunt ab hoc opere MSa gesta Pontificum Trevi-rensium, in membranis MSis, usque ad Bal-duinum de Luxemburgo, qui archiepiscopus Trevirensis fuit ab a. 1307 ad a. 1355. Forte horum autor est Golscherus, de quo vide quæ scripsi ad pag. 359. Et forsitan alterutrius ope-ri scriptor est anonymus monachus Hem-menrodensis, quem Nicolaus Hesijs refert edidisse librum de gestis episcoporum Trevi-rensium.

Pag. 781. Item Barbarossæ tempo-
re vivebat auctor Chronici, quod di-
citur Fossæ novæ:] Edidit illud Ferdi-
nandus Vghellus to. 1. Italiae Sacrae, sub hoc
titulo: *Chronicon Fossæ novæ Ioanne de Cecca-
no autore, ab anno primo nostræ salutis usque
ad a. 1217. ex pervetusto MSo exemplari cæno-
bii Fossæ novæ hætenus ineditum.* Et sub 48
archiep. Pisano nuncupat illud *Chronicon Cec-
cani.* Joannes ille Comes Ceccani in uxorem
duxit

dnxit a. 1189. Rogasiatam, & adhuc a. 1217
 superstes fuit; sed minime est autor hujus
 chronici, quia in eo ipse memoratur sub per-
 sona tertia, addito titulo Domini. Nescio ve-
 rò annon id errandi ansam præbuerit, quod
 sæpe in eo legitur: *Ego Ioannes de Ceccano* :
Ego Ioannes Comes Ceccano : *Ego Ioannes Dei*
gratia Comes Ceccani, quæ tamen verba le-
 guntur tantum in diplomatibus Ioannis de
 Ceccano ibi integre exaratis. Autor itaque ma-
 net Anonymus, estque incertæ ætatis scri-
 ptor. Vossius verò errat, referens eum ad tem-
 pora Frederici Barbarossæ, quo tamen longe
 est junior, quippe qui scripserit post a. 1217.
 6 Non. Octobr. eo enim die finitur dictum
 Chronicon. Verisimile quoque est eo tempo-
 re vixisse. De eodem scribit Vghellus abbas :
Illud chronicon, cui, & Fossæ novæ, & Cec-
cani nomen inscriptum est, ob laudatos in eo sæ-
pius Ceccani comites, præfixum nomen inscri-
ptum fuit. Hoc ingentibus laudibus extollunt non-
nulli authores. Author tamen Comitum Cecca-
ni familiarem fuisse videtur, extenditque res
suas ad annum usque 1217. Firmiter credo au-
 torem fuisse monachum Fossæ novæ, dum-
 modo liceat asseverare, unum, non plures
 ejus esse autores, contra Carolum de Visch,
 qui audacter tradit conscriptum illud ab ano-
 nymis religiosi monasterii Fossæ Novæ: ego
 verò, id unde habeat, ignoro.

unde ibidem quædam ab eodem Baronio referuntur.] Verba ibidem & eodem referuntur ad id, quod hinc paullo re-
 notius scripserat autor. *Testem Hugonem Fal-*
sandum laudat inclytus ecclesiasticorum anna-
lium conditor ad annum CIJ CXIV. At non ad
 a. 1114. sed 1194. laudat Baronius testes *Hu-*
gonem Falsandum, & autorem *Chronici Fossæ*
novæ: ut & inde Vossius discere potuerit au-
 torem dicti Chronici recentiorem esse Frideri-
 co Barbarossâ, qui e vivis excessit a. 1190.
 Quæ verò Baronius allegat ad. a. 1194. in
 Chronico illo extant ad a. 1195. Et licet Baro-
 nius autorem recentiorem statuât, quam Vos-
 sius, errat tamen & ipse, quando ad a. 1194.
 ait: Porro alii hujus temporis auctores eam-
 dem Imperatoris sævitiam scriptorum monimen-
 tis posteris testatam reliquere, & inter alia
 hæc tum scriptum *Chronicon Fossæ novæ.*
 „Hoc anno Imperator Henricus (qui Friderico
 Barbarossæ successit) per sacramenta decepit,
 &c. Et paulo ante anno eodem: ut tunc scri-
 ptum habet *Chronicon Fossæ novæ.* Iam enim vi-
 dimus Chronicon istud pertingere usque ad a.
 1217. 6 Non. Octobr.

Pvg. 782. ODO MVREMVN-
 DENNIS à Balæo refertur inter scri-
 ptores, qui anno CIJ CLXXX in
 pretio fuerunt.] Manriquez in serie ab-
 batum

batum Morimundensium refert obiſſe a. 1161. poſtquam a. 1160 electus fuerat abbas Morimundi diœc. Lingonenſis in Burgundia.

Præter alia etiam Chronicon condidit.] Si hoc opus eſt Odonis Friſingenſis, (qui etiam fertur fuiſſe abbas Morimundi, diœc. Lingonenſis in Burgundia, & obiſſe a. 1159. poſtquam a. 1138. ex abbate Morimundi fuerat electus episcopus Friſingenſis,) ut arbitratur Viſchius, utique hic autor hiſtoricis minime accenſendus eſt. Præter iſtos Otto abbas Morimundi in Lombardia diœceſ. Mediolan. ſcriptor, ſed non hiſtoricus, exceſſit è vivis 24. Dec. circ. anno 1176. certè non poſt a. 1178. ut falſiſſimum ſit, Ottonem Morimundensem floruiſſe a. 1180.

Pag. 783. HENRICVS SOLIACVS, qui & HENRICVS BLESENSIS, claruit apud Anglos circa annum CIOCCXC, regnante Richardo I. conſanguineo ſuo. Nam erat Henricus hic Henrici Regis ex Adela nepos. Fuit Bermundensis inſulæ abbas, ac poſtea Glasconienſis monaſterii antiſtes, & tandem episcopus Wintonienſis.] Videtur hic

Vossius per Henricum Regem, secundum istius nominis intelligere: cum tamen tam ex nomine *Adelæ*, quam ex cognomine *Blesensis* liqueat, Henricum Soliacum fuisse filium Stephani (vel Henrici) comitis Blesensis, qui interiit a. 1101. ex *Adela* sorore Henrici I, (ut recte scribit Vossius pag. 415.) adeoque non potuisse clarere circa a. 1190. Confundit itaque Vir Cl. in unum duos *Henricos*, nempe *Soliacum*, qui & *Blesensis* dictus, nepotem Henrici I ex *Adela* sorore, abbatem *Glasconiensis*, & post episcopum *Wintoniensem* ab a. 1129. ad a. 1171. cum *Henrico Soliacensi*, electo episcopo *Wigorniensis* a. 1193.

De inventione corporis Arturi librum conscripsit.] De utroque id negatur. Vide Vsserium antiq. eccles. Britann. Expungendus ergo est Henricus ex scriptorum numero.

Ibid. JOANNES HANTIVILLENSIS, Anglus, claruit anno CIOCC, regnante Joanne. Hic de antiquitatibus Angliæ libros XVI carmine ludebat: quemadmodum in Gesnerianæ bibliothecæ Simleriana legitur epitome. Atque eadem addit, opus hoc vocasse *Architrenium*. Sed Pitseus ait, (& Balæus,) poema id li-

libris IX constare. Scriptum imprimis est ad Gualterum de Constantinis, Archiepiscopum Rothomagensum. Archithrenium autem appellavit ab ἀρχή & θῆναι : ut versus indicat :

*Hoc est flebilium quasi summè flebile
carmen.*

Atque hinc ipse etiam *Archithrenius* nominatus.] Quia Walterus de Constantiis archiepiscopus Rotomagensis fuit ab a. 1184 ad a. 1207. & Ioannes Sarisburiensis obiit a. 1182, hinc elucescit errorem esse, quando Vossius pag. 421 scribit: IOANNES SARISBURIENSIS putatur auctor operis, quod suppresso nomine vero, *Archithrenius* inscribitur. Cæterum in opere de poetis latinis, scripto post hoc de historicis latinis, Vossio Ioannes Nantvillensis Anglicus, incertæ ætatis Poeta, *Archithenium* scripsit.

Pag. 784. ROBERTVS S. MARIANI APVD ALTISSIODORVM MONACHVS vivebat anno CIOCCX. Chronologiam composuit.] Hic jam fuerat in medium productus pag. 443.

Ibid. Monachus S. Juliani vivebat tempore B. Ludovici, Francorum Regis:] Ludovicus iste damnatissimus tyrannus, & crudelissimus persecutor Albigen-
sium, periit a. 1270. Cæterum edidit Canon-
icus anonymus S. Martini Turonensis chro-
nicon post a. 1326.

Pag. 785. BARTHOLO-
MÆVS VICENTINVS etiam epi-
tomen concinnavit de vitis sancto-
rum.] Quidsi hic fuerit *Bartholomæus Tri-*
dentinus, qui *pag.* 817 memoratur scripsisse
vitas sanctorum.

Pag. 787. Auctor Chronici Le-
movicensis vivebat anno CIOCC-
LXIV.] Duo sunt chronica Lemovicensia,
alterum S. Stephani, alterum S. Martialis
MSS. Præter hæc edidit Labbeus To. 1. Bibl. N.
MSS. scet. 2. chronicon Lemovicense ab a. 538
ad a. 1037. post quem annum ex alio codice
adduntur a. 1053. & 1060. Edidit ibi quoque
chronicon Aquitanicum, sive fragmentum
chronicæ Lemovicensis ab a. 834 ad a. 1025.
Videtur illud Vossio memoratum esse chroni-
con S. Stephani scriptum post a. 1276. nam
chronicō S. Martialis post a. 1393 scriptum fuit.

Pag. 788. JORDANVS,] Vide
pag. 459. *Pag.*

Pag. 791 WICHARDVS A
POLHEIM condidit chronicon Au-
striæ usque ad annum CIOCCCXII.]
Chronicon illud ab a. 1279 ad 1310 dicitur
pertingere. Vide Lambecium catal. libr.
suorum.

Pag. 799. CONRADVM DE
HALBERSTET colligo vixisse
temporibus Caroli IV. qui imperare
cœpit anno CIOCCCXLVIII, atque
annis rexit XXXII.] Magdeburgenses
Centur. IV. allegant *Conradi Halberstadenfis*
Chronicon, quod an hujus sit auctoris, juxta
scio cum ignarissimis; non tamen sum ne-
scius, autorem istius chronici à Wolffio ope-
re rer. memorab. collocari medium inter au-
tores, qui vixere inter a. 1420 & 1440.

Pag. 800. Henricus Condescarius
(inter quem & JOANNEM HIPE-
RIVM tres fuere abbates, Anselmus
Bristel, Joannes de Long., & Jaco-
bus Condæus) ipsi Iperio memoratur,
atque claruisse dicitur anno CIO-
CCCXXX.] Inter Henricum Condesca-
rium & Ioannem Hiperium unus fuit abbas
Alealmus Bristel. Nam 58 abbas (non 60) est
Ioannes le Long. V. qui idem cum Hiperio.

59 Iacobus de Condé. 60 Ioannes VI. Hunc enim statuunt ordinem Sammarthani, nimirum: 53 Galtherus Gandavensis obiit a. 1294. 54 Eustachius a. 1297. 55. Ægidius a. 1325. 56 Henricus Condescarius a. 1334. 57 Adelmus Bristel a. 1369. 58 Ioannes le Long V. seu Iperius, a. 1383. 59 Iacobus de Condé, a. 1407. 60 Joannes VI. a. 1420.

Pag. 801. THEODERICVS ENGELSHVSIVS Chronicon Chronicorum condidit, quod extenditur usque ad annum **CIOCCCCX.]** Licet & Simlerus habeat 1410. Maderus tamen edidit chronicon illud ab O. C. ad a. 1420. continens res ecclesiæ & reipublicæ.

Ibid. GOBELINVS PERSONA, decanus in Bilefeld,] Blondello, Halberstadenſis ecclesiæ præpositus. At in operis istius inscriptione dicitur Decanus Bilefeldensis, & Officialis Paderbornensis. Hunc autorem porro confundere videntur cum Ioanne Gobelino, Pii II Papæ Secretario, (de quo Vossius *pag. 808.*) qui putant *Gobelini Personæ* opus agnoscere autorem Pium II PP. Vide Vincent. Placium de scriptoribus pseudonymis, ubi scribit: *Gobelini Personæ Cosmodromium seu Chronicon Vniuersale ab orbe condito usque ad a. 1418. Item ejus*
ex-

expositio rerum sub Urbano VI. Bonifacio IX. Innocentio VII. Gregorio XII. Pontificibus gestarum, Francof. apud Wechel. 1599. fol. Hoc opus à Pio II PP. conscriptum esse, multos noravisse, scribit Th. Raynaudus, de mal. & bon. libris, partit. I. Erot. 10. §. I. p. m. 117. Et Hallervord. spicil. qui tamen tantum ait, Gobelini Personæ Cosmodromium notis auctum vulgasse Henricum Meibomium Francof. apud Wechel. a. 1599. & Th. Raynaudus ait d. I. ipsum Pium II. antea Æneam Sylvium, opus suum sub Gobelini Personæ nomine exposuisse, nulla facta mentione Cosmodromii. Rectissime ergò Autor anonymus Bibliographiæ curiosæ scribit. Pii secundi commentarii à Ioh. Gobelino scripti, cum continuatione Iacobi Piccolominei.

Pag. 804. XICCHO RICIVS POLENTONVS,] Confer pag. 525. ubi disertis verbis Autor tradit vitam Fr. Petrarchæ fuscæ & integro libro à Siccone Polentono descriptam.

Pag. 807. LAPVS BIRAGVS vixit circa annum CIOCCCCCLX.] Hic idem est, qui Naudæo dicitur Lampus Buragus. Nectempora disconveniunt, quando Lampus Buragus dicitur scripsisse Strategicon adversus Turcas ad Nicolaum V Pontificem, qui electus a. 1447.

Pag. 808. JODOCVS BEYSELIVS] *Vide pag.* 572.

Ibid. JOANNES GOBELIVS Vicarius Bonnensis, ac Pio II Papæ à secretis, libris XII complexus fuit, quæcumque memoria digna temporibus ejus Papæ acciderunt :] Hoc opus aliqui putant esse ipsius Pii II. PP. *Vide pag.* 801.

Pag. 812. HIERONYMVS BONONIVS vitam usque ad annum CIOIOXX perduxit, ac prosa & versu vitam B. Hieronymi conscripsit.] A. 1348 traditur senex obiisse Ioannes *Andree Bononiensis*, qui etiam vitam S. Hieronymi descripsit, Lambecius to. 2. Bibl. Vindob. cap. 8. §. 124. *Vide Theoderici Engelhusii chron. ad d. ann.*

Pag. 817. CONRADVS ENGELHVS,] Forfitan hic idem qui alias *Theodoricus Engelhusius*.

Ibid. ERCHEMPERTVS, monachus & diaconus montis Cassini, historiam reliquit de everfione monasterii sui à Saracenis, & de instau-

stauratione ejusdem. Auctor Posse-
 vinus. Sed ætatem præterit. Fortas-
 se idem est ac Erempertus, sive He-
 rembertus, historiæ Longobardicæ
 conditor: quod si est, vixerit anno
 IOCCCLXXI] Non video cum ratio-
 ne dubitari posse, quin unus sit scriptor, nam
 & *Erempertus*, quandoque *Erchempertus*
 nuncupatur. Nec nomen solum, sed & di-
 gnitas convenit; fuit enim Herembertus mo-
 nachus & diaconus Cassinensis. Nec ætatem
 disconvenire probabile est; quando verisimi-
 le est, Erchempertum non diu post restaura-
 tionem monasterii Cassinensis, quod a. 884 à
 Saracenis totaliter combustum fuerat, scrip-
 sisse. Et Erempertum aliquandiu post illa
 tempora scripsisse, contra Vossium evici ad
 pag. 761. Possevinus, quod scribit, accepit
 ex Petri diaconi Cassinensis lib. de claris Cas-
 sinensibus, ubi cap. 14 traditur Erchemper-
 tus monachus & diaconus montis Cassini
 composuisse historiam de destructione & re-
 novatione cœnobii Cassinensis, nec non de
 Ismaëliitarum incursione. Traditur quidem
 vixisse sub Ludovico Imp. ut & Vossius He-
 rembertum pag. 761. sub Ludovico II. Imp.
 floruisse scribat. Sed error ille vel ex ipso scri-
 pto dicto refellitur, quod Mons Cassinus à
 Saracenis fuerit destructus a. 884. Ludovicus
 II obic-

II obierit a. 875. Ludovicus III a. 879. Ludovicus IV a. 911. regno ejectus a. 904. Omnibus his juniorem esse Erchembertum seu Erempertum, probavi ad pag. 761. Eidem auctori tribuantur quoque Acta translationis S. Matthæi Apostoli. Sed Io. Bapt. Marus ea vindicat Paulino episcopo Legionensi, seu Londinensi.

Ibid. GILBERTVS Hannonius historiam de rebus Hannoniæ condidit: utrum latinè, an gallicè, non fat scio.] Memini olim vidisse librum Gallicum dictum *Chronique de Haynault*, vetustis typis in fol. impressum. Hujus an Gilbertus Hannonius autor sit, certò affirmare haud ausim.

Pag. 819. B. MOR. (his solum literis auctoris nomen signatur.)] Nomen plenum est *Bartholomæus Mortarius*. Vide pag. 680. Potuisset quoque Vossius has literas applicare in *Benedictum Morandum*, insignem historicum, memoratum Leandro Alberto, & ex eo Vossio pag. 580.

Pag. 821. Clarus vixit tempore Catoldi, Viennensis in Galliis episcopi: de quo Ado Viennensis in *Chronico* ad an. *IOCLXXXVI.*]
Cal-

Caldoaldus, sive Clodoaldus, archiepiscopus Viennensis, jam obierat a. 650.

Ibid. *S. Valerii Trevirensis episcopi*,] Golscherus, de quo vide nostra ad pag. 359. de laudibus SS. Eucharīi & Valerīi atque Materni doctissimos commentarios absolvit, editos à Bollandō.

Pag. 822. *S. Eucherii, Aurelianusensis episcopi, æqualis Caroli Martelli.*] Vita Eucherii hujus scripta ab autore coætaneo. Aliam vitam Eucherii Aurel. scripsit David monachus S. Laurentii Leodicensis, circa a. 1132. ut conjicio.

Ibid. *B. Roberti, primi abbatis Casæ Dei.*] Aliam Roberti vitam circa a. 1129 descripsit M. monachus, dicatam Stephano sexto, abbati Casæ Dei, quem ibidem traduntur præcessisse, 1 Robertus, 2 Durandus, 3 Seguinus, 4 Pontius, 5 Aimericus.

Ibid. *S. Roberti, primi abbatis Molismensis, ac Cisterciensis.*] Processus canonizationis S. Roberti abbatis Molismensis, & primi Cisterciensis Ordinis fundatoris, editus est à Labbeo Novæ Bibl. MSS. to. 1. sect. 4.

Pag. 823. *S. Caprasii abbatis Lirinensis,*] Extat & ejusdem Caprasii vita
in

in antiquis Codicibus Lerinensibus exarata
apud Vincentium Barralem Salernum.

Ibid. S. Roberti, abbatis Cisterciensis,] Novi monasterii in Anglia, qui obiit
a. 1159, quam vitam scripsit anonymus monachus istius monasterii.

Ibid. S. Odulphi presbyteri,] Forte Autor hujus vitæ est Cappidus Stauriensis, scriptor seculi decimi, de quo *pag. 341*. Scripta sane est vita illa post obitum Radbodi episcopi Ultrajectini, qui periit a. 917. fuitque post id temporis Cappidus Stauriensis superstes. Ipse Odulphus florebat a. 862. sociusque fuit Friderici episcopi Ultrajectini, cujus ope ille ad breve tempus Frisiam expurgavit ab hæresi Ariana, ut ex vita dicti Friderici, & Odulphi; Chronico Magno Belgico, Chronico Io. de Beka; Vbbonis Emmii hist. Frisæ; Miræi annalibus Belgicis; Schotani annal. Fris. Molani Indic. sanctor. Belgii, & Chron. sanctorum Belgii; Sausleyi Martyrologio Gallic. Sammarthanorum Gallia Christiana; Buchelii notis in Io. de Beka; Baronii & Spondani annalibus, &c. probabo in Appendice ad Nucleum histor. Eccles. ad a. 838.

Ibid. SS. Quirici, & Iulite,] Horum vitam scripsit Philippus abbas Bonæspei, *pag. 407*. Sed an eadem illa in Surio legatur, fore ut aliquando sciam spes est; at necdum
id

id certò vel asserere, vel negare ausim: uti nec de pluribus aliis vitis sanctorum hic memoratorum, quorum quidem vitarum auctores permulti mihi de nomine noti sunt.

Pag. 824. S. Philiberti Abbatis] primi Gemmeticensis: cujus vitam ab antiquo autore exaratam etiam edidit Andreas du Chesne to. 1. hist. Franc. script. scripta fuit illa mandato Coschini, tertii abbatis Gemmeticensis, successoris Aichardi. Coschinum verò secuti sunt Druetegangus, Hildegarius, Hugo a. 721.

Ibid. S. Edithæ] Rhythmi de vita S. Edithæ scripti extant in Bibl. Cottoniana: quorum autor usus est Henrici Krumpe (qui clarebat circa a. 1390.) libro de foundationibus omnium monasteriorum Angliæ, à tempore Birini, primi Dorcestrensis episcopi, ad ætatem Roberti Grosted, Lincolnienis episcopi, qui obiit a. 1253. Visch.

Ibid. S. Joannis, Reomaensis abbatis,] Imò hanc vitam Surius petitam dicit ex Gregorii cap. 87 de gloria Confessorum.

Pag. 825. S. Gislæni monachi vita, IX. Octobr.] S. Basilii in Græcia episcopi Atheniensis, circa a. 640. & post fundatoris Cellæ, dictæ Gislæni, in Hannonia, vitam circa a. 1040 descripsit Raynerius, monachus S. Gislæni Hannonienis, Vossio indictus.

Ibid.

Ibid. S. *Faronis*, Meldensis episcopi, Oct. XXVIII.] At pag. 703 scribit ipse autor celeberrimus: *Falcuinus vitam exaravit B. Pharonis, episcopi Meldensis: ut ab Hieronymo Rubeo traditum est Historiæ Ravennatis lib. II. Surius T. V. ad Oct. XXVIII. expressit ex MSSis codd. Pharaonis hujus vitam* *Ἐξ ὧν ὁ φασιν ὡς*. Sed videtur Falcuini nomen in MSSis istis abfuisse. Saltem non meminit ejus Surius.

Ibid. S. *Quintini* martyris historia,] Circa a. 990 scripsit Canonicus quidam ecclesiæ S. Quintini, libellum de miraculis B. Quintini, jussu Lindulfi Veromanducensis, episcopi Noviomensis.

Pag. 826. S. *Willehadi*,] conscripta ab autore coætaneo.

Ibid. S. *Laurentii*, Archiepiscopi Dublinensis, cujus scriptor in præfat. ait, se unum è collegio Augensi fuisse.] In dicto sane cœnobio obiit & sepultus est Laurentius, & Guido abbas Augensis obtinuit à Papa Honorio III. ejus canonizationem. Idem cœnobium continet acta MSa revelationis corporis ejus, factæ a. 1226.

Pag. 829. & 830. PALLADIUS græcè consignavit vitam S. Chrysostomi;

stomi; latinè autem vertit Ambrosius monachus Camaldulensis.] Ita quidem Vossio cum Bellarmino est consensus; at contra Vir Clariss. pag. 555 & 556. scribit: *Ambrosius Camaldulensis è græco vertit vitam Palladii à Chrysostomo scriptam.*

Sequuntur errata typographica in numeris annorum commissa in opere Vossii de historicis latinis.

Errata.

Corrigenda.

Pag. 206 lin. 12	cccxvii	cccxxvii
— 265 — 15	lclxxv	lclxxv
— — 16	lclxxviii	lclxxviii
— 301 — antepen.	lccccxxvi	lccccxxvi
— 327 — 25	lccccxxv	lccccxxv
— 372 — 5	lxxvii	lxxxvii
— — —	lvii	lvi
— 395 — antepen.	clclviii	clclcviii
— 405 — 17	clxxxv	clccxxv
— 441 — 2	clclvi	clclcv
— 462 — 9	clcccxxxiv	clcccxxxiv
— 466 — 37	clclx	clccxl
— 528 — 34	clccclvi	clcccclvi
— 539 — 20	clclxxxvii	clcccclxxxvii
— 555 — 6	clccccxxxi	clccclxxxi
— 557 — 4	clccccclxx	clccccclxx
— 594 — 5	clcccccliv	clccccclxiv
— 606 — 29	clccccclix	clccccclxiv
— — 35	lxi	lxv vel lxvi
— 694 — 2	clclxxx	clccxx
— 781 — 27	clccxiv	clccxciv
— 860 — 35	clccccclxxxiii	clcccclxxxiii

Sunt

Sunt & plurimī alii errores in nominibus propriis commissi, quos ultrò omitto dignoscendos diligentia lectoris periti: duos saltim hic produco: nempe pag. 741. lin. 35. *pro Galli cui, leg. Gallieni.* & pag. 778. lin. 17. *Moinensis, leg. Morinensis.* Præterea pag. 108. lin. 26. *pro memorialia, legendum memorialia:* (ubi quæ Vossius scribit de differentia inter *Memorialia*, *ὑπομνηματίζεσθαι*, & *Memorabilia* *ἀξιολογηματίζεσθαι*, ante cum observavit Christoph. Colerus not. in Inscript. Valerii Maximi; sed cum Vossio magis arri-deat vox *Memorialium*, Colero magis placet vox *Memoralium*, qui etiam in loco allegato ex Arnobio legit *Memorialia*.) Pag. 243. lin. 27. *pro ad leg. adi.* & Pag. 255. lin. 18. *verba* Ad eadem tempora, à capite lineæ scribenda.

APPENDICVLA

ADDENDORVM.

P Ag. 2. lin. 1. post *firmaſſe* add. & Porphyrius lib. 3. contra Chriſtianos: *Origenes uſus eſt Chæremonis Stoici & Cornuti libris, ex quibus allegoricum eorum, quæ apud Græcos ſunt, myſteriorum enarrandi morem didicit, & ſcripturis Iudaicis accommodavit.*

Lin. 15. 16. pro *Suſpicor* — dicitur. *leg. Filius Liſbii protomartyris Galliæ ex Larcia.*

P. 24. l. 5. add. Nec minus peculiare eſt, quod in Chronico S. Michaëlis in periculo maris (quod jure *Armoricum* aut *Andegavenſe* dixeris,) edito à Labbeo invenio, ſcil. *CCCCXXI. Natus eſt Gildas.* Et quidem ſi id verum, utique ſenex decrepitus vixiſſe potuit Gildas, tempore quo Bellarminus, Iacobus Gualterius, Georgius Buchananus, refutati à Voſſio, eum vixiſſe ſtatuunt. Et ſi ſtatucremus cum Ioanne Balæo duos fuiſſe *Gildas*, alterum *Albanium*, qui vixerit ſub Vtherio, anno 512. vel qui ſecundum Piſcum illo anno obierit; alterum *Badonicum*, cognomento *Sapientem*, qui ſub Magocluno clauerit, anno 580. in iſtum utique referri debet annus nativitatſ 421. inprimis cum Gildas dicatur vixiſſe nonaginta annos. Cæterum quæcunque de Gildis vel Gildaſiis præterea dici & diſquiri poſſunt, inveniet Lector in Bollando ad d. 29. Ianuar, qui & in anno nativi-

tivitatis Gildæ statuendo , & in allegatione verborum ipsius , ex quibus ille petitur , eandem habet quæ Vossius.

P. 30. post l. 8. add. *Pag. 260. S. Maurus abbas obiit I O LXXXIV.] Sammarthanis a. 582. 15 Ianuar.*

P. 33. post l. 6. add. **AVDOENVS** Rothomagensis episcopus obiit anno I O CLXXVII.] In Chronico Rothomagensi a. 680.

P. 40. l. 11. add. & primus abbas Cellæ S. Iudoci. Excessit è vivis a. 804. 10 Cal. Iunii.

P. 42. l. 11. add. Porro jam dicti Sammarthani sibi strenue contradicentes , ajunt *Tilpinum archiepiscopum Remensem , primum abbatem S. Remigii Remensis , anno 786 ordinasse sub se ipso Præpositum. A Carolo Magno confirmationem rerum monasterio unitarum obtinuisse , & obiisse a. 813.*

P. 43. l. 7. add. Imò ipsi Sammarthani sub abbat. S. Wandregisili Fontanellensis scribunt: *Eginhardus vel Einhardus , Caroli Magni Imp. Notarius , ex Orientali Francia oriundus , à Principe Carolo in aula Regia nutritus , jam præerat Fontanellensi abbatiæ a. 827. quam ab Imp. Ludovico regendam susceperat , eamque per septem annos rexit , ac demum unà & regale palatium dereliquit , secedens in cænobium Mullenheim , quod postea Selingstadiense dictum est.*

est. Præterea fuit abbas S. Mauri Fossatensis, & Blandiniensis in Gandavo, supervixitque ad annum usque 848. incompto adhuc vitæ exitu; jacet in basilica Selingestadiensi cum epitaphio, quod illi Rabanus apposuit, qui excessit è vivis a. 856. Falluntur ergò ipsi, quando Folradum Ainardi Zorobabelis abbatis Blandiniensis decessorem dicunt obtinuisse à Nicolao Papa privilegia: is enim demum Papa creatus a. 858. Deinde, si idem Einhardus fuit etiam abbas S. Mauri Fossatensis, cur eum præteriere inter dictos abbates?

P. 46. post l. penult. add. Ibid. HILDVINS, abbas monasterii S. Dionysii,] Parisiensis, & S. Medardi Sueffionensis. Idem quoque consilio Lotharii Imp. ex operibus S. Cypriani & aliorum, composuit historiam S. Cornelii Papæ & martyris.

P. 49. l. 4. add. Peremptus est Nithardus, ut conjectura est, a. 853.

P. 58. l. 2. post Pithœus add. (Francofurti 8. 1594.)

P. 63. post l. 7. add. Aloysius Lipomanus & Jacobus Mosander, Adonem martyrologii auctorem vocant Trevirenses archipræsulem.]

Quorum error etiam inde convincitur, quod Notkerus in martyrologio suo, ad d. 10 Cal. Junii, vocat martyrologii autorem Adonem

suâ ætate Viennenlem pontificem, qui etiam eidem a. 870. post editionem martyrologii sui (nempe Adonis,) miserit scriptum de Desiderio episcopo Viennensi, qui fuerit interemptus (secundum Sammarthanos a. 607. at secundum Adonem, Mauritio Imp. & Theoderico Rege Burgund.) per Brunnichildem Hispanis superbam divitiis, & Arianis infectam venenis, postquam dicta Brunnichildis à Francorum finibus expulerat Columbanum & discipulosejus; *quorum Gallus noster* (addit Notkerus) *pars præcipua fuit.*

P. 65. l. 20. *add.* Autor anonymus Bibliographiæ curiosæ ait extare in Hispania illustrata.

P. 68. l. 21. *add.* Eodem errore lapsus est ipse Baronius ann. 959.

P. 72. l. 14. *add.* & post S. Iuliani Turo-nensis: fuit etiam abbas S. Pontii Tomeriarum, & antequam Cluniacensis fieret, fuit abbas S. Petri Vivi Senonensis.

P. 82. l. 3. *post* &c. *add.* Vitam istam Eucherii, Valerii & Materni edidit Bollandus add. 29. Ianuar.

Post P. 85. *add.* *Ibid.* GLABER RADVLPHVS,] Scripsit quoque vitam Willelmi abbatis S. Germani de Pratis.

P. 88. *add.* erat etiam abbas Lerinensis.

P. 115. l. 18. *add.* & S. Medardi Sueffion.

P. 117. l. 6. *add.* al. 1139.

P. 128. *add.* Labbeus to. 1. Novæ Bibl. MSS. edidit duplex Chronicon S. Michaelis in periculo maris, prius ab a. DVI. (quem ipse arbitratur legendum esse VID. ut annum 494, aut aliquem ex proximis designet,) usque ad a. 1154. alterum, quod jure *Armoricum* aut *Andegavense* dixeris, ab a. 421. ad a. 1056. Iis additur chronicon de abbatibus Montis S. Michaelis in Periculo maris ab a. 965 ad a. 1445.

P. 162. l. 14. *add.* Hac occasione monendum falli Cardinalem Bonam, quando in Liturgicis ait, hunc Rodericum Toletanum historię de miraculo Officii Gothici contra Romanum (de qua fuse egi lib. 3. Histor. Eccles. ad a. 1091.) esse testem unicum & singularem, quem alii omnes secuti. Quinquaginta enim annis, postquam Officium Gothicum seu Muzarabicum contra Romanum seu Gregorianum duplici miraculo fuerat confirmatum, scripsit Anonymus, isque, quod probe notandum, Francus, nimirum a. 1141. vel circiter, centum fere annis antequam scriberet Rodericus, in Chronico Mal-leacensi (de quo in Auētario) ad a. 1068. *His diebus Hildefonsus Rex Hispanorum duxerat filiam Guidonis al. Gosfredi Cemitis, Ducis Aquitanorum, quam habuit de Mateode uxore supradicta. Pro qua re extitit causa & contentio de lege Romana. Quam legem Romanam voluit introducere in Hispaniam, & Toletanam mutare: & ideo fuit factum bellum inter duos*

militēs, & falsitate fuit victus miles ex parte Francorum.

P. 169. post l. 25. add. S. Ludovico Francorum regi ab eleemosynis,] Sammarthanis ignotus.

P. 178. post l. 14. add. Appendicem operi Henrici de viris illustribus, attexuit Sillebertus, cognomento Vniversalis.] Io. Andr. Bosius Schediasm. de comparanda notitia script. eccl. cap. 3. num. 17. Henrici libro subnecti solet appendix xi scriptores complectens, quorum tamen sex etiam apud Henricum leguntur. Vossius hujus appendicis auctorem facit Sillebertum cognomento Vniversalem, cujus libros statim secundo loco appendix hæc memorat: nescio quo fundamento nixus. Certe vix tam pauca de se, & eo modo scripsisset ipse appendicis auctor. Seduxere Vossium, ut videtur, verba Possessivi: Sillebertus cognomento Vniversalis, Glossa continuata Psalterium, & alios divinae scripturae libros exposuit. Appendix ad Henricum de Gandavo de scriptoribus ecclesiasticis. Nempe sic accepit postrema illius verba, ac si opus aliquod Silleberti denotarent; cum auctorem designent, qui de Silleberto ista scripserit. Sunt enim ipsissima Appendicis illius verba. Expungendus ergo merito est Sillebertus ex catalogo historicorum.

P. 186, l. 20. add. Eodem errore Ferdinandus

duſ Vghellus ſub 55 & 57 epiſc. Oſtienſi, vitas Clementis VI & Iannocentii VI allegans, earum autorem vocat Vidonem Bernardum.

P. 202. poſt l. 3. add. *Prior veſtri monaſterii S. Mariae de Apriano (For- te Apuano, vel Aprutiano,) ordi- nis S. Auguſtini Elnenſis diœceſis.*] Male Voſſius in dicta parentheſi legendum conjicit, quaſi monaſterium, nescio quod, in Italia denotaretur: cum tamen dicatur Elnenſis, ſeu Helenenſis diœceſeos. Eſt au- tem Helna ſive Helena urbs Galliae Narbonen- ſis, ſita in finibus Hiſpaniae, olim agnoſcens metropolitam Narbonenſem, nunc Tarraco- nenſem. Ignorabat Voſſius Amalricum Auger- ii fuiſſe Gotthum, ſeu Gallum Narbonenſem: nec memor erat, ut opinor, Pontifices Ro- manos per id temporis reſidere Avenione.

In præfatione inquit perducere ſe hiftoriam uſque ad papam Joannem XXII.] At Ferdinandus Vghellus allegat Amalricum Augerii Biterrenſem autorem vi- tae Innocentii VI PP. Et omnino veriſimile eſt, eum perduxiſſe hiftoriam ſuam Pontifi- cum Rom. uſque ad Urbanum V PP. excluſi- vè, qui eandem dicto Urbano inſcripſit.

P. 203. poſt l. 26. add. JACO- BVS GVISIVS monachus Fran-

cilcanus Chronica contexuit, quæ
tribus voluminibus membranaceis
MSa continentur. Decessit anno
CICCCXLVIII.] *Ioannes de Noüelles*,
vulgo de *Guifia*, abbas S. Vincentii Laudu-
nenfis, O.B. Collectarium historiæ univer-
salis, libris octo, qui quatuor voluminibus
comprehenduntur, distinctum exaravit. O-
biit a. 1396. Sammarthani.

P. 236. *post* l. 18. *add.* Memora-
tur hoc loco propter libros XI de ge-
stis Francorum: quibus historiam
complectitur annorum CICCC, ac
pertingit usque ad annum CICI.]
Autor opus illud imprimendum dedit a. 1495.
quod demum 10 libris absolutum fuit Parisiis
a. 1497. complexus, ut ipse in fine istius ope-
ris, istiusque editionis, ait, historiam 1200
annorum. Sed in editione Parisiensi a. 1511
impressa, decem annis post mortem Gagu-
ni, accessit liber undecimus: unde suspicor
cum Sanderò & Sweertio falli Sammartha-
nos, quando sub 20 Gener. Ord. S. Trinit.
de redemptione Captivorum, vulgò Maturi-
norum, ajunt eum scripsisse libros duode-
cim Annalium Franciæ.

Obiit XXII Jul.] Sammarthani cum
Nath. Chytrato, 11 Cal. Jun. hoc est 22 Maji.

anno non CIOIOI, ut aliqui tradidere, sed sequenti, ut est in chronicis Ferreoli Locrii.] Cum Miræo, Sandero, Sweertio, Gualterio (sive ut aliis placet, Grutero) collectore Chronici Chronicorum, Nath. Chytræo, Sammarthani a. 1501. Neque verò rationem prodit Vossius, cur Ferreolo Locrio magis fides adhibenda, cùm constet etiam juniorem esse Nathane Chytræo. Sammarthani tamen sibi minimè constant, quando eum ajunt ad majorem totius Ordinis administrationem electum a. 1473. obiisse, postquam per triginta quatuor annos Ordinem ministrasset.

P. 237. post l. 16. add. **AUGUSTINVS JUSTINIANVS** Italicè scribere aggressus fuit historiam Genuensium: sed parum ad eam rem idoneus, *precipitata editionis* (ut Iovius ait) *male audiendo pœnas dedit.*] Excusatur tamen ab Uberto Folietà.

Pag. 681. Anno CIOIOXXX Genua in Corsicam solvit, ad ecclesiam suam profecturus: nec ex eo tempore unquam visus est.] Accidit id a. 1536.

Vtrum tempestate obrutus fuerit: an in prædonum manus venerit, non con-

constat.] *Mare ex subita tempestate commotum, tantum virum, ideoque eo fato indignum, vorticibus involvit.* Vghellus.

P. 263. l. 12. *add.* Ferdinandus Vghellus sub 42 episc. Ostiensi allegat Matthæi Morensis de Bappenheim Chronicon Austriæ.

P. 278. *post* l. 3. *add.* PELAGII OVETENSIS mentio est apud fratrem Alfonsum Venetum in Enchiridio temporum.] Et apud Vghellum sub 28 episc. Albanensi.

P. 299. *post* l. 23. *add.* Idemque est auctor martyrologii.] Martyrologium sane istud non diu post a. 870 editum fuisse, liquet ex iis quæ diximus ad pag. 331.

P. 316. l. 29. *post* Pisano *add.* & 8 episc. Tuscul. & 12 Alatrino.

Errata typographica graviora ita corrige.

P. 2. 26, 27. autorem P. 12. l. 23. Autissiod. P. 21. l. 7. diœceseos P. 25. l. antep. CLXXII. P. 58. l. 25. *fine* P. 80. l. 9. Pyriminium P. 116. l. 22. HVGGO P. 136. l. 6. LAMBERTVS WA- P. 143. l. 13. *dele* tempore Helinandi. P. 175. l. 23. Viennensis continuatur usque ad a. 1471. Alius porro codex Viennensis P. 186. l. 19. 64. P. 201. l. 8, 9. Petrar- cham P. 207. l. 28. arce P. 235. l. 7. 661. P. 237. l. 17. 682. P. 284. l. 2, 17^a. P. 287. l. 23. n. P. 290. l. 4. Iuli l. 5. Iulii l. 6. Iulii P. 296. l. 17. potius P. 306. l. 8. PETRVS TVDEBODVS P. 313. l. 17. Remigii.

APPENDICVLA

SECUNDA ADDENDORVM.

P. 19. l. 23. *pro viginti duos leg. septendecim.*

P. 40. *post l. 16. add.* PAVLVS WARNEFRIDI, Diaconus Aquilegiensis, etiam de Papiensibus episcopis commentatus dicitur. Imò id opus sibi visum ait Galesinius.] Maximi quidem episcopi Ticinensis sive Papiensis vitam Paullum Diaconum scripsisse ferunt.

Pag. 292. Continuavit ejus historiam HERBERCHTVS. Leo Ostiensis Chronici Casinensis lib. 1. cap. X. *Dominus Herberchtus in historia, quam de Longobardorum gente post Paullum diaconum scripsit, ita refert.*] Hic est ille Herempertus vel Erempertus, vel Erchempertus, de quo Vossius *pag. 761. & 817.*

P. 53. *post l. 23. add.* *Ibid.* ANASTASIVS BIBLIOTHECARIVS Chronicon Georgii Theophanis

phanis vertit:] leg. Chronicon Georgi
& Theophanis.

Pag. 319. scripsit Pontificum vi-
tas, quarum postrema est Nicolai I.
Nam duæ sequentes, Hadriani II
& Stephani VI, Guilielmum itidem
Bibliothecarium, auctorem habent.]
At Vghellus sub 10. episcopo Anagnino, Be-
nedicti III Pontif. (decessoris Nicolai I)
vitam allegat sub Guillelmi nomine, qui A-
nastasii Bibliothecarii operi additiones adje-
cit: perperam, ut ego arbitror; nam ipse
sub 5 episc. Balneoregiensi, vitam memo-
rati Benedicti Anastasio tribuit.

P. 54. l. 3. add. Est verò illud ipsum opus,
de quo Vossius paullò supra scripsit: *Chro-
nicon Georgii Theophanis vertit*: ac cum
Theophanem, tum Anastasii versionem,
beneficio se M. Velferi, Duumviri Augusta-
ni, vidisse, imò utrumque lucem visurum;
ait Henricus Canisius, præfatione, quam
Historiæ Miscellæ præmisit.

P. 91. post l. 10. add. Ibid. PETRUS
DAMIANI descripsit vitam S. Ro-
dulphi, episcopi Eugubini & Con-
fessoris;] & Theobaldi ejus decessoris, ex
cremita S. Crucis de Avellana, (cui præerat
Petrus Damiani,) ad Alexandrum II PP.
Vghello

Vghello verò neuter beatus vel sanctus est.

P. 96. l. 25. *add.* Vghellus scribit sub episc. 64 Patavino, & 62 Papiensi, Arnulfum monachum in Chronica sua rerum Germanicarum recensere episcopos vita functos ab a. 1057 usque ad a. 1075. Recentior ergò est: sed necdum ætatem à Vossio definitam attingere ullo modo potuit, ut ex dictis cuiusvis perspicuum est.

P. 99. *post* l. 4. *add.* *Ibid.* Nicolaus, Ivo, inquit, venerabilis Carnotensium episcopus in Chronicis suis scripsit, duodecimo anno ætatis sue virginem ab archangelo Gabriele salutatam, & à Spiritu S. obumbratam.

Quem ad locum adnotat Iacobus Sirmondus, ea Ivonis Chronica non exstare.] Verba hæc hoc loco peregrina sunt, pertinentque ad ea quæ *pag.* sequenti de Ivone Carnotensi traduntur. Fateor autem in Chronico Ivonis edito à Frehero locum allegatum minime reperiri.

P. 104. l. 4. *add.* & Antonii Coriarii historiam sui temporis, quam ex Bibl. Veneta vel malis artibus, vel incuria cum aliis amissam dolet Io. Philippus Thomasinus sub finem anrial.

post l. 9. *add.* Composuit tres prio-

res libros Chronici Cassinensis] quos dicavit Oderisio abbati Casinensi, qui periit a. 1105. 4 Non. Dec.

P. 110. l. 7. *add.* Tradit equidem Vghellus sub 14 episc. Interamnensi, Valentinum episcopum Patavino-Bavarum decessisse a. 1120. quod tempus longe recentius est, quàm ut de istoc Valentino hic sermo esse queat.

P. 119. *post* l. 23. *add.* *Ibid.* PETRVS, diaconus OSTIENSIS, auctor libri IV Chronici Casinensis, idem videtur, ac PETRVS DIACONVS, monachus Casinensis, qui prodidit librum de viris illustribus monasterii Casinensis: & vitam S. Constantii episcopi (Aquinati) & confessoris, ad Guarinum Aquini episcopum.] Omnino unus idemque auctor est, qui etiam dicitur *Petrus Bibliothecarius*, vel *Petrus Diaconus*, *Bibliothecarius Casinensis*. Nam & auctor lib. de viris illustribus montis Casini ait se perscripsisse vitam S. Constantii, Aquinatis episcopi: & auctor Chronici Cassinensis lib. 4. cap. 68. refert se Guarino episcopo Aquinati S. Constantii, ejus antecessoris, vitam inscripsisse. Quod verò d. l. Petrus de se

ipso

ipso agat, liquet tum ex præfat. ubi non secus ac d. l. ait, se infantem quinque annorum instituendum fuisse oblatum in monasterio: tum quod d. l. tradit, Petrum scripsisse Chronicam Casinensis coenobii à renovatione ecclesiæ S. Martini *usque ad hanc diem*. Nam idem ipse fecit, agens de ista renovatione cap. 3. & 8.

PETRVS DIACONVS,
monachus Casinensis, isti ordini
quinquennis fuit consecratus, anno
CI^oCXV.] At *Guarino S. Constantii vitam inscripsit*, ut ait Vghellus, *circa a. 1125. ut ipse affirmat lib. 4. c. 48. (emenda 68.) Chron. Cas.* Fuerit ergò, cùm vitam Constantii exararet, adolescentulus 15 annorum. Imò in ipso opere Chron. Casinensis c. 68, non legitur, ut Vossius habet, **CI^oCXV**, sed **CI^oCXXI**. fuerit itaque a. 1125 puer annorum 9. Vnde liquido apparet falsum esse, quod Vghellus tradit de a. 1125. nec id in opere extat. At inde suspicor potius lectionem Vossii esse vero propiorem, quippe aliàs Petrus non potuisset, ut ipse prodit, octo annis fuisse sub disciplina Girardi abbatis, cùm ejus successor Oderisius jam a. 1123 fuerit abbas: cùmque Oderisius a. 1126 privatus legatur abbatia, utique Petrus non potuit natus fuisse post a. 1106, si verum est, quod i-

se scribit, se anno ætatis 21 scripsisse ad Ode-
risium abbatem vitam B. Marci: nec ante a.
1110, si fuerit verum, quod etiam ipse fate-
tur, se quinquennem monasterio inditum
octo postremis annis Girardi sub ejus discipli-
na fuisse educatum. Difficultates hæ mihi
sunt inextricabiles.

Supplementum historiæ Anastasii
monachi, & Bibliothecarii,] De eo
nihil in catalogo operum Petri Diaconi, lib.
4 Chronici Cassin. cap. 68. Suspicionem itaque
cum confundi cum Guilielmo Bibliothecario.

Pag. 410. Seniore[m] leg. Senio-
retum.

P. 125. l. 24. add. Porro recentiore[m],
quam Blondellus statuit, autorem esse, pro-
batur exinde, quod Onuphrius Panuinius
ann. 1. in Petri vitam Platinae, tradit Guiliel-
mum Bibliothecarium conscripsisse Pontifi-
cum vitas ab Hadriano II usque ad Alexan-
dram II. qui defunctus est a. 1073.

P. 128. l. 11. add. Vossius eum h. l. vocat
archidiaconum Monumethensem, qui scripserit
gesta Arturi Regis: Blondellus *Galfridum Ar-*
thurum Monumethensem. Vnde suspicio *Ar-*
thurus ortum ex corruptione abbreviati
Archidiaconus.

P. 138. post l. 8. add. *Ibid.* P A N-
D V L P H V S P I S A N V S P o n-
tifi-

tificum vitas ab Eisingrinio dicitur in literas retulisse. Puto planè eundem esse, qui Felino vocatur *Pandulphus Hostiarius Lateranensis ecclesiae*: ac scripsisse dicitur *additiones ad Chronica Damasi Papæ*. Ibidem verba ejus adducit è vita Leonis IX. item Gregorii VII.] At Onuphrius Panuinius scribit annot. 1. in D. Petri vitam Platinae, Pandulphum Pisanum exarasse vitas Pontificum à Gregorio VII usque ad Honorium II. Leo IX autem obiit 19 annis antequam Gregorius VII crearetur Pontifex. Contra Ludovicus Iacobus à S. Carolo in Biblioth. Pontif. *Pandulphus Masca, Pisanus, presbyter Cardinalis tit. SS. duodecim Apostolorum, primus presbyterorum, scripsit Romanorum Pontificum vitas à S. Petro usque ad Innocentium III.* (quod necessariò exclusivè intelligendum,) *item Gelasii II vitam, quam notis illustravit Constantinus Cajetanus. Obiit a. 1198.* Hac ergò ratione vitam Leonis IX scripsisse facile concesserim. Videtur autem hac in re Ludovicus Iacobus à S. Carolo, majorem quàm Onuphrius mereri fidem, quod non tantùm *vitæ Pontificum* editiones duas Venetas, sed & duos codices MSSos Vaticanos allegat.

P. 141. l. 2. *add.* Præterea scripsit patriæ suæ annales, qui extant. Familiæ nomine *Tineosus* dictus.

presbyter] Vghello episcopus Viterbiensis ab a. 1184 ad a. 1191. quo nonagenarius vivere desit.

P. 195. l. 17. *post* 1115. *add.* & Chronicon suum dicavit Oderisio abbati Cassinensi, qui interit a. 1105. 4 Non. Dec.

P. 208. l. antepenult. *add.* & Onuphrius Panuinius autor est annot. 1. in vitam D. Petri Platinæ, Theodericum à Niem scripsisse vitas Pontificum ab Honorio IV usque ad Urbanum V.

P. 221. l. 21. *post* est. *add.* Vghellus memorat Angelum Scardeonium ex episcopo Equilino a. 1425 fuisse creatum episcopum Tudertinum.

P. 223. *post* l. 20. *add.* Pag. 604. JACOBVS ZENVVS] Vghello Zeno.

Jac. Bergomas testis est, obiisse Zenum anno CIOCCCCCLXXVI.] Vghello a. 1481. De eo Vespasianus Florentinus lib. de viris illustribus sui temporis.

P. 237. l. 21. *add.* item S. Sabini, episcopi Spoletani, in qua, judice Vghello, insignibus mendis aspersa, cœlum cum terra confundens, mira ac portentosa retulit.

P. 258. l. 10-18, *pro Nullus--Kilianum.*
leg. Autor iste non est incertæ ætatis, sed est
 BONIZO, episcopus primò Sutrinus, post
 Placentinus, interemptus a. 1089. Is enim
 scripsit *Chronicam de gestis Romanorum Ponti-*
ficum usque ad Urbanum II. creatum a. 1088.
 In cuius operis fine ipse, referente Lambec-
 cio lib. 2 de Bibl. Vindob. cap. 8. memorat,
 se quoque alios duos libros de Romanis Pon-
 tificibus contexuisse, nempe primum de ge-
 stis Benedicti IX. sequentiumque Pontificum,
 usque ad decessum Gregorii VII; secundum
 de gestis Urbani II. Chronicon ipsum non-
 nunquam appellatur, *de gestis Romanorum*
Pontificum & Imperatorum. Autor ipse jam
 dicitur *Bonitus*, jam *Bobinus*, jam *Bonitius*:
 Lambec. lib. 2. Bibl. Vindobon. Vghellus
 vocat *Bonizum*, *Bonitium*, *Bonizxonem*.
 At error in nomine, quo *Onithon* dicitur, in-
 de videtur originem traxisse, quod prima li-
 tera B credita fuit *Beatitudinis* esse indicium.

P. 309. post l. 22. add. *Ibid.* DOMNIZO]
 Præterea scripsit soluta oratione Cod. MS. in
 quo de Theodaldi, episcopi Aretini, castita-
 te, aliisque virtutibus agit, ubi & quædam
 habet, quæ in vita Mathildis metrica extant.

P. 315. post l. 13. add. *Ibid.* FOL-
 CARDVS Beneventanus, au-
 ctor Chronici Beneventani: quo

narrantur res gestæ ab anno CIO-
CXIII, usque ad an. CIO CXL.]
Vghellus sub 3 episc. Melphienſi, vocat *Ful-*
conem Beneventanum, & sub 6 Trojano,
Falconem Beneventanum, allegans ejus chro-
nicon ad a. 1133. Antonius Caracciolus au-
tem edidit *Falconis Beneventani* historiam,
Neapoli 4° 1626.

l. 19. *dele* dubio procul Rainaldum.

P. 316. l. ult. post *cani*; add. & sub 11 So-
rano, Chronicon S. Mariæ de flum. de Cec-
cano.

P. 317. *add.* Verum præter illud aliud ad-
huc recentius oportet esse Chronicon Fossæ
novæ, non tam quia Vghellus sub 12 episc.
Alatrino, & 16 Fundano, allegat Chroni-
con Ceccani ac Fossæ novæ, hæc enim per
2° *Alq' duor' accipi* nil vetat; sed quia sub
19 episc. Aquinate ex Chronico Fossæ novæ
probat, Fr. Lambertum interfuisse consecra-
tioni ecclesiæ Fontis laureati, cumque aliis
episcopis eidem ecclesiæ indulgentias amplas
concessisse a. 1298.

P. 323. post l. 6. *add. Pag. 797.* GVI-
LIELMVS CORTVSIVS,
ac consanguineus ejus, ALBRI-
GETVS CORTVSIVS, Pata-
vinus uterque, in pretio habeban-
tur

tur temporibus Henrici VII, & Ludovici IV. Horum prior rerum Patavinarum historiam est exorsus: sed posterior perfecit.] Titulus operis est: *Historia de novitatibus Paduæ*, cumque ex iis quæ allegat Vghellus sub 51 episc. Portuensi, liqueat historiam illam conscriptam fuisse post a. 1352. recentiores utique sunt vel ambo, vel Albrigtus.

P. 333. *post* l. 17. *add.* — 375 — 15. XXV. — XXIII.

P. 334. l. 17. *add.* 11, 16, 17, 20 Verulanensi; 12, 13, 17, 18 Ferentino; 16 Fundano; 23 Narniensi; 10 Sorano.

I N D E X

Historicorum Latinorum Vossianorum de quibus in his Notis & Animadversionibus agitur.

A

A bbō Floriacensis.	77.
Achardus Bridlingtonensis.	131.
Adamus Muremuthensis.	205.
Adelinus.	278, 279.
Ademarus.	310.
Ado.	62, 63, 337, 338,
Adrevaldus.	65, 66.
Adrianus Butius.	214.
Ægidius Leodicensis.	238.
Ægidius de Roya.	223, 224, 225.
Æneas Sylvius.	220.
Æthicus Ister.	238, 239.
Aimoinus.	49, 50, 51.
Alamannus, <i>vide</i> Almannus.	
Albericus.	94.
Albertus Aquensis.	313, 314.
Albertus à Bonstetten.	241.
Albertus, monachus Lobienfis.	76.
Albertus S. Remigii.	239, 240, 241.
Albrigetus Cortusius.	354, 355.
Alexander, abbas monasterii S. Salvatoris.	95.
Alexander Atrebas.	309.
Alexander Celestinus.	134.
Alexander Esscbienfis.	164.
	Al-

I N D E X,

Alfredus.	65.
Almannus Gallus.	56.
Almannus Rinucinus.	225.
Alphanus Salernitanus.	91, 92.
Altfridus.	53.
Amalricus Augerii.	202, 341.
Ambrosius.	271.
Ambrosius Camaldulensis.	211, 212.
Anastasius Bibliothecarius.	53, 54, 345, 346.
Andreas Agnellus.	290, 291.
Andreas Dominicus Floccus, <i>vide</i> Dominicus Floccus.	
Andreas Marchianensis.	241.
Andreas S. Michaelis.	215, 231.
Andreas monachus Vallis Vmbrosæ.	303.
Andreas presbyter Ratisbonensis.	210.
Angelus Bassus, vulgo Politianus.	227, 228.
Angradus monachus.	241, 242.
Anonymus de vita <i>Adelberti</i> .	77, 78, 79.
De consulum <i>Andegavensium</i> gestis.	315.
De vita <i>Anthelmi</i> .	134, 135.
<i>Arnulphi</i> .	30.
Auctor Chronici <i>Augustensis</i> .	729.
Scriptor Chronici <i>Australis</i> ex quo Matthæus Mareschallus excerpta dedit.	262, 263, 344.
De vita <i>Austregisili</i> .	28, 29.
Continuator <i>Beda</i> .	97.
Auctor chronici S. <i>Benigni</i> Divionensis.	303.
Auctor vitæ S. Bertulphi.	263.
Anonymus auctor vitæ <i>Burchardi</i> Wormatiensis.	302, 303.
<i>Caprafi</i> , abbatis Lirinenfis.	329, 330.
<i>Clarii</i> , abbatis Viennensis.	328, 329.
Auctor <i>Cluniacensis</i> Chronici.	304.
<i>Collectaneorum</i> Chronicorum.	279, 280, 281, 282,
Q 7	283,

I N D E X.

	283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290.
<i>Annalium Dominicanorum Colmaricnsium.</i>	172.
<i>De vita Domnoli.</i>	28.
<i>Edithæ.</i>	331.
<i>Eucherii, Aurelianensis episcopi.</i>	329.
<i>Eugendi.</i>	29, 30.
<i>Faronis, Meldensis episcopi.</i>	332.
<i>Auctor Chronici Fosse novæ.</i>	316, 317, 318.
	344, 354, 355.
<i>Annalium Francicorum conditor.</i>	57, 58, 59, 60,
	61, 62, 337.
<i>Alter de eodem argumentò.</i>	263, 264.
<i>Item alius de eodem.</i>	264.
<i>Auctor epitomes de gestis regum Francorum.</i>	264,
	265.
<i>Auctor Italus de gestis Francorum, & aliorum Hierosolymitanorum.</i>	305, 306.
<i>De vita Fursæi.</i>	265.
<i>Gisleli monachi.</i>	331.
<i>Gnibelmi abbatis Cisterciensis.</i>	117, 118, 119.
<i>Huberti.</i>	37.
<i>Ioannis, Reomaensis abbatis.</i>	331.
<i>Poëta Paderbornensis de gestis Karoli Magni.</i>	295.
<i>Auctor vitæ Landelini.</i>	265, 266.
<i>Laurentii, archiep. Dublin.</i>	332.
<i>Auctor Chronici Lemovicensis.</i>	322.
<i>De vita Ludovici Pii.</i>	47, 48.
<i>Ludovici Octavi, Galliarum regis.</i>	266.
<i>Majoli.</i>	ibid.
<i>Auctor Chronici Montis sereni.</i>	266, 267.
<i>De vita Morandi Confessoris.</i>	267, 268.
<i>Northberti.</i>	117.
<i>Odulphi presbyteri.</i>	330.
<i>Auctor Chronici S. Petri Vivi Senonensis.</i>	210,
	211.
	De

I N D E X.

De vita <i>Philiberti</i> abbatis.	331.
<i>Quintini</i> martyris.	332.
SS. <i>Quirici & Iulittæ</i> .	330, 331.
De miraculis <i>Remaci</i> .	65.
Auctor compendii de <i>Remensis</i> ecclesiæ præsulibus, ex <i>Flodoardo</i> excerpti.	124.
De vita <i>Roberti</i> , primi abbatis Casæ Dei.	329.
<i>Roberti</i> , abbatis Cisterciensis.	330.
Anonymus de vita <i>Roberti</i> , primi abbatis Moli- smensis ac Cisterciensis.	329.
<i>Rudberti</i> , <i>Salisburg. Episcopi</i> .	268, 269.
Auctor <i>Chronici Salisburgensis</i> .	215.
De episcopis <i>Salisburgensibus</i> .	138, 139.
De iis, quæ Ecclesiæ <i>Salisburgensi</i> donata fuerunt.	133.
Auctor <i>Chronici de gestis Simonis Comitis</i> .	269.
De vita <i>Theobaldi</i> .	346.
De gestis <i>Trevirorum</i> .	315, 316.
Monachus S. <i>Iuliani</i> , qui <i>Turonense</i> chronicon composuit.	322.
De translatione S. <i>Valentini</i> .	109, 110, 348.
De vita <i>Valerii</i> , <i>Trevirensis</i> episcopi.	329.
<i>Wilhelmi</i> <i>Roschildensis</i> .	154.
<i>Anselmus Gemblacensis</i> ,	314, 315.
<i>Anselmus Legiensis</i> .	89.
<i>Antoninus Augustus</i> .	242.
<i>Antonius de Godis</i> .	194.
<i>Antonius Sabellicus</i> , vide <i>Marcus Antonius Sabel-</i> <i>licus</i> .	
<i>Aribo Frisingensis</i> .	38.
<i>Arnoldus</i> , abbas <i>Bonævallis</i> .	135.
<i>Arnoldus Hildesemensis</i> .	145.
<i>Arnoldus Lubecensis</i> , vide <i>Arnoldus Hildese-</i> <i>mensis</i> .	
<i>Arnulphus</i> .	95, 96, 97, 347.
	Au-

I N D E X.

Auctus Florentinus.	115.
Audoenus.	33, 336.
Augustinus.	10, 11.
Augustinus Iustinianus.	343, 344.
Aunonius.	77.
Aurelianus clericus.	67.

B

B Aldricus, Archiepiscopus Aurelianensis, five Dolensis.	306, 307, 308.
Balduinus Ninivensis.	181.
Baptista Mantuanus.	236.
Baptista Spagnolus Mantuanus, vide Baptista Mantuanus.	
Bartholomæus Facius.	211.
Bartholomæus Platina, vide Platina.	
Bartholomæus Vicentinus.	322.
Baudemundus.	34.
Beda.	37.
Benevenutus de Rambaldis.	203.
Bercharius.	242, 243.
Bernardinus Corius.	225, 226.
Bernardus abbas.	243, 244.
Bernardus de Castris.	190.
Bernardus, abbas Claravallensis.	112, 113.
Bernardus Compostellanus.	314.
Bernardus Guidonis.	184, 185, 186, 340, 341.
Bernardus Noricus.	244.
Berno Augiensis.	84.
Blasius Melanensis.	160.
Blondus, vide Flavius Blondus.	
Bonaventura.	176.
Bonno.	67.
	Bro-

Brocardus, *vide* Burchardus.

S. Bruno.

309.

Bruno Colonienfis.

72.

Bruno alter.

97, 98.

Burchardus Argentoratensis.

179, 180.

Burchardus *notarius*.

136.

C

Cæsarius Heisterbacensis.

157.

Callimachus Experiens, *vide* Philippus Callimachus Experiens.

Candidus.

49.

Cappidus Staurienfis.

70.

Claudius Numatianus, *vide* Rutilius Claudius Numatianus.

Conradus Celtes Protucius.

231.

Conradus Engelhus.

326.

Conradus episcopus.

170.

Conradus Halberstatensis.

323.

Conradus Lauterbergius, *vide* Conradus Sereni montis presbyter.

Conradus à Lichtenaw.

159.

Conradus Sereni montis presbyter.

244, 245,

246.

Conradus Vecerius.

232.

Conradus Wellingus.

187, 188.

Constantinus Vrbevetanus.

167.

Constantius.

12, 13, 14.

Cornutus.

1, 2, 335.

Corrusius, *vide* Guilhelmus Cortusius.

Cresconius.

275.

Cyprianus.

22.

Cyrinus.

246, 247, 248.

D

D Atius Mediolanensis.	21, 22.
Diemo.	117.
Dietmarus Helmovardiensis.	104, 105.
Dietmarus Meursburgensis.	301, 302.
Dinamius.	19, 20, 21.
Dionysius.	3, 4, 5.
Dominicus Floccus.	218.
Domnizo.	353.
Drogo Flander.	89, 90.
Dudo Neustrius.	79.

E

E Alredus, <i>vide</i> Ethelredus.	
Eberardus.	82, 83.
Echebertus, <i>vide</i> Egbertus.	
Eckehardus.	155, 156.
Egbertus.	134.
Eginhardus.	42, 43, 44, 45, 336, 337.
Elimandus.	139.
Elvanus Avalonius.	3.
Elvodugus Probus.	30.
Emericus.	57.
Engelbertus Cisterciensis.	169.
Ennodius.	18, 19.
Erchempertus Monachus.	326, 327, 328.
Erempertus.	296.
Ermanricus, <i>vide</i> Ermenoldus.	
Ermenoldus.	292.
Ernaldus, <i>vide</i> Arnoldus.	
Ethelredus.	126, 127.
Eucherii duo Lugdunenses.	14.
Evervinus.	86.
	Eu-

I N D E X.

Eugippius.	21.
Eulogius.	36.
Eulogius Cordubensis.	293, 294.

F

F Alcuinus.	248.
Faustus.	17.
Faustus alter.	248, 249, 250.
Faustus Cassinensis.	336.
Felix Fabri.	215.
Felix Manilius.	232.
Flaccus Alcuinus Albinus.	39, 40, 336.
Flavius Blondus.	219.
Flodoardus.	74.
Florentius.	250.
Florus.	55, 56.
Folchardus Beneventanus.	353, 354.
Folchardus Bertinienfis.	90, 91.
Folquinus, <i>vide</i> Fulquinus.	
Franciscus Petrarcha.	200, 201.
Franciscus Castilionius.	220, 221.
Freculphus.	46.
Fredegarius Scholasticus.	278.
Fridegodus Diaconus.	73, 74.
Fulbertus, Carnotensis Episc.	82.
Fulcherius Carnotensis.	314.
Fulquinus.	294.

G

G Alfridus, abbas Altax-tumba.	136, 137.
Galfridus de Bello loco.	161, 162.
Galfridus monachus.	102, 103.
Galfridus monachus alter.	305.
Galfridus Monemuthensis.	128, 350.
Gallus.	35, 36.
	Gal-

I N D E X.

Galvanus Flamma.	197, 198.
Gaudentius Brixienfis.	271.
Gaufridus, <i>vide</i> Galfridus.	
Georgius Germanus.	250.
Germanus, monachus S. Quirini.	176.
Gerardus Noviomagus.	235.
Gerochus Richerspergensis.	304, 305.
Gervafius Dorobernensis.	147, 148, 149.
Gervafius Riccobaldus Ferrarienfis.	186, 187.
Gervafius Tilberienfis.	147.
Gilbertus.	250.
Gilbertus abbas.	308, 309.
Gilbertus archidiaconus.	90.
Gilbertus Flander.	99.
Gilbertus Hannonius.	328.
Gildas.	23, 24, 335, 336.
Gildas Cambrius.	57.
Gillinghamus, <i>vide</i> Guilhelmus Gillinghamus.	
Gilo Gallus.	157.
Glaber Radulphus.	338.
Gobelinus, <i>vide</i> Ioannes Gobelinus.	
Gobelinus Perfona.	324, 325.
Godefridus Beaglerius.	169, 340.
Godefridus Calvus.	103.
Godefridus Viterbienfis.	140, 141.
Godescalcus.	177.
Gofwinus Boffutus.	250, 251.
Gothefridus, <i>vide</i> Godefridus.	
Gregorius Turonenfis.	24, 25, 26.
Guaiferius.	91.
Gualtherus Castellio, <i>vide</i> Philippus Castellio.	
Gualtherus Hemlingtonus.	125.
Gualtherus Tarvanenfis.	314.
Guibertus, <i>vide</i> Gilbertus.	
Gui-	

I N D E X.

Guido Ambianensis.	103.
Guido de Columna.	180, 181.
Guido Ravennas.	95, 338.
Guilhelmus, abbas S. Theodorici.	120, 121, 122, 123, 124.
Guilhelmus Albanensis.	131.
Guilhelmus Aremoricus.	251.
Guilhelmus Cantuariensis.	132.
Guilhelmus Cortusius.	354, 355.
Guilhelmus Gallus.	162, 163.
Guilhelmus Gemeticensis.	111.
Guilhelmus Gillinghamus.	205.
Guilhelmus Grenzus.	229.
Guilhelmus Malmesburiensis.	125, 126, 350.
Guilhelmus Moguntinus.	74.
Guilhelmus, monachus S. Dionysii.	251.
Guilhelmus, monachus alius.	Ibid.
Guilhelmus de Nangiaco.	188, 189.
Guilhelmus Pictaviensis.	103, 104, 347.
Guilhelmus Rhievallensis.	124.
Guilhelmus S. Theodorici abbas, vide Guilhel- mus, abbas S. Theodorici.	
Guilhelmus Thornus.	203, 204.
Guilhelmus Tyrius.	137, 138.
Guntherus, Elvonensis monachus.	95.
Guntherus Poëta.	134.
H	
H Ariulphus.	115, 116, 338.
Hartmannus Scedel.	216, 217.
Haymo Cantuariensis.	89.
Haymo Halberstatensis.	51, 52.
Hebernus.	296, 297, 298.
Hegefippus.	252.
Helinaldus Gallus.	143.
Helmoldus.	136.
	Hen.

I N D E X.

Henricus Blesensis, <i>vide</i> Henricus de Soliaco.	
Henricus Bonicolli.	178, 340.
Henricus de Gandavo, <i>vide</i> Henricus Bonicolli.	
Henricus, Comes de Kaluc.	155.
Henricus à Klingenberg.	184.
Henricus Knygton.	104, 105.
Henricus de Soliaco.	319, 320.
Henricus Stero.	187, 188.
Herberchtus.	345.
Herempertus, <i>vide</i> Erempertus.	
Heribertus de Bosham.	131, 132.
Hericus Autissiodorensis.	63, 64.
Herigerus Lobienfis.	75, 76.
Hermannus Altaichii.	177, 178.
Hermannus Contractus.	87.
Hermannus de Lerbeke.	206.
Hermannus Minorita.	252, 253, 254.
Hieronymus.	7.
Hieronymus Bononius.	326.
Hieronymus Florentinus.	161.
Hieronymus Pauli.	235.
Hildebertus Cenomanensis.	110, 111.
Hildebertus Moguntinus.	72.
Hildepheusus Toletanus.	33.
Hildouinus, <i>vide</i> Hilduinus.	
Hilduinus S. Dionysii.	337.
Hilduinus Lobienfis.	70, 71.
Honorius Augustodunensis.	154, 155.
Hubaldus.	56, 57.
Hugo Floriacensis.	100, 101, 102.
Hugo Kircoftallensis, <i>sen</i> Kirkesteds.	164, 165.
Hugo de S. Victore.	116, 117, 338.
Hugolinus Verrinus.	226, 227.
Hunibaldus Francus.	27, 28.
	12.

I N D E X.

I

I acobus Bracellius.	225.
Iacobus Congelshovius.	305, 306.
Iacobus Diesthus, <i>vide</i> Iacobus Drieschus.	
Iacobus Drieschus.	232.
Iacobus Fornerius.	160, 161.
Iacobus Guisius.	341, 342.
Iacobus Picolominæus.	223.
Iacobus de Vitriaco.	162.
Iacobus Wimphelingus.	230.
Iacobus Zenus.	352.
Idacius, <i>vide</i> Itacius.	
Illidius.	35, 36.
Ioannes abbas Cassinensis.	298.
Ioannes Antonius Campanus.	218, 219.
Ioannes Antonius Flaminus.	237, 352.
Ioannes Asser.	67.
Ioannes Bromptonus.	254.
Ioannes Campanus, <i>vide</i> Ioannes Antonius Campanus.	
Ioannes Cincinnius.	232, 233.
Ioannes Columna Romanus.	170, 171, 172.
Ioannes Diaconus.	57.
Ioannes Duglossus, <i>vide</i> Ioannes Longinus.	
Ioannes de Forda.	149, 150, 151.
Ioannes Gallus.	159, 160.
Ioannes Garso.	237.
Ioannes Gobelinus.	326.
Ioannes Gualensis.	166, 167.
Ioannes Hagulstadenfis.	254, 255.
Ioannes Hantivillensis.	320, 321.
Ioannes Hexham.	120, 130.
Ioannes Hiperius.	323, 324.

I N D E X.

Ioannes Honsemius.	301, 302.
Ioannes Iovianus Pontanus.	215.
Ioannes de Kikullew.	203.
Ioannes Leo.	237.
Ioannes Longinus.	214.
Ioannes Loffensis.	213, 214.
Ioannes Lovaniensis.	255.
Ioannes monachus Italus.	74.
Ioannes Naclerus.	231.
Ioannes Oxfordius.	145, 146.
Ioannes Paris.	255, 256.
Ioannes Placentinus.	233, 234.
Ioannes Sarisburiensis.	129.
Ioannes Serlo.	130, 131.
Ioannes Stabularius.	213.
Ioannes Stella.	235.
Ioannes Trithemius.	231.
Ioannes Weentius.	205.
Iocelinus de Furnes.	256, 257.
Iodocus Beysselius.	326.
Ionas Fontanellensis.	37, 38.
Ionas Scotus.	33, 34.
Iordanes Saxo.	156.
Iordanus alter.	322.
Iornandes.	22.
Iosephus Devonius.	147.
Iosephus Iscanus, <i>vide</i> Iosephus Devonius.	
Isidorus Hispalensis.	32, 33.
Isidorus Pacensis.	257.
Iso monachus.	<i>Ibid.</i>
Itacius.	15, 16.
Iudocus Beisselius.	215, 216.
Iulianus Hasartus.	238.
Iulianus Lucas.	276, 277.
Iulianus Toletanus.	34, 35.

I N D E X.

Q. Julius Hilario.	10.
Ivo Carnotensis.	99. 100, 347.
Justinus Lippiensis.	172.

L

L Ambertus Leodicensis.	151, 152, 153, 154.
Lambertus de Legia.	92, 93.
Lambertus Waterlofius.	136.
Landulphus de Columna.	190.
Landulphus Sagax.	52.
Lapus Placentinus, qui & Biragus, & Castilio- nius.	325.
Laurentius Mellifluus.	257, 258.
Leander Albertus.	237.
Leo Marficanus.	104, 347, 348.
Leonardus Aretinus.	212.
Lethaldus Gallus.	77.
Lisiardus.	93, 94.
Lobardus Sirichius.	203.
Ludgerus.	40, 41.
Ludolphus Bebenbergius.	158, 159.
Luitprandus.	72, 73.
Lupoldus Bebenbergius, vide Ludolphus Beben- bergius.	
Lupus Servatus.	53.

M

M Arbodus.	89.
Marcellinus Brigantius.	39.
Marcellinus Comes.	22.
Marcus Antonius Sabellicus.	236.
Marcus Paullus Venetus.	178, 179.
Marcus Sabellicus, vide Marcus Antonius Sabel- licus.	

Mar

Marcus Venetus, <i>vide</i> Marcus Paullus Venetus.	
Marinus Barletius.	217.
Marinus Becichemus, <i>vide</i> Marinus Barletius.	
Marsicanus, <i>vide</i> Leo Marsicanus.	
Martinus Carsulanus.	190, 191.
Martinus Polonus.	171, 173, 174, 175, 176.
Matthæus Palmerius.	217, 218.
Matthæus Paris.	166.
Matthæus Vdalrici.	231.
Matthæus Vindocinensis.	191, 192, 193.
Matthæus Westmonasteriensis.	203.
Massus.	269, 270.
Maximilianus Austriacus Imper.	229, 230.
Maximus Cæsaraugustanus.	30, 31.
Meginhardus.	54, 55.
Messianus.	22.
B. Mor.	328.

N

N Eon.	2, 3.
Nicolaus Kenton.	229.
Nicolaus Montacutius.	228, 229.
Nicolaus Simonis.	130.
Nicolaus Thriveth.	198, 199.
Nicolaus Walkington.	132, 133.
Nithardus.	48, 49, 337.
Notgerus Leodicensis.	76, 77.
Notgerus, monachus S. Galli.	298, 299, 344.

O

O Dilo.	87, 88, 338.
Odo Cluniacensis.	71, 72, 338.
Odo Muremundensis.	318, 319.
Odo Severus.	73.
Odorannus.	86.
	01.

Olbertus.	86, 87.
Oldericus Vitalis.	312, 313.
Oldonius monachus.	159.
Onithon Sutrinus.	258, 353.
Ordricus Vitalis, <i>vide</i> Oldericus Vitalis.	
Orosius.	11, 12.
Osbernus.	94.
Ottonus Fuldenfis.	79, 80.
Otho, <i>vide</i> Otto.	
Otto Frisingensis.	133.

P

P Aduanus monachus.	172.
Palladius diaconus.	332, 333.
Palladius Fuscus, <i>vide</i> Palladius Niger.	
Palladius Niger.	222, 223.
Pandulphus Pisanus.	350, 351.
Paschasius Radbertus.	56.
Paullinus Aquitanicus.	8, 9, 10.
Paullinus presbyter.	11.
Paullus Bonetus.	208, 209.
Paullus, diaconus Aquilegiensis.	40, 345.
Paullus Orosius, <i>vide</i> Orosius.	
Pelagius Overensis.	344.
Petronius.	14.
Petrus ab Alliaco.	209, 210.
Petrus Cassinensis.	293.
Petrus Comestor.	135.
Petrus Corisinus.	201.
Petrus Damiani.	346, 347.
Petrus Diaconus Ostiensis.	119, 120, 348, 349, 350.
Petrus de Natalibus.	221, 222, 352.
Petrus Pictaviensis.	187.
Petrus Ranzanus.	214, 215.
Petrus Venerabilis.	120.

Philastrius. 5, 6.
 Philippus, abbas Bonæ-spei. 258, 259.
 Philippus Callimachus Experiens. 226.
 Philippus Castellio, *vide* Philippus Gualterus Ca-
 stellio.

Philippus ab Eleemosyna. 113, 114, 115.
 Philippus Elnonensis. 259.
 Philippus Eysterensis. 296.
 Philippus Gualterus Castellio. 167, 168, 169.
 Philippus Wielanus. 230.
 B. Platina. 219, 220.
 Poggius Florentinus. 210.
 Pontius diaconus. 5.
 Prosper Aquitanicus. 15.
 Prudentius Junior Hispanus. 292, 353.
 Ptolomæus Lucensis. 194, 195, 196, 197, 352.

R

R Abarus Maurus. 52.
 Radbodus Episcopus Ultrajectinus. 69, 70.
 Radulphus. 26, 27.
 Radulphus Coggeshale. 165, 166.
 Radulphus de Diceto. 149.
 Radulphus Flaviacensis. 67, 68.
 Radulphus Gallus. 114.
 Radulphus Hygden. 202, 203.
 Raguel Cordubensis. 290.
 Rainaldus, abbas Viceliacensis. 109.
 Rainaldus Campanus, abbas Cassinensis. 315.
 Rampertus. 54.
 Ranulphus, *vide* Radulphus.
 Rapertus, *vide* Ratpertus.
 Ratpertus. 295.
 Reinerus Leodiensis. 82.
 Reinerus Prior Leodiensis. 142, 143.
 Rem-

I N D E X:

Rembertus, <i>vide</i> Rimberty.	
Rhegino Prumiensis.	68, 69, 338.
Richardus Hagulstadenſis.	132.
Ricobaldus Ferrariensis, <i>vide</i> Gervafius Ricobal-	
dus Ferrariensis.	
Rimberty.	62.
Robertus.	259, 260.
Robertus Baconus.	166.
Robertus Gaguinus, <i>vide</i> Rupertus Gaguinus.	
Robertus S. Mariani apud Altiffiodorum mo-	
nachus.	321.
Robertus monachus.	141, 142.
Robertus de Monte Michaëlis.	128, 339.
Robertus Montenfis.	143, 144, 145.
Robertus Normannus, <i>vide</i> Robertus Montenfis.	
Robertus Richius.	166.
Rodolphus, <i>vide</i> Rudolphus.	
Rodericus Toletanus.	162, 339, 340.
Rodericus Ximenes, <i>vide</i> Rodericus Toletanus.	
Rogeryus Fuldenſis.	134.
Rogeryus de Hoveden.	146.
Rogeryus abbas.	85.
Rogeryus Ceſtrius.	199, 200.
Romerius.	300, 301.
Rufinus.	7, 8.
Rudolfus, Fuldenſis monachus.	53.
Rudolphus Niger.	164.
Rudolphus S. Trudonis.	109.
Ruggerus, <i>vide</i> Rogeryus Fuldenſis.	
Rupertus Gaguinus.	235, 236, 342, 343.
Rupertus Gallus.	311.
Rupertus S. Remigii, <i>vide</i> Rupertus Gallus.	
Rupertus Tuitienſis.	111, 112.
Rutilius Claudius Numatianus.	12, 271.
R. 3.	S. Sa-

I N D E X.

S

S aphyrius Asturicensis.	277, 278.
Sebastianus Salmanticensis.	277.
Secundus.	31, 32.
Severus Sulpitius.	8.
Sicardus Cremonensis.	135.
Sigebertus Gemblacensis.	105, 106, 107.
Simeon Dunelmensis.	127, 128.
Stephanardus Flamma.	184.
Stephanardus è Vicomercato.	183, 184.
Stephanus Cremonensis.	260.
Stephanus Diaconus.	22.
Stephanus, Episcopus Leodiensis.	67.
Stephanus, itidem episcopus Leodiensis.	69.
Stephanus Hispanus.	141.
Stephanus Leodiensis abbas.	104.
Stephanus, presbyter Africanus.	271, 272.
Sugerius abbas.	311, 312.
Symmachus.	260.

T

T athæus, vide Thadæus.	
Thadæus abbas.	228.
Thadæus Romanus, vide Thadæus abbas.	
Theganus.	46, 47.
Theodericus de Apoldia.	182, 183.
Theodericus Engelshufius.	324.
Theodericus S. Matthiæ.	80, 81, 82, 338.
Theodericus à Niern.	207, 208, 352.
Theodericus Thuringius.	133, 181.
Theodericus Trevirensis.	74, 75, 216, 260, 299, 300.
Theodericus S. Trudonis.	104.
Theodorus, auctor vitæ S. Magni.	273, 274, 275.
Theo-	

I N D E X.

Theodulphus.	291, 292.
Theofridus Epternacensis.	95.
Thimon.	124.
Thomas de Cantiprato.	176.
Thomas Grajus.	260, 261.
Thomas Otterburne.	209.
Thomas Rudburne Menevensis.	212, 213.
Thomas Rudburne Wintoniensis.	229.
Thomas Spottus.	182.
Tietmarus, <i>vide</i> Dietmarus.	
Turgotus Dunelmensis.	107, 108, 109.
Turpinus.	41, 42, 336.

V

Valerius Maximus.	I.
Venantius Fortunatus.	24, 25.
Verinus, <i>vide</i> Hugolinus Verinus.	
Verus.	38.
Vibius Sequester.	161, 262.
Victor Tunnunensis.	271.
Victor Vricensis.	17.
Vigilius.	6, 7.
Vincentius Bellouacensis.	167.
Vincentius Cadlubcus.	154.
Vincentius Carsulanus.	190.
Visbius.	2, 335.
Vlricus Wellingus.	187, 188.
Vnwonus Britannus.	75.
Volcmarus Furstenfeldensis.	189.
Vranus.	14.
Vrsinus.	272, 273.
Vsuardus.	41.
Viho Argentoratensis.	74.
Walafridus Strabo.	46.
Wandelbertus.	53.
War-	

I N D E X.

Warnerus Homiliarius.	102.
Wellingus, <i>vide</i> Conradus Wellingus.	
Werembertus.	54.
Wibertus, <i>vide</i> Gilbertus.	
Wichardus, Baro à Polheim.	323.

X

Xiccho Riccius Polentonus.	325.
----------------------------	------

Z

Zeno Veronensis.	270, 271.
------------------	-----------

F I N I S.

Errata.

PAg. 97. l. 11. pro 387. leg. 386. P. 125. l. 18. pro 890. vel 891. leg. 898. P. 151. l. 28. pro Ibid. leg. Pag. 456. P. 211. l. 6. post monacho, add. circa a. 1088. P. 272. l. 12. pro 570. leg. 750. P. 293. l. 20. post scriptitans. add. In dogmate quoque, quo impugnatur veritas corporis & sanguinis Christi in Eucharistia, cum S. Ioanne Erigena Scoto consensit. P. 345. post l. 21. add. **ANASTASIVS** abbas] Secundum Bellarm. & Bibl. PP. Compilatores. Onuphrius annot. in Nicol. I. vitam Platinae tantum monachum vocat. P. 346. l. 1. pro Georgi leg. Georgii. l. 14. add. Contra Baronius.

nus ad a 867. n. 15. Hæc, inquit, *Anastasius*,
sive alius *Author* in rebus gestis *Hadriani*. Sunt
enim qui putent *Anastadium* cum *vita Nicolai*
finem scribendi fecisse, reliqua autem quæ in ejus
codice reperiuntur, sive de *Hadriano secundo*, si-
ve de *Stephano Sexto*, scripta esse *Petri Guilel-*
mi, sive *Guillermi Bibliothecarii*. Sed puta-
mus istam fuisse divinationem *Panuinii*; cum
enim constet superstitem diu fuisse post *Nico-*
laum Anastadium, & adhuc vixisse tempore
Ioannis Octavi, ut videbitur inferius, haud
repugnat ut ipse ea quæ post *Nicolaum* accide-
runt, scripserit. Vide ad, ag. 414. P. 348. l. 8.
add. Videturque hic *Valentinus* non imme-
ritò à *Hundio* prætermissus. P. 350. l. 21. add.
Contra alii statuunt eum in munere *Anasta-*
sio successisse, adeoque vixerit circa a. 900.
Vide plura ad pag. 318,

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
IN TWO VOLUMES
BY NATHANIEL BENTLEY
OF THE BARRISTER AT LAW
IN GREAT BRITAIN
LONDON: PRINTED BY J. BELLAMY, IN ST. MARTIN'S LANE, AT THE SIGN OF THE SHIELD AND ANCHOR.
1786.

